BAKI BEYNƏLXALQ
MULTİKULTURALİZM MƏRKƏZİ
BAKU INTERNATIONAL MULTICULTURALISM CENTRE

İRADƏ MƏLİKOVA

MƏN FƏXR EDİRƏM Kİ, AZƏRBAYCANLIYAM

BAKI - 2025

Redaktorlar: Azərbaycan dilində, Rauf İlyasoğlu, şair-publisist
Talış dilində, Baladdin Veşo, şair-publisist

İradə Məlikova. Mən fəxr edirəm ki, azərbaycanlıyam. Bakı: "Max Ofset" MMC, 2025, 312 səh.

ISBN: 978-9952-8461-8-8

© Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi 2025

ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEV

***“MƏN HƏMİŞƏ FƏXR ETMİŞƏM,
BU GÜN DƏ FƏXR EDİRƏM Kİ,
MƏN AZƏRBAYCANLIYAM”.***

HEYDƏR ƏLİYEV

ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEVİN MULTİKULTURALİZM SİYASƏTİ

Ümummilli Lider Heydər Əliyev Azərbaycanda müstəqil dövlət quruculuğunun banisi, siyasətçi-mütəfəkkir, şəxsiyyət olaraq tarixi şöhrət qazanmışdır. O, ölkənin siyasi, iqtisadi və mədəni inkişaf yolunu müəyyən etməklə dünyada müasir müstəqil Azərbaycanın imzasını tanıtmağa müvəffəq olmuşdur. Bu baxımdan multikulturalizm sahəsində Azərbaycanda həyata keçirilən siyasətlə tanış olduqda əhəmiyyətli uğurların əldə edildiyinin şahidi oluruq.

Əlverişli coğrafi mövqedə yerləşən Azərbaycan tarixən çoxmillətli yurd kimi tanınmışdır. Bunu yaxın tariximizdə – sovet dövründə müşahidə etmək kifayətdir. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının qurulduğu dövrdə Heydər Əliyev bu həqiqətləri nəzərə alaraq çoxmədəniyyətliliyin inkişafının qayğısına qalmağı lazım bilmişdir.

Xalqların mənəvi-əxlaqi irsinin əsas qaynaqlarından biri olan xalq yaradıcılığı və ədəbi abidələrlə tanış olduqda onu yaradanların əsas səciyyəsini müəyyən etmək çətin deyil. Azərbaycan ədəbi-tarixi ənənələrində çoxmədəniyyətlilik özünü göstərir. Çoxmədəniyyətliliyi dəstəkləyən Heydər Əliyev bu həqiqətə əsaslanmnışdır. Ədəbiyyat tarixinə qısa nəzər salsaq, "Kitabi-Dədə Qorqud"da, Nizami, Nəsimi, Füzuli, Vaqif, Hüseyn Cavid və başqalarının əsərlərində bu həqiqətlərin bədii əksini müşahidə etmək olar.

Etnik millətçiliyin xalqlar arasında münaqişəyə səbəb olacağını müdrikcəsinə görən Heydər Əliyev Azərbaycançılıq ideologiyasını irəli sürərək birliyin möhkəmləndirilməsi üçün baza yaratdı. Nəticədə Azərbaycanda yaşayan

bütün xalqların birliyi təmin olundu. Ümummilli Lider haqlı olaraq demişdir: "...Ləzgi də, avar da, kürd də, talış da, udin də, kumık da, başqası da bütünlükdə hamısı azərbaycanlıdırlar".

"Heydər Əliyevin şah əsəri Azərbaycandır"- deyən Prezident İlham Əliyev multikulturalizm syasətini uğurla davam etdirir. Multikulturalizmin Azərbaycan modeli bir sıra xarici ölkə unversitetlərində tədris olunur.

Bu siyasətin nəticəsidir ki, son vaxtlar talış dilində folklor irsi, ədib və şairlərin yaradıcılıq məhsulları, antologiyalar nəşr edilir, əhali kompakt yaşadığı yerlərdə talış dili tədris olunur. Bu dildə çıxan "Aləm" jurnalı, "Dodo" və "Toloşon sədo" qəzetləri oxucular tərəfindən rəğbətlə qarşılanır.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin dövlət siyasəti səviyyəsinə qaldırdığı multikulturalizm siyasəti xalqlarımızın mədəni-etnik irsini qorumağa və inkişaf etdirməyə xidmət etdiyi kimi, vahid Azərbaycan vətənimizin qorunması yolunda bizi daha möhkəm birləşdirir.

İmamverdi Həmidov
Talış icmasının sədri
Filologiya elmləri doktoru,
professor

AZƏRBAYCAN DİLİ: REDAKTORDAN

"Dodo" qəzetinin baş redaktoru, yazıçı-jurnalist, tərcüməçi İradə Məlikova bildirəndə ki, dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin Respublikaya rəhbərlik etdiyi dövrlərdə talış elində gördüyü əvəzsiz xidmətləri, zəhmət adamlarının unudulmaz görüşləri barədə bir kitab hazırlayıram. Siz kitabın redaktoru olarsınızmı?

Bu təklifə məmuniyyətlə razı oldum və institutda oxuduğumuz və uzun illər dövlət qəzetində çalışdığım dövrdə dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin çay plantasiyalarında, üzüm bağlarında, pambıq tarlalarında kənd zəhmətkeşləri ilə mehriban görüşləri göz önümdən gəlib keçdi.

Kitabı diqqətlə oxudum. Lənkəran, Astara, Masallı və Lerik rayonlarının qabaqcıl zəhmət adamları ilə Heydər Əliyevin maraqlı görüşləri, ziyalıların unudulmaz xatirələri kitabda toplanmışdır.

Cənub bölgəsində yazıb-yaradan şairlərin dahi şəxsiyyətə yazdıqları şeirlərdən bir qismi də kitaba daxil edilmişdir.

İradə Məlikova bir çox kitabların müəllifidir. Azərbaycanda yaşayan çoxsaylı xalqların folklorunu, hekayə və rəvayətlərini toplayaraq dəyərli kitablar çap etdirmişdir.

İradə Məlikovanın ömür-gün yoldaşı Rövşən Məlikov Birinci Vətən müharibəsi iştirakçısıdır. Qarabağ müharibəsi veteranıdır. İlk yaradılan "Redıvıy qruppa"da xüsusi təyinatlı dəstənin komandiri olmaqla uğurlu döyüş əməliyyatlarında iştirak etmiş və şücaət göstərmişdir.

Vətənini, dövlətini, yurdunu qəlbən sevən İradə Məlikova son dərəcə vətənpərvər ziyalılarımızdandır.

İnanıram ki, bu növbəti kitab ona daha çox uğur qa-

zandıracaqdır.

Dahi şəxsiyyət haqqında yüzlərlə kitablar yazılıb. Təqdim olunan kitab isə talış regionunda yaşayan insanların ürək sözləridir.

“Mən fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam” kəlamı ilə başlayan kitab inanıram ki, oxucularımızın da marağına səbəb olacaqdır.

Heydər Əliyev bütün həyatını xalqa sədaqətlə xidmətə həsr etmiş, öz fəaliyyətində həmişə xalqa arxalanmış, ən çətin anlarda belə xalqa müraciət etmişdir.

Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri, müdrik rəhbər, dahi şəxsiyyət Heydər Əlirza oğlu Əliyevin əziz xatirəsi Azərbaycan xalqının qəlbində əbədi yaşayacaqdır.

Rauf İlyasoğlu
“Həkəri” qəzetinin baş redaktoru, şair-publisist

TALIŞ DİLİ: REDAKTORDAN

Azərbaycanın tarixində çox başıuca şəxsiyyətlər olub ki, indi də xalq onları öz yaddaşında yaşadır, onların adını şərəflə çəkirlər. Bizim Azərbaycan məmləkətimiz özünün saysız-hesabsız var-dövlətinə görə çox mıftəxorların, qəsbkarların tamahına tuş gəlibdir. Bu məmləkətin torpağının altı da, üstü də sərvətdir, amma bizim böyük babalarımız hər bir çətinliyə qarşı əzmlə durublar, sinələrini önə veriblər. Ona görə ki Azərbaycanın çox böyük sərkərdələri, rəhbərləri olub, hünərli xalqı vardır, hünərli xalqın da yetişdirdiyi çox hünərli övladları vardır. Biz Babəkin, Cavanşirin, Şah İsmayil Xətainin, Şah Abbasın adlarını çəksək, xalq onların hamısını tanıyır. XX əsrin təlatümlü vaxtlarında Azərbaycana taleyin qisməti olan böyük sərkərdə Heydər Əliyev də həmin adlar sırasında olan tanınmış, dahi şəxsiyyətlərdəndir. Xalqın ən çətin günündə səsinə hay verib, öz dərin fəhmi, biliyi ilə xalqı labud qırğınlardan, çox böyük bəlalardan hifz etdi, ölkəni qorudu, qəsbkar qonşulara qarşı öz siyasəti ilə, öz bacarığı ilə bənd qoydu, onların qarşısını aldı. Sabahkı gün üçün, Azərbaycanın inkişafı üçün çox böyük addımlar atdı, böyük işlərin təməlini qoydu.

"Az fəxr kardəm ki Azərboyconovıjim" kitabını hazırlayan, "Dodo" qəzetinin baş redaktoru İradə Məlikova öz atdığı bu addımla göstərir ki, bizim xalqın böyük rəhbərə olan məhəbbəti, hörməti sonsuzdur. Bu kitabda verilən zəhmətkeş insanaların, alimlərin, şairlərin, rəhbər işdə olanların, dahi şəxsiyyət haqqında xatirələri olduqca oxunaqlıdır. İqtisadiyyatımızın inkişafı və xalqımızın güzəranının yaxşılaşması naminə Heydər Əliyevin göstərdiyi xidmətlər, gördüyü işlər əvəzsizdir. Azərbay-

canda yaşayan digər xalqlar kimi, Talış xalqı üçün də ölkəmizin inkişafı, ordumuzun möhkəmlənməsi ürəkaçan haldır.

Jurnalist İradə Məlikovanın hazırladığı bu kitabda dahi Heydər Əliyevin sadə camaatla necə yaxın olduğunu, onların qayğısına necə mehribanlıqla qaldığını, insanların ona necə hörmət bəsləməsini, talış xalqı haqqında dediyi xoş sözləri eşidərkən bir daha qürur hissi keçiririk.

Ümidvaram ki, İradə xanımın Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə ərməğan kimi hazırladığı bu kitab Talış xalqının Ulu Rəhbərə olan hörmət və ehtiramını bir daha sübut edir.

Mən redaktor kimi kitabı diqqətlə oxuyaraq, şeirləri Talış dilinə tərcümə edərkən xalqımın Ulu Heydərə olan məhəbbətini görməkdən çox xoşhal oldum, Heydər Əliyev timsalında Azərbaycan xalqının necə güclü bir iradə sahibi olmasını, xalqla rəhbəri arasında olan birliyi, etibarı görəndə fəxr etdim ki, azərbaycanlıyam!

İradə Dodonun çox böyük zəhmət və məhəbbətlə hazırladığı bu kitab Azərbaycanın gələcək nəsilləri, Talış balaları üçün dəyərli vəsaitdir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin gördüyü işlər, açdığı yollar, xeyirxah məsləhətləri və göstərişləri xalqımızı inkişaf yoluna aparır. vəsaitdir. Ümid edirəm ki, İradə Dodonun çəkdiyi bu zəhmət öz qiymətini alacaq və təqdim olunan kitab oxucular tərəfindən rəğbətlə qarşılanacaqdır. Bir qələm sahibi olaraq mənim də Ulu Öndərə həsr etdiyim şeirimi təqdim edirəm:

NURDUR HƏR EVDƏ HEYDƏR

Mübariz yolu tutduq,
Rəhbərdir dədə Heydər.
Qalib bir ordu olduq,
Öndə sərkərdə Heydər.

Çoxu haqqı itirdi,
Dövlət əldən gedirdi,
Millət haray edirdi,
Gəldi o vədə Heydər.

Boğdu zülməti, sıxdı,
Şərin taxtını yıxdı,
Ölkə ağ günə çıxdı,
Nurdur hər evdə Heydər.

Dedi sözün xasını;
Mudrik xalq duasını:
Xainlərin hamsını
Dərbədər edə Heydər.

O yol saldı-biz gedək,
O nə deyib-düz, edək,
Yaşar Azərbaycantək,
Yaşar tarixdə Heydər!

Baladdin Veşo
Şair-publisist

MÜƏLLİFDƏN

Ölkəmizdə 2023-cü ilin "Heydər Əliyev İli" elan edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamını eşidəndə Heydər Əliyev ilinə mən də öz hədiyyəmi, necə deyərlər, əlimdən gələni etmək qərarına gəlmişdim.

2 dekabr 2022-ci ildə Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Humanitar siyasət, diaspor, multikulturalizm və Dini Məsələlər Şöbəsinin müdiri Fərəh Əliyevanın Ölkəmizdə yaşayan və fəaliyyət göstərən etnik icmaların rəhbərləri ilə görüşü keçirilib. Görüşdə Bakı Dağ Yəhudiləri Dini İcmasının, Samur Ləzgi Mədəniyyət Mərkəzinin, Avropa Yəhudiləri Dini İcmasının, Azərbaycan-Avar İctimai Birliyinin, Alban-Udi Xristian Dini İcmasının, Azəri Tat Mədəniyyət Mərkəzinin, Talış icmasının, Azərbaycanda Yaşayan Axıska Türklərinin "Vətən" İctimai Birliyinin, Gürcü Yəhudiləri Dini İcmasının, Kürd İcmasının, "Buduq" Xeyriyyə Cəmiyyətinin, Azərbaycan – Ukrayna Konqresi İctimai Birliyinin, Azərbaycan – Bolqarıstan Dostluğunun İnkişafına Yardım İctimai Birliyinin rəhbərləri, eləcə də talış dilində, eləcə də Azərbaycanda yaşayan müftəlif xalqların dilində nəşr olunan "Dodo" və Azərbaycan, rus, ləzgi dillərində nəşr olunan "Samur" qəzetinin baş redaktorları da iştirak edirdilər.

Daha sonra çıxış edən BBMM-in Himayəçilər Şurasının sədri Kamal Abdullayev Multikulturalizm Mərkəzinin yarandığı gündən etibarən dövlətin multikulturalizm siyasətinə uyğun olaraq, aktiv şəkildə fəaliyyət göstərdiyini bildirdi. O qeyd etdi ki, düşmən qüvvələr ölkəmizdəki sabitliyin pozulmasına çalışsalar da, buna nail ola bilmirlər və bilməyəcəklər.

Çıxışlardan sonra, görüşdə iştirak edən bütün etnik icma nümayəndələri mövzu ilə bağlı öz fikirlərini bölüşdülər.

Tədbir iştirakçıları Multikulturalizm Mərkəzinin fəaliyyətini, eləcə də qurumun etnik icmalarla əlaqələrini də yüksək qiymətləndirdiklərini bildirdilər. Sonda ölkəmizdə yaşayan və fəaliyyət göstərən etnik icmaların rəhbərləri öz fəaliyyətləri ilə bağlı təkliflərini də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Humanitar siyasət, diaspor, multikulturalizm və dini məsələlər şöbəsinin müdiri Fərəh Əliyevanın diqqətinə çatdırdılar.

Bu tədbirdə mənim Ümummili Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubleyinə kitab yazmaq təklifimi Himayəçilər Şurasının sədri Kamal Abdullayev çox gözəl təklif olduğunu qeyd etdi. Hətta o bildirdi ki, çox dəyərli təklifdir. Yaxşı olardı bütün icmalar belə bir kitabı hazırlasınlar. İradə xanımın bu təklifi çox məqsədə uyğundur.

Kitab həm dövlət dilimizdə, həm də hər bir icma öz mənsub olduğu dildə tərcümə edib nəşr olunsa, gözəl bir layihə alınacağına şübhə etmirik.

Bu gözəl layihəni yerinə yetirməyin nə qədər çətin olduğunun fərqində idim. Amma belə bir vüqarlı işi görmək çoxdankı arzum idi. “Dodo” qəzetinin baş redaktoru olduğum bu 6 ildə addım-addım Lənkəran, Masallı, Lerik, Astara, Biləsuvar və Cəlilabad rayonlarını gəzmişəm. Bu rayonlarda Heydər Əliyevin misilsiz zəhməti göz qabağındadır. Az da olsa, bu kitabı hazırlamaqda məqsədim Ulu Öndərin bu regionda gördüyü misilsiz xidmətləri, görüşdüyü zəhmətkeş insanları və ziyalıları haqqında dediklərini, həm də o insanların Heydər Əliyev haqqında söylədiyi fikirləri oxuculara çatdırmaqdır. Bu regionda yaşayan ziyalı insanların verdiyi layihələri yerinə yetirməyin sovetlər dönəmində nə qədər çətin olmasına baxmayaraq Heydər Əliyev o zamanlar onun öhdə-

sindən çox məharətlə gəlmişdir. Onun imza atdığı bütün işlər Azərbaycanın gələcəyi naminə olduğunu o zamanlar hər kəs dərk etmirdi. Buna misal olaraq 1998-ci ilin oktyabr ayında növbəti prezident seçkiləri ərəfəsində Astara rayonunda etdiyi çıxışlarında Heydər Əliyev özü bu barədə açıq-aşkar söyləmişdir.

Azərbaycan Respublikasının deyərdim ki, təməl daşını bir-bir öz əlləri ilə düzən Heydər Əliyevin gördüyü işləri nəzərdən keçirəndə belə bir dahi ilə bir illərdə, bir əsrdə yaşadığım üçün qürur duyuram. Bu kitabı çox genişləndirmək olar. Mən sadəcə "Dodo" talış dilində qəzetin baş redaktoru olaraq, acazıq da olsa Heydər Əliyevin bizim talış regionu üçün etdiklərini bir daha oxuculara göstərmək istəyirəm. Bununla yanaşı, ölkəmizin, həqiqətən, multikultural bir ölkə olduğu bu kitabda bir daha öz təsdiqini tapacaqdır. Kitabın iki dildə: həm dövlət dilimiz Azərbaycan dilində, həm də Talış dilində olması buna bariz bir nümunə olacaqdır.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ana dili haqqında səsləndirdiyi müdrik sözlər:

Xalqı xalq edən, milləti millət edən onun ana dilidir.

Millətin milliliyini ən birinci təsdiq edən onun dilidir.

Öz dilini bilməyən, öz dilini sevməyən adam öz tarixini yaxşı bilə bilməz.

Mədəniyyət və dil qədər insanın millətini ucaldan şey yoxdur. İki şey insanın milliliyini, millətini ucaldır. Onun biri dilidir, ikincisi mədəniyyətidir.

Hər bir xalqın milliliyini, mənəvi dəyərlərini, mədəniyyətini yaşadan, inkişaf etdirən onun dilidir.

Bizim bütün alimlərimizin, şəxsiyyətlərimizin arxivləri dövlət əhəmiyyəti kəsb edən sərvətdir.

İradə Məlikova
"DODO" qəzetinin baş redaktoru

Hər bir vətəndaşın borcu Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinə, öz ölkəsinə, Vətəninə, xalqına sadiq olmaqdan ibarətdir.

HEYDƏR ƏLİYEV – 100

Azərbaycan Respublikasında 2023-cü ilin "Heydər Əliyev İli" elan edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

29 sentyabr 2022-ci il

2023-cü il mayın 10-da Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri, müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, görkəmli siyasi və dövlət xadimi Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 ili tamam olur.

Heydər Əliyev öz xalqını zamanın mürəkkəb tarixi-siyasi sınaqlarından uğurla çıxarmış və ardıcıl mübarizə apararaq onu müstəqilliyə qovuşdurmuş qüdrətli şəxsiyyətdir. Azərbaycan xalqı yeni əsrə və yeni minilliyə məhz Heydər Əliyev zəkasının işığında qədəm qoymuşdur. Davamlı yüksəliş yolunda inamla irəliləyən müasir Azərbaycan Heydər Əliyevin həyat amalının təntənəsidir.

Azərbaycana rəhbərliyinin birinci dövründə Heydər Əliyev özünün qeyri-adi idarəçilik bacarığı, polad iradəsi və yüksək vətənpərvərliyi sayəsində, uzaqgörən və məqsədyönlü qərarları ilə çox qısa müddətdə respublikamızda sosial-iqtisadi, elmi-texniki və mədəni sahələrin inkişafında böyük sıçrayışa nail olmuşdur. Tariximizin gedişatının və həyatımızın ahənginin köklü surətdə dəyişdiyi, azadlıq və müstəqillik duyğularının milli düşüncəmizdə üstünlük təşkil etməyə başladığı bu illər Azərbaycanın quruculuq salnaməsinin ən parlaq səhifələridir. Ulu Öndərin xalqın yaradıcılıq enerjisini bir məqsədə yönəltməklə tarixi yaddaşın bərpası istiqamətində atdığı qətiyyətli addımlar o dövrdə milli ruhun canlanmasına xidmət göstərmiş, özü-

nüdərki və soy-kökə qayıdışı təmin etmiş, müstəqil dövlət quruculuğuna aparan yolun təməl daşına çevrilmişdir.

Böyük siyasi iradəyə, sarsılmaz əqidəyə malik olan Heydər Əliyevin tükənməz dövlət idarəçiliyi, istedadı onun SSRİ-nin rəhbərlərindən biri kimi çalışdığı və iri-miqyaslı layihələr həyata keçirdiyi illərdə özünü bir daha parlaq surətdə təzahür etdirmişdir. Heydər Əliyev bütün varlığı ilə sevdiyi və canından əziz bildiyi doğma xalqının mənafelərini daim önə çəkmiş və respublikamızın inkişafı üçün malik olduğu bütün imkanlardan istifadə etmişdir.

Zamanın hökmü ilə ötən əsrin 90-cı illərində dövlət müstəqilliyini bərpa edən Azərbaycan Ermənistanın təcavüzü, xarici təzyiqlər və daxili çəkişmələr üzündən dünyanın siyasi xəritəsindən silinmək və dövlətçiliyini itirmək təhlükəsi ilə qarşılaşmışdır. Taleyimizin həll olunduğu ağır bir zamanda xalqın təkidli tələbinə səs verərək yenidən hakimiyyətə qayıdan Heydər Əliyev doğma Vətənin xilası naminə misilsiz fədakarlıq nümayiş etdirmiş, ölkəmizi ictimai-siyasi pərakəndəliyin və anarxiyanın məngənəsindən qurtarmış, bütün sahələrdə müşahidə olunan dərin tənəzzülün qarşısını almış, yenidən qurduğu və hər cür qəsdlərdən qoruduğu dövlətin dayanıqlı inkişaf yolunu müəyyən etmişdir. Heydər Əliyevin ölkəmizə rəhbərliyi illəri xalqımızın nadir tarixi imkandan faydalanaraq, böyük əziyyətlər bahasına öz müstəqilliyini əbədi və dönməz etdiyi taleyüklü mərhələdir.

Heydər Əliyevin zəngin həyat yolu və müstəsna fəaliyyətinin bütün mərhələləri bir-birini tamamlamış, öz xalqına sıx bağlılığın, milli dövlətçilik məfkurəsinə sadiqliyin canlı təcəssümü olmuşdur. Geniş bilik və dərin təfəkkür sahibi olan Heydər Əliyev düşünülmüş və cəsarətli qərarları ilə təkcə müstəqillik dövründə deyil, bütün dövrlərdə

Azərbaycan ictimaiyyətini ən ciddi şəkildə düşündürən məsələləri uğurla həll etmişdir. Ulu Öndər cəmiyyət həyatının müxtəlif sahələri arasında üzvi bağlılığı aydın görərək, müəllifi olduğu milli inkişaf strategiyasında ictimai, siyasi, sosial, iqtisadi, mədəni və digər sahələrdə qarşıda duran vəzifələri düzgün müəyyənləşdirmiş və məharətlə həyata keçirmişdir. Heydər Əliyevin milli neft strategiyasının uğurla reallaşdırılması nəticəsində xalqımız öz təbii sərvətlərinin tam sahibinə çevrilmiş və qısa müddətdə ölkəmizin inkişafına güclü təkan verən resurslar əldə edilmişdir. Azərbaycan Respublikasının ilk Konstitusiyasının qəbul olunması və bütün sferaları əhatə edən köklü islahatların həyata keçirilməsi, demokratik, hüquqi dövlət quruculuğu, nizami ordunun yaradılması Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı qarşısında müstəsna xidmətləridir. Xalqımızı vahid amal ətrafında birləşdirən azərbaycançılıq ideologiyasının formalaşdırılması, ana dilinin dövlət qayğısı ilə əhatə olunması, ictimai-siyasi, elmi və mədəni fikir tariximizin əlamətdar hadisələrinin müntəzəm qeyd edilməsi ənənəsinin yaradılması, Azərbaycanın çoxəsrlik mənəvi-mədəni irsə sahib qədim diyar və sivilizasiyaların qovşağında yerləşən tolerantlıq məkanı kimi geniş şöhrət qazanması Heydər Əliyevin mükəmməl quruculuq proqramının tərkib hissələri olmuşdur.

Dövrünün ən nüfuzlu siyasətçiləri ilə bir sırada duran Heydər Əliyev Azərbaycanın müasir simasının, xalqımızın zəngin dəyərlərinin tanıdılmasında və ölkəmizin beynəlxalq münasibətlər sistemində layiqli mövqe qazanmasında müstəsna rol oynamışdır. Ermənistan–Azərbaycan münaqişəsinin beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında həlli Ulu Öndərin qarşıya qoyduğu başlıca vəzifə olmuş, ölkəmizin bütün resursları, xalqımızın potensialı tari-

xi ədalətin bərpası üçün səfərbər edilmişdir. Ulu Öndərin şah əsəri olan güclü Azərbaycan dövləti öz suverenliyini, müstəqilliyini qorumağa qadir olduğunu 44 günlük Vətən müharibəsində şanlı Zəfər qazanmaqla sübuta yetirmişdir.

Dövlətçilik salnaməmizdə silinməz izlər qoymuş, azərbaycanlı olması ilə ömrü boyu fəxr etmiş, milli qürur və iftixar mənbəyimiz olan Heydər Əliyev bütün dünyada Azərbaycanın rəmzi kimi qəbul edilir. Xalqımız onun əziz xatirəsini həmişə uca tutur və minnətdarlıqla anır, yenidən hakimiyyətə gəldiyi günü Azərbaycan Respublikasının dövlət bayramı – Milli Qurtuluş Günü kimi qeyd edir.

Müstəqil Azərbaycan Ulu Öndərin indiki və gələcək nəsillərə əmanəti, onun zəngin və çoxşaxəli irsi isə xalqımızın milli sərvətidir. Bu müqəddəs mirası qoruyub saxlamaq hər bir azərbaycanlının şərəfli vəzifəsidir.

Heydər Əlirza oğlu Əliyev 1923-cü il mayın 10-da Azərbaycan Respublikasının Naxçıvan şəhərində anadan olub.

1939-cu ildə Naxçıvan Pedaqoji Texnikumunu bitirdikdən sonra Azərbaycan Sənaye İnstitutunun (indiki Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti) memarlıq fakültəsinə daxil olub, lakin İkinci Dünya müharibəsinin başlanması ona təhsilini başa çatdırmağa imkan verməyib.

Heydər Əliyev 1941-1944-cü illərdə əvvəlcə Naxçıvan Muxtar Respublikası Xalq Daxili İşlər Komissarlığında arxiv şöbəsinin məxfi hissəsinin müdiri, sonra isə Naxçıvan MSSR Xalq Komissarları Sovetində ümumi şöbənin müdiri vəzifələrində işləyib.

1944-cü ilin may ayında dövlət təhlükəsizliyi orqanlarında işə göndərilib.

1949-1950-ci illərdə SSRİ Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsinin Leninqraddakı (indiki Sankt-Peterburq) Rəhbər

Kadrların Hazırlığı Məktəbində təhsil aldıqdan sonra, 1950-ci ildə Azərbaycan SSR Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsində bölmə rəisi təyin edilib.

1957-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indiki Bakı Dövlət Universiteti) tarix fakültəsinin qiyabi şöbəsini bitirib.

1958-ci ildə Azərbaycan SSR Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsinin əks-kəşfiyyat şöbəsinin rəisi, 1964-cü ildə DTK-nın sədr müavini vəzifəsinə təyin edilib.

1966-cı ildə Moskvada DTK-nın F.E.Dzerjinski adına Ali Məktəbinin rəhbər heyətin təkmilləşdirilməsi kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirib.

1967-ci ildə Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti yanında Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsinin sədri vəzifəsinə təyin edilib və həmin ildə də ona general-mayor rütbəsi verilib.

Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin 1969-cu il iyulun 14-də keçirilmiş plenumunda Heydər Əliyev Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi seçilib.

Heydər Əliyev 22 il Azərbaycan SSR Ali Sovetinin və SSRİ Ali Sovetinin deputatı olub. 1974-1979-cu illərdə isə SSRİ Ali Soveti İttifaq Sovetinin sədr müavini vəzifəsini tutub.

1976-cı ildə Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin Siyasi Bürosunun üzvlüyünə namizəd, 1982-ci ilin dekabrında isə Siyasi Büronun üzvü seçilən Heydər Əliyev SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsinə təyin edilib. Bu vəzifədə işləyərkən Heydər Əliyev SSRİ-nin iqtisadi, sosial və mədəni həyatının ən mühüm sahələrinə rəhbərlik edib.

Heydər Əliyev 1987-ci ilin oktyabrında Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsi Siyasi Bürosunun

və şəxsən baş katib Mixail Qorbaçovun yeritdiyi siyasi xəttə etiraz olaraq tutduğu vəzifələrdən istefa verib.

Heydər Əliyev 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə sovet qoşunlarının Bakıda törətdiyi qanlı faciə ilə əlaqədar, yanvarın 21-də Azərbaycanın Moskvadakı nümayəndəliyində bəyanatla çıxış edərək, Azərbaycan xalqına qarşı törədilmiş cinayətin təşkilatçıları və icraçılarının cəzalandırılmasını tələb edib. O, Dağlıq Qarabağda yaranmış kəskin münaqişəli vəziyyətlə bağlı SSRİ rəhbərliyinin ikiüzlü siyasətinə etiraz əlaməti olaraq, 1991-ci ilin iyulunda Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının sıralarını tərk edib.

1990-cı il iyulun 20-də Bakıya qayıdan Heydər Əliyev iki gün sonra Naxçıvana yola düşüb, həmin ildə də Azərbaycan SSR xalq deputatı və Naxçıvan MSSR xalq deputatı seçilib.

1991-ci il sentyabrın 3-də Heydər Əliyev Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Sovetinin sədri seçilib və müvafiq qanunvericiliyə əsasən həm də Azərbaycan Respublikası Ali Soveti sədrinin müavini olub. Bu vəzifədə o, 1993-cü ilə kimi çalışıb.

Heydər Əliyev 1992-ci il noyabrın 21-də Yeni Azərbaycan Partiyasının Naxçıvan şəhərində keçirilmiş təsis konfransında partiyanın sədri seçilib.

1993-cü ilin may-iyun aylarında ölkədə vətəndaş müharibəsi və müstəqilliyin itirilməsi təhlükəsi yarandığına görə, Azərbaycan xalqı Heydər Əliyevin hakimiyyətə gətirilməsi tələbini irəli sürüb və ölkənin o dövrkü rəhbərliyi onu Bakıya dəvət etməyə məcbur olub.

Heydər Əliyev 1993-cü il iyunun 15-də Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin sədri seçilib, iyunun 24-dən isə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərini

həyata keçirməyə başlayıb.

1993-cü il oktyabrın 3-də ümumxalq səsverməsi nəticəsində Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilib.

O, 1998-ci il oktyabrın 11-də xalqın yüksək fəallığı şəraitində keçirilən seçkilərdə səslərin 76,1 faizini toplayaraq, yenidən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilib.

2003-cü il oktyabrın 15-də keçirilən prezident seçkilərində namizədliyinin irəli sürülməsinə razılıq vermiş Heydər Əliyev səhhətində yaranmış problemlərlə əlaqədar namizədliyini İlham Əliyevin xeyrinə geri götürüb.

2003-cü il dekabrın 12-də Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev Amerika Birləşmiş Ştatlarının Klivlend Klinikasında vəfat edib və dekabrın 15-də Bakıda, Fəxri xiyabanda dəfn olunub.

Heydər Əliyev beş dəfə keçmiş SSRİ-nin “Lenin” ordeni ilə, “Qırmızı Ulduz” ordeni və çoxsaylı medallarla təltif edilib, iki dəfə Sosialist Əməyi Qəhrəmanı adına, həmçinin müxtəlif ölkələrin ali mükafatlarına, nüfuzlu ali məktəblərin fəxri adlarına layiq görülüb.

HEYDƏR ƏLİYEV AZƏRBAYCAN MULTİKULTURALİZMİNİN SİYASİ BANİSİ KİMİ

Multikulturalizm Azərbaycanda əsrlərdən bəri formalaşan, eyni zamanda ictimai-bədii, psixoloji-mənəvi müstəvidən kənara çıxmayan dəyərlər toplusu kimi, xüsusilə sovet ideologiyasının hökmranlıq etdiyi illərdə kifayət qədər sistemsiz və spontan mahiyyətə malik idi. Onun sanki bütün vacib özəllikləri mövcud idi. Tolerantlıq və mənəvi potensial, dini loyallıq və milli özünəməxsusluq, psixoloji səbat və bəşəri dəyərlərə açıqlıq Azərbaycan insanını multikultural bir rejimin içinə daxil etməyə hazır idi. Bu və buna bənzər xüsusiyyətlər Azərbaycan ədəbi bədii düşüncə müstəvisində həm tarixən, həm də bu gün kifayət qədər görümlü və təsiredicidir.

“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanından, şifahi və yazılı ədəbiyyatımızdan keçən bariz nümunələr uzaq keçmişdən bu günümüzədək multikultural ənənələrin mövcudluğunu aşkar şəkildə sübut edir. Bunun fonunda müasir dövrdə həllini tapası yalnız bir əsas məsələ qalırdı: hüquqi və siyasi müstəvidə multikulturalizmin yerini müəyyən etmək. Və bunu Ulu Öndər Heydər Əliyev etdi. O, Azərbaycanın gələcək uğurlu inkişafı üçün dəqiq ideoloji hədəf seçdi və öz uzaqgörən, müdrik siyasəti ilə əsrlər boyu formalaşmış çoxmədəniyyətlilik ənənəsini inkişaf etdirərək onu keyfiyyətcə yeni mərhələyə qaldırdı. Bu mərhələ siyasi mərhələ idi.

Ulu Öndər Heydər Əliyev bununla ilk növbədə multikulturalizm siyasi modelinin assimilyasiya və izolyasiya kimi digər mümkün siyasi modellərdən üstün olduğunu bütün dünyaya nümayiş etdirdi. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında etnik və dini mənsubiyyətindən

asılı olmayaraq bütün vətəndaşlara vahid Azərbaycan dövlətinə mənsub olmalarının əsasında birlik hissi aşılanmağa başladı.

"Azərbaycan əhalisinin çoxmilli tərkibi bizim sərvətimizdir, üstünlüyümüzdür. Biz bunu qiymətəndiririk və qoruyub saxlayacağıq", – deyən Ulu Öndər bütün sonrakı siyası fəaliyyətini bu sərvətin əbədi olması istiqamətinə yönəltdi.

Azərbaycanın multikultural ənənələrinin dövlət tərəfindən qorunması işində ən vacib olanı Ümummilli Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü və göstərişi ilə bu məsələnin hüquqi sənədlərdə, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında əks olunmasıdır. Belə ki, multikulturalizm siyasətinin əsasını təşkil edən tolerantlıq (dözümlülük) prinsipi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının bir sıra maddələrində aydın şəkildə təsbit edilmişdir: "Din və dövlət" (Maddə 18, bənd 1); "Dövlət dili" (Maddə 21, bənd 2); "Bərabərlik hüququ" (Maddə 25, bənd 3); "Milli mənsubiyyət hüququ" (Maddə 44, bəndlər 1, 2); "Ana dilindən istifadə hüququ" (Maddə 45, bəndlər 1, 2); "Fikir və söz azadlığı" (Maddə 47, bəndlər 1, 2, 3); "Vicdan azadlığı" (Maddə 48, bəndlər 1, 2); "Hakimlərin müstəqilliyi, ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsinin əsas prinsipləri və şərtləri" (Maddə 127, bənd 10).

Ölkədə və bütövlükdə dünyada müxtəlif millətlərə və məzhəblərə məxsus insanların mədəni müxtəlifliklərinin qorunması, inkişafı və harmonizasiyasına, azsaylı xalqların dövlətlərin milli mədəniyyətinə inteqrasiyasına yönəldilmişdir. Humanist və demokratik nəzəriyyə yaxud ideologiya olaraq multikulturalizm, tolerantlığın təcəssümüdür ki, onsuz humanizm, yüksək fərdi və beynəlxalq münasibətlər mədəniyyəti, insanlar arasında qarşılıqlı

anlaşma, qarşılıqlı zənginləşmə, dostluq və əməkdaşlıq mümkün deyil.

Ulu Öndər haqlı olaraq multikulturalizm siyasətini ölkənin demokratik inkişafının tərkib hissəsi hesab edirdi. O, Azərbaycan ərazisində yaşayan milli azlıqların hüquq və azadlıqlarının, o cümlədən etnik-mədəni, dini dəyərlərinin qorunmasını demokratiyanın mühüm prinsipi olan əsas insan hüquq və azadlıqları kontekstində görürdü. Ulu Öndərin rəhbərliyi ilə, nəhayət ki, dönüşü olmayan demokratik inkişaf yoluna çıxmış Azərbaycan Respublikası, onun qeyd etdiyi kimi “dinindən, dilindən, irqindən asılı olmayaraq Azərbaycanın bütün vətəndaşlarının eyni hüquqlara malik” olmalarını təmin etməli idi.

Təbii olaraq, Ulu Öndər etnik millətçiliyə alternativ kimi bütövlükdə Azərbaycan xalqının və cəmiyyətinin, eyni zamanda Azərbaycan dövlətçiliyinin yüksəlişini şərtləndirən və multikulturalizmin əsas mənəvi bazası olan Azərbaycançılıq prinsipini milli ideologiya kimi irəli sürdü. O, qeyd etdi ki, etnik millətçilik, nəhayət etibarilə, etnik separatizmə, xalqlar arasında münaqişəyə gətirib çıxarır. Azərbaycançılıq ideologiyası isə dinindən, dilindən, irqindən asılı olmadan ölkədə yaşayan bütün vətəndaşları birləşdirir. Ulu Öndərin dediyi kimi, həqiqətən də, “Azərbaycan onun ərazisində yaşayan bütün millət və xalqların ümumi vətənidir. Ərazimizdə yaşayan azərbaycanlı da, ləzgi də, avar da, kürd də, talış da, udin də, kumık da, başqası da – bütünlükdə hamısı azərbaycanlıdır". Bu sözlər bu gün də son dərəcə əhəmiyyətlidir və belə bir aydın siyasi həqiqəti aktuallaşdırır: Biz, yəni Azərbaycanda yaşayan bütün xalqlar məhz bir yerdə, məhz azərbaycanlı olaraq dünya üçün maraq kəsb edə bilərik. Biz ayrı-ayrılıqda heç kim üçün maraqlı deyilik!

Azərbaycan multikulturalizminin siyasi banisi kimi Ümummilli Lider Heydər Əliyev multikulturalizm siyasətinin həyata keçirilməsində BMT, ATƏT, Avropa Şurası, Avropa İttifaqı, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı və digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığa xüsusi əhəmiyyət verirdi. Ulu Öndər daima Azərbaycanın yuxarıda adları sadalanan təşkilatlar tərəfindən qəbul edilən milli azlıqların hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi ilə bağlı konvensiyalara qoşulmasının vacibliyini qeyd edirdi. Onun rəhbərliyi altında Azərbaycan hökuməti insan haqları, o cümlədən milli azlıqların müdafiəsi sahəsində bu təşkilatlarla işgüzar əməkdaşlıq əlaqələrinin yaradılmasına müvəffəq olmuşdur. Ölkəmiz insan haqları və milli azlıqların müdafiəsi ilə bağlı bir çox beynəlxalq konvensiyalara qoşulmuşdur. Belə konvensiyalardan Avropa Şurasının "Milli Azlıqların Müdafiəsi Haqqında Çərçivə Konvensiyası" nı göstərmək olar. Bu konvensiya Azərbaycan hökuməti tərəfindən 1995-ci il fevralın 1-də imzalanmış və 2000-ci il 16 iyun tarixli Qanunla ratifikasiya edilmişdir. Azərbaycan Respublikası hər beş ildən bir "Milli azlıqların müdafiəsi haqqında Çərçivə Konvensiyası" üzrə üzərinə götürdüyü öhdəliklərin yerinə yetirilməsi ilə bağlı Avropa Şurasına hesabat təqdim edir.

Beləliklə, Ulu Öndər Heydər Əliyev multikulturalizmi Azərbaycançılıq ideologiyasının tərkib hissəsi kimi təqdim etməklə ölkəmizdə multikulturalizm siyasətinin əsasını qoymuş və Azərbaycan multikulturalizminin siyasi banisi olmuşdur. Ulu Öndərin multikulturalizm sahəsində həyata keçirdiyi bu böyük iş müasir dövrdə onun layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyevin adı ilə bağlıdır.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ LƏNKƏRAN RAYONU

DAİRƏVİ QALA
(Lənkəran şəhəri. XVIII əsrə aid yerli əhəmiyyətli memarlıq abidəsi)

ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEVİN 100 İLLİYİ LƏNKƏRANDA DA EHTİRAMLA QEYD OLUNUR

Azərbaycan xalqı bütün zamanlarda qüdrətli rəhbərlər, cəsur sərkərdələr, tarixi şəxsiyyətlər, böyük sənətkarlar yetişdirərək bəşər tarixinə və mədəniyyətinə təqdim edib. Onlar xalqımıza başucalığı gətirən qiymətli irs qoyub gediblər. Bu gün qədirbilən xalqımız məhz bu qiymətli irslə fəxr edir. Sözsüz ki, bu tarixi şəxsiyyətlərin içində ən qüdrətlisi müdrik dövlət və siyasi xadim Ulu Öndər Heydər Əlirza oğlu Əliyev olub. Qədirbilən Azərbaycan xalqı bu dahi şəxsiyyətin əbədiyaşar xatirəsini daim ehtiramla anır. Çünki Heydər Əliyev alovlu vətənpərvər kimi bütün mənalı ömrünü doğma xalqının səadətinə, milli tərəqqisinə təmənnasız olaraq sərf etdiyindən əsl Ümummilli Lider kimi xalqın qəlbində özünə əbədi abidə ucaltmışdır. Vətən sevgisi ilə yaşayan hər bir azərbaycanlı Heydər Əliyevlə Azərbaycanın bir tam, bir vəhdət olduğuna bütün varlığı ilə inanır və bu inamla xoşbəxt gələcəyinə baxır. Bu il xalqımız 20 il bundan əvvəl həyatını dəyişmiş Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyini qeyd edir. Bununla əlaqədar cənab Prezident İlham Əliyev müvafiq Sərəncam imzalayıb. Sərəncamdan irəli gələn vəzifələr layiqincə icra olunur, Ulu Öndərin əziz xatirəsinə həsr olunmuş müxtəlif səpgili kütləvi tədbirlər keçirilir.

Azərbaycanın hər bir guşəsində olduğu kimi Lənkəranda da Ulu Öndərin xatirəsi müdrik rəhbərə dərin hörmət və ehtiramla anılır. Lənkəran camaatı Ulu Öndərin atalıq qayğısını həmişə hörmət və ehtiramla xatırlayır. Hələ keçən əsrin 70-80-ci illərində Ümummilli Liderimizin davamlı qayğısı ilə Lənkəran da özünün “qızıl dövrünü”

yaşamışdır. Məhz onun davamlı diqqəti və qayğısı ilə o zaman Lənkəran geridə qalmış ucqar bir rayondan (cənub-şərq) talış regionunun iqtisadi-mədəni mərkəzinə çevrilmişdir.

Sovet dövründə Ümummilli Lider Lənkərana 5 dəfə səfər edib. Bu səfərlərin hər biri lənkəranlıların yaddaşında silinməz izlər buraxıb. Məhz bu səfərlər zamanı Ulu Öndərimizin xeyir-duası ilə sosial-iqtisadi inkişafı sürətləndirən çoxlu sayda zavodlar, fabriklər, emal sexləri tikilərək istifadəyə verilib, saysız-hesabsız iş yerləri açılıb, ixtisaslı fəhlə kadrları hazırlanıb, əhalinin həyat şəraitini yaxşılaşdıran çox mühüm əhəmiyyətli layihələr icra olunub. Həmin dövrdə rayonda ümumi məhsul buraxılışı dəfələrlə artıb sənaye, kənd təsərrüfatı, ticarət və digər sahələr sürətlə inkişaf edib. Tərəvəz və çay istehsalındakı artım rayonun iqtisadi imkanlarını dəfələrlə artırıb. 70-ci illərdə artıq tərəvəz istehsalı 200 min tonu, çay istehsalı isə 16,5 min tonu keçmişdi. O zaman Lənkərandan keçmiş İttifaqının 900-dən çox sənaye şəhərinə faraş tərəvəz göndərildiyindən rayon "Ümumittifaq bostanı" adlandırılmışdı. Bütün sahələrdə zərbəçi əmək cəbhəsi açılmışdı. Hər bir zəhmətkeşin əməyi layiqincə qiymətləndirilir, onlara yüksək təltiflər, maddi həvəsləndirmə mükafatları təntənəli şəkildə təqdim olunurdu. Ulu Öndərin Lənkərana səfərlərinin xronologiyası bütün bu möhtəşəm fəaliyyəti parlaq şəkildə əks etdirir.

1972-ci ildə tərəvəzçilik və üzümçülük sahəsində yüksək nailiyyətlər əldə edildiyinə görə Lənkəran rayonu Azərbaycan KP MK-nın və Respublika Nazirlər Sovetinin Keçici Qırmızı bayraqlarına layiq görülüb. Bu bayraqları təqdim etmək üçün Heydər Əliyev 30 mart 1973-cü il tarixdə Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi kimi ilk dəfə

Lənkərana səfər edib.

İkinci dəfə Ulu Öndərimiz 1974-cü ilin yanvar ayının 15-də Sov.İKP MK Siyasi Bürosunun üzvü, Sov.İKP MK katibi F.D.Kulakovla birlikdə Lənkərana gəlib, Lənkəran çayı üzərində tikilmiş su ayırıcı qovşaq kompleksinə baxıb, suvarma işləri, təsərrüfat rəhbərləri və əmək qabaqcılları ilə görüşüb.

Azərbaycan KP MK-nin birinci katibi kimi Heydər Əliyev 1976-cı ilin dekabrın 28-də 52 milyon kub/metr su ehtiyatı olan Xanbulançay dəryaçası su təsərrüfatı kompleksinin təntənəli şəraitdə işə salınması mərasimində iştirak etmək üçün Lənkərana növbəti dəfə gəlib. Açılış mərasimindən sonra Ulu Öndər suvarma idarəsinin, təsərrüfatların və müəssisələrin əməkçiləri ilə səmimi görüş keçirib, onların həyat və məişət şəraiti ilə yaxından maraqlanıb. Həmin gün Heydər Əliyev meyvə-tərəvəz konservi kombinatına da baş çəkərək tərəvəz emalı prosesi ilə tanış olub.

1979-cu il dekabrın 8-də Heydər Əliyev Sov.İKP MK Siyasi Bürosu üzvlüyünə namizəd, Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi kimi yenidən Lənkərana gələrək 9-cu dəfə keçirilən ənənəvi məhsul bayramında və Lənkəran şəhərində yeni istifadəyə verilən çoxmərtəbəli məişət evinin açılışında iştirak edib, sonra Lənkəran Tarix-Diyarşünaslıq muzeyinə baş çəkib, buradakı ekspozisiyalarla tanış olub, Xatirə kitabına ürək sözlərini qeyd edib. Həmin gün Ulu Öndər Lənkəran şəhərində yeni tikilmiş Təyyarə limanı ilə də yaxından tanış olub. Sonra Ulu Öndər rayonun “Avrora” çay sovxozunun çay və sitrus plantasiyalarında fəhlələrlə görüşüb, çaybecərən qızlarla kollektiv şəkil çəkdirib, onlarla həmsöhbət olub, ata qayğısı ilə onların həyat şəraiti və təhsil məsələləri ilə maraqlanıb. Qabaqcıl manqa baş-

çısı Kübra Ağayeva ilə söhbət zamanı Ulu Öndər yaxşı işləməklə yanaşı təhsil almağın da çox vacib olduğunu bildirib. Nəticədə həmin manqa başçısı bu tövsiyəyə əməl edərək imtahanlara hazırlaşmaqla növbəti ildə Lənkəran pedaqoji texnikuma daxil olub, müəllim peşəsinə yiyələnib və bu gün də qəsəbə məktəbində müəllim kimi xalqın balalarının təlim tərbiyəsi ilə məşğul olur.

1982-ci ilin 30 iyununda Lənkərana yenidən gələn Sov.İKP MK Siyasi Bürosu üzvlüyünə namizəd, Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi Heydər Əliyev şəhər partiya komitəsinin plenumunda iştirak edib. Həmin gün Heydər Əliyev rayonun qabaqcıl müəssisələrindən olan Tərəvəz-Konserv kombinatında, "Nəriman Nərimanov" sovxozunun tərəvəz sahəsində əməkçilərlə iş başında görüşüb. Qabaqcıl tərəvəzçi Zərəfşan Hacıyevaya üzünü tutub neçə uşağının olduğunu soruşub, "hələ ailə qurmamışam" cavabını alan Ulu Öndər ata qayğısı ilə "belə bir qabaqcıl əməkçi gəncin ailə qurmaması yaxşı hal deyil və yarı zarafat, yarı ciddi, o vaxtkı rayon partiya komitəsinin birinci katibi Dilrüba xanım Camalovaya belə məsələlərə diqqət yetirməyi tapşırıb. Həmin səfərdən dərhal sonra əmək qabaqcılı kimi Zərəfşana mükafat olaraq "Moskviç" minik avtomobili hədiyyə olunur, gözəl bir toy çalınır. Ulu Öndərin atalıq qayğısı və tövsiyəsi ilə ailə quran Zərəfşan xanım bu gün də xoşbəxt yaşayır, övladları, nəvə-nəticələri ilə fərəhli günlər keçirir.

Ulu Öndər həmin səfəri zamanı Lənkəran çay çəkici və bükücü fabrikində hazır çay məhsulu istehsalı prosesinə baxmış və şəhərdə yeni açılmış İdeoloji mərkəzin işi ilə də tanış olmuşdur. Sonra o, Lənkəran "İstisu" sanatoriyasında həkimlərlə və keçmiş ittifaqın ayrı-ayrı respublikalarından gəlib burada dincələn və müalicə alan müxtəlif

xalqların nümayəndələri ilə görüşərək səmimi söhbət etmiş, onların istirahət və müalicə şəraiti ilə maraqlanmışdır.

Ulu Öndər Azərbaycanı geniş tanıtdırmaq üçün bütün imkanlardan istifadə edirdi. Çox diqqətli insan olduğundan sanatoriyadan çıxarkən orada bir qəzet köşkünün qoyulmasını, Azərbaycan, rus və indilis dillərində qəzet və jurnalların, turist bələdçi xəritələrinin, rəngli təbiət şəkilləri əks olunmuş foto-albomların, bədii ədəbiyyat nümunələrinin satışının təşkil olunmasını tapşırmışdı. Sonrakı illərdə Latviyadan gələn rus dilli xanımın həmin köşkdə çoxdan axtardığı kitabı taparkən keçirdiyi sevinc və Azərbaycan xalqı haqqında dediyi xoş sözlər Heydər Əliyevin nə qədər müdrik bir insan olduğunu bir daha sübut etmişdi.

Ulu Öndərin ardıcıl diqqəti ilə sürətlə inkişaf edən Lənkəran şəhərində o zaman yüzlərlə ailə üçün çoxmərtəbəli binalardan ibarət 2 mikrorayon yaşayış massivi salınmış, Mərkəzi Xəstəxana üçün yeni korpus, 20-dən çox yeni məktəb, şəhərdə və kənd yerlərində onlarla uşaq bağçası, digər inzibati binalar, mədəniyyət evləri, klub və kitabxanalar, teatr, musiqi məktəbləri, şəhərlərarası avtovağzal, hava limanı, çoxlu emal müəssisəsi, dəmir-beton məmulatları zavodu, tərəvəz kombinatı, 3 çay emalı və 1 çayçəkici-bükücü fabrik, öz dörvü üçün çox müasir olan heyvandarlıq kompleksi, mexanikləşdirilmiş fermalar tikilib istifadəyə verilmiş, yeni yollar, körpülər salınmış, ilk dəfə dağ kəndlərinin iqtisadiyyatının inkişafı ilə bağlı tədbirlər həyata keçirilmişdi. Təkcə Yuxarı Xanbulançay hidroqovşağının tikintisində iştirak edən fəhlə və mühəndislərin mənzil şəraitini yaxşılaşdırmaq üçün 2 fəhlə qəsəbəsi- Su-8 (indiki Şəhidlər Xiyabanı ərazisi) və Azfilial (indiki

Xanbulaq) qəsəbələri salınmışdı. Həmin dövrdə əhalinin pul gəlirləri dəfələrlə artdığından şəhərdə, qəsəbə və kəndlərdə kütləvi şəkildə yaraşıqlı fərdi evlər tikilməyə başlanmışdı. Çox qısa bir müddətdə iqtisadi fəal əhalinin sayı dəfələrlə artmışdı. İnsanların mədəni səviyyəsi, yaşayış şəraiti xeyli yüksəlmişdi. Bütün bunları öyrəndikcə Ümummilli Liderimizin rəhbərbərlik bacarığına və qabiliyyətinə, insanlarla səmimi ünsiyyətinə heyran qalırsan. Bu gün həyatda yaşayan və bu görüşlərin şahidi olmuş insanlar, rəhbər işçilər, ziyalılar, əmək qabaqcılları, incəsənət xadimləri bu xronologiyadan daha çox fərəhlənirlər. Çünki onlar o sevinci, o fərəhi canlı olaraq yaşayıblar. Gərgin iş qrafikinə baxmayaraq, Lənkərana ardıcıl səfərləri və bu səfərlər zamanı lənkəranlılarla keçirdiyi isti, hərarətli görüşləri bir daha göstərirdi ki, Ulu Öndərimizin Azərbaycanın hər bir guşəsi kimi, Lənkərana da, burada yaşayıb-yaradan zəhmətkeş insanlara da böyük sevgisi və ehtiramı olub.

Xalqımızla birlikdə lənkəranlıların da Ulu Öndərimizə göstərdiyi sədaqət 1993-cü ilin avqust hadisələri zamanı bir daha özünü subut etmişdir. Məhz Ümummilli Liderimizin çağırışı ilə lənkəranlılar həmişə olduğu kimi, həmin hadisələr zamanı da dövlətçiliyimizin və müstəqilliyimizin müdafiəsinə qalxaraq onun qorunmasında qəhrəmanlıqla iştirak etmişdilər. Məhz 1993-cü ilin Avqust hadisələri bir daha sübut etmişdi ki, Lənkəran Azərbaycanın ayrılmaz parçası və ölkəmizin cənub-şərqi sayılan talış bölgəsində alınmaz qaladır.

Lənkəranlılar Ulu Öndərimizin müstəqil dövlətimizin başçısı kimi 1998-ci il oktyabrın 5-də Lənkəran şəhərinə səfərini daha çox xatırlayırlar. Ulu Öndərin Lənkərana səfərləri çoxumuzun gənclik illərimizə təsadüf etmişdir. Bu səfərlər zamanı Əlimərdan Ələkbər oğlu Əliyev də Ulu

Öndəri yaxından yox, məsafədən görmüşdü. Lakin tanrı onu yaxından görməyi, söhbət etməyi ona da qismət etdi. 1998-ci ilin sentyabrın 22-də Respublika sarayında keçirilən müəllimlərin birinci qurultayının fasiləsində təhsil nailiyyətlərinə həsr olunmuş sərgiyə baxış zamanı Əlimərdan Əliyev yaxınlaşıb Ulu Öndərə lənkəranlıların salamlarını çatdıraraq onu Lənkərana dəvət etdi. Onu diqqətlə dinləyən Ulu Öndər lənkəranlılara xüsusi salam-dualarını çatdırmağı və hökmən onlarla görüşə gələcəyini söylədi. Oktyabrın 5-də Lənkərana gələn Ulu Öndər Prezidentliyə namizəd kimi yerli saknlərlə hərarətli görüş keçirmişdir. Məhz həmin görüş zamanı Ulu Öndər lənkəranlıların Vətən qarşısında göstərdikləri şücaətə yüksək qiymət verərək demişdir:

“Siz Azərbaycanın bu gözəl diyarını qurub-yaradanlarsınız, siz bu bölgənin müdrik insanlarının varislərisiniz. Siz Talışxanovlar-generallar sülaləsinin varislərisiniz. Siz İkinci Dünya müharibəsində qəhrəmanlıq göstərmiş, iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adını almış general Həzi Aslanovun varislərisiniz, onun həmyerlilərisiniz, onun doğmalarısınız.

Azərbaycanın Talış dağları, bu Talış diyarı Azərbaycan xalqının böyük insanlarını, böyük şəxsiyyətlərini yetişdirmişdir. Siz burada–Lənkəranda, bu Talış dağlarının ətəklərində Azərbaycan elmini, mədəniyyətini, təhsilini inkişaf etdirən dəyərli insanlar yetişdirmisiniz. Biz bunlarla fəxr edirik, bütün Azərbaycan xalqı da bu dəyərli insanlarla fəxr edir”.

Ümummilli Liderimizin bu qiymətli sözlərini dönə-dönə xatırlayan hər bir lənkəranlı məhz Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu siyasi kursun bu gün də davam etməsindən sonsuz sevinc hissi keçirir. Xalqımızla birlikdə lənkə-

ranlılar da fəxr edir ki, Heydər Əliyev siyasi kursu bu gün də uğurla davam edir. Əldə olunan nailiyyətlər hər bir lənkəranlının qəlbini iftixar hissi ilə doldurur, xoşbəxt gələcəyə inamını qat-qat artırır.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin şərəfli həyat yolu tariximizin ən parlaq səhifələridir. Bu şərəfli həyat yolunun, bu yolda çəkilən zəhmətin bəhrəsini bizdən əvvəlki nəsillər görüb, indiki nəsillər görür, hələ neçə-neçə gələcək nəsillər görəcək.

50 milyonluq Azərbaycan xalqı bugünkü azadlığına, müstəqilliyinə və şöhrəti dünyaya yayılan dövlətinə görə məhz Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevə minnətdardır. Harada yaşamasından asılı olmayaraq hər bir soydaşımız əmindir ki, cənab Prezident İlham Əliyevin titanik səyləri ilə Vətənimiz Azərbaycan Heydər Əliyev siyasətinin nurunda bundan sonra da inkişaf edəcək, dünyanın ən sivil dövlətləri sırasında layiqli yerini tutacaqdır.

ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEV LƏNKƏRAN VƏ LƏNKƏRANLILAR HAQQINDA

***Həzi Aslanov Böyük Vətən müharibəsində mərdliklə döyüşən, vuruşan Azərbaycan xalqının nümayəndələrindən ən görkəmlisidir. O bu döyüşlərdə həlak olmuş, ancaq öz vətəndaşlıq borcunu yerinə yetirmiş, Azərbaycan xalqının hansı yüksək mənəvi xüsusiyyətlərə malik olduğunu dünyaya nümayiş etdirmişdir*.**

Lənkəran Dövlət Universitetinin professoru Məsud Məmmədov "Qədrin bilin" şeirini yazaraq bu gözəl şeiri Heydər Əliyevə vəsf etmişdir:

MƏSUD DÖVRANİ
QƏDRİN BİLİN

Nəxşi-Cahan Heydər yurdu,
Qəlbi hər an dolğun vurdu.
"Azərbaycan" – deyib qurdu.
Gedirəm mən Heydər yolun,
Qədrin bilin dürüst yolun.

Heydər Əlirza oğludur,
O çox vaxtında doğuldu.
Zəkalı eldə yoğruldu,
Gedirəm mən Heydər yolun,
Qədrin bilin dürüst yolun.

Xalqımın rəhbəri olub,
Düz əməllə qəlbə dolub.
Düşmənlərə zərbə vurub,
Gedirəm mən Heydər yolun,
Qədrin bilin dürüst yolun.

Mirzə Cəlil səsi gəlir,
Hər oylaqdan kəsi gəlir.
Bəşərdən də bəsi gəlir,
Gedirəm mən Heydər yolun,
Qədrin bilin dürüst yolun.

Hüseyn Cavid büstü gülür,
Sobalarda tüstü gülür.
Dağ-dərələr üstü gülür,
Gedirəm mən Heydər yolun,
Qədrin bilin dürüst yolun.

Rəbhər yolu tam pak bir yol,
Avropaya açılan qol.
İşlək oldu sağımla, sol,
Gedirəm mən Heydər yolun,
Qədrin bilin dürüst yolun.

Heydər, ruhu indi şaddır,
Oğlu İlham başdan başdır.
“Haystana” yumruq, daşdır,
Gedirəm mən Heydər yolun,
Qədrin bilin dürüst yolun.

Gəlirəm mən Lənkərandan,
Həm Muğandan, həm arandan.
Gərdiş edib Qarabağdan,
Gedirəm mən Heydər yolun,
Qədrin bilin dürüst yolun.

Hələ Dərbənd baxır bizə,
Dərdini çox vurmur üzə.
Gərdişini gərək dözə,
Gedirəm mən Heydər yolun,
Qədrin bilin dürüst yolun.

“Hay”la gələn, “Vay”la gedir,
Naxrı xıtıq, tayla gedir.
İran fırıq, sayla gedir,
Gedirəm mən Heydər yolun,
Qədrin bilin dürüst yolun.

Mən Məsudəm, məsud yaşar,
İgid kimi dağlar aşar.
Qoy bilsin bu geniş bəşər,
Gedirəm mən Heydər yolun,
Qədrin bilin dürüst yolun.

Lənkəran 21.01.23

UNUDULMAZ GÖRÜŞ

Lənkəranın həmişə böyük, yüksək ziyalı insanları olubdur...

Bizim dostumuz, Lənkəranın ən böyük ziyalılarından biri Mir Haşım Talışlının oxuduğu şeir məni çox heyran etdi... Nə qədər zəkalı bir insandır, nə qədər Azərbaycana sədaqətli bir insandır. Mən Sizə təşəkkür edirəm.

H.Ə.Əliyev
05.10.1998, Lənkəran

M.M.Talışlıya Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdünün verilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin SƏRƏNCAMI

"Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdünün təsis edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 11 iyun tarixli 715 nömrəli fərmanına uyğun olaraq qərara alıram:

1. Azərbaycan ədəbiyyatının inkişafında böyük xidmətləri olan Mirhaşım Mirmurtuza oğlu Talışlıya Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdü verilsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

3. Bu sərəncam imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti,
Bakı şəhəri, 14 avqust 2006-cı il

5 oktyabr 1998-ci il tarixdə Mir Haşım Talışlı Lənkəran şəhər meydanında Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevi qarşılayarkən demişdir.

Sənin qüdrətinə söz demək üçün,
Sözə İlahidən qüdrət gərəkdir;
Xalqın pənahısan, ümidgahısan,
Bunu dərk etməyə diqqət gərəkdir!

1993-cü ildə Peyğəmbərimizin (s.ə.) mövlud günü münasibətilə klassik üslubda (əruz ölçüsündə) bir qəsidə yazmışdım. Orada deyirəm (Allaha) son beytlərdə:

Səxavətinlə veribsən bu xalqa bir rəhbər,
Səlamət eylə onu, onda Haqq nidası gəlir.
Bu mövlud ilə Müsafir ümid edir, ya Rəbb!
Bu rəhbər ilə elin əsl rəhnüması gəlir!

Bu beytlər mənim qəlbimə səbəbsiz gəlməmişdi.

Bundan əvvəlki hərc-mərclik dövrlərində Bakıdan gələn bir sıra dostlarla söhbətdə belə bir sual qoyulmuşdu:

– Görəsən, bu xalqa kim rəhbər olsa, Allah bizi nicat yoluna çatdırar?

Hamımız bir ağızdan belə dedik:

– Əgər Əliyev bu ölkəyə rəhbərlik eləsə, bu xalq bütün təhlükələrdən qurtarar!

Belə də oldu. Sonralar bütün ziyarətgahlara – Məşhədə getmək mənə nəsib oldu. Əlbəttə, bu müqəddəs ziyarətgahlar dua etmək yerləridir. Mən bu yerlərdə xalqımıza, vətənimizə, Heydər Əliyevə dualar etmişəm. Bu barədə “Söz” jurnalının ardıcıl olaraq dörd sayında “Ziyarət şəhərinə səyahətim” adlı məqaləmdə yazmışam və o məqalələrin hamısında əziz və hörmətli prezidentimizə – Heydər

Əliyevə dualar etdiyimi bildirmişəm.

Bütün siyasətçilərimizin yetişməsində insanların qəlbində özünə heykəl qoyan prezident Heydər Əliyev cənablarının böyük rolu vardır.

Mən bır rayon ziyalısı kimi həmişə onun rəhbərliyindən çox razı qalmışam. Əməkdar müəllim olmuşam. Moskvaya Müəllimlər qurultayına nümayəndə seçilmişəm.

Prezidentimizin yenidən respublikamıza rəhbər gəldiyinə çox sevinmişəm.

Hələ respublikamızdan getməmişdi.

1986-cı ildə Nizami Gəncəvinin 845 illiyi münaibətilə Lənkərandan Şəkər Aslan, Vaqif Hüseynov, Məmmədhüseyn Əliyev və mən həmin yubileyə ezam edilmişdik. Orada Qazaxıstandan qonaq gəlmiş şair Oljas Süleymanov prezidentimizə dedi ki, axı, bu 845 rəqəmi yuvarlaq deyil, siz nə əcəb bunu yubley üçün münasib hesab etmisiniz?

Ulu Öndər Heydər Əliyev Şeyx Nizami Gəncəvi haqqında demişdir:

"Nizami Gəncəvi elə sənətkarımızdır ki, mənə qalsa, onun 846, 847, 848, 849-cu illərini də yubiley günləri kimi qeyd edərdim. Gör Azərbaycanımızı, onun ədəbiyyatını, mədəniyyətini nə qədər yüksək qiymətləndirən şəxsiyyətdir."

Hamımızın yaxşı yadında olar: «Kitabi-Dədə Qorqud» kimi xalqımızın qədim və dəyərli yaradıcılıq nümunəsinin məktəblərdə keçirilməsi yasaq edilmişdi. Dahi Şəxsiyyət Heydər Əliyev bu əsərin 1300 illik yubileyini keçirmək barədə Sərəncam verdi və bu tədbir həyata keçirildi.

Heydər Əliyevin Mir Haşım Talışlı haqqında dediyi bir neçə dəqiqəlik xoş sözləri o belə xatırlayır. "Mən bö-

yük mükafat hesab edirəm və indi də o sözlərin təsiri ilə yaşayıram. O bildirdi ki, bir dəfə televerlişdə məni axıra qədər dinləyib, sözlərimi çox bəyənmişdir”. Dahi rəhbər demişdir. “Lənkəranın həmişə böyük, yüksək ziyalı insanları olubdur... Bizim dostumuz, Lənkəranın ən böyük ziyalılarından biri Mirhaşım Talışlının oxuduğu şeir məni çox heyran etdi... Nə qədər zəkalı bir insandır, nə qədər Azərbaycana sədaqətli bir insandır. Mən sizə təşəkkür edirəm.”

Ölkəmizdə sosial-quruculuq işləri geniş vüsət almışdır. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə iqtisadiyyatımızda, sosial həyatımızda işlər uğurla davam edir. Azərbaycan ədəbiyyatının inkişafında xidmətlərimə görə ölkə rəhbəri cənab

İlham Əliyevin imzaladığı 14 avqust 2006-cı il tarixli Sərəncamı ilə Prezident təqaüdünə layiq görülmüşəm. Sərəncamın imzalandığı gündən bir gün sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə minnətdarlıq məktubu göndərdim.

İLLƏR TARİXƏ DÖNÜR

Dilrüba Camalovanın dediklərindən

Tale mənə Lənkəranda Heydər Əliyevin başçılığı altında iki dəfə rəhbər vəzifədə işləmək xoşbəxtliyi nəsib etmişdir. Onun idarəetmə məktəbini keçmək özü bir həyat məktəbi idi.

Heydər Əliyevin Lənkərana səfərləri yaxşı yadımdadır. Respublikamızın bu bölgəsinə hər gəlişi toy-bayrama çevrilirdi. Camaat onu sevinclə, böyük məhəbbətlə qarşılayırdı. Yadımdadır, bir dəfə göstəriş verdi ki, məni qarşılamağa heç kəs gəlməsin. Amma gözlənildiyinin əksi oldu.

Heydər Əliyevin Lənkərana gəlişini eşidən adamlar əllərində ətirli çiçəklər səhər tezdən dəmiryol vağzalına yığışmışdılar. Böyük rəhbər vağzalda düşən kimi hər tərəfdən "Heydər Əliyev, Lənkərana xoş gəlmisiniz!" və "Eşq olsun! Eşq olsun!" sədaları eşidilirdi. Təəccübləndiyini görüb dedim ki, yoldaş Heydər Əliyev! Lənkəranlıların Sizə çox böyük hörməti var, başqa cür ola bilməz, onları heç kəs məcbur etməyib ki, Sizi qarşılamağa çıxsınlar. Hamının ürəyi Sizinlədir, böyük rəhbər kimi Sizə hörmət və məhəbbətləri var.

Zərifə xanım və oğlu İlham da onunla idilər. 1982-ci ilin iyun ayının 30-u idi. Heydər Əliyev Lənkəranda bir sıra sosial obyektlərin açılışında iştirak etdi. Ziyalılar evində rayon fəalları ilə görüşdə böyük nitq söylədi.

Heydər Əliyev Astaraya sərhədçilərlə görüşə getdiyinə görə Zərifə xanımı və İlhamı Lənkəranın görməli yerləri ilə tanış etdim. Qonaqları Xanbulançaydan yuxarıda yerləşən bulağa apardım.

Heydər Əliyev və Dilrüba Camalova

Oraya qalxmaq çətin idi. Hiss olunurdu ki, Zərifə xanım yorulub, dedi ki, beş-altı dəqiqədən sonra geri qayıdarıq. Amma belə olmadı, bulaq başında bir neçə saat əyləşdik. Ağaclar ətrafa sərinlik salmışdı, quşlar səs-səsə vermişdilər. Bulağın sərin, şəffaf suyundan doymaq olmurdu. Xalça-palaz üstündə əyləşmiş İlham hər şeyə maraq göstərirdi. Çay süfrəsi arxasında xeyli oturduq. Zərifə xanım elə bil nağıllar aləminə düşmüşdü. Oradan qayıdandan sonra katerlə Xanbulançayı gəzdik. Heydər Əliyev də bizimlə idi. Zərifə xanım dedi ki, nə yaxşı, Lənkərana gəldik, təbiətin gözəlliyinə tamaşa etdik, dincimizi aldıq. Lənkəranda olan günləri heç vaxt unutmaram.

Heydər Əliyev olduqca diqqətcil, sözübütöv, dövlət qarşısında xidməti olanları qiymətləndirən, qayğı göstərən bir rəhbər, dahi şəxsiyyət idi. Respublika Qadın Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin birinci müavini işləyəndə adəti üzrə istirahət günlərinin birində işə çıxmışdım. 2002-ci il idi. Birdən höküumət telefonu səsləndi. Dəstəyi qaldırdım, Heydər Əliyev idi.

– Siz işdəsiniz? – soruşdu? Demək, istirahət günlərində də işləyirsən. Çox yaxşı...

– Azacıq sükutdan sonra soruşdu:

– Evin var?

Belə sualı gözləmədiyimdən əvvəl tutuldum, sonra dedim:

– Uşaqların yanında qalıram...

– Neçə otaqlı ev istəyirsən?

Ani sükutdan sonra dedim:

– Dörd otaqlı.

Heydər Əliyevin göstərişindən sonra mənə Bakıda dörd otaqlı ev ayrıldı. Diqqət və qayğıya görə o dahi insana öz minnətdarlığımı bildirdim.

DAHİ LİDERİM, BÖYÜK SƏRKƏRDƏM

Xalqın nicat yolu, böyük rəhbəri,
Haqqın, ədalətin, elm mənbəyi.
Sevdin canın kimi daim vətəni.
Silinməz iz qoydun ulu tarixdə,
Sən dahi liderim, böyük sərkərdəm.

Doğdu qaranlıqdan sanki bir çıraq,
Durdun əsgər kimi keşikdə oyaq,
Etdin dərdimizi dünyaya soraq.
Silinməz iz qoydun ulu tarixdə
Sən dahi liderim, böyük sərkərdəm.

Dağ oldun vüqarlı, heç əyilmədin,
Gördün çətinliklər heç çəkilmədin.
Tanıtdın hər yerdə vətəndaşını.
Silinməz iz qoydun ulu tarixdə,
Sən dahi liderim, böyük sərkərdəm.

Oldun öz xalqının qurtuluş yolu,
Ürəyi arzuyla, ümidlə dolu.
Əyilməz, sarsılmaz, qırılmaz qolu.
Silinməz iz qoydun ulu tarixdə,
Sən dahi liderim, böyük sərkərdəm.

İgidlər qan tökdü torpağı üçün,
Əsirlikdən azad olundu vətən.
Xarıbülbül ətir saçdı yenidən,
Qaçqın naləsinə olmusan həmdəm.
Sən dahi liderim, böyük sərkərdəm.

Məcidova Leyla Qadir qızı
Lənkəran Dövlət Universitetinin
baş müəllimi,
Tarix üzrə fəlsəfə doktoru

O, SƏMİMİ BİR İNSAN İDİ

Tanınmış həkim Əzizağa Talışinskinin dedikləri

"Mən Heydər Əliyev ilə evlərində bir neçə dəfə görüşmüşəm. Ailə üzvləri xəstə olanda məni dəvət ediblər. Həyatda Heydər Əliyev çox səmimi və qayğıkeş bir insan idi. İnsanların daxilini öyrənirdi, sonda isə öz fikrini bildirirdi. Çalışırdı ki, söhbət etdiyi insanın qəlbində olan sözləri ala bilsin.

Heydər Əliyev ilə danışıqdan sonra ona bildirdim ki, Azərbaycanda qulaq-burun və boğaz xəstəxanasının açılması çox gözəl olardı. Eynilə Uroloji xəstəxana kimi xəstəxananın açılması yerinə düşərdi – deyə bu barədə fikrimi bidirdim. Heydər Əliyev başladı başqa-başqa söhbətlərdən məsəllər çəkərək söhbətini davam etməyə. Fikrinin sonunda isə yenə gəldi mənim dediyim ideyanın üstünə.

Mən düşündüm ki, o bu ani müddətdə mənim dediklərimi analiz edirmiş özündə. Həm də mənim necə reaksiya verəcəyimi də nəzərindən qaçırmırdı.

O zaman səhiyyə naziri də yanımızda idi. Ona üzünü tutub dedi: "Sən fikirləş, belə bir xəstəxananın açılmasına köməklik elə".

Heydər Əliyevlə görüşümüz zamanı məndən bir nəfəri soruşdu. O hər şeyi bilirdi. Məndən bir daha soruşduğu adam haqqında həqiqəti öyrənib eşitmək istəyirdi. Həkimlərin Təkmilləşdirmə İnstitutunda qulaq-burun və boğaz kafedrasında müdir var idi – Nisəxanım Ağayeva. Azərbaycanlı bir qadın idi, həm də kafedra müdiri idi. Tibb elmləri doktoru haqqında məndən soruşdu ki, o, indi də kafedra müdiridir? Dedim, xeyr, indi o xanım kafedra müdiri deyil, indi onun yerində bir cavan həkim işləyir. O,

tibb elmləri namizədidir. Dərhal reaksiya verib dedi: – Necə yəni, tibb elmləri doktorun çıxartdılar, yerinə tibb elmləri namizədini qoydular?

Dedim, dünya belədir də. Heydər Əliyev: "Xeyr, dünya belə deyil! Bu mənim olmadığım vaxtlar olub", – deyə cavab verdi.

İran İslam Respublikasının Prezidentinin ailəsi Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin qonağı idi. O zaman Rəfsəncanının oğlu və nəvəsi də xəstələnmişdi. O səbəbdən məni yenə dəvət etdilər ki, gələn qonaqlara xidmət edim. Uşağa baxdım və lazımi müalicəni yazdım".

Əzizağa Talışinskinin qardaşı Abbas Talışinski uzun illər Rusiyada həkim olaraq çalışmışdır. Ölümündən sonra Rusiya vilayətində onun üçün xatirə lövhəsi vurulub. Bu xatirə lövhəsində Rusiya vilayətinin səhiyyə naziri və digər qurumlar da iştirak ediblər. Abbas Talışinski həm də Böyük Vətən müharibəsi iştirakçısı olmuşdur. Lənkərandan olan Talışinskilər nəsli çox böyük bir ziyalı nəsildir. Talışinskilərin Azərbaycanda bir çox sahələrdə çalışan tanınmış ziyalıları olmuşdur və hal-hazırda da var. Bu nəsildən olan hərbçilər, yəni generallar və digər hərbi rütbələrə sahib olan şəxslər də olmuşdur. Demək olar ki, öz tanınmış ziyalıları ilə məşhur olan və Azərbaycan tarixində adı çəkilən ən nüfuzlu nəsillərdəndir.

Tanınmış qulaq-burun və boğaz həkimi olan Əzizağa Talışinskinin davamçısı oğlu Aydın Talışinskidir. O da atasının yolunu, həkimlik peşəsini çox layiqincə davam etdirir. Aydın Talışinski deyir ki, Moskva Dövlət Universitetinin tələbəsi olarkən Ulu Öndər Heydər Əliyevlə görüşmək fürsəti mənə də nəsib olmuşdur. O böyük şəxsiyyət ilə görüşərkən onun bizlərə verdiyi öyüd-nəsihət hələ də qulağımdan getmir. O bizə söylədi ki, harada olmağınız-

dan və hansı peşə sahibi olmanızdan asılı olmayaraq, bir azərbaycanlı olaraq ürəyiniz daima Azərbaycanla döyünməlidir. Hər yerdə Azərbaycanın adını qaldırmaq sizlər üçün ən əsas məsələ olmalıdır.

Biz öz gənclərimizi, gələcək nəslimizi bu ruhda, bu düşüncədə böyütməliyik. Gələcək işlərinizdə hər birinizə uğurlar arzulayıram.

POLİQRAFÇI ALİM ŞƏDDAT CƏFƏROVUN XATİRƏLƏRİ

Əsrlər boyu bizim ulu babalarımızdan indiyə qədər Azərbaycanın mütəfəkkir insanları milli azadlıq üçün mübarizə aparmışlar, vuruşmuşlar, amma buna nail ola bilməmişlər. Biz buna nail olmuşuq. Və bilin ki, bunu əlimizdə saxlamaq, bunu qorumaq hər bir insanın canından da artıqdır. Azərbaycan heç kəsdən asılı olmayacaqdır. Ancaq özü öz taleyini, öz gələcəyini həll edəcəkdir.

Azərbaycanın müstəqilliyi əbədidir, dönməzdir!

El bilir ki, sən mənimsən,
Yurdum, yuvam, məskənimsən.
Anam dogma vətənimsən,
Ayrılarmı könül candan?
Azərbaycan! Azərbaycan!

Həydər Əliyevlə ünsiyyətdə olmuş, təmasda olmuş, iş birliyində olmuş poliqrafiya üzrə ilk azərbaycanlı alim Şəddat Cəfərovun xatırladığı xatirələri:

Ulu Öndər Heydər Əliyevlə, demək olar ki, o işlədiyi dövrdə mən də elə işdə işləmişəm ki, bizim iş birliyimiz olub. Yəni o, burada Azərbaycanda rəhbər olduğu dövrdə, Moskvada rəhbər olduğu dövrdə, mən də Bakıda və Rusiyada böyük nəşriyyatların direktoru və direktor müavini vəzifəsində işləmişəm.

Heydər Əliyev çox böyük şəxsiyyət idi. Mənim dediyimə görə yox, Amerikanın prezidenti Klintonun vaxtında Heydər Əliyev haqqında dediyi sözü burada demək istəyirəm: Klinton deyib ki: Heydər Əliyev elə bir şəxsiyyətdir

ki, o nəinki Azərbaycanı, nəinki Rusiyanı, nəinki Amerikanı, ümumiyyətlə, dünyanı idarə eləyə bilən bir şəxsiyyətdir.

Bill Klinton hər kəs üçün bu sözü deməmişdir. O yalnız Heydər Əliyev haqqında bu dəyərli sözləri demişdir. Bu fikirdən aydın olur ki, o necə dahi insan olub. 1985-ci ildə mən "Azərbaycan" nəşriyyatında direktor müavini işləyirdim. "Azərbaycan" nəşriyyatı o vaxtı "Kommunist" nəşriyyatı adlanırdı. Bu nəşriyyat Mərkəzi Komitənin partiya nəşriyyatları sistemində birləşib və onlara rəhbərliyi Mərkəzi Komitə həyata keçirirdi. Orada bir şöbə var idi, Mərkəzi Komitənin nəzdində işlər idarəsi, Partiya nəşriyyatlarının işlərini sahmana salmaq üçün bu şöbə ilə tez-tez əlaqə saxlayırdıq.

Direktor müavini olduğum üçün bütün nəşriyyatın təchizat işlərinə mən cavabdeh idim. Təchizat sistemi ilə əlaqədar olaraq onlarla tez-tez əlaqə saxlayırdım. Ona görə də onlar məni yaxşı tanıyırdılar. 1985-ci ildə mənim kiçik övladım xəstələndi. Həkimlər mənə məsləhət etdilər ki, Rusiyanın mərkəzi hissəsində bu uşaq yaşasa, tez sağalar. Bu barədə mən MK-da olan rəhbərimə dedim və onlar Rusiyanın beş şəhərində rəhbəri olmayan böyük bir nəşriyyata məni rəhbər verdilər. Mən də Leninin doğulduğu Ulyanovsk şəhərini seçdim. Bu nəşriyyat "Azərbaycan" nəşriyyatından 4-5 dəfə böyük idi. Getdim, baxdım. Orada ilk növbədə Kolqin Gennadi Vasiliviç birinci katib vəzifəsində işləyirdi. O məni qəbul etdi. Onun qəbulunda olarkən mənə dedi: Haradansan? Dedim, Azərbaycandan. Cavabında mənə dedi ki: Azərbaycandan Heydər Əliyev mənim dostumdur. Mən Gürcüstanda ikinci katib işləyərkən Heydər Əliyev Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi vəzifəsində idi. Mənim çox ya-

xın dostum idi. Sən mənim yerlimsən, gəl, burada mən sənin üçün şərait yaradacağam. Heydər Əliyevə görə mənim Ulyanovsk şəhərində işləməyimə çox gözəl şərait yaradıldı. Mən ora gələndən sonra da öyrəndim ki, onlar mənim barəmdə Heydər Əliyevdən soruşmuşdular. O isə mənim haqqımda çox müsbət rəy verib və məsləhət verib ki, heç də pis olmaz, yaxşı olar. Məndən qabaq orada başqa rəhbər olmuşdu. Demək olar ki, nəşriyyat çox pis vəziyyətdə idi. Leninin doğulduğu şəhərdə hər şey onun adına layiq şəkildə olmalı idi. Bilirsiniz ki, o zamanın qayda-qanununa görə bunlar çox vacib idi. Mən də bütün bacarığımı işə saldım. Həm də bu, Heydər Əliyevin adı idi.

Həmin katib Heydər Əliyevə görə təzə tikilən binada ailəmdə 4 övladım olduğu üçün mənə beşotaqlı mənzil verdi. Demək olar ki, mənim bütün qayğılarım müsbət yerinə yetirilirdi. Odur ki mən də nəşriyyatı çox yüksək səviyyəyə qaldırdım. SSRİ üzrə birincilik səviyyəsinə yüksəltdim. Nəşriyyatı Keçici Qırmızı bayraqla təltif elədilər. Hər ayda işçilərə mükafatlar da verirdik. İşlədiyim müddətdə Ulyanovskda Heydər Əliyevlə görüşüm olmadı. Heydər Əliyev, ümumiyyətlə, 2 dəfə Ulyanovsk şəhərində olmuşdur. Birinci dəfə 1977-ci ildə Nəriman Nərimanovun heykəlini ucaldanda olub, ikinci dəfə isə 1983-ci ildə Volqa çayında Avropa ilə Asiyanı birləşdirən körpüyə gəmi dəymişdi. O zaman Heydər Əliyev SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini olduğu üçün komissiyanın sədri olaraq Ulyanovsk şəhərinə gəlmişdi.

Uşaqlarım Leninin oxuduğu 1 saylı məktəbdə oxuyurdular. İstər nəşriyyatda işçilərim, istərsə də məktəbdə olan yerli insanlar hamısı Heydər Əliyev haqqında çox yüksək fikirlər, xoş xatirələrini söyləyirdilər.

1990-cı illərdə erməni quldurlarının fitnəkarlıqları ha-

mının yadındadır. Orada vəziyyətim də çox yaxşı idi. Amma Azərbaycanda olan hadisələrə görə mən də vətənə qayıtdım. Məni buraxmırdılar ki, siz yerinizə bir kadr verin, sonrasında buraxaq. Elə Bakıdan bir kadr göndərdim yerimə. Beləcə, böyük karyeramı buraxıb qayıtdım vətənə.

Bakıya qayıtdım. “Azərbaycan” nəşriyyatında işimə davam etdim. Bir gün axşam idi, yəni iş vaxtı qurtarmışdı. Bir nəfər yanıma gəlib bir qovluq qoydu stolun üstünə ki, bu nəşr ediləcək. O zaman Heydər Əliyev Naxçıvanda yaşayırdı. O dövrdə Heydər Əliyevin bir şəklini çap edəni bilirsiniz, nə gözləyirdi?! Amma mən qovluqdakı yazıları vərəqləyərkən düşünürdüm ki, bu dahinin yetirməsi olduğum halda necə mən onun kitabını çap etməyim? O zaman Rusiyaya hər şeyin hesabatı verilirdi. Bu çətinliyə baxmayaraq, mən o kitabı çap etdim. Kitabı aparıb ona təqdim etməyim bildirilsə də, mən getmədim. O səbəbdən ki bir kitab çap etmişəm. Nə böyük iş idi, mən Heydər Əliyev üçün etmişdim, onun bütün bizlər üçün etdiyinə baxanda. Ertəsi gün mənə zəng vuraraq Heydər Əliyevin kitabı bəyəndiyini bildirdilər. Kitab çapından 3-4 gün keçəndən sonra isə bir nəfər mənə zəng edib dedi ki, biz Heydər Əliyevin şəklini çap eləməyə icazə vermirik, amma sən onun kitabını çap etmisən. Özü də üz qabığında onun şəklini vermisən. İndi gəlib səni beşinci mərtəbədən atarıq bayıra. Düzü, mən çox hirsləndim, çünki məni nalayiq sözlərlə təhqir edirdilər. Mən də dedim ki, gəlib atmayan kişi deyil (üzr istəyirəm ifadəmə görə). Və telefonun dəstəyini yerinə qoydum. Axşam saat ona qədər gözlədim, gələn olmadı. Səhəri “Azərbaycan” nəşriyyatına işə gələndə polislərə tapşırdım ki, gözdə-qulaqda olsunlar və onları axşam olan olaylar barədə məlumatlandırdım. Tapşırıq verdim ki, hər girib-çıxan adama diqqət verin. Dedilər ki, lazımdırsa, sizə

cangüdən təyin edək, işə aparıb-gətirsin. Fikirləşib dedim ki, yox, lazım deyil cangüdən. Əgər məni Heydər Əliyevdən ötrü öldürürlərsə, mən bunu özüm üçün fəxr sayıram. İşlədim, ondan sonra heç kim gəlmədi. Hər şey qaydasında keçdi.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin MK-nın İşlər İdarəsinə verdiyi tapşıqır və tövsiyələri mən məsuliyyətlə yerinə yetirirdim.

QƏZƏNFƏR NƏSİRLİ
NƏSİLLƏRİN GÖRÜŞÜ

Ümummilli Lider Heydər Əliyev Respublikaya rəhbərlik etdiyi bütün dövrlərdə tez-tez bölgələrə səfər edir, ölkənin əmək ritmi, əməkçi insanların həyatları, özləri ilə yaxından tanış olur, qayğı və problemlərini öyrənir, əmək bahadırları ilə, qabaqcıl əməkçilərlə elə iş başındaca görüşür, təsərrüfat işlərinin gedişini əyani şəkildə izləyirdi.

Lənkəran rayonunun inkişafı da Azərbaycan xalqının böyük oğlu, əvəzsiz siyasi şəxsiyyət Heydər Əliyevin hər zaman xüsusi diqqət mərkəzində olmuşdur. Təsadüfi deyil ki, Ulu Öndər 6 dəfə (1973, 1974, 1976, 1979, 1982 və 1998-ci illərdə) Lənkərana gələrək rayonun həyatı ilə yaxından maraqlanmış, əhalini düşündürən problemləri yerindəcə öyrənib, müvafiq tədbirlər görmüşdü. Hər gəlişində zavod, fabrik və digər müəssisələrdə görüşlər keçirən, tarlalarda zəhmət adamları ilə birbaşa ünsiyyətdə olan Heydər Əliyevin səfərləri Lənkəranın sosial-iqtisadi və mədəni həyatında əlamətdar hadisəyə çevrilməklə ümumi irəliləyişə güclü təsir etmişdir. Məhz bu amil sayəsində 1969-cu ildən 1982-ci ilə qədər Lənkəranda sənaye və kənd təsərrüfatı istehsalı sahəsində yüksək nailiyyətlər əldə edilmişir. 1970-1980-cı illər arasında neçə-neçə fabrik və zavod açılmış, xidmət sahəsi inkişaf etdirilmişdir. Bütün bu göstəricilərə uyğun olaraq əhalinin yaşayış səviyyəsi də kifayət qədər yaxşılaşmışdır.

Qeyd etdiyimiz kimi, Azərbaycan rayonlarına səfəri zamanı Ulu Öndərin sadə adamlarla elə iş başında ünsiyyətdə olması, onların işləri ilə yaxından maraqlanması və əməklərini qiymətləndirilməsi zəhmət adamlarında da xoş təəssüratlar yaradır, qəlblərini fərəh, sevinc hissi ilə doldu-

rurdu.

Təbii ki, Heydər Əliyev kimi tarixi şəxsiyyətlə belə görüşlər əmək bahadırları üçün unudulmaz, əlamətdar bir tarixə çevrilir, ömürlərinin sonuna kimi yaddaşlarında yaşayırdı.

1973-cü ildə həmyerlimiz Qəzənfər Nəsirlinin də taleyinə Ümummilli Lider Heydər Əliyevlə görüşmək nəsib olmuşdur.

Heydər Əliyev və Müzəffər Nəsirli

Belə ki, həmin il Heydər Əliyev Lənkəranda olarkən qabaqcıl əməkçilərlə görüşür, təsərrüfat işlərinin gedişi ilə yaxından tanış olur. O bu görüşdə bir qrup zəhmət adamına yüksək dövlət mükafatları – orden və medallar təqdim edir. Ulu Öndər Q.Nəsirlinin də əməyini yüksək qiymət-

ləndirir. Azərbaycan rəhbəri Qəzənfər müəllimi "Qırmızı Əmək Bayrağı" ordeni ilə təltif edir, ona yeni uğurlar arzulayır.

Heydər Əliyev ideallarına həmişə sadiq qalmış Qəzənfər Nəsirli üzün müddət bu əlamətdar tarixi günün təsirindən çıxa bilmir, ömrünün sonuna kimi xalqın müdrik başçısını, əvəzsiz xidmətini fərəh və iftixar hissi ilə xatırlayırdı. Həyatda, ictimai-siyasi fəaliyyətində meyar, ideal sandığı tarixi şəxsiyyətlə bu görüşü özü üçün xoşbəxtlik sayırdı. Heydər Əliyevin onun ünvanına söylədiyi xoş sözləri, ona işində daha böyük uğurlar arzulamasını Qəzənfər müəllim təqaüddə olanda da tez-tez xatırlayar, məktəblərdə, əmək kollektivlərində ictimai-siyasi tədbirlərdə, el-oba məclislərində, xüsusilə gənclərə, eləcə də övladlarına, nəvə-nəticələrinə böyük fərəh hissi ilə xatırladaraq belə deyərdi: "Mən həmişə xalqıma ləyaqətlə xidmət etməyə çalışmışam. Bütün el-oba, dost-tanış bilir ki, Azərbaycan xalqının böyük oğlu Heydər Əliyevi daim özümə ideal bilmişəm. Onu çox böyük şəxsiyyət, qayğıkeş insan, dövlət xadimi hesab etmişəm. Siz də onun ideallarına sadiq qalın. Heydər Əliyev dühası Azərbaycan xalqını xoşbəxt gələcəyə aparır. Arzu edirəm ki, hər biriniz Ulu Öndərin azərbaycançılıq məfkurəsinə ləyaqətlə xidmət edəsiniz".

Bir qədər də Qəzənfər Nəsirlinin əmək bioqrafiyasından söhbət açmaq istəyirik. 1920-ci ildə Lənkəran şəhərində ziyalı ailəsində dünyaya göz açan Qəzənfər İbrahim oğlu Nəsirli ilk təhsilini 2-ci dərəcəli məktəbdə aldıqdan sonra, 1930-cu ildə Gəncədəki Zaqafqaziya Pambıqçılıq Akademiyasına daxil olur. 1935-ci ildə oranı bitirdikdən sonra uzun müddət Lənkəranda rayonlararası suvarma sistemləri idarəsində baş mühəndis, sonra rəis kimi çalışan Q.Nəsirli çox keçmir ki, öz sahəsində kamil mütəxəssis kimi tanın-

mağa başlayır. 1959-cu ildə o, Lənkəran rayon İcraiyyə komitəsinin sədri vəzifəsinə irəli çəkilir. 1964-cü ildə Lənkəranda Maşın Stansiyasının direktoru təyin olunur. Qəzənfər müəllim harada işləməyindən asılı olmayaraq həmişə məsuliyyətlə çalışaraq, üzərinə düşən işi, verilən tapşırığı və tövsiyələri layiqincə yeinə yetirməyə çalışmışdır.

Qəzənfər Nəsirli 1978-ci ildə Respublika əhəmiyyətli təqaüdçü kimi işdən ayrılaraq, yerini gənclərə etibar etmişdir. 81 yaşında dünyasını dəyişən Q.Nəsirli nəslinin estafeti bu gün etibarlı əllərdədir. Ömür davamçıları olan övladları, nəvə-nəticələri onun vəsiyyətlərini həyata keçirmək üçün layiqincə xidmət etməyə çalışırlar.

Qəzənfər Nəsirlinin vəsiyyətlərinə sadiqlik nümayiş etdirən nəvəsi Vüsal İbrahim oğlu Nəsirlidir. Babası kimi işgüzar, yüksək təşkilatçılıq sərgisinə və idarəetmə bacarığına malik olması ilə diqqət çəkən Vüsal bu gün Lənkəranın ictimai həyatında ən fəal gənclərdən biridir. Vətənpərvər, mübariz, bacarıqlı gənc kimi artıq nüfüz qazana bilmişdir.

2002-ci ildən Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvü olan Vüsal Lənkəran şəhər Gənclər və İdman İdarəsinin rəis müavini vəzifəsində çalışıb.

2007-2010-cu illərdə Lənkəran şəhər Mədəniyyət və Turizm şöbəsinin tarix və mədəniyyət abidələrinin mühafizəsi sektorunun müdiri, 2010-2012-ci illərdə Lənkəran şəhər Gənclər və İdman İdarəsinin rəis müavini, 2012-2013-cü illərdə Lənkəran şəhər İcra Hakimiyyəti Başçısının müavini – İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdiri, 2015-2017-ci illərdə Lənkəran şəhər Mədəniyyət və Turizm şöbəsinin müdiri, 2017-2021-ci illərdə Lənkəran Regional Mədəniyyət İdarəsinin rəisi vəzifələrində çalışmışdır. 2018-ci ildə ona “Dövlət qulluğunun ki-

çik müşaviri" ixtisas dərəcəsi verilmişdir.

2016-cı ildə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının "Dövlət və bələdiyyə idarəetməsi" ixtisaslaşmasının "Regional idarəetmə" ixtisası üzrə magistraturasını fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Tarix İnstitutunun aspirantı olmuşdur. Hazırda "Avropa İttifaqının Yeni Qonşuluq Siyasəti və Cənubi Qafqaz" adlı elmi iş üzərində işləyir.

2022-ci ilin sentyabrından LDU-nin "Tarix və onun tədrisi metodikası" kafedrasının müəllimidir.

Qeyd edək ki, Vüsal Nəsirli Lənkəran Dövlət Universitetinin "Tarix və ictimaiyyət" ixtisasının bakalavr və magistr pillələrini fərqlənmə diploma ilə bitirmişdir.

Məlum olduğu kimi, 2012-ci ilin martın 13-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev talış regionuna səfəri çərçivəsində Masallı rayonunda da olmuş, bir sıra obyektlərin, o cümlədən Gənclər Mərkəzinin açılışında iştirak etmişdir. Bu tədbirdə Prezident həmçinin bölgə gəncləri ilə görüşmüş, onların işi ilə maraqlanmış, tövsiyələrini vermişdir. Bu tədbirdə Lənkəran gənclərini təmsil edənlərdən biri də Vüsal Nəsirli olmuşdur. Bu görüş bütün gənclər kimi, Vüsalda da xoş təəssüratlar yaratmış, qəlbini fərəh hissi ilə doldurmuşdur.

Bu barədə V.Nəsirlinin dediklərindən:

– Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin bölgə gəncləri ilə görüşü məndə də böyük məmnunluq hissi yaradaraq unudulmaz anlar yaşatdı. Prezidentimizin gəncləri bizim inamımız, gələcəyə ümidimizin mənbəyi hesab etməsi, Azərbaycanın gələcəyini gənclərə etibar etməsi bizi ölkəmizin gələcək inkişafı üçün daha səylə çalışmağa ruhlandırmışdır. Bütün gəncləri Preziden-

tin daxili və xarici siyasətini dəstəkləməyə, onun ətrafında daha sıx birləşməyə çağırıram.

Yəqin ki, “Tarix təkrar olunur” desək, yanılmarıq. Bir vaxtlar babası Qəzənfər Nəsirli Ümummilli Lider Heydər Əliyevlə görüşmüş, onun dəyərli fikirlərini, tövsiyələrini, xoş sözlərini eşitmişdir. Bu gün nəvə Vüsal Nəsirliyə də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevlə görüşmək nəsib olmuşdur. Bu nəsillərin görüşü idi. Sübhə yox idi ki, bu görüş Vüsal Nəsirlinin də yaddaşında əbədi yaşayacaq, unudulmaz xatirəyə çevrilərək gələcək fəaliyyətində barometr rolunu oynayacaqdır.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ MASALLI RAYONU

İMAMZADƏ-NƏZİRƏ XANIM TÜRBƏSİ
(Masallı rayonu, Hişkədərə kəndi. XV əsrə aid ölkə əhəmiyyətli arxeoloji və eyni zamanda memarlıq abidəsi)

MASALLI RAYON İCRA HAKİMİYYƏTİNİN BAŞÇISI

OQTAY ƏLİYEVİN 2006-CI İLDƏKİ ÇIXIŞI (QUSARDA, LƏNKƏRANDA VƏ ŞƏKİDƏ BÖLGƏ MÜŞAVİRƏSİNDƏ)

Biz hamımız Azərbaycandakı, rayonumuzdakı quruculuq işləri, tikintilər, kənd və xalq təsərrüfatının inkişafı, mədəniyyət, ədəbiyyat və incəsənət sahəsində, sahibkarlığın inkişafı istiqamətlərində şahidi olduğumuz uğur və nailiyyətlərə görə, xoşbəxt və firavan həyat səviyyəsinə görə bu dahi insana minnətdar olmalıyıq.

Heydər Əliyev Azərbaycanın bütün guşələrini gözəl, inkişafını yüksək görmək istəyirdi.

Bölgəmizdə, eləcə də Masallıda sənayenin əsaslarının, faraş tərəvəzçiliyin, çayçılığın, heyvandarlıq və üzümçülüyün intensiv inkişafınıda, bazar iqtisadiyyatına keçid islahatlarının, keçmiş SSRİ respublikalarının hamısından tez həyata keçirilməsində, sosial-mədəni tərəqqimizin sürətli irəliləyişində onun böyük qayğısı və zəhməti olmuşdur.

"Viləşçay" su dəryaçasının, iripanelli zavodun, onlarla sosial obyektlərin tikintisinə, yeni istehsal müəssisələrinin yaradılmasına və s. dahi şəxsiyyətin qayğı və diqqətini heç kəs unutmayıb. İndi Masallıda həmin "Viləş" suvarma kompleksi Ulu Öndərimizin adını daşıyır. Onun adını və əməllərini daim əziz tutan masallılılar ilk olaraq şəhərimizin mərkəzində icra hakimiyyətinin binası önündə Heydər Əliyevin əzəmətli abidəsini ucaltdılar. Şəhərimizdə geniş, yaraşıqlı, rahat prospekt yenidən quruldu və hazırda onun adını daşıyır. Mədəniyyət və istirahət parkı Heydər Əliyev parkı adlandırılmış, burada fəvvarələr yaradılmış, xeyli

yaşıllıq, abadlıq işləri görülmüş, Heydər Əliyev irsinin öyrənilməsində mühüm rol oynayacaq muzey binası tikilmişdir. Hazırda parkda əlavə işlər davam etdirilir.

Heydər Əliyev irsini və idarəetmə təcrübəsini dərindən öyrənmək məqsədilə RİH başçısı aparatı nəzdində Heydər Əliyev universiteti fəaliyyət göstərir, hər il 10 may ərəfəsində müxtəlif səpkili müsabiqələr, sərgilər, oxular, kütləvi idman yarışları keçirilir.

Böyük şəxsiyyət, dahi sərkərdə, müstəqil Azərbaycanın çiçəklənməsi yolunda misilsiz xidmətləri olan Heydər Əliyevə nə qədər abidələr ucalsa da, onun haqqında nə qədər mahnı və musiqi bəstələnsə də, küçələrə və xiyabanlara adı verilsə də, nə qədər haqqında kitablar yazılsa da, neçə-neçə beynəlxalq simpozium və konfranslar keçirilsə də, millətimiz onun qarşısında daim borcludur.

Dahi rəhbərimizin rayonumuzun əhalisi haqqında dediyi: «Masallıda çox zəhmətkeş, vətənpərvər, həqiqi Azərbaycan vətəndaşları yaşayır» qiymətli sözləri, bizi bir azərbaycanlı kimi daha yaxşı işləməyə, xalqımıza xidmətdə, Heydər Əliyev nümunəsi göstərməkdə, hər gün səfərbər edir.

Heydər Əliyevin ordu quruculuğu, neft strategiyasının həlli yolları, Azərbaycan dilinin statusunun möhkəmləndirilməsi, əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması, ölkəmizdə qadın və gənclər hərəkatının, torpaq, təhsil, səhiyyə və mədəniyyətin, idmanın və s. sahələrin inkişafı sahəsində islahatların aparılmasında, bütün bunların əsasında dünyada gedən qloballaşma prosesində milli-mənəvi dəyərlərimizi qoruyub saxlamaqla, müstəqilliyimizin və dövlətçiliyimizin qorunmasında və gücləndirilməsində rolu müqayisə edilməzdir. Əslində, Heydər Əliyevin onun Azərbaycanşünaslıq və Azərbaycançılıq elminin inkişafına

dair mükəmməl konsepsiyası Azərbaycanımızın dünyada imicinin artması bu amallara xidmət etmişdir. Onu tanımadan, ona vicdanla xidmət edib qorumadan, Azərbaycanı inkişaf etdirmədən, heç kəs özünü əsl azərbaycanlı adlandıra bilməz.

Möhtərəm Prezident ictimaiyyətin nümayəndələri qarşısındakı nitqində «Mən hər dəfə bu bölgəyə gələndə, inkişafı görəndə, bu gözəl ab-havanı görəndə çox sevinirəm» – dedi. Bölgənin çox böyük potensiala malik olduğunu, bundan səmərəli istifadə etməyin vacibliyini söylədi. Aparılan işlərin yaxın zamanlarda bölgədə gözəl nəticələr verəcəyini, yeni elektrik stansiyasının tikilməsini, qaz xətlərinin çəkilməsini, yeni yolların salınmasını, digər infrastruktur layihələrin artıq reallığa çevrildiyini diqqətə çatdırdı.

MİR KAZIM ASLANLI - SARƏNGİN İDEYALARININ GERÇƏKLİYƏ ÇEVRİLMƏSİNDƏ HEYDƏR ƏLİYEVİN ROLU

Azərbaycan ictimai fikir tarixinin, ədəbiyyatının, tibb elminin, turizminin ən nəhəng simalarından biri Mir Kazım Aslanlı - Sarəngdir. O, Azərbaycan tarixində müstəsna yeri olan Talış xanlarının nəsil şəcərəsinə mənsubdur. 1920-ci ildə Azərbaycanda sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra onun ata-babası öz şəxsi əmlaklarını kolxoz quruculuğuna təslim etməkdən boyun qaçıraraq mövcud rejimə qarşı silahlı müqavimət göstərmişlər. Nəticədə onların bütün əmlakları 1922-31-ci illərdə tamamilə müsadirə edilmişdir.

İllüstrasiyalarla zəngin olan həyat meydanında möcüzələrin baş verməsi istisna deyil. Haqqında söhbət açdığımız M. Aslanlı məhz fitri istedadı, qeyri adi ağlı və zəkasının sayəsində tarixi zərurətdən və şansdan məharətlə istifadə edərək öz adını milli tariximizin görkəmli şəxsiyyətləri sırasına “qızıl hərflərlə” yazmışdır.

Hidrogen-sulfidli Masallı İsti su mineral bulaqlarının yerləşdiyi ərazidə onun apardığı elmi-tədqiqat işlərinin tarixi ötən əsrin 45-ci ilindən sonrakı dövrlərə gedib çıxır. Lakin Masallıda ilk dəfə “Ərkivan-Gülüstan İsti su Sanatoriyası”nın yaranması 1959-61-ci illərə təsadüf edir.

Bir el məsəli yada düşür: “Qorunanı Tanrı da qoruyur”.

Tale belə gətirir ki, M. K.Aslanlının Zaqatala və Bakıda təhsil aldığı illərdə tələbə yoldaşı olduğu iki tarixi şəxsiyyət: akademiklər İmam Mustafayev və Vəli Axundov 1954-1969-cu illərdə Azərbaycan KP MK-nın 1-ci katibi vəzifələrində çalışaraq faktiki olaraq dövlət başçısı olmuşlar. Qəhrəmanımız məhz həmin şəxsiyyətlərlə dostluq əla-

qələrindən məharətlə istifadə edərək özünün gələcək planlarını məqsədyönlü şəkildə, çox böyük əngəllərə, maneələrə, təqiblərə sinə gərərək ustalıqla reallaşdıra bilmişdir. Nəzərə alaq ki, həmin dövrdə SSRİ və İran şahənşahlığı müxtəlif ictimai-siyasi qütblərdə qərar tutduqlarına görə İmişli-Biləsuvar rayonları ərazisində sərhəd-buraxılış məntəqələri mövcud idi. Və Masallı rayonu ərazisində hər hansı bir sanatoriyanın yaradılması dövlətin apardığı beynəlxalq siyasətə daban-dabana zidd olduğuna görə real görünmürdü. Bax belə bir çətin, təzadlarla zəngin bir dövrdə M.K.Aslanlı reallaşması mümkün olmayan bir ideyanı reallaşdırdı.

M.K.Aslanlının həyat və yaradıcılığı barədə ən mötəbər mənbələrdən biri də yazıçı-publisist, jurnalist-tədqiqatçı Xodaşirin Cəbiyevin (Cabbari) qələmə aldığı "Şəms – zülmətlə şəfəq arasında" adlı əsəridir ("Bakı mətbəəsi" ASC-2021). Həmin kitaba istinad edərək M.K.Aslanlının qurub-yaratdıqlarının əhatə dairəsi barədə daha ətraflı bilgilər əldə etmək, səhih fikir söyləmək mümkündür.

M.K.Aslanlının irəli sürdüyü mütərəqqi ideyalar əsasən aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

– Viləş çayının qarşısında su bəndinin tikilməsi, Araz çayının bir qolunun ona birləşdirilməsi, orada su-elektrik stansiyasının inşa edilməsi

– Talış-Muğan zonasında təsərrüfat sahələrinin inkişafı üçün suvarma şəbəkəsinin yaradılması

– Dəmbəlov dağının ətəklərində istirahət güşələrinin tikilməsi, dağın zirvəsindən İsi kəndindəki "Palıdlı meşəlik" sahəsinə kanat yolun çəkilməsi

– Gələcəkdə tikiləcək "Viləşçay" dəryaçasında qayıqlarda gəzinti və idman yarışlarının keçirilməsi

– Ərkivan qəsəbəsindəki "Dəştvənd" sahəsində büllur qablar və kimya-əczaçılıq zavodlarının tikilməsi və s. bu

kimi səmərəli və maraqlı təkliflərlə çıxış etmişdir.

Məlumat üçün bildirək ki, şəxsi arzusundan irəli gələrək yuxarıda adını çəkdiyimiz sanatoriya, mineral su bulaqlarının mənbəyində deyil, onun yaradıcısının doğulub boya-başa çatdığı İsi kəndi ərazisində yerləşən "Palıdlı meşəlik" deyilən sahədə quraşdırılan 12 "fin evləri"ndən ibarət olmuşdur.

İrəli sürdüyü uzaqgörən ideyaların böyük bir hissəsi onun ölümündın sonra (1975), Azərbaycan KP MK-nın 1-ci katibi Heydər Əliyev 1969-cu ildə hakimiyyətə gələndən sonra həyata keçirilmişdir. Belə ki, H.Əliyevin ciddi səyi sayəsində ümumittifaq büdcəsinin vəsaiti hesabına Masallı rayonu İsi Qəriblər kəndlərinin ərazisində 1986-cı ildə "Viləşçay" dəryaçası istifadəyə verilmişdir. Həmin su anbarının həcmi 46,0 mln. m^3, torpaq bəndinin hündürlüyü 37 m və üstdən uzunluğu 3,2 km-dir. Anbarın 2-ci növbəsinin tikintisi ilə bəndin hündürlüyünün daha 15 m qaldırılması və həcminin 130 mln. m^3-ə çatdırılacağı nəzərdə tutulmuşdur.

1978-79-cu illərdə "AzərKəndTikinti" Tresti Həmkarlar Təşkilatının vəsaiti hesabına "Palıdlı meşəlik" deyilən sahə ilə üzbəüz "İkar" pioner düşərgəsi, 1984-86-cı illərdə həmin ərazidə hərbi hissələrin hesabına daha 4 ədəd "fin evləri" inşa edilmişdir.

1986-89-cu illərdə İsi kəndinin qarşısında müasir tələblərə cavab verən, hər cür rahatlığı olan, tibbin ən son nailiyyətlərinə cavab verən 4 mərtəbəli sanatoriya binası inşa edilmiş, lakin SSRİ-nin süqutundan sonra həmin tikintinin başa çatdırılması yarımçıq qalmışdır.

1993-cü ildə Heydər Əliyev Azərbaycanda 2-ci dəfə hakimiyyətə gələndən sonra M.K.Aslanlının ideyalarının gerçəkləşməsi istiqamətində işlər daha geniş vüsət almışdır. 1998-ci ildən başlayaraq ölkədə torpaq islahatının apa-

rılmasından sonra iş adamı İldırım Allahyarov dövlətdən müxtəlif illərdə (1998-2008) 600 min manatdan artıq kredit vəsaiti alaraq İsti su bulaqlarının yerləşdiyi 10 hektar ərazidə tikinti-abadlıq işləri apararaq "Masallı İsti su Fatimeyi-Zəhra Şəfa Sanatoriyası"nı yaratmışdır. Orada hər cür şəraiti olan çoxmərtəbəli binalar, kotteclər, hovuzlar, istirahət-əyləncə qurğuları inşa edilərək quraşdırılmışdır.

1998-ci ildə Masallı RİH-nin başçısı Teymur Yəhyayevin təşəbbüsü ilə "Viləşçay" dəryaçasında qayıqda gəzinti və idmançıların qayıqsürmə yarışları təntənəli şəkildə keçirilmşdir.

Regionların Sosial-İqtisadi İnkşafı Dövlət Proqramına uyğun olaraq son illərdə İsti su hidrogen-sulfidli mineral su bulaqlarının yerləşdiyi ərazilərdə 20-dən artıq istirahət mərkəzi istifadəyə verilmişdir. Həmin istirahət mərkəzlərində dünyanın bir sıra ölkələrindən gələn turistlər dincəlir, möcüzəli şəfa bulaqlarından bəhrələnərək sağlamlıq səadətinə qovuşurlar.

2012-ci ildə M.K.Aslanlı - Sarəngin anadan olmasının 100 illiyi ilə əlaqədar olaraq X.Cəbiyevin təşəbbüsü ilə onun qələmə aldığı "Şəms zülmətlə şəfəq arasında" adlı kitabın motivləri əsasında kinorejissor, professor Aydın Dadaşov tərəfindən "Tərk etmə məni" adlı kinofilm ekrana gətirilib.

2022-ci ildə Mir Kazım Aslanlı - Sarəngin anadan olmasının 110 illiyi Masallıda böyük təntənə ilə qeyd edilmiş, Masallı RİH-nin təşəbbüsü ilə qəbirüstü abidəsi təmir edilərək yeni büstü ucaldılmışdır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə "Viləşçay" dəryaçasının ikinci qovşağının tikintisi layihələşdirilmiş, inşaat işlərinin başlanması yaxın gələcəkdə həyata keçiriləcəkdir.

UĞURLU İNKİŞAFIN MEMARINA SƏS VERƏK!

Müdrik və mənalı həyat yaşamış insanlar haqqında yazmaq çox çətindir. Çünki onlar haqqında yazmaq üçün bu cür insanların keçdikləri həyat yolunun bütün məqamlarını rəssam kimi zərrəsinə qədər təsvir etməli, zərgər kimi bu ömrün bütün dönəmlərini xüsusi "naxışla işləməlisən" ki, heç bir səhvə yol verməyəsən. Axı bu məsələdə, azacıq edə biləcəyin bir səhv, nəhəng bir insanın zəngin həyat yolunu alt-üst edə bilər. Jurnalist qələmi də zərgər aləti kimi ehtiyatlı olmağı tələb edir belə yerdə. Elə bu gün haqqında danışacağım qəhrəmanım kimi...

Ş.R.ƏBİLOVA AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN FƏRDİ TƏQAÜDÜNÜN VERİLMƏSİ HAQQINDA AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI

"Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdünün təsis edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 11 iyun tarixli 715 nömrəli Fərmanına uyğun olaraq qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının ictimai-siyasi həyatında səmərəli fəaliyyətinə görə Şirvan Rəşid oğlu Əbilova Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdü

verilsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

3. Bu Sərəncam imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

İLHAM ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 7 sentyabr 2007-ci il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdçüsü, YAP Siyasi Şurasının üzvü, "Qızıl qələm" media mükafatı laureatı, el ağsaqqalı, görkəmli ziyalı Şirvan Rəşid oğlu Əbilovun ictimai-siyasi həyatında səmərəli fəaliyyəti ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüd verilməsi ilə bağlı Sərəncamı, onun dəyərli və mənalı ömür yolundan bəhs edən bəzi dəyərli məqamlar haqqında:

– Həyatda çox maraqlı hadisələr baş verir. Bir eldən-obadan olasan, bir-birini tanımayasan. Düzü, mən "DODO" qəzetinin baş redaktoru kimi çalışmağa başlayandan, demək olar ki, qəzetin bütün yükü mənim çiyinlərim üstündə olduğundan talış regionunda çox informasiyalardan məlumatsızam, yorğunluqdan çox informasiya qəbul edə bilmirəm. Çünki illərdir Azərbaycan dövlətimiz müstəqilliyə imza atandan Sovetlər dönəmindən bu yana qalaq-qalaq işlər yığılıb qalıb. Deyərdim ki, qəhrəman Şirvan Əbilov haqqında yazmaq mənə çox da asan deyil. Təəssüflənirəm ki, çox heyif bu el ağsaqqalını sağlığında tanımamışam. Düzü, araşdırmalar aparanda Masallı ziyalıları ilə söhbət edib soruşurdum ki, bu rayonda kim müdrik və dahi Heydər Əliyevlə üzbəüz görüşüb, danışıb?

Bir neçə məlumat toplasam da, nədənsə qane olmamışdım. İnternetdə Şirvan Əbilovun bir neçə videolarına baxdım. Ondan ötrü Şirvan müəllimin oğlu Ərəstun Əbilovla telefon əlaqəsi saxladım. Ərəstun müəllimi "DODO" redaksiyamıza dəvət etdik və o, dəvəti qəbul edib gəldi. Elə o gündən bizim tanışlığımızın təməli qoyuldu. Ərəstun müəllim atası haqqında elə geniş və dolğun danışdı ki, onun xoş təbəssümü və gözlərindəki sevinci, sanki ətrafa işıq saçırdı. O çətin anlarda atasının Azərbaycanın quruculuğunda elə onun özü ilə birgə necə addım atmaqlarından mənalı fikirlər söyləyirdi. Kəlmələrindən böyük həyat yolu keçmiş, həyatın ən dəhşətli keşməkeşlərindən üzüağ, alnı açıq çıxan el ağsaqqalının oğlunun söhbəti adamı valeh edirdi.

Heydər Əliyev və Şirvan Əbilov

Bəli, Atam Şirvan Əbilov Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevlə görüşərək Yeni Azərbaycan Partiyasının ilk qurultayında iştirak etmiş, uzun illər hüquq-mühafizə orqanlarında şərəflə xidmət etmişdir. Təkcə talış elində, Masallı rayonunda, canı qədər sevdiyi Mahmudavar kəndində deyil, bütün Respublikada ağır-batman, cavanının, qocasının, dövlət məmurundan tutmuş adi insanlara qədər, hər kəsin yanında sözü keçərli olan el ağsaqqalı Şirvan Əbilov ölkənin ictimai-siyasi həyatında da fəal iştirak etmişdir. ***Ömrünün ən mənalı həyat səhifəsi, Ümummilli Lider Heydər Əliyevlə keçirdiyi görüşlərlə bağlıdır.*** Azərbaycan xaos və anarxiya içində boğulanda, bir dövlət kimi dünya xəritəsindən yox olub getmək təhlükəsi ilə üz-üzə qalanda ölkənin dəyərli ziyalıları kimi, o da BÖYÜK HEYDƏR ƏLİYEVƏ üz tutmağı özünə vətəndaş borcu hesab edib. O zaman hakimiyyətdə olan AXC–Müsavat hakimiyyətinin nümayəndələri, dəfələrlə ona Naxçıvana getməyi, Ulu Öndərlə görüşməyi qadağan etmişdilər. Şirvan müəllim bütün bu təqib və qadağalara baxmayaraq, min bir məşəqqətlə də olsa, Naxçıvana, Ulu Öndərin görüşünə gedər, cənub bölgəsinin əhalisi adından Azərbaycanı bu ağır durumdan xilas etmək üçün xalqın istək və arzularını ona çatdırardı.

Şirvan Əbilov Yeni Azərbaycan Partiyasının Təsis Konfransında iştirak etmək üçün 1992-ci ilin noyabrında Naxçıvana yollanır. O zaman Eldar İbrahimov onu Ümummilli Lider Heydər Əliyevlə görüşdürmək üçün Naxçıvan Ali Məclisinin binasına aparır. Şirvan müəllim deyir ki, o vaxt Ali Məclis Sədrinin köməkçisi olan Vasif Talıbov onu mehribanlıqla qarşılayaraq Ulu Öndərin qəbuluna ötürüb. Şirvan müəllim Ulu Öndərlə ilk görüşünü belə xatırlayır: **“Ulu Öndərin qəbuluna**

girərkən bərk həyəcanlı idim. Bu dahi insanla söhbətə nədən başlayıb, nədən qurtaracağımı götür-qoy edirdim. Amma Ulu Öndərin səmimi və ürəkcanlı şəkildə məni dinləməsi, söhbət etməsi bütün həyəcanımı aradan qaldırdı. Ona bütün talış elinin camaatının xahişlərini çatdırdım. Dedim ki, əziz Heydər müəllim, xalqımız Sizi yenidən Respublikanın rəhbərliyində görmək, dağılmaqda olan Azərbaycanı xilas etməyinizi xahiş edir. Dərin təbəssümlə gülümsəyən Heydər Əliyev mənimlə o dərəcədə mehriban danışdı ki, vaxtın nə tez gəlib keçdiyini heç özüm də hiss etmədim. Amma mənim Masallıda sovxoz direktoru olduğumu bilən kimi bərk narahat oldu: "Sən bu vəzifənin sahibisən, Naxçıvana gəlib mənimlə görüşdüyünə görə səni dolaşdırıb həbs edə biləcəklərindən qorxmursan?" – dedi. Mən isə: "Haqq-ədalət axırda öz yerini tapar", – deyə cavab verdim. Ulu Öndər mənalı-mənalı gülümsəyərək: "Nə ürək sözün varsa, sabah konfransda söylə", – dedi.

"Heydər Əliyev ideyaları ilə silahlandım..."

Ertəsi gün Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis konfransında çıxış etmək üçün sıraya yazıldım. Amma çıxış etmək istəyənlərin çox olduğunu görüb düşündüm ki, çıxış etmək üçün, çətin ki, mənə növbə çatsın. Amma Heydər Əliyev ayağa qalxaraq: ***"Əziz yoldaşlar, çıxışa yazılanlar çoxdur. Vaxtımız da azdır. Gəlin talış regionundan yeganə təmsilçi olan Şirvan Əbilovu dinləyək, bununla da çıxışlara son verək",*** – dedi. Necə həyəcanla kürsüyə çıxdığımı, ürək sözlərimi zalda oturan 500-dən çox insana xitab etdiyimi indi də xatırlayanda həmin həyəcanı duyuram. Heç yadımdan çıxmaz, ***"Bayırda soyuq şaxtadır. Amma bu zalda bayırdakı soyuqdan əsər-əlamət belə yoxdur. Çünki bizi Heydər***

Əliyev əzəməti, qüdrəti ilə isidir. Heydər Əliyev günəşi həmişə Azərbaycan xalqının üzərindədir", – dedim. Zaldakı gurultulu alqış səsləri elə indi də qulağımdadır...

Ərəstun Əbilovun el ağsaqqalımız olan atası Şirvan Əbilov haqqında danışdıqları deyərdim ki, kitabımın qəhrəmanı haqqında olan şah əsəridir. Ərəstun Əbilov özü atasının bütün bu gözəl işlərində onunla birgə qəhrəmanlıq göstərərək Ulu Öndərin yenidən ikinci qayıdışına öz iqtisadi dəstəyi ilə nail ola bilmişdi.

Ölüm sevinməsin qoy o, Heydəri apardı.
Milyonların qəlbindən, ürəyindən qopardı.
Ölüm öz korluğundan xilas olsa, görərdi,
Ölümünə dahinin butün ellər ağladı,
Nə yaxşı ki, İlhamı o, sərkərdə saxladı.

Ərəstun Şirvanoğlu

Heydər Əliyev və İmran Əbilov

Şirvan Əbilovun qardaşı olan İmran Əbilov uzun illər Azərbaycanda məsul vəzifələrdə çalışmışdır. İmran Əbilov yaddaşının ən işıqlı simaları arasında dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevi yaşadır.

1969-cu ildən başlayan görüşlərini ən kiçik incəliklərinə kimi qələmə alıb: "1969-cu ilin iyununda nazir müavini kimi fəaliyyətə başlayandan bir ay sonra Heydər Əliyev hakimiyyətə gəldi. Sonrakı fəaliyyətimin əsas hissəsi bu dahi şəxsiyyətin rəhbərliyi altında oldu. Yaxşı bilirdik ki, Heydər Əliyevlə hər hansı bir məsələ haqqında danışmaq üçün ciddi hazırlaşmaq lazımdır. İlk kəlmələrindən bilirdi ki, işin içindəsən, ya yox. Danışanda hər sözünə diqqət yetirməli idin. Lakin müsahibinə elə şərait yaradırdı ki, adam özünü sərbəst hiss edir, fikrini tam bildirirdi... Yaddaşı haqqında isə əfsanələr danışmaq olar. 1979-cu ilin yayında Bərdədə kənd təsərrüfatı işçilərinin zona müşavirəsi keçirilməli idi. Nazir Məmməd Əsgərov Heydər Əliyevin Bərdəyə gedəcəyini, Kirov adına sovxozun fermasına baxacağını söylədi və mənim orada hazırlıq işlərinə başlamağımı tapşırdı. Bir gün əvvəl fermada olub, hazırlıq işləri gördük. Ertəsi gün respublika rəhbəri əlaqədar nazir və katiblərlə fermaya gəldi. Hamımız ağ xalatda Heydər Əliyevi qarşıladıq. Bərdənin raykom katibi Rüstəm Səfərəliyev məni respublika başçısına təqdim edərək: "Nazir müavinidir", – dedi. Heydər Əliyev Səfərəliyevə tərəf döndü və bir qədər acıqla dedi: "Deyirsən, mən nazir müavini Əbilovu tanımıram?"

Heydər Əliyev 1982-ci ilin martında heyvandarlıq üzrə plenium keçirməli idi. Biz buna çox ciddi hazırlaşırdıq. Həmin dövrdə mən onunla kabinetində iki dəfə şəxsən görüşdüm. O bütün sahələrdə olduğu kimi, sanki heyvandarlıq üzrə də akademik idi. Bütün incəlikləri soruşdu və axırda dedi ki, heyvandarlıq adi sahə deyil, böyük bir elm sahəsidir.

ŞƏRƏFLİ ZİYALI ÖMRÜ

Uca Tanrı Həmdulla muəllimi yalnız yaxşılıq etmək üçün yaratmışdır. Mudrik şəxsiyyət, gözəl əməllər sahibi olan bu kamil insanın dunyaya göz açdığı may ayının 10-da 85 yaşı tamam oldu. Həmdulla müəllim bütün varlığı ilə Vətəninə, millətinə bağlı vətəndaşdır. Xeyirxahlıq etmək, xalqın işıqlı sabahı üçün yorulmadan çalışmaq onun həyat amalıdır.

Həmdulla müəllimin adı Masallının hər yerində insanlıq, nəciblik meyarı kimi səslənir. Rayonun sayılan-seçilən nüfuzlu, mərhəmətli ağsaqqalıdır. Bədalan kəndində yaşayır. Yurd yeri ona hər şeydən əzizdir, doğmadır.

Həmdulla Məmmədov taleyində böyuk rol oynayan hadisə haqqında özu danışır:

“1953-cü ilin qışı idi. Onda səkkizinci sinifdə oxuyurdum. Soyuq hava adamın iliyinə işləyirdi. Təzə-təzə qaranlıq düşürdü. Evimizin ikinci mərtəbəsinin eyvanından gün çıxan tərəfə baxırdım. Bir nəfərin yolla getdiyini gördüm. Bunu atama dedim. Atam çölə çıxıb həmin adamı evə dəvət etdi. O, evimizə gəldi. Bu ucaboy, yaraşıqlı adam Heydər Əliyev idi. Qarlı bir gün idi, o, Lənkərandan qayıdırdı, axşam bizdə qaldı. Mən onlara çay aparanda atamla çox mehriban danışırdı. Səmimi görüşdük. Dərslərimlə maraqlandı. “Oğlum, dərslərinə yaxşı fikir ver, yaxşı oxumağına arxayınlaşma. Bizdə – Naxçıvanda sınaq attestat imtahanı vaxtı şagirdlər mövzunu yazıb kibrit qutusuna salır, qutunu sapla bağlayıb pəncərədən birinci mərtəbəyə buraxır və mövzunun cavabını həmin qutuya salıb yuxarı çəkərdilər. Bununla vəziyyətdən çıxardılar”, – dedi. Atama bildirdi ki, dərslərində iştirak et, ona ucadan qəzet oxutdur. Qoy dünyagörüşü, nitqi inkişaf etsin. Onun də-

yərli söhbətlərinə görə səhərin açılmasını istəmirdim. Bir gecəlik bizdə qonaq qalması sonralar həyatıma çox yeniliklər gətirdi. O yenilik ki, o gecə mənə dönə-dönə tapşırdı ki, dilləri öyrənim. Odur ki orta məktəbi bitirdikdən sonra ali məktəbə gedərkən fransız dili üzrə oxuyub bitirdim. Hal-hazırda oğlum Vüqar və gəlinim Arzu xanım da fransız dili üzrə müəllimdirlər. Ulu Öndərlə o görüşü unuda bilmirəm. Bu illər ərzində qazandığım bütün uğurlarıma görə mən Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevə borcluyam. O gecəni mən çox gözəl xatırlayıram. Qarşımda 30 yaşlı bir gəncin sevgi dolu danışığı indiyə qədər qulaqlarımda səslənir. O qarlı, sehrli axşam bütün həyatımı dəyişdi. O gecə ondan aldığım pozitiv enerjini işlədiyim müddətdə bütün ətrafımda olan şagird və müəllim heyətinə ötürə bildim".

1963-cü ildə ali təhsilini yüksək qiymətlərlə başa vuranda institutda qalıb işləməyi təklif edirlər. Amma Masallı torpağına bağlılıq onu çəkir. Ali təhsilli mutəxəssis kimi təyinatını Bədalan məktəbinə alır. Məktəbdə istedadlı uşaqların uzə çıxmasında gənc müəllimin əməyi böyük olur. Altı aya məktəbdə çalğıçılardan ibarət ansambl yaradır. Çox keçmir ki, ansamblın şöhrəti rayona yayılır. İndi xalqın sevimlisi olan Baloğlan Əşrəfov, Həbib Rəhimov ilk addımlarını bu ansamblda atıblar.

1965-ci ildə çalışdığı Bədalan kənd orta məktəbinin tədris işləri üzrə direktor müavini seçilir. 1966-cı ildə maarif naziri, xalqımızın vətənpərvər, görkəmli ziyalısı akademik Mehdi Mehdizadə Bədalan məktəbində olanda Həmdulla müəllimin təhsil quruculuğu işlərinin inkişafına ürəkdən can yandırmasını, gənc nəslin təlim-tərbiyəsi üçün var gücu ilə çalışmasını görüb onu məktəb direktoru təyin edir. Və o, 20 il bu təhsil ocağına rəhbərlik edir. Ali

kateqoriyalı fransız dili muəllimi Həmdulla Məmmədov sonradan uzun muddət RTŞ-də metodist işləmişdir.

Müqəddəs Həcc ziyarətində olmuş dinə imana bağlı el ağsaqqalı Hacı Həmdulla Məmmədov nümunəvi ailə başçısı kimi bu gün də gənclərə örnəkdir.

XİLASKAR

Batan bir gəmiyə xilaskar oldu,
Solan ümidlərə yağdı ömür, gün.
Xalqın gücü ilə iqtidar oldu,
Yenidən səmada çıxdı parlaq gün.

Dağların qüvvəsi qayıtdı xalqa,
Dostlar qanad açdı, düşmənlər susdu.
Qovuşdu bir millət doğruya, haqqa,
Düşmənlər çaş qalıb kölgəsin pusdu.

Qoyuldu Zəfərin təməl daşları,
Torpaq sahibinə qayıtdı, güldü.
Qədim bir ölkənin vətəndaşları,
Qiymətli sərvəttək başa qoyuldu.

Əmin-arxayınlıq qayıtdı ömrə,
Böyük bir axına qoşuldu hamı.
İradə dar gündə bənzər dəmirə,
Yol getdi sel kimi el izdihamı.

Camal Lələzoə

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ LERİK RAYONU

BÜZEYİR MAĞARASI
(Lerik rayonu Büzeyir kəndi. Daş dövrünə aid ölkə əhəmiyyətli arxeoloji abidə)

LERİK RAYON İCRA HAKİMİYYƏTİNİN BAŞÇISI FÜZULİ HACIYEVİN 2006-CI İLDƏ (QUSARDA, LƏNKƏRANDA VƏ ŞƏKİDƏ) BÖLGƏ MÜŞAVİRƏSİNDƏKİ ÇIXIŞI

"Dövlət dilinin təkmilləşdirilməsi haqqında" fərmanın, "Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında" Azərbaycan Respublikası qanununun qəbul edilməsi, əslində, Heydər Əliyevin 30 ildən çox apardığı dil siyasətinin qanunauyğun və məntiqi nəticəsi idi.

– Xalqın azsaylısı, çoxsaylısı yoxdur. Xalqın hamısı xalqdır. Ona görə də Azərbaycanda yaşayan xalqların hamısı xalqdır, biz heç kəsi azsaylı xalq hesab etmirik, hamısı Azərbaycanın bərabərhüquqlu vətəndaşlarıdır, hamısı da birlikdə vahid Azərbaycan xalqıdır.

– Bizim bütün alimlərimizin, şəxsiyyətlərimizin arxivləri dövlət əhəmiyyəti kəsb edən sərvətdir.

Heydər Əliyevin milli lider kimi mühüm xidmətlərindən biri də xalqımızın tarixi tərəqqi yolu, mənəvi dəyərlərin, bugünkü mənafeyi və inkişaf perspektivlərini əks etdirən Azərbaycançılıq ideyası və məfkurəsini formalaşdırmasıdır. Azərbaycançılığı xüsusi məfkurə kimi təbliğ edən Ümummilli Lider bu anlayışın ideoloji əsasını təqdim etmişdir. Azərbaycançılıq dünya azərbaycanlılarını birləşdirən, soydaşlarımızın mənəvi birliyini, vətənə bağlılığını təmin edən milli ideologiyanın təcəssümüdür.

Bu ideologiyanın, məfkurənin yaradıcısı olan, həmişə öz uzaqgörənliyi və siyasi müdrikliyi ilə hamını heyrətləndirən Heydər Əliyev hələ 1991-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri olarkən, dekabr ayının 16-da Ali Məclisin qərarı ilə dekabrın 31-ni Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü elan etdi. Naxçıvan Ali

Məclisində Heydər Əliyevin sədrliyi və bilavasitə təklifi ilə qəbul olunan bu qərar sonradan Azərbaycan Respublikası Ali Soveti tərəfindən də qəbul olundu. 1991-ci ildən müəllifi Heydər Əliyev olan Azərbaycançılıq artıq tarixə həkk olundu və hər il xalqımız tərəfindən yüksək səviyyədə qeyd olunmağa başlandı.

Dövlət qayğısını sözdə yox, əməli işdə görən, Azərbaycanı özünün qeydiyyat məkanı deyil, Vətəni sayan, özünün dininə, milli mənsubiyyətinə, ədəbiyyat və mədəniyyətinə, adət-ənənəsinə hörmət və ehtiramın şahidi olan milli azlıqlar Vətənçilik idealı ətrafında daha sıx birləşdilər. Qarabağ müharibəsində, müqəddəs vətən torpağı naminə döyüşlərə gedərək ölümün gözünə dik baxanların və şəhidliyi özünə şərəf bilənlərin hamısı: ləzgilər də, kürdlər də, talışlar da, avarlar da, tatlar da, ruslar və yəhudilər də azərbaycanlılar idi. Onları bir-birindən etnik amillər, dini etiqad fərqləndirsə də, Vətənçilik birləşdirirdi. Heç təsadüfi deyil ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda erməni işğalçılarına qarşı aparılan döyüşlərdə fərqlənərək qəhrəmanlıq nümunəsi göstərən, «Milli Qəhrəman» adını alanlar içərisində milli azlıqların nümayəndələri də vardır. Təkcə Lerik rayonundan 5 nəfərə Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəmanı adı verilmişdir.

Azərbaycançılıq hər şeydən əvvəl məfkurədir. Bu məfkurə təkcə Azərbaycan Respublikasında yaşayan azərbaycanlıların deyil, həm də bütün dünyada yaşayan azərbaycanlıların milli maraqlarını ifadə edir. Eyni zamanda bütün azərbaycanlılar harada yaşamasından və hansı ölkənin vətəndaşı olmasından asılı olmayaraq, özlərinin mənəvi vətəni olan Azərbaycan Respublikasını düşünür, onun nüfuzunu uca tuturlar.

Bu məfkurənin məzmunu barədə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin "... hər bir azərbaycanlı öz milli mənsubiyyətinə görə qürur hissi keçirməlidir və biz azərbaycançılığı, Azərbaycan dilini, mədəniyyətini, milli-mənəvi dəyərlərini, adət-ənənələrini yaşatmalıyıq" və "Mən həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam" fikirləri bu gün hər bir vətəndaşı düşündürməli, hər bir azərbaycanlının əsas qayəsini təşkil etməlidir. Biz azərbaycanlılar da Ulu Öndərimiz kimi azərbaycanlı olduğumuz üçün fəxr etməli, bu hissləri gənc nəslə aşılamalıyıq.

Azərbaycançılığı şərtləndirən, azərbaycanlıları fərqləndirən bir neçə amil vardır. Ən başlıca şərt tarixin sınaqlarından çıxaraq bu günə kimi yaşayan milli-etnik gerçəkliyimiz, ikinci Azərbaycan dilidir. Təsadüfi deyildir ki, "Azərbaycan çoxmillətli respublikadır və bu çoxmillətlilik bizim sərvətimizdir" deyən Heydər Əliyev Azərbaycan dilini milli varlığımızın əsas atributu, çoxmillətli xalqımızı birləşdirən əsas amil hesab etmişdir.

ZƏHMƏTLƏ QAZANILAN DOSTLUQ

1994-cü il dekabrın 23-də Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin sədrliyi ilə Respublika (indiki Heydər Əliyev) sarayında aqrar islahatlara həsr olunmuş Respublika müşavirəsi keçirilirdi. Müşavirəyə Azərbaycanın bütün bölgələrindən nümayəndələr dəvət olunmuşdu. Lerik rayonunu təmsil edən nümayəndələr arasında fermer Xanış Şahıyev də vardı. Müşavirədə çıxış edənlər Prezident Heydər Əliyev tərəfindən aqrar islahatlara dair verilmiş tapşırıq və göstərişlərin gedişi barədə söz açır, qazanılan uğurlardan məlumat verir, ölkə başçısının islahatlara dair fərman və sərəncamlarını bəyənirdilər. Prezident suallar verir, kənddə yaşayanların vəziyyəti ilə maraqlanır, insanların torpağa qayğı hissinin artırılmasından ötrü tövsiyələrini də deyirdi.

Fermer Xanış Şahıyev danışmaq üçün əlini qaldıranda Prezident Heydər Əliyev ona söz verir. Fermer əvvəlcə bir neçə kəlmə ilə özünü təqdim edir. Deyir ki, 64 yaşım var, atam 1941-1945-ci illər müharibəsində həlak olub. Böyük bir ailəni dolandırırdım. Buna görə məktəbə gedə bilməmişəm, təsərrüfatla məşğul olmuşam. Taxıl əkmişəm, mal-qara saxlamışam. 22 uşaq atasıyam. İki oğlum Qarabağ uğrunda döyüşlərdə həlak olub. Heydər Əliyev Xanış kişiyə müraciətlə: “Allah şəhidlərə rəhmət eləsin” deyir.

Xanış Şahıyev sözünə davam edərək bildirir ki, məni bu müşavirəyə Sizə olan sonsuz məhəbbətim və ehtiramım gətirib. Televiziyada çıxışlarınıza ailəmiz böyük maraqla baxır, hər sözünüz ürəyimizdən xəbər verir. Xalq üçün çəkdiyiniz zəhmət qəlbimizi dağa döndərir. Sidqi-ürəkdən xalqına bağlısan. Buna görə də xalq tərəfindən sevilirsən, xalqın məhəbbətini qazanmısan.

Heydər Əliyev və Lerik rayonundan dostu fermer Xanış Şahıyev

Lerikli fermer ölkə başçısına rayonda aqrar islahatların gedişindən, gələcəkdə görüləcək işlərdən danışır, sözünün axırında deyir:

“Hörmətli Prezident, bilirəm ki, dünyada dostunuz çoxdur. Əgər çoban dostunuz yoxdursa, bloknota yazın ki, Lerikdə çoban Şahıyev Xanış mənim dostumdur”.

Xanış Şahıyevin çıxışı ölkə başçısının xoşuna gəlir və onu dost kimi qəbul edir. Xanış kişi Prezident Heydər Əliyevə dərin hörmət və ehtiramını bildirərək 1995-ci il mayın 10-da, müqəddəs Qurban bayramı günü kəsdiyi qoyunları Prezident sarayına gətirir və ölkə başçısı ilə görüşüb bayram münasibətilə onu təbrik edir. Fermer Prezidentə öz ailəsi və təsərrüfatı barədə ətraflı söhbət açır, Lerik camaatının salamlarını rəhbərə çatdırır. Prezident Xa-

nış Şahıyevin təsərrüfatdakı fəaliyyətini dəyərləndirir. Kəsdiyi qoyunları Bakıda şəhid və qaçqın ailələrinə paylamağa göstəriş verir. Xanış Şahıyev ənənəsinə sadiq qalaraq hər il Qurban bayramında qurbanlar kəsib paytaxta gətirib ölkə başçısı ilə görüşürdü.

Azərbaycan Prezidenti möhtərəm İlham Əliyev 2005-ci və 2006-cı illərdə Lerikə səfərlərində fermer Xanış Şahıyevlə görüşmüş, dostluqda sadiqliyini bir daha nümayiş etdirmişdir. Xanış Şahıyev 2009-cu ilin aprelində dünyasını dəyişmişdir.

2020-ci il sentyabrın 27-də torpaqlarımızın azadlığı uğrunda başlayan Vətən müharibəsində Xanış Şahıyevin nəvələri də könüllü olaraq iştirak etmişdirlər. Elgün və Altay Mövlanov qardaşları 44 günlük Vətən müharibəsində qəhrəmancasına şəhid olmuşdular.

ÇƏTİN GÜNÜN DAYAĞI

Novruz Novruzov
Şabran Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı

İnanıram ki, müstəqil Azərbaycan Respublikası XXI əsrdə həyatın bütün sahələrində geniş inkişaf edən, çiçəklənən bir ölkə kimi böyük uğurlar qazanacaqdır.
Ümummilli Lider Heydər ƏLİYEV

"Mənim əsas məqsədim xalqıma xidmət etməkdir"– deyə bəyan edən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin diqqət və qayğısı sayəsində tarixlərə şahid, planetimizin qədim insan məskənlərindən biri Talış dağlarının ulu Savalanla qol-boyun olan, Kömürgöy, Qız yurdu, Şanisin zirvələrinin qucağında qərar tutmuş Lerik rayonu da ölkəmizin digər bölgələri kimi sürətli inkişaf və tərəqqi yolundadır. Bunun nəticəsidir ki, indi təkcə Azərbaycanımızda deyil, bu azman dünyanın coğrafi xəritəsində Leriki arayıb axtaran, ünvan bilənlərin, tanıyanların sayı gündən-günə artır.

Zəngin səmalara boy vermiş dağların qoynunda, ucalıqda qərar tutan, göylərə bir az da yaxın olan bu qədim yurd yerimiz dövlət başçısı kimi ali qonağın bu yerlərə səfərlərini, ziyarətlərini özünün minillik yaddaşında ən əziz, müqəddəs bir xatirə kimi qoruyub saxlamaqda, onun xoş təəssüratını qəlbində yaşatmaqdadır.

Lerikli dostlar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin bu bölgəyə səfərləri ilə bağlı kitab hazırladıqlarını, bir vaxtlar Lerik Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı işləmiş şəxs kimi mənim də bu kitaba daxil ediləcək bir yazı hazırlamağımı xahiş edəndə yaddaşımın

xəzinəsinə üz tutdum. Xəyal məni ömrümün yaddaş kitabına əbədi yazılan ötən günlərə apardı. Ən çətin məqamlarda qəti qərar vermək üçün dönə-dönə ölməz irsinə müraciət etdiyim Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin parlaq irsi göz önünə gəldi; "Ən böyük şəxsiyyət özündən çox mənsub olduğu cəmiyyəti düşünən, onun varlığının və xoşbəxtliyinin qorunması yolunda həyatını verən insandır". Ulu Öndərin bu kəlamı daha çox bu dahi şəxsiyyətin özünün həyat amalından nişan verirdi. Azərbaycan, Vətən sevgisi tükənməyən Ulu Öndərin də ölkəmizin cənub-şərqindəki bu ucqar dağ rayonuna, Lerikin sadə zəhmət adamlarına bir isti münasibəti var idi. Ona görə də bu sərhəd rayonuna xüsusi önəm verir, öz diqqət və qayğısını əsirgəmirdi. Adamlarına, ağsaqqallarına hörmət, ehtiram göstərirdi.

Bunu göstərən unudulmaz anlardan biri əbədiyaşar Prezidentimizin 2002-ci il iyunun 23-də məni Goranboy rayonuna İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsinə təyin edərkən baş verdi. Söhbət zamanı:

– Xanış kişi necədir? – deyə soruşdu.

Mən də cavab verdim ki: " Yaxşıdır".

Ulu Öndər: "O mənim dostumdur", – dedi.

Bu, iki cümlədən ibarət danışıqda böyük hikmət var idi. Dövlət idarəçiliyinin, nəhəng quruculuq işlərinin qayğılarına baxmayaraq, dost dediyi sadə zəhmət adamı ilə olan münasibətlərə sədaqət. Bax, dahiliyin, sadəliyin, böyüklüyün parlaq nişanəsi idi bu və zaman da göstərdi ki, bu münasibətləri böyük dahinin varisi necə böyük qədirbilənliklə davam etdirdi.

...Ömrün elə unudulmaz anları, məqamları, hadisələri olur ki, insan onu yalnız özününkü hesab edir. O anların, məqamların sevincini, fərəhini, qürurunu başqaları ilə bö-

lüşməyə sanki "xəsislik" edir, elə bil onların adiləşəcəyindən ehtiyat edir və elə bu səbəbdən də, çox vaxt onları məhz öz qəlbində mənəvi bir xəzinə kimi qoruyub yaşadır.

Ulu Öndərimizlə o qədər də çox olmayan, ancaq mənim üçün hər biri bir insan ömrünə bəs edəcək qədər, şəxsən birbaşa ünsiyyətdə olduğum məqamlar vardır ki, onlar olduqca müqəddəsdir. Bax elə bu mənada Ümummilli Liderimiz, Ulu Öndər Heydər Əliyevlə bağlı neçə-neçə xatirəni ən müqəddəs əmanət kimi qəlbimdə, yaddaşımda yaşadıram.

Şübhəsiz, nə vaxtsa həmin xatirələrdən daha geniş söz açacağam. Bu gün isə hər dəfə yada düşəndə ruhumu titrədən o xatirələrdən birini danışacağam.

1998-ci il idi. Onda mən Lerik Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsində çalışırdım. Həmin gün yayın isti iyul ayının ikinci həftəsi, daha dəqiq, 9-u idi. Günortadan xeyli ötsə də, gün uzun olduğundan, axşama hələ bir az vardı. İlin bu vaxtlarında havalar adətən çox isti keçir. Necə deyərlər, yer-göy od tutub yanır. Ancaq o gün hava sakit idi, günün istisi adamı elə də yandırmırdı. Günəş də aydın səmadan bir qədər qaşqabaqlı boylanırdı.

Torpaq islahatı ilə bağlı yerli əhali ilə görüşmək, lazımi izahat işləri aparmaq üçün Murya kəndinə getmişdim. Adamlar, kəndin ortasını kəsib keçən maşın yolunun alt tərəfində, kiçik meydançada toplaşmışdılar. Yaxınlaşıb kənd sakinləri ilə salamlaşdım. Əvvəlcədən mənim üçün qoyulmuş stolun arxasına keçib toplaşanlardan oturmalarını xahiş etdim. Adamlara bir də göz gəzdirdim. Nəzərlərim hələ keçmiş kolxoz dönəmində üzümçülük briqadiri işləyən vaxtlardan yaxşı tanıdığım Sətulla kişiyə sataşdı. Bu yaşlı kişiyə xüsusi ehtiram göstərməyi lazım bildim: Sətulla kişi, irəli gəl, görüşək, dedim.

Sətulla kişi adamların arasından çıxıb mənə tərəf bir neçə addım yeridi. Mən də yerimdən qalxıb qabaq stolun arxasından çıxdım. Sağ əlimi görüşmək üçün kişiyə tərəf uzadıb, sol əlimi də, səmimiyyət əlaməti olaraq, qaldırıb ağsaqqalın çiyninə qoymaq istədim. Nə uzatdığım sağ əlim Sətullanın mənə uzanan əlinə çatdı, nə də sol qolum kişinin çiyninə. Mənə elə gəldi ki, kişi geriyə səngirlədi. Yox, deyəsən, elə mən də səngirlədim. Torpaqdan bir uğultu qopdu. Bir neçə yerdə toz burulğanı ərşə qalxdı. Hər şey gözlərimizin yaddaşımıza köçürə bildiyi bir anın içində baş verdi.

Hə, bu mənzərə mənə tanış idi. 1976-ci ildə Özbəkistanda ordu sıralarında xidmətdə olarkən elə onda da yay aylarında, Gülüstan vilayətində belə bir "səhnə" ilə qarşılaşmışdım. Yer dənizin dalğaları kimi birdən-birə hərəkətə gəlib yırğalanmış, uğultu qopmuş, toz qalxmış və bir sözlə, qorxulu zəlzələ olmuşdu. Buxara şəhərinin yaxınlığındakı Qazlı şəhəri dağılmış, yerlə yeksan olmuşdu.

İndi bu da elə bil eynən həmin zəlzələ idi. Bu gün də gözlərimin önündə torpaq, kənd, kəsək illər əvvəl olduğu kimi beləcə dalğalandı. Gözlərim nənni kimi yırğalanan evlərə sataşdı. Nə yaxşı ki, uçub dağılmırdı. Sonra bir andaca uğultu kəsildi, toz burulğanı yoxa çıxdı. Bayaqdan bəri əllərini göyə qaldırıb "ya Allah, özün kömək ol" deyən camaat da susub durdu.

Ətrafa nəzər saldım. Şükür, burada bir tələfat yox idi. Amma bu mənə rahatlıq gətirmədi. Bir anda ağlıma yüz fikir gəldi. Yubanmadan beş-altı addım aralıda, yolun kənarında hazır dayanmış maşınıma tərəf yeridim. Əyləşib rayon mərkəzinə yola düşdüm. Bir neçə dəqiqə əvvəl gördüyüm, gözlərimin önündə yerin dalğalanması mənzərəsi içimə uğultu ilə hopmuş, başım isə gurultu ilə dolmuşdu. Yol

boyu ətrafa, yolüstü kəndlərdəki evlərə, tikililərə baxır, dağıntı olub-olmadığını gözəyarı dəqiqləşdirir, rayon mərkəzinə tələsirdim...

Açığını deyim ki, 90-cı illərin əvvəllərində Respublikamızın hər yerində olduğu kimi, çalışdığım Lerik rayonunda da gün-güzəran çətinləşmişdi. Ümummilli Liderimizin xalqın təkidli tələbilə hakimiyyətə yenidən qayıdışından sonra adamların bənizindəki solğunluq da yenicə sovuşur, soyuyub "kül" düşmüş təndirlər indi-indi qızırdı ki, bu da Tanrıının göndərdiyi "zəlzələ" sınaq...

1998-ci il iyulun 9-da yerli vaxtla saat 19:19-da Talış dağlarında 6,5 bal gücündə baş verən bu zəlzələ respublikamızın cənub-şərq bölgəsinə xeyli zərər vurmuşdu. Lerikin bəzi kəndlərində yaşayış evləri tamam dağılmışdı. Qəzalı vəziyyətə düşən evlər də çox idi. Bu və ya digər dərəcədə zərər çəkməyən, xəsarət almayan yaşayış məntəqəsi və ya tikili isə, demək olar ki, yox idi. Xoşbəxtlikdən zəlzələ günortadan azca keçmiş, adamlar həyət-bacada, iş güc başında olan vaxt baş vermişdi. Bəlkə də, bu səbəbdən insanlardan ağır xəsarət alan, sağlamlıqları ilə bağlı ciddi zərər çəkənlər olmamışdı. Bir də Lerik dağlarının cavanlığı dada çatmışdı. Əslində, zəlzələnin episentri Lerik rayonu idi. Episentrdə isə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası təkanların 7 bal gücündə olduğunu qeydə almışdı. Bu dağlar hələ cavan və möhkəmdir, inkişaf dövrünü yaşayırlar. Başqa coğrafi ərazidə belə bir gücdə zəlzələdə salamatçılığa gümanın azlığı bir yana, heç ümid etmək də boş xəyal idi. Lerik dağları isə dözdü...

Əbədiyaşar Prezidentimiz Heydər Əliyevin tapşırığı əsasında Baş nazirin müavini, Fövqəladə Hallar üzrə Hökumət Komissiyasının sədri Abid Şərifov, komissiya sədrinin müavini, Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Komitəsinin

sədri Əhməd Əhmədzadə və digər rəhbər vəzifəli şəxslərdən ibarət rəsmi nümayəndə heyəti Lerikə gəldi. Zəlzələnin fəsadlarını aradan qaldırmaq üçün rayon təşkilatları da onlarla birgə işə başladılar.

Zəlzələdən iki gün keçmişdi. Ötən iki gündə vaxt tapıb baş çəkə bilmədiyim kəndlərdə əhali ilə görüşmək, vəziyyətlə yerindəcə tanış olub işlərin gedişi ilə maraqlanmaq üçün ikinci mərtəbədəki iş otağımdan çıxıb birinci mərtəbəyə enmişdim ki, İcra Hakimiyyətinin ümumi şöbəsinin müdiri Təhməz Əliyev hövlnak özünü mənə çatdırıb:

– İndicə Prezident Aparatından zəng vurublar, cənab Prezident Sizinlə danışacaq! – dedi.

O bu xəbərdən özünü elə itirmişdi ki, heç dayanıb məni gözləmədən gəldiyi kimi də tez geri döndü.

Düzünü deyim ki, elə mən özüm də Təhməz müəllim kimi həyəcanla yuxarı qalxdım. Kabinetimə keçib telefonun dəstəyini qaldırdım. Danışıq məntəqəsindəki telefonçu qız məni dərhal Prezident Aparatının nümayəndəsi ilə xətdə birləşdirdi.

Qəbul otağından:

– İndi cənab Prezident sizinlə danışacaq, – dedilər.

Həyəcanlı idim, bəlkə, səsim də titrəyirdi.

– ...Bəli, cənab Prezident, – deyib salam vermək istəyirdim ki, Ümummilli Liderimiz məni qabaqladı. Telefonun o başından Ulu Öndərin doğma, şaqraq səsi gəldi. Mənimlə salamlaşıb təmkinlə vəziyyəti soruşub öyrənməyə başladı. İlk əvvəl adamları xəbər aldı: – İnsan tələfatı yoxdur ki? Çoxmu zərər dəyib?

Prezidentimizin təmkinli, doğma səsindən özümü ələ aldım. Ulu Öndərimiz hər sualdan sonra azca fasilə verir, bununla da mənə fikrimi dəqiqləşdirib arxayın, sərbəst danışmağa şərait, imkan yaradırdı.

Ümummilli Liderin öz kəlamıdır: "Gərək nəbzin Vətənin nəbzi ilə vursun!" Həmişə qəlbi doğma Azərbaycanın qəlbi ilə bir vuran Ulu Öndər onun salamlarını bütün lerikliləra çatdırmağı, dövlətin onlara dayaq duracağını, yardım edəcəyini bildirməyimi tapşırdı.

Telefon danışığı bitdi. Quş kimi yerimdən qalxıb bu xəbəri ölkə başçısının şəxsən zəng edib, vəziyyətlə bir daha özü maraqlandığını, həmişəki kimi çətin anlarında yenə də onlarla birgə olduğunu, dayaq durduğunu, onlara salam göndərdiyini, zəlzələdən keçən bu iki gündə hələ də özünə gələ bilməyən adamlara bildirməyə tələsdim.

Bu xəbər ildırım sürəti ilə bütün rayona yayıldı, ən ucqar kəndlərə gedib çatdı. Ulu Öndərin bu telefon zəngi zəlzələnin ağrı-acısına sanki bir məlhəm oldu. Adamların üzündəki xof, narahatlıq, nigaranlıq yaz dumanı kimi əriyib getdi. Telefon zənginin sevinci üzüntü və kədəri beləcə üstələdi. İnsanlar bir daha əmin oldular ki, bunlar sadəcə təsəlli vermək üçün olan sözlər deyil.

Qısa vaxtda respublika hökumətinin müvafiq komissiyası zərər çəkmiş ailələrə dəymiş ziyana görə kompensasiya ödədi, qeyri-hökumət, ayrı-ayrı təşkilatlardan, rayonlardan yardım göstərildi. Abadlıq, bərpa işləri yeni bir vüsət aldı.

İndi o vaxtdan illər keçib. Zəlzələ və onun gətirdiyi dağıntılar, bəlkə də, çoxdan yaddan çıxıb. Ancaq Ulu Öndər Heydər Əliyevin sadə insanlara göstərdiyi diqqət və qayğı, onlara verdiyi ümid və inam leriklilərin qəlbində daim qürur doğuran kövrək və əziz bir xatirə kimi yaşayır.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti cənab İlham Əliyev ölkəmizin hər bir regionunun, bölgəsinin dinamik inkişafına, tərəqqisinə, ölkənin hər bir vətəndaşının sosial rifah halına xüsusi önəm verir. Dövlət başçımız, özünün

söylədiyi kimi, “hər bir azərbaycanlının Prezidenti” olduğunu işi, əməli və siyasi fəaliyyəti ilə sübut edir.

Vaxtaşırı regionlara, ayrı-ayrı bölgələrə işgüzar səfərləri, yerli sakinlərlə canlı ünsiyyəti, qayğı və problemlərlə yerindəcə tanış olub maraqlanması, onların həlli, xüsusi bir yanaşma və bu səfərlərin yaratdığı nikbin əhvali-ruhiyyə hər bir vəzifəli şəxs üçün nümunə, örnək, gündəlik fəaliyyət normasıdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti cənab İlham Əliyevi Goranboy və Şabran rayonlarında qarşılamaq sevincini İcra Hakimiyyəti başçısı kimi mən də yaşamışam. Cənab Prezidentin Lerikə etdiyi uğurlu səfərlər də mənim üçün indi çalışdığım rayonlar qədər önəmli olub. Mən tam qətiyyətlə deyirəm ki, məhz bu tarixi səfərlərin nəticəsində bu gün Lerik Azərbaycanın əsl çiçəklənən bir diyarına çevrilib.

Elə buna görə də möhtərəm Prezidentimiz təkcə leriklilərin deyil, Azərbaycan sevgisi ilə yaşayan, doğma Vətəni daha abad, daha gözəl, daha firavan görmək istəyən ölkənin hər bir vətəndaşının minnətdarlıq, sonsuz təşəkkür ünvanıdır.

Gündən-günə gözəlləşən, böyüyüb qol-qanad açan doğma Lerikə arabir yolum düşür. Böyüyüb boya-başa çatdığım bu diyarın bugünkü növrağı onun qurucularına qarşı qəlbimi minnətdarlıq hissi ilə doldurur. Qoy Lerik öz əzəməti ilə qoynuna sığındığı füsunkar Talış dağlarına tən olsun, ona yaraşsın, Azərbaycanımızın yaraşığı olsun!

HEYDƏR ƏLİYEV MƏKTƏBİNİ KEÇMİŞƏM

Miri Qənbərov
"Azərkontrakt" Səhmdar Cəmiyyətinin sədri

...Mən əminəm ki, biz Azərbaycan dövlətçiliyini indiyə qədər qoruyub saxladığımız kimi, bundan sonra da qoruyub saxlayacağıq.

Ümummilli Lider Heydər ƏLİYEV

Böyük ictimai siyasi xadim, dünya şöhrətli diplomat, Ulu Öndər Heydər Əliyevin 30 illik rəhbərlik dövrü Azərbaycan tarixinin yeni mərhələsi salnaməmizə qızıl hərflərlə yazılmış səhifələrdir. Bu illərdə Azərbaycan misilsiz dərəcədə tərəqqi edib çiçəklənmiş, xalqımız soykökünə qayıtmış, milli-mənəvi dəyərlərinə sahib çıxmış, müstəqillik qazanmış və sivil ölkəyə çevrilmişdir.

Müstəqillik əldə etdikdən sonra Azərbaycan Respublikası BMT-nin, ATƏT-in, İslam Konfransı Təşkilatının, MDB-nin, Qara Dəniz Ölkələri İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının, Avropa Şurasının üzvü olmuş, Dünya Bankı, AYJB, AİB kimi bank qurumları, Parlamentlərarası İttifaq, Avropa Birliyi, NATO və başqa beynəlxalq təşkilatlarla qarşılıqlı, faydalı əlaqələr yaratmışdır.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ikinci dəfə hakimiyyətə gəlişi ilə Azərbaycan dövlətçiliyini itirməkdən xilas olmuş, beynəlxalq aləmdə böyük nüfuz qazanmışdır.

Azərbaycanda demokratiyanın inkişafında müstəsna rolu və misilsiz xidmətləri olan Heydər Əliyev vətəndaşların sosial-iqtisadi qayğılarına xüsusi diqqət yetirirdi. Elm, mədəniyyət, incəsənət xadimlərinə, eləcə də bütün ziyalılara dayaq olurdu. Onların səmərəli fəaliyyətinə hər cür şərait və imkan yaradırdı.

Heydər Əliyev və Miri Qənbərov

Fəxr edirəm ki, mən də Heydər Əliyev məktəbini keçmişəm, bu gün də onun ideyaları ilə yaşayıb fəaliyyət göstərirəm. Həmişəyaşar Prezidentin 16 oktyabr 1994-cü il tarixli fərmanı ilə mən Azərbaycan Respublikasının Ticarət naziri təyin olundum. Bu vəzifədə üç ilə yaxın çalışdım. Heydər Əliyevin 17 dekabr 1996-cı il tarixli fərmanı ilə keçmiş Material Ehtiyatları Nazirliyinin əsasında Dövlət Kontrakt Korporasiyası "Azərkontrakt" Səhmdar Cəmiyyəti yaradıldı. Ölkə başçısının 24 iyun 1997-ci il tarixli sərəncamı ilə "Azərkontrakt" Səhmdar Cəmiyyətinin sədri təyin olundum.

Dövlət nümayəndəsi kimi Beynəlxalq Bağdad Yarmarkasında iştirak etmiş, Türkiyədə, Almaniyada, Hollandiyada, Sudanda, İtaliyada, Belçikada, Səudiyyə Ərəbista-

nında olmuşam. Xarici ölkələrdəki həmkarlarımla bazar iqtisadiyyatı təcrübəsini öyrənmiş və respublikada geniş yayılmasına təşəbbüs göstərmişəm. İki dəfə hökumət nümayəndə heyətinin tərkibində İrana getmiş, zəlzələdən zərərçəkənlərə kömək göstərmişik. Türkiyə və Almaniya səfərlərində respublikamıza xeyli ərzaq məhsulları gətirilməsini təmin etmişəm.

1998-ci ilin 9 iyul gününü xatırlayıram. Cənub-şərq bölgəsində 6,5-7 bal gücündə zəlzələ baş vermişdi. Son yüz ildə bölgədə bu cür güclü zəlzələ olmamışdı. Heydər Əliyev iyulun-14 də "Azərbaycan Respublikasmın talış regionunda baş vermiş təbii fəlakətın aradan qaldırılması tədbirləri haqqında" Sərəncam imzaladı. Sərəncamda nazirlər, komitələr, səhmdar cəmiyyətlər, müvafiq baş idarələr fəlakət zonasına istiqamətləndirildi. Baş nazirin müavini, Fövqəladə Hallar üzrə Komissiyanın sədri Abid Şərifovun rəhbərlik etdiyi böyük nümayəndə heyəti talış rayonlarına yola düşdü. Mən də nümayəndə heyətinin tərkibində idim. Zəlzələdən ən çox Lerik rayonu zərər çəkmişdi. Hökumət tərəfindən rayona 116 ədəd çadır göndərildi, 150 milyon manat vəsait ayrıldı.

Elimizin, obamızın çətin məqamında rəhbərlik etdiyim cəmiyyətin daxili imkanları hesabına 70 milyon manatlıq tikinti materialı gətirildi. Kəndləri bir-bir gəzib evi zədələnmiş sakinlərə köməklik göstərdik. Leriklilər bu qayğıya, bu təcili yardıma görə Heydər Əliyevin adına yüzlərlə məktub, teleqram göndərdilər. Bu təşəkkür məktublarında onlar Heydər Əliyevi özlərinə çox böyük dayaq hesab edirdilər.

Heydər Əliyevin Azərbaycana ikinci dəfə rəhbərlik etdiyi illərdə Lerik seçiciləri mənə etimad göstərib Milli Məclisə deputat seçdilər. Prezident komandasının üzvlə-

rindən biri kimi millət vəkili olduğum illərdə fəaliyyətim daha da genişləndi, həmyerlilərimlə əlaqələrim möhkəmləndi. Rayon rəhbərləri ilə görüşüb problemləri, həll olunmamış məsələləri öyrənib respublikanın əlaqədar təşkilatlarına çatdırırdıq.

Xeyriyyəçilik tədbirlərinin təşkilatçısı olmağım el arasında nüfuzumu qaldırıb. Dəfələrlə qaçqınlarla görüşə getmiş, onlara maddi yardım göstərmişəm. Lerikin bir neçə kəndinə gedən yollarda körpülərin salınmasına, abidələrin bərpasına kömək etmişəm. Bakıda yaşayan ziyalıların mənzil-məişət şəraitini yaxşılaşdırmaq, imkan daxilində ailə üzvlərini işlə təmin etmək diqqətimdən yaymmayıb.

Heydər Əliyev siyasi kursunun davamçısı, ölkə Prezidenti İlham Əliyevin həyata keçirdiyi iqtisadi siyasət Azərbaycan vətəndaşlarının sosial-iqtisadi vəziyyətinin daim yaxşılaşdırılmasına yönəlmişdir.

Prezident İlham Əliyev xarici siyasətdə Ulu Öndər tərəfindən müəyyənləşdirilmiş vahid strategiya nümayiş etdirir. Prezident haqlı olaraq qeyd edir ki, hər hansı ölkənin inkişafı qanunun aliliyinin qorunmasından, vətəndaş cəmiyyəti təsisatlarından asılıdır.

Prezident cənab İlham Əliyev ayrı-ayrı bölgələrə səfəri zamanı əhali ilə keçirdiyi görüşlərdə xalqın həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi, güzəranının yaxşılaşdırılması istiqamətində görülən işlər və həyata keçiriləcək tədbirlər barədə müntəzəm məlumat verir. Bunu cənub bölgəsinə, o cümlədən Lerikə səfərlərindən bir daha yəqin etmək olar. Prezident 2005-ci ilin payızında Lerikə səfəri zamanı Lənkəran-Lerik yolunun əsaslı təmirdən sonra açılışında çıxış edib, növbəti ildə qaz kəmərinin çəkilişini həyata keçirəcəyini bildirdi. 2006-cı ilin oktyabrında ikinci dəfə Lerikə gəldi, qaz kəmərini istifadəyə verdi. Ölkə Prezidentinə

həm Lerikdə, həm də Bakıda görüşlərində bu iki tarixi hadisə münasibətilə rayonun ağsaqqalları adından minnətdarlığımı bildirmişəm.

İctimai fəaliyyətim də möhtərəm Prezident tərəfindən qiymətləndirilmişdir. Mənim 70 illik yubileyimdə Prezidentimizin Sərəncamı ilə "Şöhrət" ordeni ilə təltif olunmuşam. Keçən il anadan olmağımın 75 illiyi münasibətilə Prezidentin fəxri diplomuna layiq görülmüşəm. Bu mükafatları cənab Prezidentin el ağsaqqalına olan hörməti və ehtiramı kimi dəyərləndirirəm.

Azərbaycanın müstəqillik tarixində silinməz izlər qoyan Ulu Öndərin layiqli davamçısı cənab İlham Əliyevin ölkəmizin bütün istiqamətlərdə inkişafı, daha qüdrətli və güclü dövlətə çevrilməsi üçün göstərdiyi fəaliyyət təkcə respublikamızda deyil, beynəlxalq aləmdə yüksək qiymətləndirilir.

UNUDULMAZ GÖRÜŞ

Cavid Məmmədov
Unikapital ASC-nin baş mühasibi

Söhbət mənim həyatımda silinməz izlər qoyan bir görüşdən gedir. On il əvvəl boya-başa çatdığım Lerik şəhərindəki Arif Nuriyev adına 1 saylı orta məktəbi bitirmişdim. Sənədlərimi Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinə verdim. İmtahanlar ədalətli keçdi, nəticələr elan olundu. Mümkün 700 baldan 694 bal toplayıb beynəlxalq İqtisadi Münasibətlər fakültəsinə daxil oldum. Hamıdan çox sevinən mərhum anam Adilə xanım idi. Sevinci dünyalar qədərdi.

İmtahanda topladığım bala görə həmin il ali məktəblərə daxil olan abituriyentlər arasında ikinci yerdə idim. Bu uğuruma orta məktəbdə mənə dərs deyən müəllimlər, sinif yoldaşlarım da sevinirdilər. Məktəbə getdim, müəllimlərimlə görüşdüm. Məni təbrik etdilər, yeni uğurlar arzuladılar.

Ali məktəbdə dərslər başlandı. Xoş xəbər eşitdim. Yüksək balla ali məktəbə daxil olmuş tələbələrlə Ulu Öndər Heydər Əliyevin sentyabrın 3-də görüşü keçirildi. Dahi şəxsiyyət tələbələrlə bir-bir görüşdü. Növbə mənə çatdı. O dahi insan əlimi sıxıb: “Sən Prezident təqaüdünə layiq görülmüsən”, – deyə diplomu təqdim etdi. Sanki bütün dünyanı mənə bağışladılar. Axı Ulu Öndərlə üzbəüz görüşmək heç də hər kəsə nəsib olmur.

Universitetdə təhsil aldığım iilərdə o böyük dahinin etimadını doğrultmaq üçün çalışdım, Prezident təqaüdü aldım. 2005-ci ildə bakalavr pilləsini fərqlənmə dipiomu ilə bitirdim. Diplom mənə təqdim edilən gün Ulu Öndərin

məzarını ziyarət edib tər çiçəklər qoydum.

Təhsilimi davam etdirmək qərarına gəldim. İqtisad Universitetinin magistraturasına daxil oldum. Bu təhsil pilləsini də 2007-ci ildə müvəffəqiyyətlə başa çatdırdım, fərqlənmə diplomuna layiq görüldüm.

Əmək fəaliyyətimə başlayarkən iş tapmaqda çətinlik çəkmədim. Özəl və dövlət müəssisələrinin tikinti, neft, qida sənayesi, maliyyə və bank sektorunda çalışdım. Unikapital Açıq Səhmdar Cəmiyyətində baş mühasib vəzifəsində də işlədim.

Ölkəmizdə gənc mütəxəssislər dövlət qayğısı ilə əhatə olunmuşlar. Ulu Öndər tərəfindən reallaşdırılan gənclər siyasəti bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla həyata keçirilir. Gənclərin, xüsusilə müstəqillik dövründə ali təhsil almış gənclərin cəmiyyətin həyatında rolunun artması, özlərinə layiqli yer tutması üçün geniş meydan açılmışdır. 1994-cü ildə Ulu Öndər tərəfindən yaradılmış Gənclər və İdman Nazirliyi ətrafında yüz minlərlə oğlan və qız birləşmişdir. Onlar İlham Əliyevin rəhbərliyi altında fəaliyyət göstərir, Respublikamızın idman şərəfini qoruyur, ölkəmizi bütün dünyada tanıtdırırlar.

İllər keçəcək, Ulu Öndərlə görüşüm unudulmaz xatirəyə çevriləcək, ailəmizdə yada düşəcək və ona Uca Allahdan həmişə rəhmət diləncək.

O İLLƏRİ XATIRLAYARKƏN

Abbas Zaidov
əmək veteranı

Azərbaycanı sevmək azərbaycançılıq hissiyatını özünə qaytarmaq deməkdir.

Ümummilli Lider Heydər ƏLİYEV

Torpağa, zəhmətə bağlı ailədə boya-başa çatmışam. Ata-babadan əkinçiyik. Payızda səpinçi, yayda biçinçi olmuşuq. Torpağın hər qarışından istifadə edib boş qalmağa qoymamışıq. Livədirqənin sarı buğdası adla deyilib, qonşu kəndlərə məhsuldar toxum kimi verilib.

Uşaqlığım Böyük Vətən müharibəsi illərinə düşüb. Onda atam Əli kişi kəndimizdəki "1 May" kolxozunun sədri işləyib. Kolxozda istehsal edilən məhsulun bir hissəsi cəbhə üçün dövlətə verilib, bir hissəsi də kolxozçuların illik azuqəsinə gen-bol çatıb. Üstəlik, qonşu rayonların əhalisinə də əl tutulub.

Müharibə illərində kolxozumuzun əkinçilikdə və heyvandarlıqda qazandığı uğurlar dövlət tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdi. Atam və əmim orden və medallarla təltif olunublar. Nəslimizin torpağa bağlılığı məni də kənd təsərrüfatı mütəxəssisi olmağa ruhlandırdı. Orta məktəbi bitirdikdən sonra Gəncə Kənd Təsərrüfatı İnstitutuna daxil oldum. İllər səssiz-səmirsiz keçdi. Ali məktəbi bitirib kəndə döndüm, kənd təsərrüfatı idarəsində çalışdım. Hansı vəzifəni tapşırdılar, etimadı doğrultdum, xalqın xidmətində oldum.

Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbər seçildikdən sonra dağ rayonlarının intibah dövrü başlandı. Qəbul olunan qərarlar həyata keçirildikcə təsərrüfatlar dirçəldi, yeni sahələrin inkişafı üçün geniş meydan açıldı. Ulu Öndərin göstərişi ilə geridə qalan kolxozların bazasında iri dövlət təsərrüfatları, sovxozlar yaradıldı.

1976-cı ildə mənə etimad göstərib rayonun iri təsərrüfatlarından olan Səməd Vurğun adına sovxozun direktoru təyin etdilər. Sovxoz 12 kəndi birləşdirirdi. Təsərrüfatın zəhmətsevər adamlarına arxalanaraq 350 hektar dağ yamaclarında üzüm bağları saldıq. Bizi gələcək məhsulu emal etmək məsələsi də düşündürürdü. Respublika təşkilatlarına müraciət etdik. Ağçay deyilən yerdə üzüm emalı zavodu tikildi. İldə dövlətə 2500 ton üzüm satırdıq. Əldə olunan gəlir hesabına kəndlərə rahat yollar çəkildi, evlər tikildi, camaatın gün-güzəranı yaxşılaşdı.

Səksəninci illərdə üzümçülərin müşavirələrini keçirmək ənənəyə çevrilmişdi. Heydər Əliyevin sədrliyi ilə keçirilən belə müşavirələrin birində bizim rayonun da birinci katibi çıxış etdi. O, ilkin olaraq 2500 hektar üzüm bağlarının salındığını, məhsula düşən üzüm bağlarından 400 ton üzüm yığıldığını bildirdi. Heydər Əliyev zala müraciətlə dedi: “Əl çalın”. Zalda alqışlar eşidildi. Ulu Öndərin çöhrəsində təbəssüm göründü. Sözünə davam etdi: “Lerik camaatı artıq firavan yaşayacaqdır. Cəlilabadın və Şamaxının, Füzulinin yüz min tonlarla istehsal olunmuş üzümündən Lerikin 400 ton məhsulu çox qiymətli və dəyərlidir. Sizə işinizdə uğurlar arzulayıram”.

Bu sözlər indi də qulağımdan getmir. O illər nailiyyətlərimiz məhz bu sözlərin təsiri altında əldə edildi, rəhbərlik etdiyim sovxoz dəfələrlə keçici Qırmızı bayrağa layiq görüldü.

Heydər Əliyev Respublikadan gedəndən sonra Mixail Qorbaçovun üzdəniraq yenidənqurma siyasəti bizim rayonun təsərrüfatlarını müflisləşdirdi. Üzüm bağları məhv edildi, əhali işsiz qaldı. Zavoddakı avadanlıq "bəylərin" hakimiyyəti dövründə dağıdıldı.

Ulu Öndərin ikinci dəfə hakimiyyətə qayıdışı ilə iqtisadiyyatın bütün sahələrində olduğu kimi, aqrar sahədə də islahatlar başlandı, Heydər Əliyev aqrar mülkiyyətçiliyin yaranmasına gedən yoldan danışarkən deyirdi: "Biz aqrar sektorun inkişafı istiqamətində bütün imkanlarımızı səfərbər etməklə yanaşı, kənd təsərrüfatı istehsalçılarından da keyfiyyətli məhsul, mütərəqqi təsərrüfat vərdişləri, yüksək işgüzarlıq və təşəbbüskarlıq gözləyirik".

1994-cü il dekabın 23-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin sədrliyi ilə Respublika sarayında aqrar islahatlara həsr olunmuş Respublika müşavirəsində mən də iştirak edirdim. Onda Rayon Aqrokombinatının baş direktoru vəzifəsində çalışırdım.

Ümummilli Lider dedi ki, kənd təsərrüfatı təkcə iqtisadi fəaliyyət növü deyil, o həm həyat tərzi, həm də xalqımızın uzun illərdən bəri yaşatdığı təsərrüfatçılıq ənənəsidir. Bu sahənin inkişafı ilə əlaqədar sənədlər əsasında islahatlar uğurla başa çatdı. Bu gün islahatların səmərəsi göz qabağındadır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev də aqrar sahənin inkişafına, islahatların mütəmadi aparılmasına daim diqqət yetirir. Bu islahatların uğurlu nəticəsidir ki, ölkəmiz taxıla olan tələbatı yerli istehsal hesabına tam ödəyir. Kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalına verilən yardımların, texnika və gübrə alınmasına edilən güzəştlər nəticəsində taxıl əkini sahələri ilbəil genişlənir. 2009-2013-cü illəri əhatə edən Regionların Sosial-İqtisadi

İnkişafı Dövlət Proqramında aqrar sahənin inkişafını təmin etmək üçün konkret tədbirlər müəyyənləşdirilmişdir.

Azərbaycanda aparılan quruculuq və abadlıq işləri rayonumuzda da həyata keçirilir və bunun bariz nümunəsi Lerik qəsəbəsinin şəhər statusu alması, Lerikin gözəl və inkişaf etmiş şəhərə çevrilməsidir. Rayonumuzun iqtisadiyyatı, mədəniyyəti, səhiyyəsi, təhsili xeyli dərəcədə inkişaf etmişdir. Bütün bunların əsas səbəbkarı hörmətli Prezidentimiz İlham Əliyev cənablarıdır. Baxmayaraq Lerik rayonu ucqar bir ərazidə yerləşmişdir. Rayonumuza Prezidentimizin həmişə diqqəti və köməkliyini işdə hiss etmişik. Onun rayonumuza üç dəfə gəlişi rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri, ağsaqqallar və ziyalılarla görüşü heç zaman unudulmayacaq.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rayonumuza səfərlərində dövlət başçısı ilə görüşmək, çıxışlarını dinləmək, bir ağsaqqal və əmək veteranı kimi mənə də nəsib olmuşdur. Dövlətimizin sükanı etibarlı əllərdədir. Ağsaqqallar cənab Prezidentin daxili və xarici siyasətini bəyənir və dəstəkləyirlər.

Mən taleyimdən razıyam. Ona görə ki Heydər Əliyevin, onun layiqli davamçısı İlham Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi illərdə fəaliyyət göstərib təqaüdə çıxmışam.

MİLLİ MƏCLİSİN DEPUTATI FİRDOVSİ ƏLİYEVİN ÜRƏK SÖZLƏRİ:

– Bu günlər nəslimizin ailəmizin taleyində ən əlamətdar bir dövrü yaşayırıq. Keçirdiyim hissləri təsvir etməkdə acizəm. 1951-1957-ci illərdə atam Şahmizə kişi möhtərəm Prezident Heydər Əiliyevlə tələbə yoldaşı olub. O vaxtlar kimin ağlına gələ bilərdi ki, həmin qrupda oxuyan tələbələr hansı vəzifələrdə, haralarda çalışaçaqlar... 1969-1982-ci illər Azərbaycan tarixində böyük quruculuq illəri, tərəqqi, çiçəklənmə dövrü kimi yadda qalıb. Bu faktdır, həqiqətdir!

XX əsrin ikinçi yarısında Azərbaycan tarixinin ən parlaq səhifələri iki əlamətdar, tarixi hadisə ilə yazılır. Heydər Əliyev 1969-cu il iyulun 14-də birinci dəfə hakimiyyətə gələndə Respublikamızın ictimai, siyasi, iqtisadi və mədəni həyatında böyük dönüş yaratdı. Azərbaycanı keçmiş ittifaqın ən avanqard, ən nümunəvi Respublikası kimi tanıtdı.

1993-cü il iyunun 15-i isə xalqımızın Qurtuluş günüdür. H. Əliyevin həmin gündə hakimiyyətə gəlməsi Azərbaycanı parçalanmaqdan, xalqı vətəndaş qırğınından xilas etdi. Azərbaycanın dünyanın ən nəhəng dövlətləri ilə eyni hüquqa malik olduğunu sübut etdi, onun beynəlxalq nüfuzunu artırdı.

Mən ona görə xoşbəxtəm ki, bir vaxtlar atamla tələbə yoldaşı olmuş hörmətli prezidentin sədaqətli kadrlarından biriyəm. Bunun məsuliyyətini, necə çətin və şərəfli iş olduğunu yaxşı dərk edirəm.

Heydər Əliyev bütün ölkə başçıları arasında öz şəxsi nüfuzu, böyük siyasi xadim və müdrik ağsaqqal kimi tanınır. 1997-ci ilin mart ayında Prezidentimiz Ukraynaya sə-

fərə getmişdi. Nümayəndələr tərkibində mən də var idim... hələ dövlət adamlarını demirəm. Küçələrdə Ukraynanın sadə adamları Heydər Əliyevi necə böyük hörmətlə, ehtiramla, məhəbbətlə salamlayıb əzizləyirdilər. ABŞ prezidenti B.Klintonu da yüksək səviyyədə qarşılamışdılar. Bu təbii idi. ABŞ dünyanın ən aparıcı – böyük dövlətidir. Klinton deyil, həmin ölkədən hər hansı prezident elə qarşılanacaqdı... Amma Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının ağsaqqalı, müdrik oğlu kimi, Ukrayna xalqının ən sədaqətli dostu kimi, keçmiş ittifaqın ən prinsipial, pak və cəsarətli lideri - böyük tarixi şəxsiyyət kimi qarşılandı. Görüşlərin birində Ukrayna Parlamentinin sədr müavini çox səmimi və həyəcanlı halda e'tiraf edərək dedi:

– Çox hörmətli Heydər Əliyev! Mən Sov.İKP-nin son iki qurultayında çıxışlarınızı dinləyib sizə heyran qalmışdım. Hamı ümumi sözlər deyəndə, siz problem qaldırırdınız. Təşəbbüskarlığınız, cəsarətiniz adamı valeh edirdi. Televiziyada çıxışlarınızı eşidəndə, mətbuatda sizi oxuyanda həsəd aparırdım. Həsrət çəkirdim ki, görəsən sizin kimi düha ilə görüşmək mənə nəsib olarmı? Mən çox şadam və xoşbəxtəm ki, bax bu gün arzuma çatıram...

Mən Ukrayna hokumət adamlarından bu sözləri eşidəndə, sadə əhalinin Prezidentimizə sonsuz məhəbbətini görəndə iftixar hissi keçirirdim.

Prezidentin sadə əmək adamı fermer Xanış Şahıyevlə dostluğu da təsadüfi deyil. Bu, böyük dövlət xadimi H.Əliyevin halal əməyə, zəhmətə, insanlığa verdiyi yüksək qiymətdir. Lerik əhalisinə diqqətidir.

YADDAŞDAN SİLİNMƏYƏN XATİRƏLƏR
(O vaxt Bakı şəhər Şərnişin Daşıma baş İdarəsində dispetçer xidmətinin rəis müavini Ehtibar Əliyev)

Ölkəmiz, möhtərəm cənab Prezidentimiz, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə dünya hərb və diplomatiya tarixinə yalnız özünə məxsus yeni bir səhifə yazdı, 30 il düşmən tapdağı altında olan, zəbt olunmuş ata-baba torpaqlarımızı 44 günlük misilsiz döyüş məharəti ilə yağı düşməndən azad etdi. Dövlətçilik tariximizə yazılan bu üğürun, bu qələbənin memarı, şübhəsiz ki, möhtərəm Prezidentimiz, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev və rəşadətli milli ordumuzun cəsur əsgər və zabitləridir. Hər birimiz bilirik ki, bütün sahələrdə qazandığımız hər bir nailiyyətin əsas ideoloqu, yol göstərəni Ulu Öndərimiz Heydər Əliyev olub və bu yolla da doğma Azərbaycanımız hər bir sahədə uğurla irəliləyir. Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi ərəfəsində hər bir vətənpərvər kimi, mən də onunla bağlı bəzi xatirələrimi sizlərlə bölüşmək istəyirəm.

O zaman Bakı şəhər Sərnişindaşıma Baş İdarəsinin dispetçer xidmətinin rəis müavini Ehtibar Əliyevin söylədiyi yaddaşlardan silinməyən xatirələri: – 25 yaşım vardı, Bakı şəhər sərnişin daşıma istehsalat idarəsində baş dispetçer vəzifəsində çalışırdım, həm də o zaman idarənin komsomol təşkilat katibi idim. Bakı şəhərində keçirilən beynəlxalq, ittifaq, Respublika və şəhər səviyyəli dövlət tədbirlərinin təşkilat komitəsinin qərargahına nəqliyyat təminatı məsələləri üçün mütəxəsis kimi bilavasitə cəlb edilirdim. Həmin tədbirlərin demək olar ki, hamısında cənab

Heydər Əliyev iştirak edirdi, çox hallarda təşkilati işlərlə özü maraqlanırdı. Belə tədbirlərdən biri də 1980-cı ildə Azərbaycan KP MK-nın 5 ildən bir keçirilən növbəti qurultayı idi. Heydər Əliyev qurultay başlamamışdan qabaq o vaxtkı, "Azərbaycan" mehmanxanasına gəldi və təşkilat komitəsinin qərarargahında təşkilatı məsələlərə cəlb edilmiş mütəxəsislərlə görüş keçirtdi. İlk dəfə idi ki, mən yoldaş Heydər Əliyevi belə yaxından görürdüm. Hər kəslə bir-bir görüşdü və hansı sahəyə məsuliyyət daşıdığını soruşdu. Bir çox sahələr üzrə mütəxəsisləri artıq tanıyırdı və onlara yenə də tövsiyələrini verdi. Növbə mənə çatanda soruşdu:

– "Cavan oğlan, sən hansı sahəyə baxacaqsan?"

Dedim: – Nəqliyyat sahəsinə, yoldaş Əliyev.

Dedi: – "Mən səni birinci dəfədir belə böyük tədbirdə təşkilatçı kimi görürəm, ancaq görünür sənin qabiliyyətin, bacarığın var ki, səni belə bir tədbirdə məsul bir işə cəlb ediblər. Sənin sahən daha çətin bir sahədir, diqqətli, tələbkar və dəqiq ol".

Təşkilat komitəsinin rəhbəri bildirdi: – "Yoldaş Əliyev, biz onun işinə bələdik və hər cür təlimatlandırmışıq, tapşırılan işin öhtəsindən layiqincə gələr".

Ulu Öndərin o görüşdə mənə olan baxışı, diqqəti, tələbkarlığı heç vaxt xəyalımdan çıxmır və örnək olaraq hər zaman fəaliyyətimdə meyar götürmüşəm. Sonralar dəfələrlə bilavasitə onun iştirakı ilə olan tədbirlərdə iştirakçı, təşkilatçı və qonaq qismində olmuşam, hər zaman onun xarakter və davranışında yeni bir çalar, qayğı, diqqət və məsuliyyət görmüşəm.

1994-cü ilin 4 oktyabr hadisələri zamanı mən Bakı şəhərində 2 №-li avtobus parkının direktoru vəzifəsində çalışırdım. Ölkədə gedən proseslərin heç də qənaətbəxş olma-

dığından məlumatlı idim. Rəhbərlik etdiyim böyük bir müəssisənin ölkə və şəhər üçün hansı əhəmiyyət kəsb etdiyini yaxşı bilirdim. Bu səbəbdən də günümün çox hissəsini bilavasitə müəssisədə keçirirdim. Həmin gün də saat 23-30 idi, hələ iş otağımda idim və dövlət televiziyasına baxırdım. Qabaqcadan heç bir məlumat olmadan bir anda verilişlər kəsildi və ölkə Prezidentininin televiziya vasitəsi ilə xalqa birbaşa müraciəti və çağırışı oldu. Ulu Öndərin danışığında, səs tembrində, simasında yaranmış dəyişikliyi görüb, vəziyyətin gərginliyini dərk etdim. Tez avtobus parkının həyətinə düşdüm və parkda olan işçilərin hamısının bir yerə cəlb edilməsi barədə göstəriş verdim. Yığılan insanları bir avtobusa yığıb Prezident Aparatının qarşısına gətirdim. Avtobusda hamıya vəziyyətin nə qədər ciddi olduğunu bildirdim, ölkəmizin, dövlətçiliyimizin nə qədər xoşa gəlməz bir təhlükə ilə üz-üzə gəldiyini başa saldım, hər bir kəsə dövlətçiliyimiz qarşısında konkret olaraq şəxsi məsuliyyətini izah etdim. Biz Prezident Aparatının qarşısına gələndə orada məhdud sayda 10-15 nəfər adam var idi. Baş mühəndis Zahir Hüseynovu işçilərlə bir yerdə qoyub, özüm Prezident Aparatının girişinə getdim. İçəridə 1-2 nəfər var idi, onların arasında o vaxt Bakı şəhər İH-nin 1-ci müavini işləyən Ədalət Əzizov da var idi. Ə.Əzizov məni görən kimi çölə çıxdı və dedi nə əcəb gəlmisən, dedim bir avtobus adam gətirmişəm, baş mühəndis onlara rəhbərlik edəcək, icazə verin mən parka qayıdım və əhalinin şəhərin yaşayış yerlərindən, ətraf qəsəbə və məntəqələrindən prezident aparatının qarşısına gətirilməsini təşkil edim. O fikrimi bəyəndi və bu barədə rəhbərliyə də məlumat verdi. Mən parka gələrək parkda olan avtobusları sürücü və yanacaq ilə təmin edib yenidən marşrutlara göndərdim və səhərə kimi insanların çağırışına səs verərək

Prezident Aparatının qarşısına toplaşmasını təmin etdim. Bu barədə Ulu Öndərin özünün də məlumatı var idi və onun şifahi təşəkkürünü mənə çatdırdılar. Bu gün də həmin hadisədə zərrə qədər də əməyim olubsa, o hərəkətimlə fəxr duyuram və daxili rahatlıq tapıram. Hərçənd ki o zaman gizlənənlər, telefonlarını söndürənlər, ağzına gələnləri danışanlar sonralar böyük vəzifə və səlahiyyət sahibləri oldular.

Həmin hadisə Respublika televiziyası ilə canlı yayımlanırdı, çoxlarının yadında olar. Mən siyasət adamı olmasam da, peşə fəaliyyətim ilə əlaqədar müstəqillik tariximizin müasir dövründə baş vermiş hadisələrin hamısının canlı şahidiyəm, çox hadisələri gözümlə görmüşəm, qulağımla eşitmişəm, bilavasitə hadısələrin içində olmuşam. Düşünürəm ki, dövlətçilik tariximizin ən çətin və təhlükəli məqamı məhz 4 oktyabr 1994-cü il hadısəsi oldu, Ulu Öndərimizin vaxtında xalqa müraciəti, qətiyyətli addımları, cəsarətli tədbirləri dövlətimizin dağılmasının qarşısını aldı və bu gün biz onun bəhrəsini görürük. Təəssüf ki, həmin hadisələr hələ də tarixçilər tərəfindən dəqiq öyrənilməyib, araşdırılmayıb, qələmə alınmayıb.

İLHAMLA YAŞASIN MEHRİBAN ELLƏR

Əliyev Ehtibar

Oğlu , övladıyla tanınar ellər,
Rahatlıq tapacaq, azad könüllər,
Vətəni qoruyar, torpaqçun ölər,
İlhamı vardırsa, çalacaq zəfər,
Yaşa Azərbaycan, yaşasın Öndər.
İlhamla yaşasın mehriban ellər.

Neçə fitnələrə o sinə gərdi,
Neçə cür düşmənlə, üz-üzə gəldi,
Neçə saraylarda səsi yüksəldi,
Sözünü hər yerdə nər kimi dedi,
Yaşa Azərbaycan, yaşasın Öndər.
İlhamla yaşasın mehriban ellər.

Ötsə qərinələr, ötsə də illər,
Yaşar əməlləri, gördüyü işlər,
Susacaq xainlər, lal olar dillər,
Sevinər sevənlər, sevən könüllər,
Yaşa Azərbaycan, yaşasın Öndər.
İlhamla yaşasın mehriban ellər.

Aşdı neçə səddi neçə düyünü,
Pozdu planları, neçə oyunu,
Göz önündə tutdu son öyüdünü,
Yaşatdı vətənə Zəfər gününü,
Yaşa Azərbaycan, yaşasın Öndər.
İlhamla yaşasın mehriban ellər.

30.04.2023

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
ASTARA RAYONU

ŞINDAN QALASI
(Astara rayonu. Eramızın III əsrinə aid abidə)

RESPUBLİKADA SUBTROPİK TƏSƏRRÜFAT SAHƏLƏRİNİN GENİŞLƏNDİRİLMƏSİ

Azərbaycanın subtropik bitkiçiliyindəvə cayçılıqda, bütövlükdə Respublikanın kənd təsərrüfatında yaranmış vəziyyət həmən dövrlərdə Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi vəzifəsində yenicə fəaliyyətə başlamış Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevi çox narahat etmiş və onun təşəbbüsü ilə Azərbaycan KP MK-nın avqust 1969 və 1970-ci illərin plenumlarında bütövlükdə çox geniş müzakirə edilmişdir. Respublikada subtropik təsərrüfat sahələrinin genişləndirilməsi, onların ümumi vəziyyətinin yaxşılaşdırılması, suvarma sistemlərinin tikilişi hesabına plantasiyaların su təminatının yaxşılaşdırılması tədbirləri nəzərdə tutulmuş, bütövlükdə subtropik təsərrüfatı sahəsində mühüm vəzifələr müəyyənləşdirilmişdir. Bu dövrdən də, yəni 1970-1980-cı illərdə Respublikada subtropik təsərrüfatların və o cümlədən çayçılığın yeni inkişaf mərhələsi başlanmışdır.

Azərbaycanda subtropik təsərrüfatının bütün sahələrinin bu dövr ərzində inkişafı haqqında ətraflı məlumat vermək üçün mənə ayrılan vaxtın məhdud olduğunu nəzərə alıb, region üçün daha vacib və aparıcı sahə sayılan subtropik bitkilərdən və çayçılıqdan əldə edilmiş nailiyyətlərdən danışmaq istəyirəm.

Respublika çayçılığında yaranmış vəziyyətin yaxşılaşdırılması və çayçılıq sahəsinin daha da inkişaf etdirilməsində sonralar Azərbaycan KP MK-nın və Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin 29 aprel 1972-ci il birgə qərarı böyük rol oynamışdır. Bu mühüm tədbir respublikada çayçılığın ixtisaslaşmasında və təmərküzləşməsi əsasında intensivləşdirilməsinə yönəlmişdir.

XIX beşilliklərdə çay üzrə ixtisaslaşmış sovxozların təşkili istehsalat göstəricilərin əsaslı yaxşılaşmasına, çay plantasiyaları məhsuldarlığının yüksəlməsinə və ümumi çay yarpağı yığımının 2,5-4,0 dəfə artmasına səbəb olmuşdur.

Respublikanın çayçılıq rayonlarında bu dövrlərdə yaradılmış aqrar sənaye birlikləri (Lənkəran, Astara və Masallı) və bunlara daxil edilmiş ixtitisaslaşmış çayçılıq təsərrüfatları və emaledici çay fabrikləri, çayçılığın inkişaf etdirilməsində potensial imkanlardan tam səmərəli istifadə etmək üçün imkan yaratmış idi.

1970-1980-cı illərdə Astara rayonunda Lovain, Lənkəran rayonunda Xanbulançay, Masallı rayonunda Viləşçay su anbarlarının və Lənkəran çayı üzərində su qurğularının tikintisi Lənkəran bölgəsində çay plantasiyalarının

suvarma suyu ilə təminatını əsaslı surətdə yaxşılaşdırdı. Bununla yanaşı, batmış plantasiyaların bərpası və seyrəkliyin ləğv edilməsi sahəsində böyük işlər görülmüşdür. Bütün bunlar imkan vermişdir ki, Respublikada 1980-cı ildə 23 min ton yaşıl çay yarpağı əldə edilsin. Bu da 1970-ci ilə nisbətən 2,2 dəfə yüksək idi. Plantasiyaların məhsuldarlığı isə 7,0 sen/ha artaraq, orta hesabla Respublika üzrə 34 sen/ha çatdırılmışdır.

XIX beşillikdə çayın becərilməsinin proqressiv texnologiyasının təsərrüfatlara tətbiqi nəticəsində çay plantasiyalarının məhsuldarlığı daha da artmağa başlamışdır. Çayçılıq kənd təsərrüfatının ən səmərəli sahələrindən birinə çevrilmişdir.

Bununla yanaşı, onu da qeyd etmək lazımdır ki, çayçılığın ehtiyat mənbələrindən hələ də tam ıstifadə edilmirdi. Yararlı torpaqlar çay altına zəif alınırdı və onların böyük

bir hissəsi tərəvəz və digər bitkilər altında istifadə edilirdi. Çayçılıq mədəniyyətinin yüksəldilməsinə, elmi nailiyyətlərin, texnikanın və qabaqcıl təcrübənin tətbiqinə lazimi səviyyədə diqqət verilmirdi. Bütün bunlar isə çay istehsalına və keyfiyyətinə neqativ təsir göstərirdi. Çay email sənayesinin gücünün çatışmazlığı nəticəsində çay yarpağı istehsalı ilə onun emalı arasında nisbət pozuntusu baş verirdi. Çay emalı edən müəssiisələrin layihələndirilməsi və tikintisi zəif aparılırdı və müasir tələbata cavab vermirdi.

Bu məsələlərlə əlaqədar olaraq Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycan KP MK və Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti 1981-1982-ci illərdə "1982-1985-ci illər ərzində Azərbaycan SSR-də çayılığın və çay emalı sənayesinin daha da inkişaf etdirilməsi" haqqında iki mühüm qərar qəbul edilmişdir.

Bu qərarlar çay istehsalının intensivləşdirilməsi və 4,7 min hektar sahədə yeni çay plantasiyaları salınmasına dair tədbirlər sisteminin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Bu dövrdə çay emal edən sənaye də öz inkişafını tapmışdır. Lənkəran regionunda iki çay fabriki (Çay emal edən və çay çəkicibükücü) və Astara rayonunda bir çay emal edən fabrik tikilmişdir. Bundan əlavə, mövcud fabriklərin texniki təminatı yaxşılaşdırılmışdır. Bütün bunlar xammalın tam emal olunmasına, əmək məhsuldarlığının yüksəlməsinə və məhsulun keyfiyyətinin yaxşılaşmasına imkan vermişdir.

Beləliklə, milli liderimiz Heydər Əliyevin təşəbbüsü və qayğısı ilə Azərbaycan çayçılığın intensivləşdirilməsi hesabına çay becərilməsi və çayçılıq sənayesi kənd təsərrüfatının daimi gəlirli sahəsinə çevrilmişdir. Ölkədə çay plantasiyalarının 13,4 min hektara çatdırılması, çay yarpa-

ğı istehsalının isə ildə 34 min tonu ötməsi, bundan da 8,5 min ton keyfiyyətli Azərbaycan çayı əldə edilməsi mümkün olmuşdur. Eyni zamanda çay yarpağı emal edən 14 və çay çəkibbükən 2 fabrikin tikilməsi, ildə 45 min ton yaşıl çay yarpağı emal olunması üçün imkan yaratmışdı. Bununla yanaşı çay yarpağı istehsalının səmərəliliyi 64 % və əldə edilən gəlir isə 16 milyon manatı ötmüşdür. Çay emal edən fabriklər isə Azərbaycan çayı istehsalından 52 milyon manatlıq dəyərində məhsul buraxılmasına nail olmuşlar. Həmin dövrdə manatın dollara olan nisbətinin təxminən 70 qəpiyin 1 dollara bərabər olmasını nəzərə alsaq, çayçılığın ölkəyə nə qədər gəlir gətirdiyi daha aydın görünər. Çay becərmə və çay emalı ilə bölgədə 6570 adam məşğul idi. Qeyd edilən dövrdə ölkədə mövcud olan çay plantasiyalarının 52 % və ya 7 min hektarı, istehsal olunan 34 min ton yaşıl çay yarpağının 17 min tonu və ya 50 %i Lənkəran rayonu təsərrüfatlarının hesabına idi.

Azərbaycanda 1988-1994-cü illərdə baş verən məlum hadisələr kənd təsərrüfatının digər sahələrində olduğu kimi, çayçılığa da öz mənfi təsirini göstərdi. Bazar iqtisadiyyatına keçid ərəfəsində çay becərilməsi və çay emalı ilə məşğul olanlar maddi texniki və təşkilatı cəhətdən bir sıra çətinliklərlə üzləşdilər ki, bu səbəbdən də çay plantasiyalarında aqrotexniki xidmət işləri dayandırıldı və baxımsızlıq ucbatından külli miqdarda çay kolları quruyub sıradan çıxdı. 1999-cu ilin məlumatına əsasən ölkədə vaxtılə mövcud olan 13.4 min hektar çay plantasiyalarının baxımsızlıq ucbatından 90 %-dən çoxu tədricən məhv olmuşdur.

Hərgah 1980-ci illərdə ölkə əhalisinin quru çaya olan ehtiyacının 60-70 %-i yerli çay istehsalı hesabına (7,5-8,5 min ton) ödənilirdisə, 1990-cı illərdən bu miqdar kəskin surətdə aşağı düşməyə başlamış və son illər cəmi 2,3%

təşkil edir. Bu vəziyyətdə ölkəyə daha da çox çay idxal olunmasına başlanılmışdır. Hazırda ölkə əhalisinin çaya olan ehtiyacı əsasən xarici çaylar hesabına ödənilir.

Umümmilli liderimiz Heydər Əliyevin müəyyənləşdirdiyi strateji xətti, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sosial-iqtisadi inkişafı yeni keyfiyyət halına yüksəltmək istəyi 24 noyabr 2003-cü il tarixli Fərmanının leytmotivini təşkil etmişdir.

Çayla yanaşı, sitrus və digər subtopik bitkilər plantasiyalarını 300 ha genişləndirməklə, rayonda 5 mindən çox iş yerini açılmasına şərait yaranmış və əhalinin gəlirləri üzrə real artıma nail olunmuşdur.

Bu sahələrin inkişaf etdirilməsi üçün müvafiq biznes planı hazırlanmış, vəsait qoyuluşunu təmin etmək məqsədilə Sahibkarlığa Kömək Milli Fonduna müraciət edilmişdir.

Bütün göstərilənlər Azərbaycanın dinamik iqtisadi-sosial inkişafında olduğunu və Prezident İlham Əliyevin Öndərimiz Heydər Əliyevin apardığı strateji xəttini uğurla davam etdirdiyini bildirir.

ULU ÖNDƏR HEYDƏR ƏLİYEVİN ASTARA RAYONUNA SƏFƏRLƏRİ HAQQINDA

Ulu Öndərimiz Heydər Əliyev hakimiyyətdə olduğu dövrdə Azərbaycanın digər bölgələri kimi, cənub-şərqə də, xüsusən Astaraya dəfələrlə səfər etmiş, rayonun strateji əhəmiyyətini xatırlatmış, vətənimizin cənub-şərqdən olan giriş-çıxış qapısının inkişafının əhəmiyyətini bəyan etmişdir.

Heydər Əliyevin Astaraya səfərlərini əsasən dörd dövrə ayırmaq olar:

1955-ci ilə qədər – Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsində işləyərkən xidməti işi ilə əlaqədar;

1957-ci ildən 1969-cu ilə qədər Respublikanın Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsində rəhbər vəzifədə işləyərkən rəsmi səfərləri ilə əlaqədar;

1962-82-ci illər – Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi kimi bu bölgəyə səfərləri ilə əlaqədar;

1998-ci ildə müstəqil Azərbaycan Respublikasının Prezidenti kimi.

Maraqlı və tarixi faktlardan biri ondan ibarətdir ki, Heydər Əliyev bu dövrlərdə 11 dəfə Astaraya rəsmi səfər etmişdir.

Heydər Əliyev 1957-ci ildə Azərbaycan SSR Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsində şöbə müdiri kimi birinci dəfə Astaraya gəlmiş, "N" saylı sərhəd dəstəsinin kollektivinə "Keçici Qırmızı Bayraq" təqdim etmiş, burada rayon rəhbərliyi və ziyalılarla görüşmüşdür. Bu görüşün canlı iştirakçıları o günləri xoş təəssüratla xatırlayırlar.

1961-ci ildə Astara Rayon Partiya Komitəsinin iclas zalında rayon fəalları və ziyalıları ilə görüş keçirmiş, "Respublika çekistləri kəşfiyyat və əks-kəşfiyyat sahəsində" mövzusunda bir saatlıq məruzə etmişdir.

1967-ci ildə Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin sədri kimi, Respublika Ali Sovetinin ovaxtkı sədri M.İsgəndərovla birgə Astaraya səfər etmiş, yenə də "N" saylı sərhəd dəstəsinə Pyotr Kujinin adının verilməsi mərasimində iştirak etmiş, ictimaiyyət nümayəndələri ilə görüşmüşdür.

1970-ci il noyabrın 5-də Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi Heydər Əliyev, keçmiş SSRİ Ali Sovetinin sədri N.Podqornı ilə birlikdə Astaraya iki günlük səfərində SSRİ İran beynəlxalq qaz kəmərinin açılışında iştirak etmişdir.

Sonradan həmin illəri xatırlayan Ulu Öndər Heydər Əliyev belə deyirdi: "Mən Azərbaycanın rəhbərliyində olduğum dövrlərdə bir neçə dəfə Astarada olmuşam. 1970-ci ildə İranla SSRİ arasında qaz ixracı ilə əlaqədar təntənələrdə iştirak etmişəm. Bu artıq tarixə çevrilmişdir. O vaxt həmin qaz kəməri ilə 3 milyard kubmetr qaz gəlirdi. O zaman Lənkəran bölgəsində qaz yox idi. Bəli, məhz o dövrdə Azərbaycan rəhbərliyinin qayğısı nəticəsində bu bölgəyə qaz çəkildi".

1973-cü ilin mart ayında Heydər Əliyev Astarada olub, rayon zəhmətkeşlərini – tərəvəzçiləri, çayçıları və heyvandarlıq sahəsində çalışanları zərbəçi əmək nümunəsi göstərdiklərinə görə, hər üç sahəni "Keçici Qırmızı Bayraq"la təltif etmişdir.

1974-cü ilin yanvar ayında Ulu Öndər Heydər Əliyev keçmiş Sov. İKP MK Siyasi Bürosunun üzvü, MK-nın kənd təsərrüfatı üzrə katibi F.D.Kulakovla birlikdə Astaraya səfər etmiş, rayonun kənd təsərrüfatı ilə yaxından tanış olmuş, iqtisadi və sosial problemləri təhlil etmiş, bu istiqamətdə konkret tədbirlər planı irəli sürmüşdür. Bundan sonra Astaradan o vaxtkı SSRİ-nin mərkəzi şəhərlərinə və ətraf bölgələrinə külli miqdarda faraş tərəvəz göndərilməsi

üçün geniş şərait yaradılmış, əvəzində rayona maliyyə vəsaiti, kənd təsərrüfatı texnikası və başqa lazım olan avadanlıqlar gətirilmişdir. Nəticədə Astarada inkişaf sürətlənmiş, əhalinin güzaranı yaxşılaşmışdır.

Dövlət rəhbəri həmin dövrdə indiki Kijəbə qəsəbəsinin əmək adamları ilə maraqlı görüşlər keçirmişdi ki, indi o günlər kijəbəlilər üçün xoş xatirəyə çevrilmişdir.

1975-ci ilin iyun ayında Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyev keçmiş SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini Ziya Nuriyevlə birlikdə Astarada olmuş, əhali ilə görüşmüş, tərəvəzçiliyin və sitrusçuluğun inkişafı ilə maraqlanmış və səmərəli təkliflərini vermişdir.

1980-cı ildə Ulu Öndər Heydər Əliyev Sovet İttifaqı kosmonavtı Kumarovla birlikdə Astaraya növbəti səfərini etmiş, Kijəbə qəsəbəsinin zəhmətkeşləri ilə görüşmüşdür.

1981-ci ildə Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi kimi Heydər Əliyev Astaraya gəlmiş, rayonun partiya və təsərrüfat fəalları ilə geniş toplantı keçirmiş, Astaraya 4 “Keçici Qırmızı Bayraq” təqdim etmiş, dərin məzmunlu tarixi nitq söyləmişdir.

Respublika rəhbəri Heydər Əliyev 1982-ci ilin iyun-iyul aylarında (iki günlük) rayonun Ərçivan, Kakalos, Kijəbə, Giləkaran, Kələdəhnə ərazilərində fəaliyyət göstərən ovaxtkı sovxoz əməkçiləri ilə iş yerində görüşmüş, əkin tarlalarının, çay plantasiyalarının, sitrus bağlarının vəziyyəti ilə tanış olmuş, dəyərli tövsiyələrini vermiş, rayon mərkəzində əhali qarşısında nitq söyləmişdir.

1998-ci il oktyabr ayının 5-də müstəqil Azərbaycan Respublikasının Prezidenti kimi Heydər Əliyev növbəti prezident seçkiləri ərəfəsində Astaraya gəlmiş, şəhərin girəcəyində bir qrup ağsaqqalla görüşdükdən sonra mərkəzi meydanda minlərlə astaralı qarşısında tarixi nitq söyləmiş,

Astara şəhidlərinin Xatirə Kompleksini ziyarət etmiş, general-mayor Arif Heydərov adına "N" saylı sərhəd zastavasında olmuşdur. Astaralı seçicilər həmin il əksəriyyətlə Heydər Əliyevə səs vermişlər.

Ulu Öndər Heydər Əliyev Astara və astaralılar haqqında bir çox dəyərli və maraqlı fikirlər söyləmişdir ki, bununla ancaq fəxr etmək lazımdır.

1998-Cİ İL OKTYABR AYININ 5-DƏ MƏRKƏZİ MEYDANDA MİNLƏRLƏ ASTARALI QARŞISINDA ÖZ ÇIXIŞINDA ULU ÖNDƏR HEYDƏR ƏLİYEV DEMİŞDİR:

Əziz astaralılar, bacılar, qardaşlar və dostlar mən sizi – astaralıları Azərbaycanın dilbər guşəsinin sakinlərini səmimi-qəlbdən salamlayıram. Sizə cansağlığı, səadət arzulayıram, sizə xoş arzularımı bildirirəm və sizinlə bu gün bu görüşümdən olduqca şad olduğumu bildirirəm. Astaranın Azərbaycanın coğrafi xəritəsində, Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında, Azərbaycanın iqisadiyyatında özünəməxsus yeri vardır. Astara gözəl bir yerdir. Talış dağlarının ətəyi, Xəzər dənizinin sahili, Astara çayı, gözəl meşələr, dağlar, güllər, çiçəklər və otlaqlar. Allah sizə dünyanın ən gözəl güşəsini bəxş edib, ona görə də siz xoşbəxt adamlarsınız. Mən sizə bundan da çox xoşbəxtlik arzulayıram.

Astara müstəqil Azərbaycanın cənub-şərqində Azərbaycanın qapısıdır. Azərbaycanın dayaq nöqtəsidir. Azərbaycanın sütunlarından biridir. Astaranın tarixi xüsusiyyətindən biri də ondan ibarətdir ki, Astara Azərbaycanda İranın tam sərhədində durur. Şimali Azərbaycanla Cənubi Azərbaycanın qovuşduğu nöqtədədir. İndi Azərbaycan bir müstəqil dövlət kimi öz dövlət siyasətini həyata keçirərək, dünyanın bütün ölkələri ilə əməkdaşlıq edərək, ticarət apararaq bir açıq ölkə olaraq qapılarını dünyaya açaraq, Azərbaycan sərhəd ərazilərinə xüsusi əhəmiyyət verir. Onlardan biri, bəlkə də, ən əhəmiyyətlisi Astaradır.

Astara Azərbaycanın cənub qapısıdır. Sizsiniz, əziz astaralılar. Mən məmuniyyətlə qeyd edirəm ki, müstəqil Azərbaycanın həyatında astaralılar çox mühüm rol oy-

nayırlar. Öz tarixi vəzifələrini yerinə yetirirlər. Azərbaycanın dövlət sərhədlərinin möhkəmlənməsi, Azərbaycanın dövlətçiliyinin inkişaf etməsi yolunda böyük xidmətlər göstərirlər. Bütün bu xidmətlərinizə görə müstəqil Azərbaycanın inkişafında göstərdiyiniz şücaətə görə, qəhrəmanlığa görə mən sizə təşəkkür edirəm.

Sərhəd orqanlarında işləyərkən, sərhəd işləri ilə məşğul olarkən Astaraya çox gəlirdim və demək olar ki, sizin rayonun ərazisində olan sərhəd nöqtələrinin əksəriyyətini gəzmişəm, keçmişəm. Ayaqla, piyada gəzmişəm. Ən gözəl meşələri görmüşəm, həm qayaları, dağları görmüşəm. 1969-cu ildə Azərbaycana rəhbər seçiləndən sonra mən Azərbaycanın cənub-şərq bölgəsinə, o cümlədən Astaraya, bildiyiniz kimi, xüsusi qayğı göstərirdim. Azərbaycanın cənub-şərq bölgəsi öz iqlim şəraitinə görə, təbiətinə görə, torpaqlarına görə o illərdə həm Azərbaycana xidmət edirdi, həm də öz iqtisadiyyatını inkişaf etdirirdi. O illər də xatirinizdədir. Azərbaycanın cənub-şərq bölgəsi, xüsusilə Astara həm Azərbaycanın, həm də yaşadığımız ölkə üçün böyük bir meyvə-tərəvəz hazırlayan bazaya çevrilmişdi. O vaxt görülən işlərin əhəmiyyəti vardır. Ona görə yox ki astaralılar 100.000 tona qədər meyvə-tərəvəz istehsal edib satırdılar. Ona görə ki o qədər meyvə-tərəvəz istehsal edərək siz özünüz öz rifah halınızı yaxşılaşdırırdınız. Astaranın iqtisadiyyatını inkişaf etdirirdiniz. Və Azərbaycan iqtisadiy-yatının inkişaf etməsinə kömək edirdiniz. O illərdə burada kəndlərdə, qəsəbələrdə, Astara şəhərinin özündə nə qədər yaşayış evləri tikilibdir. İnsanlar öz evlərini yeniləşdiriblər, yenidən tikiblər. Özlərinin güzəranını yaxşılaşdırıblar. Mülklərini artırıblar, yaxşı yaşayıblar, bu, həqiqətdir. O dövr bunları tələb edirdi. Astaranın çay bağları həm çox mənfəət gətirirdi, həm də Azərbaycanın iqtisadiyyatı-

na xidmət edirdi. Astaranın naringisi, Astaranın başqa çox ləzzətli meyvələri və sizin kütüm balığınız və toyuq ləvənginiz, bunlar da hamısı sizin yaşayışınızı gözəlləşdirirdi. Həm də bütün dünyada kütüm balığının nə olduğu, ləvənginin nə olduğu və Azərbaycanda belə gözəl yeməklər olduğu bütün dünyada təbliğ edildi.

Bunlar hamısı sizin, bizim, hamımızın birgə tariximizdir. Eyni zamanda 1970-80-cı illərdə görülən işlər yaranmış iqtisadi potensial maddi-texniki baza indi müstəqil Azərbaycanın yaşaması üçün, inkişaf etməsi üçün çox böyük əhəmiyyət kəsb edir. Mən bura Astaraya gələn kimi İranla Azərbaycan arasındakı körpüyə getdim. O körpünün yanındakı sərhəd zastavasına getdim. Mənim xatirimdədir, o zastavaya hələ 40 il bundan öncə bir zabit kimi gəlmişəm. Sonra Azərbaycanda rəhbər olarkən Azərbaycanın İranla sərhədlərinin qurulması, yaranması, inkişaf etməsi, möhkəmlənməsi üçün çox tədbirlər görərərək həmin bu Astara zastavasında inkişaf etməsinə xidmətlər göstərmişəm. O illər zastavada Sovetlər İttifaqında nümunəvi zastava var idi. Onları o illər biz qurduq, yaratdıq, amma bunlar indi bizim üçün müstəqil Azərbaycan üçün nə qədər gərəklidir. İndi təsəvvür edin, o qurulmuş, yaranmış Astaranın yanındakı zastavanı deyirəm. İndi elə bir zastavanı tikmək üçün, yaratmaq üçün nə qədər bizə vəsait lazım olacaqdı? Nə qədər iş görmək lazımdır? Ancaq o illər biz bunları yaratmışıq. Demək, bu günümüz üçün bunları yaratmışıq. Müstəqil Azərbaycan üçün yaratmışıq. Bir bu zastavanı deyil, bütün Astarada olan əmlakları, binaları, müəssisələri bu gün üçün – Azərbaycanın müstəqilliyi üçün yaratmışıq. Ona görə də bunları qorumaq, saxlamaq lazımdır, onları inkişaf etdirmək lazımdır və yeni-yeni iqtisadiyyat sahələri, istehsal sahələri, yaşayış binaları yaratmaq lazımdır.

Sizin rayonun imkanları böyükdür və ümid edirəm ki, siz bu imkanlarınızdan istifadə edəcəksinz. Bilirsiniz ki, indi müstəqil Azərbaycanda bütün keçmişdə olan iqtisadi-siyasi quruluş dəyişilib. Azərbaycan müstəqil dövlət kimi demokratiya yolu ilə gedir. Demokratik hüquqi dövlət qu-

rur. Sizə bildirmək istəyirəm ki, ötən beş ildə Azərbaycan dövlət quruculuğu sahəsində çox işlər görülüb. Bu gün Azərbaycan demokratik, hüquqi və eyni zamanda çox qüdrətli dövlətdir. Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi öz sərhədlərini qorumaq üçün, bu gün Azərbaycanın sərhədlərinin keşiyində durmaq üçün, etibarını qorumaq üçün Azərbaycanın Sərhəd Qoşunları var. Son beş ildə biz Azərbaycanda ordu quruculuğu ilə çox məşğul olmuşuq. Azərbaycan ordusu beş il bundan öncə yox vəziyyətində idi. Azərbaycan dövlət müstəqilliyi əldə etdiyi zaman müharibə başlamışdı. Amma vaxtında öz ordusunu yaratmadığına və yaratmağa başladığı zaman, ordu cürbəcür nadanların əlində olduğuna görə, Azərbaycanın rəhbərliyində qanun-qayda olmadığına görə, ordu quruculuğu ilə məşğul olmadığına görə Azərbaycanda, demək olar ki, milli ordu yaranmamışdı. Azərbaycanda ordu quruculuğu 1993-cü ildən başlayıbdır. Mən bu gün sizə bəyan edirəm ki, ötən illərdə bu sahədə çox işlər görülüb. Bu gün Azərbaycanda onun torpaqlarını müdafiə edən, vətənini müdafiə edə bilən Azərbaycanın müstəqil dövlətçiliyini qoruya bilən güclü, etibarlı Milli Ordusu var. Ötən beş ildə Azərbaycan iqtisadi islahatlar aparıb. Keçmişdə olan iqtisadiyyat dəyişdirilir, yenidən qurulur. Azərbaycan bazar iqtisadiyyatı ilə gedir. İqtisadi reformalar həyata keçirilir. Özəlləşdirmə proqramları həyata keçirilir. Torpaq islahatı proqramı həyata keçirilir. Torpağın şəxsi mülkiyyətə verilməsi proqramı həyata keçirilir. Bu işlərlə siz məşğulsunuz. Güman edirəm ki, artıq bu islahatların nəticələrini görürsünüz. Mənim xatirimdədir, 1995-ci ildə biz torpaq islahatı haqqında qanun hazırlayarkən və bu qanunu müzakirə edərkən talış elindən elə səslər gəlirdi ki, bu islahatları talış elindən həyata keçirtmək çətindir. Çünki torpaq azdır,

əhali çoxdur. Bunu bölmək, paylamaq çətin olacaqdır. Bəlkə, bu sözlərdə də əsas var idi, çünki 70 il müddətində torpaq insanların əlindən alınıb dövlətə verilmişdi və guya dövlət mülkiyyətində idi. Biz o dövrləri yaşamışıq, o dövrün də bəhrələrini görmüşük. Ancaq bütün bu məsələləri ölçüb biçəndən sonra biz belə qərara gəldik, mən həm o dövrdə işləyən adam kimi, həm də indi Azərbaycanın yeni inkişafını təmin etməyə çalışan bir adam kimi belə fikirdə idim və bu fikri də xalq dəstəklədi ki, iqtisadi torpaq islahatı keçirilməlidir. Siz artıq bunları keçirtmisiniz. Neçə faiz? 100 %. Mal-qara hamısı. Bunun nəticəsi nədir? Siz mal-qaranı artırmısınız, həm də əvvəllər istehsal etmədiyiniz 15.000 ton çəltik istehsal etmisiniz, taxıl istehsal etmisiniz, bağlar da sizin ixtiyarınızdadır. Hər şey sizin ixtiyarınızdadır.

Mən güman edirəm ki, torpağın xüsusi şəxsi mülkiyyətə verilməsi, mal-qaranın şəxsi mülkiyyətə verilməsi, ümumiyyətlə, şəxsi mülkiyyətin özəlləşdirilməsi ilbəil, aybaay iqtisadiyyatı inkişaf etdirəcək və hər bir Azərbaycan vətəndaşının rifahını yaxşılaşdıracaqdır. Mən buna inanıram. Bu sizin özünüzdən asılıdır. Əgər siz sizə verilən torpağı, sizin mülkiyyətinizi səmərəli istifadə etsəniz, əgər sizə, özünüzə verilmiş bağı, bağçanı, mülkünüzü siz səmərəli istifadə etsəniz, əgər özünüzün mal-qaranızı səmərəli istifadə etsəniz, həm istehsalı artıracaqsınız, həm gəliri artıracaqsınız, həm iqtisadiyyat yüksələcək, həm sizin güzəranınız yaxşılaşacaqdır. Həyat tərziniz düzələcək.

Mən inanıram ki, bunlar hamısı sizə faydalar gətirəcəkdir. Astaranın Azərbaycanın xarici ticarətində, sərhəd ticarətində də çox böyük rolu var. İndi sizdə artıq sərhədlər açılıb. Qonşu ölkəyə gedib-gələ bilirsiniz, başqa ölkələrə gedib-gələ də bilirsiniz. Öz həyatınızı və başqaların

həyatını da görə bilirsiniz. Bunları tutuşdurub öz güzəranınızı görə bilirsiniz. Ona görə də müqayisə edib görə bilirsiniz harada nə var. Mən hesab edirəm ki, hansı ölkədə nə varsa Azərbaycanda bu gün də və gələcəkdə də onlardan hamısından yaxşıdır və gələcəkdə də yaxşı olacaqdır. İndi Azərbaycanda insan azaddır, çünki Azərbaycanda hər bir insana sərbəstlik verilibdir. Azərbaycanda demokratiya inkişaf edib. Çünki Azərbaycanda mədəniyyət də inkişaf edibdir. Məsələn, Astara Azərbaycanda cənub nöqtəsidir. İnsanlar nə qədər yüksək mədəniyyətə malikdirlər. Şeir yazır, ədəbiyyat əsərləri yazırlar. Astaralılardan nə qədər böyük elm xadimləri, nə qədər böyük incəsənət xadimləri var. Astaradan Azərbaycanda nə qədər görkəmli adamlar var, iş adamları var, biznesmenlər var. Astaralılar bütün Bakını, bütün Azərbaycanı tutublar. Başqa yerləri də tutublar. Mən inanıram ki, bundan sonra siz Azərbaycanda ən yüksək yer tutacaqsınız. Bizləri burada çox məhəbbətlə qarşılayırsınız və burada danışıqlarınızda, çıxışlarınızda mənim həm keçmiş fəaliyyətimə, həm də beş illik Azərbaycandakı indiki fəaliyyətimə yüksək qiymət verirsiniz. Buna görə sizə təşəkkür edirəm. Bir şey sizə də, mənə də məlumdur. Vaxtilə SSRİ sovet hakimiyyəti vaxtında yaşayaraq Azərbaycanı qurmuşuq, yaratmışıq, inkişaf etdirmişik. Ancaq təəssüflər olsun ki, 1988-ci ildən Azərbaycanda tənəzzül başladı. Azərbaycana Ermənistanın təcavüzü başlayandan Azərbaycan ağır bir vəziyyətə düşdü. Azərbaycanda daxili ictimai-siyasi vəziyyət gərginləşdi, sonra isə pozuldu. 1990-cı ildə yanvar hadisələri baş verdi. Bundan sonra isə Azərbaycanda hakimiyyət davası getdi. Ayrı-ayrı qruplar, dəstələr silahlı qruplar, cinayətkar dəstələr, Azərbaycanın ictimai-siyasi vəziyyətini pozdular və Azərbaycan, o cümlədən siz də, astaralılar ağır bir vəziyyətdə

yaşayırdınız. Özbaşınalıq, hərc-mərclik, hakimiyyətsizlik, dərəbəylik tüğyan etmişdir, siz bunu bilirsiniz. Xüsusən xalq cəbhəsi hakimiyyəti vaxtı siz bilirsiniz, mən o vaxt Bakıda deyildim, Naxçıvanda yaşayırdım. Amma eşitmişdim ki, İsgəndər Həmidov guya Daxili İşlər Nazirliyi gəlib burada öz dəstəsi ilə bir ailəni dağıtmışdı, insanlara nə qədər zərbə vurmuşdu. Qanunsuz hərəkətlər etmişdir cinayətlər etmişdi. Bəli, təkrar edirəm, İsgəndər Həmidov kimi yaramaz bir adam gəldi bura, Astarada bir ailəni məhkəməsiz, istintaqsız, filansız atəşə tutdu, dağıtdı, çıxıb getdi, siz heç bir şey edə bilmədiniz. Çünki Azərbaycan o cürə nadanların əlində idi. Onlar Azərbaycanı dağıtdılar. Beləliklə, biz sizin ilə gözəl Azərbaycan yaratdıq, qurduq, inkişaf elətdirdik. Onlar isə dağıtdılar. Bəli, siz də burada dediniz. Təşəkkür edirəm. Çox sağ olun. Bəli, mən yenidən müstəqil Azərbaycanın qurulması üçün çalışıram. Sizin dəstəyinizlə, sizin köməyinizlə bunu edəcəyəm və Azərbaycan müstəqil dövlət kimi günü-gündən inkişaf edəcəkdir.

Talış dağlarının ətəyində bu gözəl dilbər guşədə yaşayan talışlar, azərbaycanlılar hamısı birdirlər, hamısı vahid Azərbaycan xalqıdırlar.

Siz yenidən mənim namizədliyimi irəli sürmüsünüz. Yenidən məni Azərbaycanın Prezidenti seçmək istəyirsiniz. Mən buna razılıq vermişəm. Sizin bu təşəbbüsünüzə görə sizə təşəkkür edirəm.

Qarşımda burada çıxış edənlər doğru və düzgün dedilər. Mən o fikirlərlə tamamilə razıyam. Azərbaycanda prezident olmaq istəyənin gərək idarəçilik təcrübəsi olsun, o gərək hansısa bir müəssisədə, hansısa bir kollektivdə rəhbər olsun ki, bilək, necə idarə edə bilib, onun gərək iqtisadi təcrübəsi olsun. Onun gərək elmi təcrübəsi olsun. Başqa

adamlarda bunların heç biri yoxdur. İri bir kollektivə belə rəhbərlik etməyiblər. Buna görə belə adamlar heç vaxt, bu gün də, gələcəkdə də Azərbaycanın etimadını qazana bilməzlər. Azərbaycan öz taleyini belə adamlara tapşıra bilməz. Mən inanıram ki siz hamınız oktyabrın 11-də seçki məntəqələrinə gələcəksiniz, Azərbaycanda prezident seçkiləri yüksək səviyyədə keçiriləcəkdir. Mən inanıram ki, siz oktyabrın ayının 11-də Heydər Əliyevə səs verib onu yenidən Azərbaycanın Prezidenti seçəcəksiniz. On illərlə Azərbaycan xalqına sədaqətlə xidmət etmişəm. Son beş ildə müstəqil Azərbaycana sədaqətlə xidmət etmişəm. Siz mənə yenidən etimad göstərsəniz, oktyabr ayının 11-də məni yenidən seçsəniz, əmin olun ki, mən sizin etimadınızı doğruldacam. Ömrümün son dəqiqəsinə qədər Azərbaycan xalqına sədaqətlə xidmət edəcəyəm.

Eşq olsun Astaraya, qəhrəman astaralılara!

Eşq olsun qəhrəman Azərbaycan xalqına!

Yaşasın müstəqil, dönməz, qüdrətli, demokratik Azərbaycan!

ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEV ASTARA VƏ ASTARALILAR HAQQINDA

Ziyalılarla görüşmək həmişə böyük bir bayram təsəvvürü yaradır. Mən həyatım boyu belə düşünmüşəm, belə fikirləşmişəm.

Ziya Bünyadov xalqımızın XX əsrdə yetirdiyi ən görkəmli alimlərdən, ən görkəmli tarixçilərdən və ən görkəmli insanlardan biri idi. Elə bir nadir insan idi ki, böyük, şərəfli həyat yolu ilə elə bir yüksək səviyyəli şəxsiyyət adı almışdı ki, onun haqqında nə qədər çox desək də, yenə də tam qiymətini verə bilməyəcəyik. O, xalqımızın XX əsrdə dünyaya gətirdiyi, xüsusi fitri istedada malik olan, eyni zamanda öz cəsurluğu, rəşadəti, zəkası, fədakarlığı, zəhmətkeşliyi, işgüzarlığı ilə cəmiyyətdə görkəmli yer tutmuş insandır. O, insan üçün xas olan, bəzən də yalnız nadir insanlara xas olan keyfiyyətləri özündə cəm edən bir insandır.

Ziya Bünyadovun xüsusi keyfiyyəti ondan ibarətdir ki, hərbçi zabit, qəhrəman, döyüşçü keyfiyyətləri ilə yanaşı, o həm də İkinci Dünya müharibəsi bitəndən sonra özünü elmə həsr etmişdir.

Ziya Bünyadov bizim üçün çox vacib olan milli oyanış, milli dirçəliş hisslərinin inkişaf etməsinə bir tərəfdən öz əsərləri ilə, digər tərəfdən isə məhz ictimai-siyasi fəaliyyəti ilə xidmət etmişdir.

Ziya Bünyadovun Azərbaycan elmində öz dəst-xəti, öz yolu, müstəqil fikri olmuşdur və özünəməxsus böyük xidmətləri var. O, alimlərin, akademiklərin, professorların içərisində öz elmi yaradıcılığına, elmi əsərlərinə görə və elmdə tutduğu mövqelərinə, prinsipiallığına görə seçilən, fərqlənən bir alim idi. Bunu anlamaq, bilmək lazımdır.

Bunu bütün xalqımız bilməlidir. Onun elmi yaradıcılığı, Azərbaycan elminin inkişafına göstərdiyi xidmətlər haqqında kitablar, əsərlər yazılmalıdır.

Ziya Bünyadov adi bir tarixçi, adi bir tarix tədqiqatçısı deyildi. O, mübariz bir tarixçi idi. Onun mübarizəsi də Azərbaycanın milli mənafelərinin müdafiəsi ilə bağlı olmuşdur.

Ziya Bünyadov bir alim kimi heç nədən qorxmayaraq, heç kəsdən çəkinməyərək öz elmi fikrini söyləyirdi.

Ziya Bünyadov xüsusi bir xarakterə malik adam idi. Onun özünəməxsus elə keyfiyyətləri var idi ki, bunun təkrarını mən cəmiyyətimizdə görməmişəm, bəlkə də, olmayacaqdır.

Ziya Bünyadov meydanlarda nitq söyləyən, Ermənistanın Azərbaycana təcavüzünə qarşı səsini qaldıran və erməni qəsbkarların haqsız iddiaları əleyhinə etiraz edən, bu sahədə ən qabaqda gedən insanlardan biri idi. Məhz Ziya Bünyadov kimi hörmətli adamların sözü ilə, Ziya Bünyadov kimi mötəbər adamların hərəkətləri ilə bizim minlərlə, on minlərlə insanlarımız, gənclərimiz bu hərəkatlara, bu cərəyanlara qoşuldular. Onlar Azərbaycanın milli azadlığına, müstəqilliyinə, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə qarşı edilən təcavüz əleyhinə öz etirazını bildirir, milli azadlıq uğrunda, müstəqillik uğrunda mübarizəyə qoşulurdular.

İlk Azərbaycan Demokratik Respublikasının yaranması ərəfəsində gedən prosesləri də, o dövrü də doğru-düzgün tədqiq edənlərin biri də Ziya Bünyadovdur. Onun böyük xidmətlərindən biri də bolşevizm terroru nəticəsində 1920-30-cu illərdə Azərbaycanda aparılmış repressiyalar haqqında həqiqətləri aşkara çıxarmaqdan, repressiya qurbanlarının adlarını açıb göstərməkdən, onlara bəraət qazandırmaqdan, onların adlarını tarixdə bərpa etməkdən və

beləliklə, o dövrü doğru-düzgün işıqlandırmaqdan ibarət olmuşdur.

Ziya Bünyadovu çoxları sevirdi, mən də sevirdim, ona xüsusi hörmət edirdim. Bəzən o kiməsə acı söz deyə bilərdi, lakin onu anlamaq lazım idi ki, o acı sözün içində xeyirxah münasibət vardı, onun arxasında vətəndaşlıq vardı, onun arxasında Azərbaycan xalqına sevgi, məhəbbət vardı, onun arxasında böyük insan dururdu.

Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü başlayandan bəri Ziya Bünyadov xalqı Ermənistana qarşı mübarizəyə və torpaqlarımızın müdafiəsi uğrunda mübarizəyə səfərbər etməkdə həmişə ön sıralarda getmiş adam olubdur, həmişə mübarizə aparıbdır, həmişə öz sözünü deyibdir, heç vaxt çəkinməyib, heç vaxt kənarda durmayıb, heç vaxt gizlənməyibdir.

Ziya Bünyadov Azərbaycan xalqını ən gözəl təmsil edən şəxsiyyətlərdən biri və o şəxsiyyətlərin içində ən seçiləni idi.

Ziya Bünyadov mübarizəmizin ön cərgəsində duran şəxsiyyətlərdən biri idi. Ziya Bünyadov bu mübarizənin qurbanı oldu.

Ziya Bünyadov öz yaradıcılığı ilə, öz böyük həyat yolu ilə özünə böyük heykəl yaratmışdır, özünə böyük bir abidə qoymuşdur.

Mərhum akademik Ziya Bünyadovun əsəri, ("Azərbaycan Atabəylər dövləti" nəzərdə tutulur, red.) deyə bilərəm ki, Azərbaycan tarixində yazılmış ən qiymətli əsərlərdən biridir. Azərbaycanda işlədiyim zaman bu əsərə görə ona Dövlət mükafatı verdim. Bu əsərə qədər Atabəylər dövləti və Azərbaycanın XII əsrdəki dövlətçilik tarixi məlum deyildi.

Ziya Bünyadov böyük bir tarixi ixtira edib.

Mən, deməк olar ki, Astaranı piyada, qarış-qarış gəzmişəm, burada hər yer, hər bir guşə mənə tanışdır, doğmadır.

Astaralılar zəhmətsevər, dövlətə və dövlətçiliyə sədaqətlidirlər.

Astara Azərbaycanın cənub mirvarisidir. Astaralılar Azərbaycan torpaqlarının müdafiəsi üçün böyük xidmətlər göstəriblər. Mən buna görə sizə – astaralılara təşəkkür edirəm.

Astaranın Azərbaycanın coğrafı xəritəsində, Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında, Azərbaycanın iqtisadiyyatında özünəməxsus yeri vardır.

Astarada insanlar torpağın vurğunudurlar.

Astara torpağı bərəkətli, insanları zəhmətsevər, təbiəti də gözəldir.

Lənkəran torpağına qədəm qoyanda təbiət elə bil səni qoynuna alır, Lənkərandan Astaraya gedəndə təbiət sanki səni bağrına basır.

Astaranın çay bağları həm astaralılara çox mənfəət gətirir, həm də Azərbaycanın iqtisadiyyatına xidmət edir.

Astaranın narıngisi, Astaranın başqa ləzzətli meyvələri və o cümlədən kütüm balığı, ləvəngisi çox dadlıdır.

Astara Azərbaycanın cənubunda dövlətçiliyin sütunlarından biridir, astaralılar bu sütunun etibarlı keşikçiləridir, dövlətçiliyə sədaqətlidirlər.

Müstəqil Azərbaycanın həyatında astaralılar çox əhəmiyyətli rol oynayırlar,

Astaralılar Azərbaycanın dövlət sərhədlərinin möhkəmlənməsi, Azərbaycan dövlətçiliyinin inkişaf etməsi yolunda böyük xidmətlər göstərirlər.

Bu Talış dağlarının ətəyində, bu gözəl güşədə yaşayan talışlar, azərbaycanlılar hamısı birdirlər, hamısı vahid Azərbaycan xalqıdır.

Astaranın ən böyük neməti, ən böyük sərvəti burada yaşayan insanlardır.

Astara Azərbaycanın dilbər guşələrindən biridir.

Astara gözəl bir yerdir. Talış dağlarının ətəyi, Xəzər dənizinin sahili, gözəl meşələr, güllər, çiçəklər...

Allah astaralılara dünyanın ən gözəl guşəsini bəxş edibdir.

Astara Azərbaycanın ərazisində mühüm bölgələrdən biridir, bəlkə də, ən əhəmiyyətlisidir.

Astaranın Azərbaycanın xarici ticarətində, sərhəd ticarətində çox böyük rolu var.

Azərbaycanın cənub-şərq bölgəsi olan Astarada insanlar yüksək mədəniyyətə və mənəviyyata malikdirlər.

ULU ÖNDƏRİN DEDİKLƏRİ

Azərbaycanın hər bir vətəndaşının vətən, torpaq dərdi bizim ümumxalq dərdimizdir, mənim dərdimdir. Hər bir vətəndaşın öz ailəsinə, öz həyatına məxsus olan kədəri, dərdi Azərbaycan Prezidenti kimi mənim özümün dərdimdir.

Azərbaycan zəngin təbii sərvətlərə, yüksək elmə, mədəniyyətə, təhsilə, tərəqqiyə malik olan bir ölkədir. Ona görə də bizim öz vətənimizlə, doğma Azərbaycanla fəxr etməyə haqqımız vardır.

Mən fəxr edirəm ki, azərbaycanlıyam. Mən fəxr edirəm ki, Azərbaycan torpağı mənim doğma torpağımdır. Mən fəxr edirəm ki, mənim Azərbaycan kimi millətim var. Mən fəxr edirəm ki, mənim doğma ana dilim, Azərbaycan dilim var. Mən fəxr edirəm ki, müstəqil, azad, qüdrətli Azərbaycan dövləti var.

Mənə ilham verən ən böyük qüvvə Azərbaycanın uşaqlarıdır, Azərbaycanın gəncləridir, Azərbaycanın gələcəyidir.

Mənim bütün həyatım xalqıma xidmətə həsr olunub. Amma bu gün həyatımın mənası, məqsədi müstəqil Azərbaycanın gələcəyini təmin etməkdir. Yəni Azərbaycan bir müstəqil dövlət kimi yaşasın və müstəqilliyi əbədi olsun. Azərbaycan inkişaf etsin və inkişaf etmiş dövlətlər səviyyəsinə çatsın. Azərbaycan yüksək iqtisadiyyata malik olsun və Azərbaycan xalqı, Azərbaycan vətəndaşları, Azərbaycanda hər bir insan xoşbəxt yaşasın, firavan yaşasın, rahatlıq şəraitində yaşasın, sabitlik şəraitində yaşasın, qorxu altında olmasın, təhlükə altında olmasın, gələcəyə baxsın və gələcək haqqında düşünsün. Budur mənim həyatımın bugünkü mənası və gördüyüm işlərin məzmunu!

Mən həm bugünkü nəsillər, həm də gələcək nəsillər üçün, öz uşaqlarım, öz nəvələrim üçün və xalqımın gələcəyi üçün sülh, sülh, bir də sülh yaratmaq istəyirəm.

Sülh və təhlükəsizlik təmin olunmasa, nə demokratiya, nə iqtisadi inkişaf, nə də insanların rahatlığı ola bilər. Ona görə də mən ömrümün böyük bir hissəsini buna həsr etmişəm. Ömrümün qalan hissəsini də buna həsr edəcəyəm.

Mən belə hesab edirəm ki, insan harada yaşayırsa-yaşasın, öz Vətənini unutmamalıdır, Vətəninin taleyinə və orada baş verən proseslərə biganə qalmamalıdır.

Mən dünyada özüm üçün ən böyük xoşbəxtlik onu hesab edirəm ki, Azərbaycanda sülhün, əmin-amanlığın yaranmasına nail ola bilim.

Mən həyatım, bütün əmək fəaliyyətim dövründə ancaq xalq üçün, insanlar üçün düşünmüşəm, xalq üçün yaşamışam, insanlar üçün yaşamışam.

ASTARANIN MİLLİ QƏHRƏMANI YALÇIN NƏSİROVUN ƏMİSİ RAFİQ MURAD

ULU ÖNDƏR

Öz dəst-xətindir Azərbaycanım,
Onu qüdrətinlə sən yaratmısan.
Zəfər sevincimlə qaynayır qanım,
Bu yatmış ruhumu sən oyatmısan.

Məkana sığmayan ümman yaratdın,
Xainlər, bədxahlar baxdılar məlul.
Əsrin kontraktına sən imza atdın,
Dünya tərəfindən olundu qəbul.

Dövlət təhlükədə olan zamanda,
Xalq Ulu Öndərin Yolunu seçdi.
Düşmənə od vurub, çaxdı o anda,
Qəhrəman Yalçınım canından keçdi.

Ərdoğan İlhamla ön cərgədədir,
İki dövlətimin vuran qoludur.
Qurub-yaradanlar bu bölgədədir,
Ulu Öndərimin quran yoludur.

Belə yüz yaşını qeyd edirik biz,
Daha nə nadanıq, nə də naşıyıq.
İndi alnıaçıq, şax gəzirik biz,
Qalib bir ölkənin vətəndaşıyıq.

25.04.2023

ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEV – 100 İL

Ulu Öndər Heydər Əliyev haqqında kitab yazmaq təklifimi 2 dekabr 2022-ci ildə Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzində ölkəmizdə yaşayan və fəaliyyət göstərən etnik icmaların rəhbərləri ilə görüş zamanı vermişdim. O an bu işin nə dərəcədə məsuliyyətli olduğunu anlamasam da, amma işə çox həvəslə başladım. Ümummilli Liderlə bağlı olan materiallarla yaxından tanış olmalı idim. Odur ki birinci üz tutdum Azərbaycan Milli Kitabxanasına. Orada işçilər tərəfindən mənə göstərilən köməklik əvəzsiz oldu. Heydər Əliyev haqqında yazılan istədiyim kitablar mənə təqdim edildi. Açığı dahi Heydər Əliyev haqqında çoxlu kitabların yazıldığını bilirdim. Mən isə fərqli bir kitabla oxucularımla görüşə gəlmək istəyirdim. Ümummilli Liderin Azərbaycanın cənub-şərqində yerləşən rayonlarda gördüyü işləri, orada görüşdüyü kənd zəhmətsevərləri və ziyalılarının onunla söhbəti zamanı maraqlı və yaddaşlara həkk olan tarixə çevrilmiş hadisələri oxuculara çatdırmaq idi fikrim. Buna nə dərəcədə nail ola bilmişəmsə, buna oxucularım dəyər verə bilər. Bir qəzet redaktoru kimi və xidmətdə olduğum bu rayonlarda Heydər Əliyevin tarixi izini, yolunu görməmək mümkün deyil. Bu nəhəng insanın talış xalqı üçün etdiklərinə biganə qala bilməzdim.

Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin 1969-cu il 14 iyul tarixli plenumunda Heydər Əliyev Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi seçilərək 1982-ci ilə qədər Azərbaycan SSR-yə rəhbərlik etmişdir. Odur ki uzun illər rəhbərlik etdiyi vaxtda müdrik Heydər Əliyevin talış regionu üçün etdiklərini insanlara bir daha xatırlatmağı özümə borc bildim. Onun müdrikliyi sayəsində Azər-

baycanda Sovetlər dönəmində elə tikintilərin təməli qoyulmuşdur ki, hansı ki Azərbaycan Cümhuriyyəti qurulandan sonra belə bir nəhəng zavod və fabriklərin, yeni-yeni istehsal sahələrinin tikilməsi az bir zamanda mümkünsüz olardı. İnsanların yaxşı yaşaması üçün salınan çay plantasiyaları, üzüm bağları, pambıq tarlaları buna bariz nümunədir. Yetişdirilən məhsulları elə yerindəcə emal etmək üçün su bəndləri, su anbarları, fabrik və zavodların, sanatoriyaların, xəstəxanaların, texnikumların, universitet və məktəblərin tikintisi bu regionda yaşayan sakinlər üçün əvəzolunmaz hədiyyədir.

Müdrik və uzaqgörən dövlət xadimi olan Heydər Əliyev 1993-cü ilin yayında xalqın təkidli tələbi ilə Azərbaycanın siyasi rəhbərliyinə qayıtdıqdan az sonra – 1994-cü ilin mayında Ermənistanla atəşkəs müqaviləsinin imzalanmasına nail oldu. "Bişkek protokolu" adlandırılan atəşkəs müqaviləsi mayın 12-də qüvvəyə mindi.

Heydər Əliyev kimi uzaqgörən bir dahinin ikinci qayıdışının daha da məhsuldar olmasının qarşısını alan Qarabağ savaşları olmuşdur. Əgər Azərbaycanımızın müstəqilliyi qurulduqdan sonra ölkəmizdə müharibə olmasa idi, Ana Yurdumuz Azərbaycanımız Uu Öndərin sayəsində daha da çiçəklənəcəkdi. Bu amansız müharibə onun sayəsində sülh yolu ilə dayandırıldı.

2023-cü il isə Azərbaycanda "Heydər Əliyev İli" elan olunub. Bu barədə Prezident İlham Əliyev 29 sentyabr 2022-ci il tarixində Sərəncam imzalayıb. Sənəddə oxuyuruq: "Heydər Əliyev öz xalqını zamanın mürəkkəb tarixi-siyasi sınaqlarından uğurla çıxarmış və ardıcıl mübarizə apararaq onu müstəqilliyə qovuşdurmuş qüdrətli şəxsiyyətdir. Azərbaycan xalqı yeni əsrə və yeni minilliyə məhz Heydər Əliyev zəkasının işığında qədəm qoymuşdur. Da-

vamlı yüksəliş yolunda inamla irəliləyən müasir Azərbaycan Heydər Əliyevin həyat amalının təntənəsidir".

Müqayisə aparmaq istərdik: Heydər Əliyevin 1993-cü ilin yayında ölkəmizin siyasi rəhbərliyinə qayıdışı Azərbaycana sülh gətirdi. Bəs "Heydər Əliyev İli"ndə Azərbaycanla Ermənistan arasında çoxdan gözlənilən və arzu edilən sülh müqaviləsi, nəhayət ki, imzalanacaqmı?

Atəşkəs Azərbaycana nə üçün lazım idi?

Ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində Azərbaycanla Ermənistan arasında atəşkəsin imzalanması Ulu Öndərin çox böyük səyləri və uzaqgörənliyi sayəsində baş tutdu. Bəs atəşkəs Azərbaycana nə üçün lazım idi? Suala cavab vermək üçün həmin dövrə qısa ekskurs etmək kifayətdir. Heydər Əliyev Azərbaycanın siyasi rəhbərliyinə qayıdanadək Respublikamızın mənzərəsi çox acınacaqlı idi. 1992-ci ilin yazında qeyri-legitim yolla hakimiyyətə gələn AXC-"Müsavat" iqtidarı ölkəni, sözün əsl mənasında, uçurumun kənarına gətirib çıxartmışdı. Vətəndaş qarşıdurması, müstəqilliyin yenidən itirilməsi təhlükəsi tam real idi. Respublikamızda xaos hökm sürürdü, iqtisadiyyat dağılmışdı, sosial gərginlik pik həddə çatmışdı. Azərbaycandakı idarəolunmaz vəziyyətdən istifadə edən Ermənistan havadarlarının dəstəyi ilə ərazilərimizin işğal coğrafiyasını durmadan genişləndirirdi. Həmin dövrdə silahlı qüvvələrin düşmənə müqavimət göstərmək imkanları yox səviyyəsində idi. Onlar pərakəndə halda fəaliyyət göstərir və əslində, bir-biri ilə ədavət aparan siyasi qüvvələrin, ayrı-ayrı "liderlərin" əlində alətə çevrilmişdilər.

Belə bir şəraitdə cəbhədə açıq-aşkar üstünlüklərə malik Ermənistanla sülh müqaviləsinin imzalanması sıradan bir hadisə deyildi. Ulu Öndər dəyərləndirirdi:

– Azərbaycanın potensialını səfərbər etmək,

– iqtisadiyyatını dirçəltmək,
– ölkənin investisiya cəlbediciliyini artırmaq,
– cəmiyyətdə konsensusa nail olmaq, vətəndaş həmrəyliyini təmin etmək,
– nizami, vahid komandanlığa tabe olan ordu yaratmaq və digər ümdə məsələləri həll etmək üçün vaxt və münbit şərait lazım idi.

Heydər Əliyev əsaslandırırdı ki, bütün bu strateji məqsədlərə nail olmaqdan ötrü mütləq Ermənistanın aramsız hücumlarının qarşısı alınmalıdır. Qeyd etdiyimiz kimi, xalqımızın Ümummilli Lideri buna özünün müdrik siyasəti sayəsində nail oldu. Heydər Əliyev bir sıra zəruri siyasi gedişlər etdi. 1993-cü il noyabrın 2-də Azərbaycan Dövlət Televiziyası və Radiosu ilə xalqa müraciət edən Heydər Əliyev hamını bir nəfər kimi düşmənə qarşı mübarizədə fəal iştirak etməyə çağırdı. Ulu Öndər müraciətində təkcə hərbi uğursuzluqların səbəblərini deyil, həm də vəziyyətdən çıxış yollarını göstərdi. Beləliklə, Heydər Əliyev ilk növbədə cəmiyyətin sabaha olan ümidini, milli gücə inamını geri qaytardı, ipə-sapa yatmaq istəməyən siyasi dəstələri ram etməyə başladı, iqtisadi islahatların anonsunu verdi. Təbii ki, həmin dövrdə öz üstünlüyündən istifadə edən düşmən ağır şərtlər irəli sürürdü. Ancaq Heydər Əliyevin atdığı addımlar və verdiyi qərarlar sayəsində düşmən, necə deyərlər, atəşkəs sənədini imzalamaq məcburiyyətində qaldı. Ölkədə Ümummilli Liderin səyləri ilə qısa müddətdə ordu quruculuğu sahəsində görülən işlər nəticəsində cəbhədəki vəziyyətdə dönüş yarandı. 1994-cü il yanvarın əvvəllərindən etibarən həyata keçirilən Horadiz əməliyyatı nəticəsində erməni silahlı birləşmələrinin Beyləqan istiqamətində hücumunun qarşısı alındı və Azərbaycan Ordusu əks-hücuma keçərək 21 min hektar ərazini – Füzu-

li rayonunun 20 Arazboyu kəndini, Horadiz qəsəbəsini və Cəbrayıl rayonunun Cocuq Mərcanlı kəndini işğaldan azad etdi. Bütün bunlar Ermənstanı qorxuya saldı. Gözü qorxan düşmən atəşkəs müqaviləsini imzaladı.

Atəşkəsdən sonra qazanılan ən böyük nəticə "Bişkek protokolu"nun qüvvəyə minməsi ilə Azərbaycan strateji məqsədlərini reallaşdırmaq imkanı qazandı. "Atəşkəs Azərbaycana nə verdi" sualının cavabında aşağıdakıları sadalamaq mümkündür:

– Atəşkəsin əldə olunması xarici investorların Azərbaycana yönəldəcəkləri sərmayələrin qorunacağına inamı artırdı. 1994-cü ilin sentyabrında transmilli şirkətlərlə Xəzərin Azərbaycan sektorundakı zəngin karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsinə dair "Əsrin müqaviləsi" imzalandı.

– Sonrakı mərhələdə ölkəmizə daxil olan böyük həcmlərdə neft gəlirləri iqtisadiyyatın dirçəldilməsinə və şaxələndirilməsinə, insan kapitalının formalaşdırılmasına, irihəcmli infrastruktur və sosial layihələrin reallaşdırılmasına yönəldildi,

– Qaçqın və məcburi köçkünlərin mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində Dövlət proqramları qəbul olundu və onların icrası təmin edildi,

– Ölkə boyunca genişmiqyaslı quruculuq işlərinə başlanıldı, milyonlarla yeni iş yerləri yaradıldı,

– Hakimiyyətlə cəmiyyətin sıx həmrəyliyinə nail olundu.

– Atəşkəs illərində Azərbaycan siyasi revanşlar sayəsində Ermənistanın yalan üzərində qurulan təbliğatını darmadağın etdi. Xatırlayaq ki, Heydər Əliyev xaricə səfərləri çərçivəsində keçirdiyi görüşlərdə keçmiş Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin ən xırda məqamlarını belə auditoriyaların diqqətinə çatdırmaqdan usanmırdı, hətta bir sıra hallar-

da xəritə önünə keçərək Ermənistanın işğal altına aldığı ərazilərimizi əyani şəkildə göstərirdi. Beynəlxalq arenada aparılan belə məqsədyönlü fəaliyyət öz nəticəsini verdi – Azərbaycanın haqlı mövqeyini dəstəkləyən ölkələrin və beynəlxalq təşkilatların sayı artdı, erməni lobbisinin yalan üzərində qurulan təbliğatı, necə deyərlər, küncə sıxışdırıldı.

28 ili əhatə edən atəşkəs dövründə Azərbaycanın əldə etdiyi daha bir uğur barədə isə ayrıca söhbət açmaq istərdik. Bu uğur yüksək səviyyəli ordu quruculuğu ilə bağlıdır. Atəşkəs dövründə əvvəlcə Heydər Əliyevin, sonrakı mərhələdə isə Prezident İlham Əliyevin səyləri sayəsində Azərbaycan müasir ordu quruculuğuna nail oldu. Respublikamızda vahid komandanlığa tabe olan ordunun yaradılması Ümummilli Lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Ulu Öndərin layiqli davamçısı olan Prezident İlham Əliyev son 19 il ərzində ordu quruculuğuna müstəsna diqqət göstərib. Bəhs olunan dövrdə ölkəmizdə Prezident İlham Əliyevin siyasi iradəsinə uyğun olaraq güclü, qarşıya qoyulan istənilən tapşırığı yerinə yetirməyə qadir olan ordunun yaradılması ilə bağlı davamlı şəkildə həyata keçirilən tədbirlər kompleks xarakter daşıyıb. Dövlət büdcəsindən Silahlı Qüvvələrin möhkəmləndirilməsinə lazımi qədər vəsait yönəldilib. Bütövlükdə, davamlı dövlət qayğısı sayəsində Azərbaycan Ordusunun maddi-texniki təchizatını yüksək səviyyəyə çatdırmaq mümkün olub.

Atəşkəs dövründə Azərbaycanın iqtisadi müstəqilliyini təmin etməsinin və bu əsasda güclü Ordu yaratmasının ən böyük nəticəsi 44 günlük Vətən müharibəsində qazanılan şanlı Qələbəmiz oldu.

Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev Vətən müharibəsində yeni əsrin yeni müharibə modelini

tətbiq etdi. Ordunun yüksək döyüş hazırlığına, innovativ tətbiqlərə, şəxsi heyətin vətənpərvərliyinə əsaslanan bu müharibə modelinin tətbiqi sayəsində Azərbaycan üç onillik ərzində düşmənin nəzarəti altında qalan torpaqlarını geri qaytarmağa və özünün ərazi bütövlüyünü təmin etməyə nail oldu.

Müharibənin başa çatmasından ötən iki ildə Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin nizamlanmasında müəyyən yol keçilib. Belə ki, indiyədək Moskvanın və Brüsselin vasitəçiliyi ilə iki ölkənin liderləri və digər yüksək səviyyəli rəsmiləri müxtəlif məkanlarda çoxsaylı görüşlər keçiriblər. Azərbaycanın postmüharibə dövrünün gündəliyində Ermənistanla sülh razılaşmasının əldə olunması prioritet istiqamətlərdən birini təşkil edir. Üç onillik ərzində qarşıdurmalardan əziyyət çəkən respublikamız müharibə səhifəsini bağlamaq və gələcəyə baxmaq istəyir. Əslində, qalib Azərbaycanın müharibə başa çatandan sonra regionda sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunması üçün nümayiş etdirdiyi davranışların dünya tarixində analoqu yoxdur. Döyüş meydanında düşməni diz çökdürən, onu kapitulyasiya sənədini imzalamağa məcbur edən respublikamız qarşısına bundan hansısa imtiyazlar qazanmaq məqsədi qoymayıb. Postmüharibə dövründə Respublikamız qarşı tərəfə beş bənddən ibarət sülh paketi təqdim edib. Bu paket hansısa subyektiv istəklər nəzərə alınmaqla hazırlanmayıb, əksinə, sırf beynəlxalq normalara istinad olunub. Sənəddə beynəlxalq hüququn beş əsas prinsipi, xüsusən də ölkələrin ərazi bütövlüyünün qarşılıqlı tanınması, gələcəkdə ərazi iddialarından çəkinmək, güc tətbiq etməmək və ya güc tətbiq etmək hədəsindən çəkinmək, dövlət sərhədlərinin müəyyən edilməsi və kommunikasiyaların açılması müddəaları öz əksini tapıb. Bunlar iki

ölkə arasında sülh sazişinin imzalanması və sərhədlərin müəyyənləşdirilməsi üçün baza prinsipləri kimi əsas götürülə bilər.

Azərbaycanın real məzmunlu sülh gündəliyi təqdim etməsinə rəğmən, Ermənistan hələ də revanşizm cəhdlərindən geri çəkilmək istəmir. 2022-ci ilin birinci yarısında bu ölkənin baş naziri N.Paşinyan və digər rəsmiləri Azərbaycanın sülh çağırışlarına müsbət yanaşdıqlarını bildirirdilər. Sonradan müəyyən güclərin, xüsusilə də Ermənistanı özünün bacısı adlandıran Fransanın təhriklərinin nəticəsi olaraq forpost dövlət qeyri-məqbul şərtlər diktə etməyə başladı. Dünya tarixində müharibədə uduzan tərəfin sülh prosesində hansısa şərtlər irəli sürməsi praktikası olmayıb, belə ölkələr məhz sülhə məcbur ediliblər. Məğlub Ermənistan qalib Azərbaycanın xoş niyyətini, sülh təkliflərini dəyərləndirməli və özü üçün nəticələr çıxartmalıdır. Əks halda bu ölkə sülhəməcburetmə tədbirləri ilə üzləşə bilər. Bunun fəsadları isə məğlub ölkə üçün daha ağır olacaq.

BAKI BEYNƏLXALQ
MULTİKULTURALİZM MƏRKƏZİ
BAKU INTERNATIONAL MULTICULTURALISM CENTRE

İRADƏ MƏLİKOVA

AZ FƏXR KARDƏM Kİ, AZƏRBOYCONİJİM

BOKU - 2025

Redaktoron: **Tolışə zıvonədə - Baladdin Veşo**
şair-publisist
Azərboyconə zıvonədə - Rauf İlyasoğlu
şair-publisist

İradə Məlikova. Az fəxr kardəm ki, azərboyconijim. Bakı:
"Max Ofset" MMC, 2025, 312 səh.

ISBN: 978-9952-8461-8-8

© Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi 2025

UMİMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEV

"AZ HEJO FƏXR KARDƏME,
IMRUJƏN FƏXR KARDƏM Kİ,
AZ AZƏRBOYCONİJİM."

HEYDƏR ƏLİYEV

ÇI UMİMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEVİ MULTİKULTURALİZMİ SİYOSƏT

Umimmilli Lider Heydər Əliyev Azərboyconədə çı mıstəqil dovlət soxtemoni bani, siyosətəvon-mıtəfəkkir, inson şəxsiyyət be-be tarixi şohrət ğəzənc kardəşe. Əv, çı elkə siyosi, iğtisodi iyən mədəni inkişofi ro de mıəyyən karde dınyoədə çı Azərboyconi imzo doy zıne mıvəffəq bıə. Həmən multikulturalizm sahədə Azərboyconədə bə jimon dəvoniyə de siyosəti oşnə beədə əhəmiyyətinə ovandon bə dast varda bey şoyd bedəmon.

Dastdoə coğrafi movqeədə səbəro bıə Azərboycon tarixən vey konfesiyayn, vemillətin yurd ğəzinə zınəbıə. Imi çəmə nezə tarixədə-soveti dovrədə mışohidə karde kifoyəte. Çı mıstəqil Azərboycon Respublikə soxtəbıə dovrədə Heydər Əliyev ın həğiğəton bə nəzə səy vemədəniyyətəti inkişofi ğəyğu mande lozim zınəşe.

Çı xəlğon mənəvi-əxloği irsi əsos çəşmonku qılə bıə xəlğ ofəyevonəti iyən de ədəbi abidon oşnə beədə əy çı ofəyəvonon əsos səciyyə mıyyən kardey çətin ni. Azərboyconi ədəbi-tarixi ənənəonədə vemədəniyyətəti ıştəni nişo doydə. Bə vemədəniyyətəti dastək doə Heydər Əliyev bı həğiğəti peştıpur bıə. Bə ədəbiyyoti tarix kırt ekskurs bıkon, “Kitobi- Dədə Qorqud”ən, Nizami, Nəsimi, Fuzuli, Vaqif, Huseyn Cavid iyən çı cokəson əsəronədə ın həğiğəton bədii əksi mışohidə karde bəbe.

Etnik millətəti xəlğon aradə bə mınoqişə səbəb beyı mıdrikonə vində Heydər Əliyev çı Azərboyconəti ideoloqiyə bənav kəşe-kəşe ibemoni ğoym kardeyro baza soxtışe. Səkıştədə Azərboyconədə jiyə həmmə xəlğon ibemon təmin be. Umimmilli Lider həxin be-be votəşbe:

"...ləzqiən, avarən, kurdən, tolışən, udinən, kumıkən, cokəsən həmiyəvo Azərboyconijim".

"Çı Heydər Əliyevi şah əsər Azərboycone"- votə prezident İlham Əliyev çı multikulturalizm syosəti de ovandi dəvom kardedə. Çı multikulturalizmi Azərboyconi model veynə xarici elkə unversitetonədə tədris beydə.

Im siyosəti nəticəye ki, oxonə vaxton tolışə zıvonədə folklorə irsi, ədib iyən şairon ofəyevonəti məhsulon, antoloqiyon nəşr kardə bedən, əholi kompakt jiyə vıronədə tolışə zıvon tədris beydə. Bı zıvonədə beşə "Dodo" iyən "Toloşon sədo" qəzeton əhandon tərəfiku de rəğbəti ğəbul kardəbeydə.

Umimmilli Lider çı Heydər Əliyevi bə dovlət siyosəti səviyyə rost kardə multikulturalizm siyosəti çəmə xəlğon mədəni-etnik irsi bo nığo doy iyən bə inkişof karde xıdmət karde ğəzinə vahid çəmə Azərboycon vətəni nığo doy roədə əməni həniyən ğoym i kardeydə.

İmamverdi Həmidov
Çı Tolışə icmo sədr
Filoloqiyə elmon doktor,
professor

TOLIŞƏ ZIVONƏDƏ-REDAKTORİKU

Azərboyconi tarıxədə ve səoşandə şəxsiyyəton bıən ki, ısətən xəlğ əvoni ıştə virədə jiyovındə, əçəvon nomi de şəni kəşedə. Çəmə Azərboyconi məmələkət bəştə be səhisob dəvləti səbin be ve mıftəxoron, ğəsbkoron tamə nışon eqınə. Im məmləkəti zəmini jiən, peyən sərvəte. əmma çəmə ənkə boboon bə ha çətini, vəynə de əzmi pemandə, sinəşon dəhaştə. Bəyro ki, Azərboyconi ve yolə sərkərdon, rəhbəronış bıə, hınəmandə xəlğış hıste, hınəmandə xəlğiən dərosnə hınəmandə avlodonış heste. Əmə Babəki, Cəvanşiri, Şah İsmayil Xətai, Şah Əbosi nomon bıqətomon, xəlğ əvoni həməy zındə. XX nə əsri təlatuminə vaxtono bə Azərboyconi bəxti ğısmət kardə yolə sərkərdə Heydər Əliyevən həmonə nomon rədədə bıə, dahi şəxsiyyətonədəy. Xəlği ən çətinə rujədə bəçəvon sədo hay doy, deştə nığılə fəhmi, zəndi xəlğış labudə ğırğuniku, ve yolə bəlonku hifz kardışe, elkəş nığo doy, bə ğəsbkorə hamsiyon və deştə siyosəti, deştə bıremoni bəndış noy, çəvon vəş səy. Bo maşkinə ruji, bo Azərboyconi ovci, inkişafiro ve yolə qəmonış şıdoy, dıjdə koon binoş noy.

“Az fəxr kardəm ki Azərboyconijim” kitobi hozo əkə, “ Dodo” qəzeti sərredaktor İradə Məlikovə deştə şodoə ım qəmi nişo doydə çəmə xəlği bə yolə rəhbəri bıə mehubbəti, hurməti besone. In kitobədə doəbıə zəhmətkəşə insonon, alimon, şairon, rəhbər koədə bıəyon, dahi şəxsiyyət həxədə xatiron handeycən handey loyiğin. xatirələri olduqca oxunaqlıdır. Çəmə İqtisadiyyati inkişofi iyən çəmə xəlği quzəroni çok beyro Heydər Əliyevi nişo doə xidməton, çəy kardə koon beəvəzin. Azərboyconədə jiyə bənə əlheydə xəlğon bo Tolışə xəlği çəmə elkə inkişofi, çəmə ləşqəri ğoymbey dıl okardə hole.

Çı jurnalist İradə Məlikova hozo kardə bı kitobədə dahi Heydər Əliyevi de soyə cəmati çoknə nez be, bə çəvon ğəyğu çoknə de mehribanəti mande insonon bət çoknə hurmət nişo doy, tolışə xəlği həxədə votə xoşə sıxanon məseədə i kərən qururə hisson dəvoniyedəmon.

Umdəvomon ki, İradə xanım Uli Navəjən Heydər Əliyevi bo 100 sornə yubiley ərməğon hozı kardə ın kitob çı Tolış xəlğiən bə Uli Rəhbəri bıə hurmət iyən ehtirami i kərən sıbot kardə.

Az bənə redaktori kitobi de dığğəti hande-hande, şeyron bə Tolışi tərcumə kardeədə çəmə xəlği bə Uli Heydəri bıə mehibbəti vindeku ve xoşhol bim, Heydər Əliyevi timsolədə Azərboycon xəlği çoknə zunin be vinde, xəlği rəhbəri arədə bıə munosibəti pardi çoknə sofə, pokə təməli səpe be vinde bəpeştə, həyğətənən fəxr kardəm ki, Azərboyconijim!

İradə Dodo de yolə zəhmət iyən mehubbəti hozı kardə ın kitobədə Azərboyconi vəomə nəsli, bo Toləşə balon molyətinə vəsoite. Uli Navəjən Heydər Əliyevi kardə koon, okardə roon, xəymandə ovardon zıneroən qləy çokə vəsoite. Umi kardəm ki, çı İradə Dodo kəşə zəhmət ıştə ğıyməti bəste iyən təğdimbıə kitob əhandon tərəfo de rəğbəti ğəbul bəbe!

Bənə qıləy ğələmbədasti azən bə Uli Navəjəni həsr kardə ıştə şeiri təğdim kardəm:

RUŞNƏY HAR KƏDƏ HEYDƏR

Bə perz rost bə zu bimon,
Navədə dədə Heydər.
Tərvuni ordu bimon,
Çə ordu sədə Heydər.

Nohəx həxi kudəbe,
Dəvlət dasto şedəbe,
Xəlki həray pidəbe,
Oməy bəvədə Heydər.

Xəlğ mudrik pande həməy,
Bə dıvo mande həməy;
Ki şər beyvande, həməy
Ekıştо bıdə Heydər.

Okışyə çoj pekarde,
Vətən bə vəyşt peqarde,
Həməş bə ruşt bekarde,
Ruşnəy har kədə Heydər.

Bədxahonış bışte əy,
Boəmə roj rışte əy,
Tarıxış nıvışte əy,
Bəjye, jiyə, jidə Heydər!

Baladdin Veşo

Şair-publisist

AZƏRBOYCONƏ ZIVON-REDAKTORİKU

Çı "Dodo" qəzeti sər redaktoru, ənıvışt jurnalist, tərcuməvon İradə Məlikova zınovneədə ki, dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevi bə Respublikə rəhbərəti kardə dovronədə tolışə elədə vində beəvəzə xidməton, zəhmətkəşə yodobenışə vindemonon barədə qılə kitob hozu kardəm. Şımə çı kitobi redaktor be bəzıneşon?

Bı təklif de məmuniyyəti rozı bim iyən çəmə institutədə handə iyən dırozə soron dovlət qəzetədə ko kardə dovrədə dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevi çayə plantasiyonədə, anqıə boğonədə, pambə hiyonədə de diy zəhmətkəşon mehribonə vindemonon çımı çəşi navo dəvarde şe.

Kitobım de dığğəti handıme.

Lankon, Ostoro, Masalli iyən çı Liki rəyonon navəjən de zəhməti odəmon çı Heydər Əliyevi marəğinə vindemonon, çı ruşinfamon yodo benışə xatiron kitobədə qırdəbıə.

Tolışə reqionədə nıvıştə ofəyə şairon bə dahi şəxsiyyəti nıvıştəbıə şeironku i ğismiyən bə kitob daxil kardəbıə.

İradə Məlikova çandə kitobon muəllife.

Azərboyconədə jiyə çı veynə xəlğon folklori, hikoyə iyən rəvoyəton qırdə karde-karde molyətinə kitobon çap doəşe karde.

Çı İradə Məlikova həmro iminə vətən mıhoribədə şirkət kardəşe. Çı Xərəboğ mıhoribə veterane. İminə soxtəbıə "Redıvıy qrupadə" çı xısusi təyinotinə dastə komandir bıə, ovandinə canqi əməliyyatonədə şirkət kardəşe iyən şucaət nişo doəşe.

Iştə Vətəni, dovləti, yurdi dılo piyə İradə Məlikova çəmə həddən ziyodə vey vətənpərvərə ruşinfamonədəy.

Bovə kardəm ki, nubəynə kitob bəy həniyən vey ovand ğəzənc bədo kardey.

Dahi şəxsiyyəti həxədə de saon kitobon nıvıştəbıə.

Təğdim kardəbıə kitob isə tolışə reqionədə jiyə insonon dıli sıxanonin.

“Az fəxr kardəm ki, az Azərboyconijim” de kəlomi bino bıə kitob bovə kardəm ki, bəçəmə əhandonən marəğ səbəb bəbe.

Heydər Əliyev həmmə jimoni bə xəlği de sədoğəti bə xidmət həsr kardə, ıştə fəoliyyətədə hejo bə xəlği peştıpurbıə, ən çətinə vaxtonədə jıqo bə xəlği mırociət kardəşe.

Azərboyconi xəlği Umimmilli lideri, mıdrik rəhbər, dahi şəxsiyyət çı Heydər Əlirza zoə Əliyevi azizə xatirə çı Azərboycon xəlğ dılədə zol bəjiye.

Rauf İlyasoğlu,
Çı “Həkəri” qəzeti sər redaktor, şair-publisis

MUƏLLİFİKU

Çəmə elkədə 2023-nə sori "Heydər Əliyevi sor" elon karde həxədə çı Azərboycon Respublikə Prezidenti Sərəncomi məseədə, bo Heydər Əliyevi 100 sori azən ıştə baxşə, çoknə votəy çımı dasto oməy kardey bə ğəror oməbim.

2 dekabr 2022-nə sorədə Boku Beynəlxəlğ Multikulturalizm Mərkəzədə çı Azərboycon Respublikə Prezidenti çı Administrasiyə Humanitar siyosət, diaspor, multikulturalizm iyən çı Dini Məsəlon Şobə Mudiri Fərəh Əliyevə çəmə elkədə jiyə iyən fəoliyyət nişo doə de etnik icmoon rəhbəron vindemon dəvoniyə be. Vindemonədə çı Boku Bandi Yəhudiyon Dini İcmo, çı Samur Ləzqi Mədəniyyət Mərkəzi, çı Avropə Yəhudiyon Dini İcmo, çı Azərboycon-Avar İctimoi İbemoni, çı Alban-Udi Xristian Dini İcmo, çı Azəri Tat Mədəniyyət Mərkəzi, çı Tolışi icmo, çı Azərboyconədə iyə Axıska Tırkon "Vətən" İctimoi İbemoni, çı Qurci Yəhudiyon Dini İcmo, çı Kurd İcmo, çı "Buduq" Xəymandə Cəmiyyəti, çı Azərboycon Ukrayna Konqresi İctimoi İbemoni, çı Azərboycon-Bolqarıstan Dustiəti İnkişofədə Yardım İctimoi İbemoni rəhbəron, həmən tolışə zıvonədə həmən Azərboyconədə jiyə mıxtəlifə xəlğon zıvonədə nəşr bıə "Dodo" iyən Azərboycon, rus, ləzqi zıvononədə nəşr bıə çı "Samur" qəzeti sər redaktoronən iştirok kardedəbin.

Peşo sıxan votəkəs BBMM-i çı Himayətəvonon Şurə sədr Kamal Abdullayev ofəyəyku jıqo, çı Multikulturalizm Mərkəzi bə dovləti multikulturalizm siyosəti hamuje be-be, aktiv şikilədə fəoliyyət nişo doy zınovnedə. Əv, ğeyd kardışe ki, dışmeni qıvvon çəmə elkədə sabitəti rınə karde bıpiyoşoneən, bımi noil bey zındənin iyən əzıninən.

Iştə qəpon bəsə jə bəpeşt, vindemonədə şirkət kardə həmə etnik icmo nımoyəndon de movzi anqıl ıştə fikon votışone.

Tədbirədə şirkətbıkon çı Multikulturalizm Mərkəzi fəoliyyəti, həmən çı ğurumi de etnik icmon əloğonən barzə ğıyməti molyəton doy votışone. Oxoədə çəmə elkədə jiyə iyən fəoliyyət nişo doə etnik icmoon rəhbəron deştə fəoliyyəton anqılbıə təklifonən çı Azərboycon Respublikə Prezidenti Administrasiyə Humanitar siyosət, diaspor, multikulturalizm iyən çı dini məsəlon şobə mudir bə Fərəh Əliyeva dığğəti rosniyə be.

Bı tədbirədə çımı çı Umimmilli Lider Heydər Əliyevi bo 100 sorinə yubleyi kitob nıvıştey çımı təklifi çı Himayəvonon Şurə sədr Kamal Abdullayev ve ğəşənqə təklif bey ğeyd kardışe. Hətto əv zınovnışe ki, ve molyətinə təklife. Çok əbi həmmə icmon jıqo qılə kitobi hozo bıkon. İradə xanımi ın təklif ve bə məğsədi hamuje.

Kitob həm çəmə dovləti zıvonədə, həmən har qılə icmo ıştə mənsub bıə zıvonədə tərcumə bıko nəşr bıbusə, reçinə qılə loyihə bəsə ome şubhə kardənimon.

Bı reçinə loyihə bə vırə rosniye çanədə çətin beyı zıneydəbim. Əmmo jıqo qılə vuğarinə koy kardey çımı vey vaxtinə nocondə qıleybe. Çımı çı “Dodo” qəzeti sər redaktor bey ım 6 sorədə po-po Lankon, Masalli, Lik, Ostoro, Belasuvar iyən Cəlilabadi rəyonon nəvəme. Bı rəyonədə çı Heydər Əliyevi bemisilə zəhmətış çəşi vədəy. Kamən bıbu ın kitobi hozo kardeədə çımı məğsəd çı Uli Navəjəni bı reqionədə kardə koon, de zəhmətkəşə insonon çəy vindemonon iyən ruşinfikon həxədə çəy votəyonin, həmən ə insonon Heydər Əliyevi həxədə votə fikon bə əhandon rosniyeye. Bı reqionədə jiyə ruşinfomə insonon doə layihon bə vırə rosniye sovet hukməti vaxtədə çanədə

bə vırə rosniye çətin bey diyənıkardəy Heydər Əliyev bə zəmononədə çəy ehdəku de ve məhorəti oməbe. Çəy imzo şodoə bı həmmə koon çı Azərboyconi vəomə xotır bey bə vaxton har kəs dərk kardənıbe. Bımi misol be-be oktyabra manqi 1998-nə sor nubəynə prezident vıjinon ərəfədə Ostoro rəyonədə kardə ıştə qəponədə Heydər Əliyev ıştən bı barədə oj oşko voteydə.

Çı Azərboycon Respublikə əvotim ki, təmələ sığon qıləbəqılə deştə daston derestə noə çı Heydər Əliyevi vində koon nəzəo dəvoniyədə de jıqo qılə dahi i qılə soronədə, i əsrədə jiyeyro vey xoşbəxtim. In kitobi ve qeş karde bəbe. Az əncəx "Dodo" tolışə zıvonədə qəzeti sər redactor beyo, kamən bıbo Heydər Əliyevi boçəmə tolışə reqioniro kardəyonı i kərəən bə əhandon nişo doy piyedəme. Demı bə i vırə çəmə elkə həğiğətən Multi-kultural qılə elkə bey de ın kitobi i kərən pəydo bəka ıştə təsdiği. In kitobi dı zıvonədə: həm çəmə dovləti zıvon Azərboyconə zıvonədə, həmən Tolışə zıvonədə bey bımi barizə qılə nımonə bəbe.

Umimmilli Lider Heydər Əliyevi moə zıvoni həxədə votə mudrikə sıxanon:

Xəlği xəlğ əkə, milləti millət əkə çəy moə zıvone

Çı Milləti milliliyəti ən iminə təsdiğ bıkə çəy zıvone.

Iştə zıvoni nıznəkəs, ıştə zıvoni nıpiyə odəm ıştə tarixi çok zıne əzıni.

Mədəniyyət iyən zıvon ğədər çı insoni milləti barz kardə çiy ni. Dı çiy çı insoni milliliyəti, çəy milləti barz kardə. Çəy qıləy zıvone, dıminə mədəniyyəte.

Har qılə xəlği milliliyəti, məno iyə molyəton, mədəniyyəti jiye doə, inkişof kardə bıkə çəy zıvone.

Çəmə həmmə alimon, çəmə şəxsiyyəton arxivon dovləti əhəmiyyət kəsb kardə sərvəte.

İradə Məlikova *"DODO" qəzetinin baş redaktoru*

Har qılə şəhrvandi ğarz çı Azərboyconi dovləti mıstəqiləti, bəştə elkə, bəştə Vətəni, bəştə xəlği sadiğ beyku iborəte.

HEYDƏR ƏLİYEV – 100

Azərboycon Respublikədə 2023-nə sori “Heydər Əliyevi sor” elon karde həxədə çı Azərboycon Respublikə Prezidenti Sərəncom

29 sentyabr 2022-nə sor.

2023-nə sor maya manqi 10-də Azərboycon xəlği Umimmilli Lider Heydər Əliyevi moəo be 100 sor təmom beydə.

Heydər Əliyev ıştə xəlği çı zəmoni mırəkkəbə tarixi-siyosi dəvinonku de ovandi bekardə iyən dumoyəndı mıborizə barde-barde əy bə mıstəqiləti perosniyə ğudrətinə şəxsiyyəte. Azərboyconi xəlğ bə nuyə əsri iyən bə nuyə həzosoron məhz çı Heydər Əliyevi zəka ruşnədə ğədəm noəşe. Dəvominə barzə roədə de inomi bənav şə mıosirə Azərboycon çı Heydər Əliyevi jimoni amali təntənəye.

Bə Azərboyconi rəhbərəti iminə dovrədə çı Heydər Əliyev ıştə ğeyri-adi idorə karde sərıştə, poladə irodə iyən barzə vətənpərvərəti sayədə, diyərovində iyən de məğsədinə ğəraron ve kırtə mıddətədə çəmə respublikədə sosial-iqtisodi, elmi-texniki iyən mədəniyə sahon inkişofədə yolə rostbey noil bıəbe. Çəmə tarixi şemonədə iyən çəmə jimoni rişəku dəqiş bey, ozodəti iyən mıstəqiləti hissonku çəmə milli şıneyədə sanqinəti təşkil kardə bino bıə bı soronədə çı Azərboyconi soxtemonə salnomə ən vriskiyə səhifonin. Çı Uli Navəjəni xəlği ofəyevonəti enerji bə i məğsədi səbərokarde tarixə viri bəro istiqomətədə şodoə qətiyyətinə qəmon bə dovrədə milliyə ruhi bə con vardey beyo xıdmət nişo doə,

ıştənidərki iyən rəğ-rişə oqarde əmin kardə, bə mıstəqilə dovlətə soxtemoni bardə roy bə təmələ sıği peqardə.

Bə yolə siyosiyə irodə, bə əqidə sabitğədəməti molik bıə Heydər Əliyevi ğətnıbıə dovlət idorəti istedod çəy çı SSRİ-i rəhbəronku qıləy təki ko karde iyən dıjdəmiğyosinə layihon bə jimon dəvoniyə soronədə ıştəni həniyən viriskəynə surətədə təzahur kardəşbe. Heydər Əliyev de həmmə hestemoni ıştə piyə iyən ıştə coniku aziz zınə ıştə doğma xəlği mənofeyon hejo bənav okırniyəşe iyən çəmə respublikə inkişafıro molik bıə həmmə imkononku istifodə kardəşbe.

De zəmoni hukmi dəvardə əsri 90-nə soronədə dovləti mıstəqiləti bərpo kardə Azərboycon çı Ermənistoni təcavuzi, xarici təzyiqon iyən dılatonədə bıə tasıbon hucubəto çı dınyo siyosi xəritəku molə bey iyən dovlətəti de qin kardey təhlukə dimbədim mandəbe. Çəmə talehon həll bıə qonə qılə zəmonədə bə təkidinə tələbi sədo doy-doy sənibəton bə hakimiyyət oqardə Heydər Əliyev doğma Vətəni xılosi roədə bemisilə fədakorəti nımoyiş kardəbıən, çəmə elkə ictimoi-siyosi pərokəndəti iyən çı anarxiyə mənqənəku perəxə, həmmə sahonədə mışohidə kardə bıə nığılə tənəzzuli navi sə, sənibəton soxtə iyən har curə ğəsdonku noğo doə dovləti durum hardə inkişofi roy mıəyyən kardəşe. Heydər Əliyevi bəçəmə elkə rəhbərəti soron çəmə xəlği nadirə tarixi imkononku foydə səy-səy, yolə əziyyəton ğədərinə ıştə mıstəqiləti əbədi iyən tarixinə qılə mərhələye.

Çı Heydər Əliyevi zənqinə jimoni roy iyən çı mıstəsno fəoiyyəti həmmə mərhəlon iyəndı təmom kardə, bəştə xəlği ğoym anqıli, bə milli dovlətəti məfkurə sadiğəti coninə təcəssum bıəbe. Qeşə zınəy iyən nığılə təfəkkur xıvand bıə Heydər Əliyevi şıniyə iyən de

cəsorətinə ğəraron əncəx mıstəqiləti dovrədə ne, həmmə dovronədə çı Azərboyconi ictimoiyyəti ən ciddi şikilədə norahət kardə məsəlon de ovandi həll kardəşbe. Uli Navəjən çı cəmiyyəti jimoni mıxtəlifə sahon aradə uzvi anqıləti oşko vinde-vinde, miəllifi bıəy milli inkişof strateqiyaədə ictimoi, siyosi, sosial, iqtisodi, mədəni iyən co sahonədə çəy vədə mandə vəzifon rost mıəyyən kardəbıə iyən de məhorəti dəvoniyəşe bə jimon. Çı Heydər Əliyevi milli neft strateqiyə de ovandi real bey səkıştədə çəmə xəlğ ıştə təbii sərvəton qırd bəçəy xıvandi dəqardə iyən kırtə mıddətədə bə çəmə elkə inkişofi zuninə təkan doə resurson bə dast vardəbıəbe. Çı Azərboycon Respublikə iminə Konstitusiyə ğəbul beyı iyən həmmə sferon əhotə kardə rışəynə islahaton dəvoniye, demokratik, huğuği dovlət soxtemoni, nizamiyə ləşqəri soxteyı çı Heydər Əliyevi Azərboycon xəlği navədə mıstəsno xıdmətonədəy. Çəmə xəlğı vahid amali həndəvoədə i kardə çı azərboyconəti ideoloqiyə formə dənoy, moə zıvoni de dovləti qayğu əhotə beyı, ictimoi-siyosi, elmi iyən mədəni fiki çəmə tarixi əlomətdorə hadisonı mıntəzəm ğeyd karde ənənə soxte, çı Azərboyconi veəsrinə bə məno i-mədəni irsi sahib ğədim diyor iyən sivilizasiyan umujqoədə səbəro bıə tolerantəti məkon təki qeşə şohrət ğəzənc karde çı Heydər Əliyevi mıkəmmələ soxtemonəti proqrami tərkib hisson bıəbe.

Çı dovri de ən nufuzinə siyosətmədaron i rədədə mandə Heydər Əliyev çı Azərboyconi mıosir sima, çəmə xəlği zənqinə molyəton zınovniyeədə iyən çəmə elkə beynəlxəlğ mınəsibəton sistemədə loyiğinə movqe qəzənc kardeədə mıstəsno rol qətəşbe. Çı Erməniston-Azərboycon mınoqişə beynəlxəlğ huğuğon normə iyən prinsipon əsosədə həlli çı Uli Navəjəni bənav noə iminə vəzifə bıə,

çəmə elkə həmmə resurson, çəmə xəlği potensial tarixi ədaləti bərporo səfərbər kardəbıəbe. Çı Uli Navəjəni şah əsər bıə zuninə Azərboycon dovləti ıştə suverenetəti, mıstəqiləti bo noğo doy ğadir beyı 44 rujnə Vətəni muhoribədə de şaninə Zəfər ğəzənci bə sıbut rosniyəşbe.

Dovlətəti çəmə salnomədə mole nıbə rizon noə, azərboyconıj bey umuri dırozi fəxr kardə, çəmə milli ğurur iyən iftixor səvon bıə Heydər Əliyev həmmə dınyoədə bənə Azərboyconi rəmzi ğəbul kardə bəbe. Çəmə xəlğ çəy azizə xotirə hejo barz qəteydə iyən de minnətdorətəti bə vir dənoydə, sənibəton bə hakimiyyət omə ruji Azərboycon Respublikə dovləti idi-Milli bənə Perəxəmoni Ruji ğeyd kardə.

Mıstəqilə Azərboycon Uli Navəjəni esətnə iyən bə vəomə nəsilonı əmonət, çəy zənqin iyən veyşaxəyn irsi isə çəmə xəlği milli sərvəte. Bı mığəddəsə mirosi noğo doy oqətey har qılə azərboyconiji şərəfinə vəzifəye.

Heydər Əlirza zoə Əliyev 1923-nə sor mayi 10-da Azərboycon Respublikə Naxçıvan şəhrədə moəo bıə.

1939-nə sorodə Naxçıvan Pedaqoji Texnikumi sə karde bəpeştə çı Azərboycon Sənoye İnstituti (esətnə Azərboycon Dovlət Neft iyən Sənoye Universiteti) bə memarəti fakultə daxil bıə, əncəx çı Dıminə Dınyo muhoribə bino bey bəy ıştə təhsili bəsə jəy imkon doəşni.

Heydər Əliyev 1941-1944-nə soronədə sıftə Naxçıvan Muxtar Respublikə Xəlğ Daxili Koon Komissaratiədə çı arxiv şobə məxfi hissə mudiri, peşoən Naxçıvan MSSR Xəlğ Komissaron Sovetədə çı umumi şobə mudir vəzifonədə ko kardəşe.

1944-nə sori maya manqədə dovlət betəhlukəsizəti orqanonədə bə ko vığandə bıə.

1949-1950-nə soronədə çı SSRİ Dovlət Betəhlukəsizəti Komitə Leninqradədə (esətnə Sankt-Peterburq) çı Rəhbər Kadron Hozıəti Məktəbədə təhsil səyku peşo, 1950-nə sorədə Azərboycon SSR Dovlət Təhlukəsizəti Komitədə baxşpo rəis təyin kardəbıə.

1957-nə sorədə çı Azərboycon Dovlət Universiteti (esətnə çı Boku Dovlət Universitet) tarixə fakultə ğiyobi şobə orıxniyəşe.

1958-nə sorədə çı Azərboycon SSR Dovlət Təhlukəsizəti Komitə əks-kəşfiyyot şobə rəis, 1964-nə sorədə DTK-ə sədr mıovin təyin kardəbıə.

1966-nə sorədə Moskvada çı DTK-də F.E.Dzerjinski nomədə Ali Məktəbi rəhbər heyəti çı təkmilbıkə kurson de mıvəffəqiyyəti sə kardəşe.

1967-nə sorədə çı Azərboycon SSR Naziron Soveti tono bə Dovlət Təhlukəsizəti Komitə sədr vəzifə təyin kardəbıə iyən həmonə sorədəən bəy qeneral-mayor rutbə doəbıə.

Azərboycon Kommunist Partiyə Mərkəzi Komitə 1969-nə sor iyuli 14-də dəvoniyəbıə plenumədə Heydər Əliyev çı Azərboycon Kommunist Partiyə Mərkəzi Komitə iminə katib vıjniyəbe.

Heydər Əliyev 22 sor çı Azərboycon SSR Ali Soveti iyən SSRİ Ali Soveti deputatı bıə. 1974-1979-nə soronədə isə çı SSRİ Ali Soveti İttifaq Soveti sədr mıovini vəzifə qətəşe.

1976-nə sorədə çı Sovet İttifoqi Kommunist Partiyə Mərkəzi Komitə Siyosi Buro uzvi nomizəd, 1982-nə sori dekabrədə isə çı Siyosi Buro uzv vıjniyəbıə Heydər Əliyev SSRİ Naziron Soveti sədr bə iminə mıovini vəzifə təyin kardəbıəbe. Bı vəzifədə ko kardeədə Heydər Əliyev SSRİ-

i iqtisodi, sosial iyən mədəni çı jimoni ən mıhumə sahon rəhbərəti kardəşe.

Heydər Əliyev 1987-nə sori oktyabrədə Sovet İttifoqi Kommunist Partiyə Mərkəzi Komitə çı Siyosi Buro iyən şəxsən sər katib Mixail Qorbaçovi soxtə bə siyosi rədi etiroz be-be çəy qətə vəzifonku istefo doəşe.

Heydər Əliyev 1990-nə sor yanvari 19-ku bə 20-i dəvardə şəv çı soveti ləşqəron Bokuədə kardə de xuninə fociə əloğədor, yanvari 21-də çı Azərboyconi Moskvaədə bıə nımoyəndə bıə vırədə de bəyonəti qəp jəy-jəy, bə Azərboycon xəlği vəynə kardəbıə cinoyəti təşkilbıkon iyən icrobıkon çəvon cəzo səy tələb kardəşe. Əv, Bandi Xərəboğədə bino bıə de kəskin mınoqişəyn vəziyyəti anqıl çı SSRİ rəhbərəti bə dıdiminə siyosəti etiroz əlomət be-be, 1991-nə sori iyulədə çı Sovet İttifoqi Kommunist rədon tərk kardəşe.

1990-nə sor iyuli 20-də bə Boku oqardə Heydər Əliyev dı ruj peşo bə Naxçivan dəro qıniyə, həmonə sorədəən Azərboycon SSR Xəlği deputatı iyən Naxçıvan MSSR Xəlği deputat vıjiniyə bıə.

1991-nə sor sentyabri 3-də Heydər Əliyev Naxçıvan Muxtar Respublikə çı Ali Sovetin sədr vıjniyə bıə iyən ğanunədəti əsosən həmən Azərboycon Respublikə çı Ali Soveti sədri mıovini bıə. Bı vəzifədə əv , detobə 1993-nə sori ko kardəşe.

Heydər Əliyev 1992-nə sor noyabri 21-də Nuyə Azərboycon Partiyə Naxçıvan şəhriədə dəvoniyə bıə təsisə konfransadə çı partiyə sədr vıjniyə bıə.

1993-nə sori may-iyun manqonədə elkədə şəhrvand mıhoribə iyən mıstəqiləti qin kardey təhlukə bino beyro, Azərboycon xəlği çı Heydər Əliyevi bə hakimiyyət varde

tələbi bənav okırniyəşe iyən çı elkə ə dovriku rəhbərəti bıə bə Boku dəvət karde məcbur bıə.

Heydər Əliyev 1993-nə sor iyuni 15-də Azərboycon Respublikə çı Ali Soveti sədr vıjniyə bıə, çı iyuni 24-ku isə çı Azərboycon Respublikə səlohiyyəton bə jimon dəvoniye bino kardəşe.

1993-nə sor oktyabri 3-də umumxəlğ sədodoy nəticədə Heydər Əliyev Azərboycon Respublikə Prezident vıjniyə bıə.

Əv, 1998-nə sor oktyabri 11-də xəlği barzə fəoləti şəroitədə dəvoniyə vıjononədə çı sədon 76,1 faizi qırdə karde-karde, sənibəton Azərboycon Respublikə Prezident vıjniyə bıə.

2003-nə sor oktyabri 15-də dəvoniyə prezident vıjononədə ıştə nomizədəti bənav kəşe rozıəti doəbıə Heydər Əliyevi səhhətədə bino bıə problemon əloğədor ıştə namizədəti bə İlham Əliyevi xəy bə dumo peqətəşe.

2003-nə sor dekabri 12-də çı Azərboycon xəlği Umimmilli Lider Heydər Əliyev çı Əmerikə İbemoni Ştatlon Klivlend Klinikaədə vəfot bıə iyən dekabri15-də Bokuədə, Fəxri xiyobanədə dəfn kardəbıə.

Heydər Əliyev penc kərə dəvardə SSRİ de Lenin ordeni, Sıə Ulduz ordeni iyən de veynə medalon təltif kardəbıə, dı kərə Sosialist Əməqi Ğəhrəmon nominə, həmçinin mıxtəlifə elkon ali mıkofaton, nufuzinə ali məktəbon fəxri nomon loyiğ vindəbıə.

HEYDƏR ƏLİYEV ÇI AZƏRBOYCON MULTIKULTURALIZMİ SİYOSİ BANİ ĞƏZİNƏ

Multikulturalizm Azərboyconədə əsronku jıqo formə dəşə, eyni zəmonədə ictimoi-bədii, psixoloji-mənəvimıstəviku bə kəno enışiyə molyəton cəmi ğəzinə, xısusən çı soveti ideoloqiyə hıkmronəti kardə soronədə kifoyət ğədər besistem iyən bə spontanə mohiyyəti molikbe. Çəy jıqo bızın həmmə vocib bəştə məxsusiyəton mıvcudbe. Tolerantəti iyən mənəvi potensial, dini loyaləti iyən milli bəştəməxsusəti, psixoloji səbat iyən bəşəri molyəton ojəti Azərboycon ıştə insoni multikultural qılə rejimi dıləton daxil karde hozobe. Bı iyən bımi oxşə xısusiyyəton Azərboycon ədəbi bədii zınə mıstəviədə həm tarixən, həmən bı ruj kifoyət ğədər çiyəyn iyən təsirkardə tərzədəy.

"Kitabi-Dədə Qorqud" dastaniku, şifohi iyən çəmə nıvıştəynə ədəbiyyotiku dəvardə boriz diyəroə dəvardiku debə bəçəmə bı rujon multikultural ənənon mıvcudəti oşko şiklonədə sıbot kardə. Çımi fonədə mıosir dovrədə ıştə həlli pəydo bıkə əncəx qılə əsos məsələ mandəbe: huğuği iyən siyosi mıstəvidə çı multikulturalizmi vırə mıəyyən karde. İyən ımi Uli Navəjən Heydər Əliyev kardışe. Əv, çı Azərboyconi vəomə ovandinə ovciro dəğiğ ideoloji hədəf vıjnişe iyən ıştə diyərovindəy, de mıdrikə siyosəti əsron dırozi bə formə dəşə veyəmədəniyyətəti ənənə inkişof doşe karde əy keyfiyyətinə bə nuyə mərhələ rost kardışe. In mərhələ siyosi mərhələbe.

Uli Navəjən Heydər Əliyev demi iminə nubədə çı multikulturalizm siyosi modeli bə assimilyasiyə iyən izolyasiyə təki co mımkun siyosi modelonku barz bey bə həmmə dınyo nımoyiş doşe karde. Umimmilli Lider

Heydər Əliyevi rəhbərəti jintono iyən dini mənsubiyyətiku başıkrə nıbıə bə həmmə bə şəhrvandon bə vahid Azərboycon dovləti mənsub beyı əsosədə iyəti hissi bino kardışe təlğim karde.

"Çı Azərboycon əholi veyəmilli tərkib çəmə sərvəte, çəmə barzətiye. Əme bımi ğıymət doydəmon iyən noğo bədomon obəqətemon"- votə Uli Navəjən həmmə peşonəni ıştə siyosi fəoliyyəti bı sərvəti bə əbədi bey istiğomət səbəro kardışe.

Çı Azərboyconi multikultural ənənənon dovləti tərəfiku nığodoy koədə vocib bıəy Umimmilli Lider Heydər Əliyevi təşəbbus iyən de səroncomi ın məsəlon huğuği sənədonədə, həmən Azərboycon Respublikə Konstitusiyədə əks beye. Jıqo ki, çı multikulturalizm siyosəti əsosi təşkil kardə tolerantəti (durumət i) prinsipi çı Azərboycon Respublikə Konstitusiyə kali maddəonədə oj-oşko şikilədə təsbit kardəbıə: “Din iyən dovlət” (Maddə 18, bənd 1); “Dovləti zıvon” (Maddə 21, bənd 2); “Bərobərəti huğuği” (Maddə 25, bənd 3); “Milli mənsubiyyət huğuği” (Maddə 44, bəndon 1, 2); “Moə zıvoniku istifodə huğuği” (Maddə 45, bəndon 1, 2); “Fikir iyən sıxani ozodəti” (Mad-də 47, bəndon 1, 2, 3); “Vicdoni azodəti” (Maddə 48, bəndon 1, 2); “Hakimon mıstəqiləti, çı ədolət mıhokimə bə jimoni dəvoniye əsosə prinsipon iyən şərton” (Maddə 127, bənd 10).

Elkədə iynə həmmə dınyoədə bə mıxtəlifə millətom iyən bə məzhəbon məxsus insonon çəvon mədəniyə mıxtəlifətiyon noğıdoy, inkişofi iyən baçəvon harmonizasiyə, kamhisobinə xəlğon dovləton bə milli mədəniyyəti inteqrasiyə səbərobıə. Humanist iyən demokratik nəzəriyyə yaxud ideologiyə bey multikulturalizm, çı tolerantlığı təcəssume ki, beəy humanizm, barz fərdi

iyən beynəlxəlğ mınosibəton mədəniyyəti, insonon aradə iyəndı bəsədəşe, iyəndı zənqinkarde, dostəti iyən əməkdoşəti mumku ni.

Uli Navəjən həxin be-be multikulturalizmi siyosəti çı elkə demokratik inkişofi tərkib hissəsi hisob kardəbe. Əv, Azərboyconi əroziədə jiyə milli kamiyon huğuğ iyən ozodətiyon, həmən etnik-mədəni, dini molyəton noğo doyı çı demokratiyə mıhumə prinsipi bıə əsos insoni huğuğ iyən ozodətion kontekstədə vindeydəbe. De Uli Navəjəni rəhbərəti, nəhoyət ki, oqarde nıbıə demokratik inkişofi roy beşə Azərboycon Respublikə, çəy ğeyd kardə ğəzinə "diniku, zıvoniku, irqiku bəşıkrə nıbıə çı Azərboyconi həmmə şəhərvandon bə eyni huğuğon molik" bey təmin kardəninbe.

Təbii be-be, Uli Navəjən bə etnik millətəti bənə alternativi bıtovə Azərboycon xəlği iyən çı cəmiyyəti, eyni zəmonədə çı Azərboycon dovlətəti barzəti şərt noyı iyən çı multikulturalizmi əsos mənəvibaza bıə Azərbaycanəti prinsipi bənə milli ideoloqiyə bənav kəşəşe. Əv, ğeyd kardışe ki, etnik millətəti, de nəhoyət etibari, bə etnik separatizmi, xəlğon aradə bə mınoqişə vardəşe bekardəşe. Azərboyconəti ideoloqiyə isə diniku, zıvoniku, irqiku bəşıkrə nıbıə elkədə jiyə həmmə şəhrvandon i kardə. Uli Navəjən votə təki, həğiğətonən "Azərboycon çəy əroziədə jiyə həmmə millət iyən xəlğon ın həməyəvo vətəne. Çəmə əroziədə jiyə azərboyconijən, ləzqiən, avarən, kırdən, tolışən, udinən, kumıkən, co qılonən – həmməvoə azərboyconijin”. In sıxanon bı rujədə vey əhəmiyyətine iyən jıqo qılə ruşinə siyosi həğiğəti aktual kardə: Əmə, yəni Azərboyconədə jiyə həmmə xəlğon məhz i vırədə, məhz azərboyconij be-be bo dınyo marəğ kəsb karde bəzınemon. Əmə co-co bo hiç kiy marəğin nimon!

Azərboycon çı multikulturalizmi siyosi bani ğəzinə Umimmilliyə Lider Heydər Əliyev çı multikulturalizm siyosəti bə jimon dəvoniyeədə BMT, ATƏT, Avropə Şurası, Avropə İttifoqi, İslam Əməkdoşəti Təşkiloti iyən co nıfuzinə beynəlxəlğ təşkilaton əməkdoşəti xısusi əhəmiyyət doydəbe. Uli Navəjən hejo çı Azərboyconi pentono nomşon kəşəbıə təşkilaton tərəfiku ğəbul kardəbıə milli kamətion huğuğ iyən deçəvon ozodətion mıdofiə anqıl konvensiyon umjənbey vocibətiyon ğeyd kardəbe. Çəy jintono Azərboycon hukuməti insoni həxon, Ə cumləku milli kamiyon mıdofiə sahədə bı təşkilaton koquzor əməkdoşəti əlağon soxte mıvəffəğ bıəbe. Çəmə elkə insoni həxon iyən milli kamiyon de mıdofiə anqıl veynə bə beynəlxəlğə konvensiyon umjənbıə. Jıqonə konvensiyonku çı Avropə Şurə "Milli Kamiyon Mıdofiə Həxədə Çərçivə Konvensiyə" nişo doy bəbe. In konvensiyə Azərboycon hukuməti tərəfiku 1995-nə sor fevrali 1-də imzo kardəbıə iyən 2000-nə sor 16 iyun tarixinə de Ğanuni ratifikasiyə kardəbıə. Azərboycon Respublikə har penc sorədə i "Milli kamiyon mıdofiə həxədə Çərçivə Konvensiyə" xotır bəştə səpe peqətə ehdəlikon bə vırə rosniye anıql bə Avropə Şurə hisobat təğdim kardə.

Demiyən, Uli Navəjən Heydər Əliyev çı multikulturalizmi Azərboyconi ideoloqiyə tərkib hissə təki de təğdim karde çəmə elkədə çı multikulturalizm siyosəti təməli noə iyən çı Azərboycon multikulturalizmi siyosi bani bıəbe. Çı Uli Navəjəni multikulturalizmi sahədə bə jimon dəvoniyə ın ro koy mıosir dovrədə çəy loyiğin dəvombıkə Prezident de İlham Əliyevi nomi anqıle.

ÇI AZƏRBOYCON RESPUBLİKƏ LANKON RƏYONİ

DAİRƏVİYƏ ĞƏLƏ
(Lankon şəhri. XVIII əsri aid əhəmiyyətinə memarəti abidə)

ÇI UMİMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEVİ 100 SORİ LANKONƏDƏƏN DE EHTİROMİ ĞEYD KARDƏ BEYDƏ

Azərboycon xəlği həmmə zəmononədə ğudrətinə rəhbəron, cəsur sərkərdon, tarixə şəxsiyyəton, yolə sənətkoron rosniye-rosniye bə bəşəri tarix iyən bə mədəniyyəti təğdim kardəşe. Əvon bəçəmə xəlği səbarzəti vardə ğıymətinə irs noəşone. Im ruj ğədzınə çəmə xəlğ məhz de ın ğiymətinə irsi fəxr kardə. Besıxan ki, bı tarixi şəxsiyyəton dılədə ən ğudrətin mıdrikə dovlət iyən siyosi xadim Uli Navəjən Heydər Əlirza zoə Əliyev bıə. Ğədzınə Azərboycon xəlği ım dahi şəxsiyyəti əbədijiyə xotirə daim de ehtiromi bə yod vardə. Çumçıko Heydər Əliyev bənə otəşinə vətənpərvəri həmmə ıştə mənoynə umri bə doğmə xəlği səadəti, bə milli tərəqqi betəməno be-be sərf kardə əsl Umimmilli Lider ğəzinə xəlği dılədə bəştə əbədi abidə rost kardəşe. Vətən de piye jiyə har qələ azərboyconij de Heydər Əliyevi çı Azərboyconi i bey, i vəhdət beyı de həmmə hestemoni bovə kardə iyən de ım inomi xoşbəxtə vəomə diyəkardə. Im sor çəmə xəlğ 20 sor çimbənav ıştə jimoni dəqiş kardə çəmə Uli Navəjən Heydər Əliyevi moəo bey 100 sori ğeyd kardə. Demi əloğədor cənab Prezident İlham Əliyev mıvofiğ Sərəncom imzo kardəşe. Sərəncomiku bənav omə vəzifon loyiğin dərəcədə icro beydə, Uli Navəjəni bə azizə xotirə həsr bıə mıxtəlifə kutləvi tədbiron dəvoniyə beydən.

Çı Azərboyconi har qılə kişvərədə bey təki Lankonədə Uli Navəjəni xotirə bə mıdrikə rəhbəri nığılə hurmət iyən de ehtiromi bə yod dənoə beydə. Lankoni cəmat Uli Navəjəni pıəti ğayğu hejo de hurməti iyən de ehtiromi bə

xotır vardən. Hələ dəvardə əsri 70-80-nə soronədə çəmə Umimmilli Lideri de dəvominə ğəyğuə Lankonədə "telıə dovru" jiyəşe. Məhz bəçəy dəvominə dığğət iyən de ğəyğu bə zəmon Lankon dumoədə mandə həndəvərə rayonunku çı tolışə reqioni bə iqtisodi-mədəni mərkəzi peqardə.

Soveti dovrədə Umimmilli Lider bə Lankon 5 kərə səfər kardəşe. In səfəron har qılə lankonıji vironədə mole nıbıə rizon vadoəşone. Məhz bı səfəron zəmon çəmə Uli Navəjəni de xəy-dıvo sosial-iqtisodi inkişofı surətinbıkə veyə aşmardadə zavodon, fabrikon, emalə sexon dutəbıə bə istifodə doəbıə, behisobə koə vıron ojbıən, ixtisosinə fəhlə kadron hozo kardəbıən, çı əholi jimoni şəroit çok kardəbıə ve mıhum əhəmiyyətinə layihon icro kardəbıən. Həmonə dovrədə rayonədə umumi məhsuli vadoy vey ziyodə bıə sənaye, di təsərrufot, ticorət iyən co sahon de surəti inkişof kardə. Tərəvəz iyən çay istehsolədə heyve çı rəyoni iqtisodi imkonon çandə kəron heyve kardəşe. 70-nə soronədə heyve tərəvəzi istehsol 200 həzo, çay istehsali isə 16,5 həzo toni dəvardəbe. Bə zəmom Lankoniku çı dəvardə İttifoği 900-ku ve bə sənaye şəhri faraş tərəvəz vığandeyku rəyon "Umumittifağ buston" nomin bıbe. Həmmə sahonədə zərbəvon əməqi cəbhə oj bıbe. Har qılə zəhmətkəşon əməq loyiğin ğıymətdoəbe, boəvon barzə təltifon, maddi bə həvəsvardə mıkofaton təntənəyn şiklonədə təğdim beydəbe. Uli Navəjəni bə Lankoni səfəron xronoloqiyə həmmə bı mohtəşəm fəoliyyəti viriskiyə şiklonədə əks kardə.

1972-nə sorədə havzəvonəti iyən anqıəvonəti sahədə barzə noiliyyəton bə dast vardeyro Lankon rəyoni çı Azərboycon KP MK-ə iyən çı Respublikə Naziron Soveti Dəvrdə Sıə baydəğon loyiğ vindəbıə. In baydəğon edaşteyro Heydər Əliyev 30 mart 1973-nə sor tarixədə

bənə Azərboycon KP MK-ə iminə katibi iminə kərə bə Lankon səfər kardəşe.

Dıminə kərə Uli Navəjəni 1974-nə sori yanvarə manqi 15-də çı Sov.İKP MK Siyosi Buros uzv, Sov.İKP MK katibi de F.D.Kulakovi bə ico omə bə Lankon, Lankoni ruy səpe dutəbıə ovi co kardə bə umujqo kompleksi diyə kardəşe, doştə bıə koon, təsərrufoti rəhbəron iyən de əməqi navəjənon vindemon kardəşe.

Çı Azərboycon KP MK-ə iminə katibi təki Heydər Əliyev 1976-nə sori dekabri 28-də 52 milyon kub/metr ovə ehtiyot bıə çı Xanbulançay dəryo ovi təsərrufoti kompleksi təntənəyn şəroitdə bə ko dənoə mərosimində şirkət kardeyro bə Lankon nubəynə kərə omə. Obemon mərosimiku peso Uli Navəjən çı doştə bıə idorə, təsərrufoton iyən mıəssison de əməkəvon səmimi vindemon kardəşe, çəvon jimon iyən de məişət şəroiti neziku marəğ nişo doəşe. Həmonə ruj Heydər Əliyev mivə-havzə bə konservə kombinatiyən qıniyə de havzə emalı prosesi oşnə bıə.

1979-nə sor dekabri 8-də Heydər Əliyev Sov.İKP MK Siyosi Buro uzvi nomizəd, bənə Azərboycon KP MK-ə iminə katibi ujənən bə Lankon omeydə 9-nə kərə dəvoniyə ənənəynə məhsulə idədə iyən Lankon şəhrədə tojə bə istifodə doəbıə vemərtəbəynə çı məişəti kə oj kardeədə iştirok kardəşe, peso bə Lankon Tarix-Diyarşunəti muzeyi qıniyə, iyobıə de eksponaton oşnə bıə, Bə xotirə kitobi dıli sıxanon ğeyd kardəşe. Həmonə ruj Uli Navəjən Lankon şəhrədə nuyə dutəbıə de ıştənpəri limoniyən nezo oşnə bıə. Peşo Uli Navəjən çı rəyoni “Avrora” çay sovxozi çay iyən sitrus plantasiyonədə de fəhlon vindemon kardə, de çayəvonə kinon kollektivə şikil kəşəşe, deəvon həmsohbət bıə, de pıə qəyğu çəvon jimoni, şəroiti iyən de təhsili

məsəlon marəğ nişo doəşe. Navəjənə manqə səyvon de Kubra Ağayeva sohbəti zəmon Uli Navəjən de çok ko kardey bə i vırə təhsilən səy ve vocib beyı doəşe zıne. Nəticədə həmonə manqə səyvon bə bı tovsiyə əməl karde-karde bə imtahanon hozı bey novbəynə sorədə bə Lankoni pedaqoji texnikum daxil bıə, bə miəllim peşə xıvand iyən ım rujən ğəsəbə məktəbədə miəllimi ğəzinə çı xəlği baləlion de təlim tərbiyə məşğul beydə.

1982-nə sori 30 iyunədə bə Lankon sənibəton omə Sov.İKP MK Siyosi Buro uzvi nomizəd, çı Azərboycon KP MK-ə iminə katib Heydər Əliyev şəhr partiyə komitə plenumədə şirkət kardəşe. Həmonə ruj Heydər Əliyev rəyoni navəjənə mıəssisonku bıə Tərəvəz-Konserv kombinatədə "Nəriman Nərimanov" sovxozədə tərəvəz sahədə deəvon koy sədə vindemon kardəşe. Navəjənə havzəvon bə Zərəfşan Hacıyevi odyəsəy parsəşe ki çand qılə əğılı heste, "hələ kəxıvand nim" ın cəvobi məsə Uli Navəjən de pıə ğəyğu "jıqo qılə navəjənə əməkəvonə cıvoni ailə nısoxte çokə hol ni iyən nimə zərfət, nimə ciddi, Ə vaxti çı rəyon partiyə komitə iminə katibi bıə Dilrubə xanım Camalova jıqo məsəlon diğğət doy aspardəşe. Həmonə səfəriku dərhol peşo əməq navəjəni təki bə Zərəfşani mıkofat "Moskviç"ə aftomobil baxşə doə beydə, reçinə qılə vəyə kardən. Uli Navəjəni de pıəti ğəyğu iyən de tovsiyə ailə soxtə Zərəfşan xanım ım rujən xoşbəxt jiyedə, deştə fərzəndon, nəvə-nəticon fərəhinə rujon dəvoniyedə.

Uli Navəjən həmonə səfərədə Lankon çay kəşə iyən pepuştə fabrikədə hozıə çayə məhsuli istehsol prosesi diyəkardəşe iyən şəhrədə nuyə ojbıə de İdeoloji mərkəzi koyən oşnə bıəşe. Peşo əv, Lankon "İstisu" sanatoriyədə həkimon iyən dəvardə ittifoqi co-co respublikonku omə

iyo ıştə dinci iyən mıolicə sə de mıxtəlifə xəlğon nımoyəndon vindemon kardeədə səmimi sohbət kardə, çəvon istirahət iyən de mıolicə şəraiti mərağ nişo doəşe.

Uli Navəjən Azərboyconi qeş-qeşi bə həmmə zıney doyro həmmə imkononku istifodə kardəbe. Vey diğğətin inson beyro sanatoriyəku beşeədə əyo iqlə qəzetə koşk noyı, Azərboycon, rus iyən indilisə zıvononədə qəzet iyən jurnalon, çı turist bələdəvoni xəriton, ranqinə təbiət şikilon əks bıə foto-albomon, bədii ədəbiyyot nımunon həvati təşkil bey aspardəşbe. Peşonnəni soronədə Latviyaku omə urusə zıvonədə qəp jə xanımi həmonə kuşkədə vey vaxtiku nəvə kitobi kuşkədə pəydo kardeədə çəy dəvoniyə şoy-şoy iyən Azərboycon xəlği həxədə votə xoşə sıxanon Heydər Əliyevi çanədə mıdrik qılə inson bey i kərən sıbot kardışe.

Uli Navəjəni de dumoyəndı diğğəti surətin inkişof kardə Lankon şəhrədə ə zəmon sasə ve xıyzononro vemərtəbəynə binonku iborət 2 mikrorayon bo jimoni massiv ejəşone, bo Mərkəzi Noxəşxonə nuyə korpus, 20-sə ve nuyə məktəb, şəhrədə iyən di vıronədə dasə ve hırdənə boğçə, co inziboti binon, mədəniyyəti kəon, klub iyən kitobxonon, teatr, musiqi məktəbon, şəhronarə avtovağzal, həvo limon, veynə emalə mıəssisə, oson-beton məmulaton zavod, tərəvəzə kombinat, 3 çay emali iyən 1 çay kəşə-pepuştə fabrik, boştə dorvu ve mıosir bıə həyvondorəti kompleksi, bə mexanikə usulədə ko kardə fermon dutəbıə həmən bə istifodə doə bıə, nuyə roon, pardon ejəbıən, iminə kərə çı bandi diyon iqtisadiyyati de inkişofı anqıl tədbiron bə jimon dəvoniyəbıə. Əncəx Pentonnə Xanbulançay hidroumujqo duteədə şirkat kardə fəhlə iyən muhəndison mənzilə şəroiti çok kardeyro 2 fəhlə ğəsəbə Su-8 (esətnə Şəhidon Xiyabani ərozi) iyən

Azfilial (esətnə Xanbulaq) qəsəbon ejəbıən. Həmonə dovrədə çı əholi pulə bəromon çandə kərə ziyod beyku şəhrədə, ğəsəbə iyən diyonədə kutləvi şikilədə ğəşənqə fərdi kəon eje bino kardəşonbe. Vey kırtə qılə mıddətdə iqtisodi fəol çı əholi aşmard xəyləki heyve bıəbe. İnsonon mədəni səviyyə, jimoni şəroit xəyli rostbıəbe. Həmmə ımoni umuteədə çəmə Umimmilli Lideri rəhbərəti sərıştə iyən ğabiliyyəti, de insonon səmimiyə unsiyyəti heyron mandəş. Imruj jimonədə jiyə iyən ın vindemonon şahid bıəkoəkon insonon, rəhbər koəkon, ziyaliyon, əməq navəjənon, nəciməsənəti xadimon ım xronoloqiyaku həni ve fərəhin beydə. Çumçıko əvon ə şoyvo, ə fərəhi conin bey jiyəşone. Bə qərqinə ko qrafiki diyənıkardəy bə Lankon dumoyəndı səfəron iyən bı səfəron zəmon de lankonıjon dəvoniyə tat, hərorətinə vindemonon i kərən nişo doşe ki, çəmə Uli Navəjəni çı Azərboyconi har qılə quşə təki Lankonədən, iyo jiyə-soxtə zəhmətkəşə insononən yolə piyemon iyən ehtiram bıəşe.

De çəmə xəlği lankonovıjonən bəçəmə Uli Navəjəni nişo doə sədoğət 1993-nə sori avqust hodison vaxti i kərən ıştəni sıbot kardəşbe. Məhz deçəmə Umiummilli Lideri vanqi lankonıvıjon hejo bıə təki, həmonə hadison vaxtiən çəmə dovlətçiəti iyən çəmə mıstəqilliyəti bəçəy mıdofiə əşte-əşte çəy noğo doyədə de qəhrəmonəti şirkət kardəşonbe. Məhz 1993-nə sori Avqust hadison i kərəən sıbot kardəşbe ki, Lankon çı Azərboyconi conıbıə vəsləy iyən çəmə elkə cənubi-şərq hisob kardəbıə tolışə reqionədə bə dast nıomə qılə ğələye.

Lankonıvıjon çəmə Uli Navəjəni mıstəqilə dovləti bənə sərdor 1998-nə sor oktyabri 5-də bə Lankon şəhri çəy səfəri həniyən ve bə xotır vardən. Uli Navəjəni Lankon səfəron çəmə veyni bəçəmə cıvonə soron təsaduf

kardəşbe. In səfəron vaxti Əlimərdan Ələkbəri zoə Əliyevən Uli Navəjəni nezo ne, məsofəku mıdofiə kardəşbe. Əncəx Xıdo əy nezo vindey, sohbət kardey bəyən ğısmət kardışe. 1998-nə sori sentyabri 22-də Respublikə sarəyədə dəvoniyə çı miəllimon iminə qurultay fasilədə bə təhsili noiliyyəton həsr kardəbıə bə sərqi diyə kardə vaxti Əlimərdan Əliyev nezbıə bə Uli Navəjəni çı lankonıvıjon ıştə səlomon rosniye-rosniye əy dəvət kardəşe bə Lankon. Əy de dığğəti quş doə Uli Navəjən bə lankoranıvıjon ıştə xısusi səlom-dıvonış rostniye iyən hukmən deyəvon bə vindemon omey votışe. Oktyabri 5-də bə Lankon omə Uli Navəjən bənə Prezidentəti nomizədi de iyo bıə odəmon səmimiyə vindemon dəvoniyəşe. Məhz həmonə vindemonə vaxti Uli Navəjən çı lankonıvıjon Vətəni navədə nişo doəbıə şucaəti barzə ğiymət doy-doy votəşbe:

"Şımə çı Azərboyconi bı reçinə diyori soxtə-ofəyəkardəkəsonişon bı reqioni mıdrikə insonon varisonişon. Şımə çı Talışxanovon-qeneralon sulalə varisonişon. Şımə dıminə dınyo mıhoribədə ğəhrəmonəti nişo doə, dı kərə Sovet İttifoqi Ğəhrəmoni nomı sə qeneral çı Həzi Aslanovi vorisonişon, həmonə zəminədə jiyəkəsonişon, çəy azizonişon.

Çı Azərboyconi Tolışə bandon, ın Tolışə kişvər Azərboycon xəlğiro insonon, yolə şəxsiyyəton perosniyəşe. Şımə iyo-Lankonədə, ın Tolışə bandon dovnədə çı Azərboyconi elmi, mədəniyyəti, təhsili inkişof kardə molyətinə insonon perosniyəone. Əmə deyəvon fəxr kardəmon, həmmə Azərboycon xəlğiyən de ım ğiymətinə insonon fəxr kardə".

Çəmə Umimmilli Lider ın ğiymətinə sıxanon ıştə vironədə oqətə har qılə lankonıj məhz çı Heydər Əliyevi

çəy bınə noə siyosi kursi ımrujən dəvom kardeyku beorəxə şo-şodkoməti hissi dəvoniyedə. Deçəmə xəlği bə i vırə lankonıvıjonən fəxr kardə ki, Heydər Əliyev siyosi kursu ımrujən de ovandi dəvom kardə. Dast vardəbıə noiliyyəton çı har qılə lankonıvıji dıli de iftixarə hissi pur kardeydə, bə xoşbəxtə vəomə çəm bovə ziyodə kardeydə.

Umimmilli Lider bə Heydər Əliyevi şərəf jimonə ro çəmə tarixi viriskiyə səhifonədəy. Bı şərəfinə jimoni roy, bı roədə kəşə bıə zəhməti bəhrə çəməku bənav nəsilon vindəşone, esətnə nəsilon vindən, hələ çandi-çandə vəomə nəsilon bəvinden.

50 milyonə Azərboycon xəlği ımrujnəni bəştə ozodəti, bəştə mıstəqləti iyən şohrətış bə dınyo pevılobıə boştə dovləti məhz çəmə Umimmilli Lider Heydər Əliyevi minnətdorimon. Konco jiyeyku bəşıkrə nıbıə çəmə har qılə şəhrvand əmine ki, cənob Prezident İlham Əliyevi de titanik səyon çəmə Vətən-Azərboycon çı Heydər Əliyev siyosəti nurədə çimi bəpeşdən ovc bəkarde, çı dınyo ən sivil dovləton rədədə ıştə loyiğinə vırə bəqəte.

UMİMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEV LANKON İYƏN LANKONIVIJON HƏXƏDƏ

Həzi Aslanov yolə Vətən mıhoribədə de mərdəti canq kardə, canqədə bıə Azərboycon xəlği nımoyəndonku ən nomdore. Əv , bı canqonədə həlak bıə, əncəx ıştə şəhrvandətə ğarzi bə vırə rosniyə, Azərboycon xəlği kon barzə mənəvi xısusiyyəton molik beyı bə dınyo nımoyiş kardəşbe.

Çı Lankon Dovlət Universiteti professor Məsud Məmmədov "Ğırbi bızınən" şeiri nıvıştəşe. In reçinə şeri bə Heydər Əliyevi həsr kardəşe:

MƏSUD DOVRANİ
ĞIRBİ BIZINƏN

Heydəri yurd- Nəxşi-Cahan,
Bo xəlği jieş kay bəyan,
Hejoş vote "Azərboycon!"
Şedəm azən Heydəri roy,
Çın roy ğırbi bızınən boy!

Heydər Əlırıza zoəye,
Əv baxşəye-Xıdo doəye,
Ən çokə ro əçəy noəye_
Şedəm azən Heydəri roy,
Çın roy ğırbi bızınən boy!

Mirzə Cəlili vanq omdə,
Dınyo bə vanqi tanq omdə,
Ozodə xəlğ bə ranq omdə,
Şedəm azən Heydəri roy,
Çın roy ğırbi bızınən boy!

Sırdə Husen Cavidi bust,
Çokon çoki zınedə dust,
Xəlği bə rəhbəri ve ust,
Şedəm azən Heydəri roy,
Çın roy ğırbi bızınən boy!

Rəhbəri ro həxə roye,
Bə Avropə ro onoye,
Çəp-rost həməy bəsə poye,
Şedəm azən Heydəri roy,
Çın roy ğırbi bızınən boy!

Heydəri ruf ısə vəşte,
Zoəş İlhom sədə nışte,
Bo Erməni qonə mışte...
Şedəm azən Heydəri roy,
Çın roy ğırbi bızınən boy!

Omedəm az çı Lankono,
Bırom Xərəboği tono,
Həm Şirvono, həm Mığono,
Şedəm azən Heydəri roy,
Çın roy ğırbi bızınən boy!

Az Məsudim-ozod bıji,
Imi bızno dınyo vuji,
Mı beşəm bə fərə ruji,
Şedəm azən Heydəri roy,
Çın roy ğırbi bızınən boy!

Peqordinişe: Baladdin Veşo

YODO BENIŞƏ VİNDEMON

Çı Lankoni hejo yol, barzə ruşinfamə insonon bıən...

Çəmə dust, çı Lankoni ən yolə ruşinfamonku qıləy Mir Haşım Tolışi handə şeir mıni ve heyron kardışe... Çanə zəkaynə qılə insone, çı ğədər Bə Azərboycon sədağətinə qılə insone. Az Bəşmə təşəkkur kardəm.

H.Ə.Əliyev
5.10.1998, Lankon

M.M. Tolışi çı Azərboycon Respublikə Prezidenti fərdi təqaudu doy həxədə Azərboycon Respublikə Prezidenti SƏRƏNCOM

«Çı Azərboycon Respublikə Prezidenti fərdi təqaudi təsis karde həxədə» Azərboycon Respublikə Prezidenti 2002-nə sor 11 iyun tarixinə 715 aşmardinə fərmoni hamuj bə ğəror səydəm.

1. Çı Azərboycon ədəbiyyoti inkişofədə yolə xidməton bıə Mirhaşım Mirmurtuza zoə Tolışi Azərboycon Respublikə Prezidenti fərdi təqaud doə bıbo.

2. Azərboycon Respublikə Naziron Kabineti bı sərəncamiku bə nav omə məsələonı həll bıkə.

3. In sərəncom imzo kardəbıə rujiku bə ğıvvə dəşeydə.

İlham ƏLİYEV,
Azərboycon Respublikə Prezidenti,
Boku şəhri, 14 avqust 2006-nə sor

5 oktyabr 1998-nə sor tarixdə Mir Haşım Tolişi Lankon şəhr məydonədə çəmə Umimmilli Lider Heydər Əliyevi pişvoz beşeədə votəşe.

Bəştı ğudrəti sıxan voteyro,
Bə sıxani İlahiku ğudrət qərəke;
Xəlği pənohiş, umidqohiş,
Imi bo dərk kardey dığğət qərəke!

1993-nə sorədə çəmə Peyğəmbəri (s.ə.) de movludə ruji mınosibə uslubədə (əruz ulquədə) qılə qəsidə nıvıştəmbe. Əyo voteydəm (bə Xıdo) oxonə beytonədə:

Deştə səxavəti doə bı xəlği qılə rəhbər,
Səlomət bıkə əy, çəyku Həxi nido omeydə.
De ın movludi Mısofir umi kardə, ya Rəbb!
De ım rəhbəri çı eliəsl rəhnomə omeydə!

In beyton bəçımı dıli be səbəb omənıbe.

Çımiku bənav hərc-mərcəti dovronədə çı Bukoo omə de kali duston sohbətədə jıqo qılə sıvol noəbıəbe:

- Bunəm, bı xəlği ki rəhbər bıbo, Xıdo əməni bərosniye bə nicatə ro?

Həmmə bə i qəv jıqo votımone:

-Əqər Əliyev bə bı elkə rəhbərəti bıko, ım Xəlğ həmmə xətonku pebərəxe!

Jıqoən be. Çəyo həmmə ziyarətqohon: Bə məşhəd şe bəmı nəsib be. Həlbəttə, ın mığəddəsə ziyarətqohon dıvo kardey vıronin. Az ın vıronədə bəçəmə xəlği, bəçəmə vətəni, bə Heydər Əliyevi dıvon kardəme. Bı barədə «Sıxan» jurnali dumoyəndı ço aşmardədə «Bə ziyorət şəhri çımı səyohət" nominə məğolədə nıvıştəme iyən ə məğalon həmmədə aziz iyən çəmə hurmətinə president bə Heydər Əliyevi dıvon karde doəme zıne.

Həmmə çəmə siyosətmədəron perəseədə insonon dılədə bəştə heykəl noə prezident çı Heydər Əliyev cənabon yolə ro hestışe. Az qılə rəyon ruşinfik təki hejo çəy rəhbərətiku ve rozi mandəm. Əməkdor miəllim bıəm. Bə Moskvə Miəllimon qurultay nımoyəndə vıjniyəbıəm.

a) Çəmə Prezidenti sənibəton bəçəmə respublikə rəhbər ome vey şo bıəm.

Hələ çəmə respublikəku şənıbe.

1986-nə sorədə çı Nizami Qəncəvi de 845 sori mınosibəti Lankoniku Şəkər Aslan, Vaqif Huseynov, Məmmədhuseyn Əliyev iyən az bə həmonə yubiley ezam kardə bıəbimon. Əyo Qazaxıstaniku mehmon omə şair Oljas Suleymanov bəçəmə prezidenti votışe ki, oxo, ın 845 rəğəm yuvarlaq ni, şımə çı əcəb umi bo yubleyi mınosib hisob kardəone?

Ulu Navəjən Heydər Əliyev Şeyx Nizami Qəncəvi həxədə votəşe:

- Nizami Qəncəvi jıqo çəmə sənətkore ki, bəmı bımando, çəy 846, 847, 848, 849-nə soronən yubileyə rujon ğəzinə ğeyd əkardim.

Buni çəmə Azərboyconi, çəy ədəbiyyoti, mədəniyyəti çanə barzə ğıymət doə şəxsiyyəte. Çəmə həmmə yodədə bəbe: «Kitabi-Dədə Qorqud» çəmə xəlği ğədim iyən molyətin ofəyəvonə nımonə məktəbonədə dəvoniye ğədəğən kardə bıəbe. Dahi şəxsiyyət Heydər Əliyev ın əsəri 1300 sorinə yubiley dəvoniyey barədə Sərəncom doşe iyən ın tədbir bə jimon dəvoniyəbe.

Heydər Əliyevi Mir Haşım Tolışi çımı həxədə votə kali sıxanon əv jıqo bə xotır vardə. "Az yolə mıkofat hisob kardəm iyən esəən de ə sıxanon təsiri jiyeyedəm. Əv doşe zıne ki, i kərə televerlişədə bəmı debə oxo quş doəşe, çımı sıxanon vey bəqəm kardəşbe". Dahi rəhbər votəşbe:

«Lankoni hejo yolə, barzə ziyoli insonon bıən... Çəmə dust, Lankoni yolə ziyolionku qıləy çı Mirhaşım Tolışi handə şeir mıni vey heyron kardışe... Çanədə zəkayn qılə insone, çanədə bə Azərboycon sədaqətin qılə insone. Az bəşmə təşəkkur kardəm.

Çəmə elkədə sosial-soxtəmonə koon qeşə vusət səşe. Çı Umimmilli Lider Heydər Əliyevi loyiğinə dəvombıkə de Prezident İlham Əliyevi rəhbərəti çəmə iqtisodiyyətədə, sosial jimonədə koon de ovandi dəvomkardə. Çı Azərboyconi ədəbiyyoti inkişofədə bəçımı xıdmətonro elkə rəhbər cənob İlham Əliyevi imzo kardə 14 avqust 2006-nə sor tarixinə Sərəncomi bə Prezident təğaudi loyiğ bıəm. Sərəncomi imza noə rujiku i ruj bəpeşt bə Azərboycon Respublikə Prezidenti minnətdorəti nomə vığandıme.

SORON DƏQARDƏN BƏ TARİX ÇI DİLRUBƏ CAMALOVA VOTƏYONKU

Tale bəmı Lankonədə Heydər Əliyevi sərəti vaxtədə dı kərə rəhbər vəzifədə ko kardey xoşbəxtəti nəsib kardəşbe. Çəy idorəkarde məktəbi dəvarde ıştən qılə jimoni məktəbbe.

Heydər Əliyevi bə Lankon səfəron çok çımı yoddədəy. Çəmə Respublikə bı məholi çəy har ome bə vəyə-di peqardəbe. Camat əy de şod-şodkoməti, de yolə mehibbəti beşədəbe bəçəy pişvoz. Çımı yodədədy, i kərə sərəncom doşe ki, bəçımı və hiç ki benışu. Əmmo çəmə çəşkardəy əks be.

Heydər Əliyevi bə Lankon ome məsə odəmon bəştə dast ətirinə vılon maştəvo rəbədə osnəro vağzalədə qırdə bıəbin. Yolə rəhbər vağzalədə evoədə har tərəfiku “Heydər Əliyev, bə Lankon xəş oməyşon” iyən ya “Eşğ bıbo!, Eşğ bıbo!” sədon məsə beydəbin. Çəy təəccub karde vindıme votıme ki, hurmətinə Heydər Əliyev! Lankonıvıjon Bəşmə vey yolə hormətşon heste, co curən be əzıni, Əvoni hiç kəs məcbur kardəşni ki, Bəşmə pişvoz beşeyro. Həmməkəsi dıl Deşıməne, bənə yolə rəhbəri Bəşmə hurmət iyən mehibbətşon heste.

Zərifə xanım iyən çəy zoə İlhamən deəybin. 1982-nə sori iyunə manqi 30-i be. Heydər Əliyev Lankonədə kali sosial obyekton oj beədə şirkət kardışe, Ruşinfamon kədə de rəyoni fəalon vindemonədə yolə nitq votışe.

Heydər Əliyev bə Ostoro sərhədəvonon vindemon şeyro Zərifə xanımi iyən İlhami çı Lankoni de çokə oşnə kardıme. Mehmanon bardıme bə Xanbulançayku peədə bıə honi.

Heydər Əliyev iyən Dilrubə Camalova

Əyo beşe çətinbe. Hiss kardəbeydəbe ki, Zərifə xanım oqıniyə, votışe ki, penc-şəş dəğiğəku peşo bə dumo obəqardemon. Əmmo jıqo nıbe, honi sədə i çandə saat nıştimon. Doon bə ətrof sərinəti səğandəbin, pərəndon qəvbəqəv doəşonbe. Çı honi sərin, səffof oviku si be beydənıbe. Xolçə-pəlozi səpe nıştə İlham bə har çiy marəğ nişo doydəbe. Çayə sufrədə xəyləki nıştimon. Zərifə xanım jıqo bızın bə nəğilon aləm eqıniyəbe. Çəyo oqardeədə de kateri Xanbulançayi nəvəmone. Heydər Əliyevən deəməbe. Zərifə xanımi votışe ki, çı xos əmə oməmon bə Lankon, bə təbiəti reçinəti təmoşə kardımone, ıştə sısti səmone; Lankonədə bıə rujon hiç vaxt viro (yodo) benibəkam.

Heydər Əliyev vey diğğətin, sıxanədə, dırıst roədə xidmətış bıəkəson ğıymətdoə, ğəyğu nişo doə qılə rəhbər,

dahi şəxsiyyətbe. Çı Respublikə Jenə Problemonədə Dovlət Komitə sədri iminə mıovin ko kardeədə adət kardəmbe hejo istirahətrujon qıləyədə bə ko beşəbim. 2002-nə sorbe. İberdəm hukuməti telefoni sədo oməy. Dastəqi rost kardıme, Heydər Əliyevbe.

- Şımə koəədşon? – xəbə səşe? Jıqo çiyeydə, istirahətə rujonədən kokardəş. Vey çok….

- Kamişi sıkutiku peşo parsəşe:

-Kə heste?

Jıqo sıvoli çəş kardənıbim əve sıftə pelarzəym, peşo votıme:

-Əğılon tono mandəm…

-Çand çəşməyn kə pidə?

Ləzi sıkutiku peşo votıme:

-Ço çəşməyn.

Heydər Əliyevi sərəncomiku peşo bəmı Bokuədə ço çəşməynə kə co kardəbe. Diğğət iyən ğəyğuro bə dahi insoni ıştə minnətdorəti rosnime.

MUDRİKƏ NAVƏJƏN, YOLƏ SƏRKƏRDƏ

Xəlği nicoti ro ro be botıno,
Həx, ədolət, elm ovcbu, otəno,
Piyəy bənə ıştə coni vətənı,
Mole nıbə riz noy uli tarıxdə,
Mudrikə navəjən, yolə sərkərdə.

Çırağı ğəzinə toki vılo kay,
Sərbaz biş hıvosdə, zik porne, ko kay,
Çəmə dardonı bə dınyo səlo kay,
Mole nıbə riz noy uli tarıxdə,
Mudrikə navəjən, yolə sərkərdə.

Nınəməyş hiç vaxti bənə bə bandon,
Nıtarsiş muşkulon, ko kay de pandon,
Zınovne har komco ıştə şəhrvandon,
Mole nıbə riz noy uli tarıxdə,
Mudrikə navəjən, yolə sərkərdə.

Bo xəlği nicoti ve ğəyd bıkəş biş,
Dılı de orzu pur, dılon bəş biş,
Iəs nıbə, ğat karde nıbə qir kəş biş,
Mole nıbə riz noy uli tarıxdə,
Mudrikə navəjən, yolə sərkərdə.

İqidon xun ekay boştə zəmini,
Əsirətiku ozod kardımone vətən,
Xari bılbıl, ətırış doy tojədən,
Bə ğaçğıni nolə bıəmon həmdəm.
Mudrikə navəjən, yolə sərkərdə!

Məcidova Leyla Qadir qızı
Lankon Dovlət Universiteti
Sər miəllim
Tarixi fəlsəfə doktoru

Tırkə zıvono peqordınişe
Baladdin Veşo

ƏV SƏMİMİYƏ QILƏ İNSONBE

Məşhurə həkim çı Əzizağa Talişinski votəyon;

Az de Heydər Əliyevi çəvon kədə çandə kərə vindemon kardəme. Çəy xıyzoni uzvon noxəş beədə mıni dəvət kardəşone. Jimonədən Heydər Əliyev vey səmimi iyən ğəyğukəşə qılə insonbe. Çı insonon dılətoni handeydəbe, oxoədə isə ıştə fiki zınovnedəbe. Hərəkət kardəbeki, sohbət kardə insoni dılədə bıə sıxanon səy bızıno.

De Heydər Əliyevi qəp jəyku bəpeşt bəy zınovnıme ki, Azərboyconədə quş-vıni iyən çı xırtə noxəşxonə okarde vey reçin əbi. Eynən bənə Uraloji noxəşxonə okardey bəvırə eəqıni – votə bı barədə ıştə fikim zınovne. Heydər Əliyevi bino kardışe co-co sohbətonku məsəlon kəşe-kəşe ıştə sıxani dəvom karde. Iştə fiki oxoədə isə ijən oməy bəçımı votə çı ideyə səpe.

Az şıneydəbim ki, əv, bı ani mıddətədə çımı votəyon analiz kardəbıən ıştəku. Həmən çımı çoknə reaksiyə doyən ıştə nəzəəro dəvoniyedəbe.

Ə zəmon Səhyyə Naziryən çəmə tonobe. Bəy ıştə dimi qordınişe votışe: Tı fikədə bıqət jıqo qılə noxəşxonə okarde koməqəti bıkə.

De Heydər Əliyevi çəmə vindemoni zəmon mıku i kəsi xəbə səşe. Əv har çiy zıneydəbe. Mıku i kərəən parsə odəmi həxədə həğiğəti umute məsey piyedəşbe. Həkimon Təkmilkardəbıə İnstitutiədə quş-vıni iyən xırtə kafedraədə mudir hestbe Nisəxanım Ağayeva. Azərboyconıjə qılə moynəbe, həmən kafedrə mudirbe. Tibb elmon doktori həxədə mıku parsəşe ki, əv esətən kafedrə mudire. Votıme ne, esə ə xanım kafedrə mudiri ni, esə çəy vırədə qılə

cıvonə həkim ko kardeydə. Əv, tibb elmon nomizəde. Dərhol reaksiyə doşe iyən votışe:- Çoknə yəni tibb elmon doktori bekardışone, bəçəy vırə tibb elmon nomizədi noəşone? Votıme, dınyo jıqoyeəni. Cəvobədə Heydər Əliyevi votışe ki, xəyir, dınyo jıqo ni! Im çimı nıbıə vaxtonədə bıə,- vote cəvob doşe.

Çı İron İslom Respublikə Prezidenti xıyzon Çı Azərboyconi Prezident İlham Əliyevi mehmonbe. Ə zəmon çı Rəfsənconi zoə iyən çəy nəvon noxəşbıəbin. Bı səbəb mıni ijən dəvət kardışone ki, bə omə mehmanon xıdmət bıkəm. Bə əğıli diyə kardıme iyən lozıminə mıolicə nıvıştıme.

Çı Əzizağa Talışinski boə Abbas Talışışinski vey dırozə soron Rusiyaədə bənə həkimi ko kardəşe. Çəy marde bəpeşt Rusiyə viloyətədə boəyro xatirə lovhə jəşone. In xotirə lovhədə çı Rusiyə viloyəti Səhiyyə Naziri iyən əleydə qurumonən şirkət kardəşone. Abbas Talışışinski, həmən Yolə Vətən mıhoribədə şirkət kardəşe. Çı Lankono bıə Talışinskiyon nəsl vey yolə qılə ziyali nəslonin. Talışinskiyon Azərboyconədə veynə sahədə ko kardə məhşurə ruşonfamon bıə iyən ısətən hestin. Im nəsiliku bıə hərbkoron ya qeneralon iyən əlehdə bə hərbi rutbon xıvand bıə şəxsonən bıən. Bəbe vote ki, deştə məhşurə ruşunfamon məşhur bıə iyən Azərboyconi tarixədə nomşon kəşəbıə ən nufuzinə nəsilonədəye.

Məhşurə quş-vıni iyən xırtə həkim bıə çı Əzizağa Talışınski koy dəvombıkə çəy zoə Aydın Talışinskiy. Əvən ıştə pıə roy, həkiməti peşə vey loyiğin dəvom kardıvoniyedə. Aydın Talışinski votdə ki, çı Moskva Dovlət Universiteti tələbə beədə Ulu Navəjən de Heydər Əliyevi vindemon fırsəti bəmınən nəsib bıə. De ə yolə şəxsiyyəti vindemon kardeədə çəy bəmə doəbıə pand-

nəsihət hələən çımı quşonku şeydəni. Əv bəmə votışe ki, konco beyku iyən kom peşə soyb beyku bəşıkrə nıbe-nıbe qılə azərboyconij be-be şımə dıl daima de Azərboyconi jənine. Har vırədə çı Azərboyconi nomi rost karde boşməno ən əsosə məsələ bıənine.

Əmə ıştə cıvınon, çəmə vəomə nəsli bı ruhədə, bı fikədə yol kardəninimon. Oməvə koonədə, bəşmə har qıləyni ovandon arzu kardeydəm.

POLİQRAFƏVONƏ ALİM ŞƏDDAT CƏFƏROVİ XATİRON

Əsron dırozi çəmə uli dədonku detobə esə çı Azərboyconi mıtəfəkkir insonon milli ozodətiro mıborizə bardəşone, canqədə bıən, əmmo bımi noil be zınəşone. Əmə bımi noil bıəmon. İyən bızınən ki, ımi ıştə dastədə oqəte, ımi noğo doy har qılə insoni conikuən ziyodaye. Azərboycon hiç kəsiku bəşıkrə nibəbe. Əncəx ıştən-ıştə tolehi, ıştə vəoməy həll bəka.
Azərboyconi mıstəqiləti əbədiye, onıqarde!

El zındə ki, tı çımıniş,
Çımı yurd, ocəx məskəniş.
Çımı moəm doğmə vətəniş,
Co bəbebu dıliku con?
Azərboycon! Azərboycon!

De Həydər Əliyevi unsiyyətədə bıə, təmasədə bıə, ko ibomonədə bıə Poliqrafiyə koədə iminə Azərboyconijə alim Şəddat Cəfərovi xotirədə bıə xatiron:

De Uli Navəjən Heydər Əliyevi vote bəbe ki çəy ko kardə dovrədə azən jəqo koədə ko kardəme ki çəmə ko iyyətimon bıə. Yəni əv, iyo Azərboyconədə rəhbər bıə dovrədə, Moskvada rəhbər bıə dovrədə, azən Bokuədə iyən Rusiyada yolə nəşriyyaton direktor iyən direktor mıovinon vəzifədə ko kardəme.

Heydər Əliyev ve yolə şəxsiyyətbe. Çımı voteyro ne, çı Əmerikə prezident Klintoni vaxtədə Heydər Əliyevi həxədə votə sıxani iyo votey piyedəme: Klintoni votəşe ki: Heydər Əliyev jıqo qılə şəxsiyyəte ki, əv nekniki bə

Azərboycon, nekniki bə Rusiyə, nekniki bə Əmerikəən dınyo idorə karde zınə qıləy şəxsiyyəte.

Bill Klinton bo har kəsi ın sıxani votəşnıbe. Əv əncəx Heydər Əliyevi həxədə ın molyətinə sıxanon votəşbe. In fiko oşko bedə ki, əv çoknə dahi inson bıə. 1985-nə sorədə az Azərboycon Nəşriyyatadə direktori mıovin ko kardəbim. Bə Azərboycon Nəşriyyatı bə vaxtı “Kommunist Nəşriyyatı” votedəbin. In Nəşriyyat çı Mərkəzi Komitə partiyə nəşriyyaton sistemədə i bıən iyən bəvon rəhbərəti Mərkəzi Komitə bə jimon dəvoniyedəbe. Əyo i şobə hestbe, çı Mərkəzi Komitə nəzdədə koon idorə, çı Partiyə nəşriyyaton koon bə səhmon dənoyro de ın şobə rə-rə əıoğə oqəteydəbimon.

Çımı direktori mıovin beyro həmmə Nəşriyyati təchizot koon az cavobdehbim. De təchizot sistemi əloğədor bey deyəvon rə-rə əloğə oqəteydəbim. Bə səbəbən əvon mıni çok zıneydəbin. 1985-nə sorədə çımı rukə fərzənd noxəş qıniye. Həkimon bəmı məslohat kardışone ki, çı rusiyə mərkəzədəım əğıl bıjiyo rə xəş bəbe. Bı barədə az MK-də bıə bəştə rəhbəri votıme iyən əvon çı Rusyə penc şəhrədə rəhbərış nıbıə bə qılə yolə nəşriyyati mıni rəhbər doşone. Azən çı Lenini moəo bıə Ulyanovs şəhri vıjnime. In nəşriyyat Azərboycon nəşriyyatiku 4-5 kərə yolbe. Şim diyəm karde. Əyo iminə nubədə Kolqin Qennadi Vasiliviç iminə katib vəzifədə ko kardəbe. Əv mıni ğəbul kardışe. Çəy ğəbulədə beədə əy votışe bəmı: Çıkoncoş?- votıme Azərboyconiku. Cəvobədə votışe bəmı: Azərboyconiku Heydər Əliyev çımı duste. Az Qurcustanədə dımınə katib ko kardeədə Heydər Əliyev çı Azərboyconi Kommunist Partiyə çı Mərkəzi Komitə iminə katibi vəzifədəbe. Çımı ve nezə dustbe. Tı çımı həmzəminiş, boy iyo az botıno şəroit duz

bəkam. Bə Heydər Əliyevi xoto bəmı Ulyanovsk şəhrədə ko kardeyro ve reçinə şəroit soxtəbe. Az əyo omeku peşoən umutıme ki, əvon çımı barədə Heydər Əliyeviku parsəşonbe. Əv isə çımı həxədə ve mısbət rəy doəşe iyən məslohat doəşe ki, hiçən bevəc əbıni, çok bəbe. Çımıku bənav əyo co rəhbər bıəbe. Votey bəbe ki, nəşriyyot ve bevəcə vəziyyətədəbe. Çı Lenini moəo bıə şəhrədə har çiy bəçəy nomi loyiğ şiklonədə, Zıneydon ki ə zəmoni ğayda ğanuniro ımon ve vacibbe. Azən ıştə həmmə sərişton bə ko dənome. Həmən ım Heydər Əliyevi nombe.

Həmonə katib Heydər Əliyevi xoto tojə ejəbıə binoədə çımı xıyzonədə 4 fərzəndım beyro bəmı penc çəşməynə mənzil doəbe. Votey bəbe ki çımı həmmə ğəyğuonım mısbət bə vırə rosniyəbedəbe. Əve ki azən Nəşriyyatı ve bə barzə səviyyə rost kardıme. SSRİ-ədə bə iminnə səvioyyə barz kardıme. Nəşriyyoti de "Keçici Qırmızı" baydəği təltif kardışone. Har manqədə bə koəkon mıkofatonən doydəbimon. Çımı ko kardə mıddətədə Ulyanovskədə de Heydər Əliyevi vindemonım nıbe. Heydər Əliyev umumən 2 kərə Ulyanovsk şəhrədə bıəbe. Iminə kərə 1977-nə sorədə çı Nəriman Nərimanovi heykəli barz kardeədə bıə, dımınə kərə isə 1983-nə sorədə Volqa ruədə Avropə de Asiyə umjən kardə pardi qəmi qıniyəbe. Ə zəmon Heydər Əliyev çı SSRİ Naziron Soveti Sədri iminə mıovin beyro komissiyə sədri be-be oməbe bə Ulyanovsk şəhri.

Çımı fərzəndon çı Lenini handə 1 numrəynə məktəbədə handəbin. Pidə Nəşriyyatədə çımı koəkon, pidəənbo məktəbədə bıə çəvırə insonon həmmə Heydər Əliyevi həxədə vey barzə fikon, xoşə xatiron voteydəbin.

1990-nə soronədə çı erməni ğulduron fitnəkorətiyon çı həməkəsi yodədəye. Əyo vəziyyətımən ve çokbe. Əmmo

Azərboyconədə bino bıə hadison hıcobəto azən oqardim bə vətənə. Mıni vadoydənıbin ki, şımə bəştə vırə qılə kadr bıdənən, çəyo şıməni vabədomon. Hejo çı Bokuku qılə kadr vığandıme bəştə vırə. Dejıqo ıştə yoləo karyerə vadome oqardim bəştə vətən.

Bə Boku oqardim Azərboycon Nəşriyyatiədə bəştə ko dəvom kardıme. Ruji hanqombe, yəni ko vaxti oraxabe. İ kəs oməy bəçımı paliyo qılə ğovluğ nose bə mizi səpe ki ım nəşr kardə bəbe. Ə zəmon Heydər Əliyev Naxçıvanədə jiyedəbe. Ə dovrədə Heydər Əliyevi qılə şikli çap kardəkəsi zıneydəşon çiç çəş kardəbe. Əmmo az ğovluğədə bıə nıvıştəyon vərəğ-vərəğ diyə kardeədə şıneydəbim ki ım dahi perosniyəy bey halda çoknə az çəy kitobi çap nıkəm? Ə zəmon bə Rasiyə har çiy hisabot doə bedəbe. Bı çətinəti diyənıkardəy az ə kitobi çap kardıme. Kitobi barde bəy edaşte bəmı votışone əncəx az nışim. Bə səbəb ki, qılə kitob çap kardəme. Çı yolə kobe ki, az kardəmbe bo Heydər Əliyevi, çəy həmmə boəmə kardəyon diyəkardeədə. Ruji bədiqə bəmı zanq jəşone, doşone zıne Heydər Əliyevi kitobi bəqəm karde. Kitobi nəşr beyku 3-4 ruj dəvarde peşo isə i kəs bəmı zanq kardışe votışe ki, əmə Heydər Əliyevi şikli çap karde icozə doydənimon, əmmo tı çəy kitobi çap kardə. Həmən kitobi dimədə çəy şikliən doə. Esə bomemon tıni şobədomon pencminə mərtəbəku bə daşt. Rosti az vey ğeyzin bim, çumçıko mıni de nəloyiğə sıxanon təhqir kardışone. Azən votıme ki, boy şınıdokəs merd ni (uzr piyedəme bo ifodə). Çəyo telefoni dastəki noşe bə vırə. Şanqo saat debə day çəş kardıme, oməkəs nıbe. Maştənəy bə Azərboycon Nəşriyyati bə ko omeədə bə polison aspardıme ki, dığğətin bıbon iyən bəvon şanqo bıə hadison barədə məlumot dome. Aspard dome ki har dəşə-beşə

odəmon diğğət bıkən. Votışone ki, lozimebo bəşmə conxıvand təyin bıkəmon, bə ko bıbə biyə. Fik kardıme votıme ki, ne. Lozim ni conxıvand, əqər mıni Heydər Əliyevi roədə bəkıştenbo, az ımi bəştəro fəxr zındəm. Həmonə ruji ko kardıme peşo hiç kəs nıoməy. Har çiy ıştə ğaydədə dəvarde.

Ulu Navəjən çı Heydər Əliyevi MK-ə bə Koon İdorə doə aspard iyə tovsiyyon az de məsuliyyəti bə vırə rosniyedəbim.

ĞƏZƏNFƏR NƏSİRİ
NƏSILON VİNDEMON

Umimmilli Lider Heydər Əliyev bə respublikə rəhbərəti kardə həmmə dovronədə rə-rə bə reqionon səfər kardə, çı elkə əməq ritmi, əməqəvonə insonon jimoni, deçəvon ıştəni nezo oşnə bedə, çəvon qəyğu iyən problemon umuteydə, de əməqə bahadıron, navəjən əməqəvonon hejo ko sədə vindemon kardə, təsərrufatə koon çoknə şe əyoni şiklədə diyə kardəbe.

Çı Lankoni rayoni inkişofədə Azərboycon xəlği yolə zoə, beəvəzə siyosi şəxsiyyət Heydər Əliyevi har zəmon xısusi dığğət nəzədə bıə. Təsaduf ni ki, Uli Navəjən 6 kərə (1973, 1974, 1976, 1979, 1982 iyən 1998-nə soronədə) bə Lankon omə, de rəyoni jimoni nezo oşnə bıə, çı əholi şıniyə problemon hejo çəy vırədə umutəşe, mıvofiğə tədbiron vindəşe. Har çəyo omeədə zavod, fabrik iyən co mıəssisonədə vindemonon dəvoniyə, hiyonədə de zəhmətkəşə odəmon ıştən unsiyyətədə bıə Heydər Əliyevi səfəron çı Lankoni sosial-iqtisodi iyən mədəni jimonədə bə ələmətdorə hodisə dəqarde umum bə nav şe zuninə təsir kardəşbe. Məhz ın amil sayədə 1969-nə soriku debə 1982-nə sori Lankonədə sənoye iyən diy təsərrufati istehsoli sahədə barzə noiliyyəton dast vardə beydə. 1970-1980-nə soron aradə çandə-çand fabrik iyən zavod okardəbıəbe, xıdməti sahə inkişof kardəbıəbe. Həmmə bı çiyəmonon hamuj be-be çı əholi jimoni səviyyəən kifoyət ğədər çok beydə.

Çəmə ğeyd karde ğəzinə, bə Azərboyconi rayonon ıştə səfəri zəmon Uli Navəjəni de sadə odəmon hejo ko sədə unsiyyətədə bey, bəçəvon koon nezo marəğ nişo doy iyən əməqəvonon ğıymət doy zəhmət kəşə odəmonədə xoş

təəssuraton rost kardəbe, çəvon dılon de fərəh, şoyvo hissi pur kardeydəbe.

Təbii ki, de Heydər Əliyev təki tarixi şəxsiyyəti jıqo vindemonon bo əməq bahadiron yodo benışə, əlamətdor qılə tarix dəqardə, debə bəştə umri oxo ıştə vironədə jiyedəbin.

Heydər Əliyev iyən Mızəffər Nəziri

1973-nə sorədə çı Lankono bıə bə Ğəzənfər Nəsirliyən taleh de Umimmilli Lider Heydər Əliyevi vindemon nəsib bıə. Jıqo ki, həmonə sor Heydər Əliyev Lankonədə beədə de navəjənə əməqəvonon vindemon kardə, de təsərrufoti koon nezo oşnə bedə. Əv, bı vindemonədə i qrup zəhmətkəşə odəmon barzə dovlət mıkofaton, orden iyən medalon təğdim kardə. Uli Navəjən çı Ğ. Nəsirliyən əməqi barzə ğıymət doydə. Azərboyconi rəhbər Ğəzənfər

miəllimi de Sıə Əməq Baydaği ordeni təltif kardə, bəy nuyə ovandon noc kardə.

Bə Heydər Əliyevi idealon hejo sadiğ mandə Ğəzənfər Nəsiri vey mıddət bı əlamətdor tarixə ruji təsiriku beşe zındəni, ıştə umri debə oxo xəlği mıdrikə səri, çəy beəvəzə xıdməti de fərəh iyən iftixor hissi bə xotır vardəbe. Iştə jimonədə, ictimoi-siyosi fəoliyyətədə meyar, ideal zınə de tarixi şəxsiyyəti ın vindemoni boştəno xoşbəxtəti zıneydə. Heydər Əliyevi bəçəy unvani votə xoşə sıxanon, bəy çəy koədə həniyən yolə ovandon arzu karde Ğəzənfər miəllim təqaudədə beədən rə-rə bə vir əvəy, məktəbonədə, əməq kollektivonədə ictimoi-siyosi tədbironədə, el-oba məclisonədə, xısusən de nupərəson, həmən bəştə fərzəndon, nəvə-nəticonı de yolə fərəh hissi bə vir əvəy əvoti: “Az hejo bəştə xalği de ləyoğəti xıdmət karde dastpoçə bıəm. Həmmə el-oba, dust-tonış zıneydə ki, Azərboycon xəlği yolə zoə Heydər Əliyevi doimə bəştə idio zınəme. Əy vey yolə şəxsiyyət, ğəyğukəş inson, dovləti xodim hisob kardəme. Şımənən sadiğ bıməndənən bəçəy idealon. Heydər Əliyevi duha Azərboyconi xəlği bə xoşbəxtə vəomə bardeydə. Arzu kardəm ki, şımə har qıləyon bə Uli Navəjəni Azərboyconəti məfkurə de ləyoğəti xıdmət bıkəyon.”

Tikəyən çı Ğəzənfər Nəsiri əməq bioqrafiyəku sıxan okade piyedəmone. 1970-nə sorədə Lankon şəhrədə ruşinfamə xıyzonədə bə dıyo çəşi okardə Ğəzənfər İbrahimi zoə Nəsiri ıştə iminə təhsiliş 2-nə dərəcəynə məktəbədə səy bəpeşt, 1930-nə sorədə Qəncədə bıə bə Zaqafqaziyə Pambəəti Akademiyə daxil bedə. 1935-nə sorədə Akademiyə sə kardə bəpeşt, dırozə mıddətədə Lankonədə rəyonon doşte sistemon idorədə sər muhəndis, peşo bənə rəisi kobıkə Ğ.Nəsirli ve dəvardəni ki, ıştə

sahədə bənə kamilə mıtəxəssis zınə bey bino beydə. 1959-nə sorədə əv, çı Lankoni rəyon İcroiyyə komitə sədr vəzifə bə nav okırniyə beydə. 1964-nə sorədə Lankonədə çı Ərəbə Stansiyə direktor təyin beydə. Ğəzənfər miəllim konco ko kardeyku bəşəkırə nıbıə hejo de məsuliyyəti ko kardə, bəçəy səpe eqıniyə koy, doəbıə aspardon iyən tovsiyon loyiğə pamədə bə vırə rostniye de nəticon dastpoçə bıə.

Ğəzənfər Nəsiri 1978-nə sorədə Respublikə əhəmiyyətinə təğaudəvoni ğəzinə koyku co beydə, ıştə vırə bə nupərəson etibor kardəşe. 81 sinədə ıştə dınyo dəqiş kardə çı Ğ. Nəsiri nəsli estafeti ımrujən etiborinə dastonədəy. Çəy umur dəvombıkon bıə fərzəndon, nəvə-nəticon çəy vəsiyyəton bə jimoni devoniyeyro loyiğinə xıdmət kardey kulişiyeydən.

Bə Ğəzənfər Nəsiri vəsiyyəton xıvand mande nımoyiş kardə çəy nəvə Vusal İbrahimi zoə Nəsiriye. Iştə dədə ğəzinə kadr barzə təşkilatəvoni sərqi iyən bə idorəkarde sərıştə de molik bey dığğətədə bıə Vusal ımruj çı Lankoni ictimoi jimonədə ən fəol qənconku qıləyniye. Vətənpərvər, mıboriz, sərıştəynə qənc təkiyən nıfuz ğəzənc karde zınəşe.

2007-2010-nə soronədə Lankon şəhr Mədəniyyət iyən çı Turizm şobə tarix iyən mədəniyyət abidon mıhofizə sektori mudir, 2010-2012-nə soronədə Lankon şəhr Qəncon iyən Vərzış İdorə rəis mıovini, 2012-2013-nə soronədə Lankon şəhr çı İcro Hakimiyyəti Səri mıovini-İctimoi-siyosi iyən humanitar məsəlon şobə mudiri, 2015-2017-nə soronədə çı Lankon şəhr Mədəniyyət iyən Turizm şobə mudir, 2017-2021-nə soronədə çı Lankon Reqional Mədəniyyət İdorə rəis vəzifonədə ko kardəşe. 2018-nə

sorədə bəy “Dovlət ğulluğəvoni qədə mışovir” ixtisos dərəcə doəbıə.

2016-nə sorə Azərboycon Respublikə Prezidenti tono Dovlət İdarəkarde Akademiyə “Dovlət və bələdiyyə idarəkarde” ixtisasəvandəti “Reqional idorəkardə” ixtisasisə maqistratura de fərğin bıə diploma sə kardəşe. Azərboyconi Milli Elmon Akademiyə Tarix İnstituti aspirant bıə. Holiədə “Avropa İttifoqi səxttinə hamsiyəti siyosət iyən Cənubi Qafğaz” nomədə elmikoy səpe bəkoye.

2022-nə sori sentyabıriku “Tarix iyən çəy tədrisi çəmçum (metodikə) kafedra miəllime.

Ğeyd bıkəmon ki, Vüsal Nəsirli Lankon Dovlət Universiteti “Tarix iyən içtimoyyət” ixtisosi bakalavr iyən maqistr pillon de fərğinə diplomi sə kardəşe.

Məlum bey ğəzinə 2012-nə sori marti 13-də Azərboycon Respublikə Prezidenti cənob İlham Əliyev bə tolışə reqioni səfəri çərçivədə Masalli rəyonədən bıə, kali obyekton, həmən çı cıvonon Mərkəzi okardeədə şirkət kardəşe. Bı tədbirədə Prezident həmçinin de reqionu cohilon vindemon kardəşe, bəçəvon koon marəğ nişo doəşe, ıştə tovsiyon doəşe. Bı tədbirədə Lankoni cıvonon təmsil kardəkəsonku qıləyən Vusal Nəsiri olmuşdur. Bı vindemonədə bənə həmmə qəncon Vusalən xoşə təəssuraton ofəyə, ıştə dıli de fərəhə hissi pur kardəşbe.

Bı barədə çı V. Nəsiri votəyonku:

- Azərboycon Respublikə Prezident cənab İlham Əliyevi de reqionu cıvonon vindemon bəmıkuən yolə məmnunəti hissi ofəyəşe, yodo benışıə ləzon doşe jiye. Çəmə Prezident qəncon çəmə bovə, bə vəomə umi səvon hisob karde, çı Azərboyconi vəomə bə qəncon etibo kardey əməni bəçəmə elkə vəomə ovciro həniyən de səy

bə dastpoçə bey bə ruh vardəşbe. Həmmə qəncon çı Prezidenti dılə iyən bentoni siyosəti dastək doy, çəy həndovoədə hıniyən ğoym ibey sədo kardəm.

Yəğnən ki, "tarix tikror beydə"- bıvotəmon səhv əkənimon. İ vaxton çəy dədə Ğəzənfər Nəsiri de Umimmilli Lider Heydər Əliyevi vindemon kardəşe, çəy molyətinə fikon, tovsiyon, xoşə sıxanon məsəşe. Imruj bə nəvə Vusal Nəsiriən çı Azərboycon Respublikə Prezidenti de İlham Əliyevi vindemon nəsib bıə. Im nəsilon vindemonbe.

Şək ni ki, ın vindemon Vusal Nəsiriyən virədə əbədi bəjiye, bə yodobenışə xotirə bəqarde, bə vəomə fəoliyyətədə barometr roli hənək bəka.

ÇI AZƏRBOYCON RESPUBLİKƏ
MASALLİ RƏYONİ

İMOMZADƏ/ÇI NƏZİRƏ XANIMİ TURBƏ
(Masalli rayoni Hişkədərə diy. XV əsrə aid elkə əhəmiyyətinə arxeoloji iyən eyni zəmonədə memarəti abidə).

ÇI MASALLİ RƏYON İCRO HAKİMİYYƏTİ SƏR OQTAY ƏLİYEVİ 2006-NƏ SORƏDƏ BIƏ QƏPON

(QUSARƏDƏ, LANKONƏDƏ İYƏN ŞƏKİƏDƏ REQİONİ MIŞOVİRƏDƏ)

Əmə hammə Azərboyconədə, çəmə rəyonədə soxtəmonə koon, ejıəmonon, diy iyən çı Xəlğ təsərrufoti inkişofı, mədəniyyət, ədəbiyyot iyən nəciməsənəti sahədə, sahibkorəti inkişofi istiqomətonədə çəmə şoyd bıə ovand iyən bo noiliyəton, xoşbəxt iyən firəvonə jimoni səviyyəro ım dahi insoni minnətdo bıəninimon.

Heydər Əliyev çı Azərboyconi həmmə kişvəri reçin, çəy inkişofi barz vinde piyedəşbe.

Çəmə reqionədə, jəqoən Masalliədə çı sənoye əsoson, faraş tərəvəzəti, çayəvonəti, həyvondorəti iyən anqıəvonəti intensivə inkişofi, bə vıjorə iqtisadiyyati dəvardə islahaton, dəvardə çı SSRİ respublikon həməyku rə bə jimon dəvoniyeədə, çəmə sosial-mədəni tərəqqi de surəti bənav şe çəy yolə ğəyğu iyən zəhmətış bıə.

Çı «Viləşçay» ovə dıyoçə, dıjdəpanelə zavodi okarde sosial obyekton ejəy çı istehsal mıəssison soxteyı iyən s. çəy qəyğu iyən diğğəti hiç kəs yodo bekardəşni. Esə Masallıədə həmonə «Viləş» doştə kompleksi çəmə Uli Navəjəni nomədəy. Çəy nomi iyən əməlon doim aziz qətə masalıvıjon iminə kərə çəmə şəhri mərkəzədə icro hakimiyyəti bino navədə çı Heydər Əliyevi əzəmətinə abidə rost kardışone. Çəmə şəhrədə qeş, rəvoşinə, rahət prospekt nuyə soxtəbıə iyən holiədəən çəy nomədəy. Mədəniyyəti iyən istirahətə park Heydər Əliyevi park nom doəbıə, iyo fəvvoron soxtəbıə, xəyli havzəti, obodə koon kardəbıə, çı Heydər Əliyevi irsi umuteədə mıhumə rol

hənəkbıkə muzeyi bino ejəbıə. Haliədə parkədə əlovə koon dəvom kardə beydən.

Çı Heydər Əliyevi iris iyən idorəbıkə təcrubə de nığılıku umutey məğsədi RİH aparati nəzdədə Heydər Əliyev universiteti fəoliyyət nişo doydə, har sor 10 may ərəfədə mıxtəlifə tispirədəi mısobiğon, sərqion, handon, kutləynə vərzışə keşon dəvoniyə beydən.

Yolə şəxsiyyət, dahi sərkərdə, mıstəqilə çı Azərboyconi vılzorə roədə bemisilə xıdmətonış bıə bə Heydər Əliyevi çanədə abidon rost bıkonən, çəy həxədə çanə mahne iyən musiği bəstə bıkonən, bə kuçon iyən xiyabanon nom bıdonən, çanədə çəy həxədə kitobon bınıvıştonən, çandə qılə beynəlxəlğ simpozium iyən konfranson dəvoniyə bıboən, çəmə millət çəy navədə daim ğarzıxoye.

Çəmə dahi rəhbər çəmə rəyoni əholi həxədə votəşe: «Masalliədə ve zəhmətkəşə, vətənpərvərə, həğiği Azərboycon şəhrvandon jiyedə» ğıymətinə sıxanon, əməni qılə azərboyconij təki həniyən çok ko karde, bəçəmə xəlği xıdmətədə, Heydər Əliyevi nımunə nişo doyədə, har ruj səfərbər kardə.

Heydər Əliyevi ləşqəri soxtemoni, çı nefti strateqiyə həll kardə roon, çı Azərboycon zıvoni statusi mehkəm kardey, çı əholi sosial rifohi çok kardey, çəmə elkədə jen iyən qəncon hərəkati, zəmin, təhsil, səhiyyə iyən çı mədəniyyəti, vərzışi iyən s. sahon inkişofi sahədə çı islahaton bardeədə, həmmə çımon əsosədə dınyoədə şə qlobalə prosesədə çəmə milli-mənəvi molyəton de noğo doy oqətey, ıştə mıstəqiləti iyən dovlətçiəti noğo doyədə iyən zuninkardeədə rol bemığoyisəye. Əslədə Heydər Əliyevi çəy Azərboyconşunasəti iyən çı Azərboyconəti elmi inkişofi doir mıkəmmələ konsepsiyə çəmə

Azərboyconi dınyoədə çəy imici rostbe bə bı amalona xıdmət kardəşe. Əy nızneyku, bəy de vicdoni xıdmət kardə noğodoyku, Azərboyconi inkişof kardeyku, hiç kəs bəştə əsl azərboyconıvıjə nom doy əzıni.

Mohtərəm Prezident çı ictimoiyyəti nımoyəndon navədə nitqədə «Az har kərə bı reqion omeədə, inkişofi vindeədə, bı reçinə ab-həvo vindeədə vey şo beydəm»-votışe. Çı reqioni ve yolə potensiali molik bey, çımiku səmərəyn istifodə kardey vocibəti votışe. Bardə koon bı nezoni reqionədə reçinə nəticon doy, çı nuyə elektrik stansiyə ejey, ğazə xətton okıriniye, nuyə roon okırniye, co infrastrukturə layihon həni bə reallığ dəqarde bə diğğəti rosnişe.

ÇI MİR KAZIM ASLANİ - SARƏNQİ İDEYON BƏ HƏĞİĞƏT DƏVONİYE ÇI HEYDƏR ƏLİYEVİ ROL

Çı Azərboyconi ictimoi fiki tarixi, ədəbiyyoti, tibb elmi, turizmi ən nəhənqə simonku qıləyi Mir Kazım Aslani - Sarənqe. Əv, Azərboyconi tarixədə mıstəsno vırəş bıə bə Tolışə xanon nəsil şəcərə mənsube. 1920-nə sorədə Azərboyconədə sovet hakimiyyət soxteyku peşo çəy pıədədə ıştə şəxsi əmlokon bə kolxozi soxtemoni təslim kardeyku qiy qordıniyey-qordınieyey bə mıvcud rejimi vəynə silahinə mığovimət nişo doəşone. Səkıştədə çəvon həmmə əmlakon 1922-31-nə soronədə qırd mısodirə kardəbıə.

De illustrasiyon zənqin bıə jimoni məydonədə mıcuzon bino be istisno ni. Həxədə sohbət okardəbıə M. Aslani məhz fitri istedod, ğeyri adi ağli iyən ıştə zəko sayədə tarixi zərurətiku iyən şansiku de məharəti istifodə karde-karde ıştə nomi bəçəmə milli tarixi zınəynə şəxsiyyəton rədon de “ğızılə harfon” nıvıştəşe.

De Hidroqen-sulfidi Masalli Qamov (İsti su) mineral honiyon bıə əroziədə çəy bardə elmi-tədğiğatə koon tarixi dəvardə əsri 1945-nə soriku peşonəni dovron şedə beşedə. Əncəx Masalliədə iminə kərə “Çı Ərkivan-Qulustan Qamov Sanatoriyə” ofəyəe 1959-61-nə soron təsaduf kardə. Qılə eli məsəl bə yod dəşdə: “Noğo doə kəsi Xıdoən noğo bədo”. Tale jıqo vardə ki, çı M. K.Aslani Zaqatala iyən Bokuədə təhsil sə soronədə çəy tələbə həmro bıə dı tarixi şəxsiyyət-akademikon İmam Mustafayev iyən Vəli Axundov 1954-1969-nə soronədə Azərboycon çı KP MK-ə 1-nə katibi vəzifonədə ko karde fakt beye ki, dovləti səyvon bıə. Çəmə ğəhrəmon məhz həmonə şəxsiyyəton dostəti əloğonku de məhorəi istifodə

karde-karde oməvədə ıştə planon məğsədinə şiklonədə, ve yolə ənqəlon, bə maneəon, təqibon de ustoəti sinə ome-ome real karde zınəşone. Bə nəzə bıstənəmon ki, həmonə dovrədə SSRİ iyən İron şahənşohəti mıxtəlif ictimoi-siyosi qutbonədə ğəror qəteyro İmişli-Biləsuvar rəyonon əroziədə sərhəd-vadomon məntəqon mıvcudbe. İyən Masalli rəyoni əroziədə har konqılə qılə sanatoriyə soxte çı dovləti bardə bə beynəlxəlğə siyosət poşnə-bəpoşnə zidd beyro real vindəbeydənıbe. Diyəbıkə, jıqo qılə de çətinə, təzadon zənqin qılə dovrədə M.K.Aslani real bey mımkun nıbıə qılə ideyə real kardışe.

Çı M.K.Aslani jimon iyən ofəyevonəti barədə ən motəbər səvononku qıləyəni ənıvışt-publisist, jurinalist-tədqiqəvon Xodaşirin Cəbiyevin (Cabbari) bə ğələm sə "Şəms – zılmot de şəfəq aradə" nominə əsəre ("Boku mətbəəsi" ASC-2021). Bə həmonə kitobi istinad karde-karde çı M.K.Aslani soxtə-ofəyəyon əhotə dairə barədə həniyən ətrofin zınəyon bə dast vardey, səhihə fik votey mımkune.

Çı M.K.Aslani bənav qətə mıtərəqqi ideyon əsosən jintonədə bıəyonku iborət bıə:

- Çı Viləşə ruy navədə ovi bəndi ejəy, çı Araz ruy qıəy kəşi bəy umujkardey, əyo çı ov-elektrik stansiyə inşo karde

- Tolış-Muğan zonədə təsərrufat sahon inkişofiro doştə şəbəkə soxte

- Çı Dəmbəlov bandi dovnonədə istirahətə quşonədə ejəy, bandi zirvəku İsi diyədə bə "Bələlə vişə" sahə kanatə roy kəşe

- Vəomədə ejəbıə "Viləşçay" dəryoçədə kulosonədə nəve iyən qılə vərzış keşon dəvoniye

- Ərkivan ğəsəbədə “Dəştvənd” sahədə bullurə ğabon iyən kimyə-əczaçıəti zavodon ejəy iyən s. bənə bımi səmərəyn iyən de marəğinə təklifon qəp jəşe.

Məlumatiro bıvotəmon ki, ıştə şəxsi arzuku bə nav ome-ome pentono çəy nomımon kəşə sanatoriyə, çı minerale ovə honiyon səvonədə ni, çəy ofəevonəti moə bıə perəsə yol bıə İsi diy əroziədə bıə “Bələlə vişə” votə bıə sahədə ejəbıə 12 “finə kəon”ku iborət bıə.

Bənav kəşə diyərovində ideyonku yolə qılə hissə çəy marde bə peşo (1975), Azərboycon çı KP MK-ə 1-nə katibi Heydər Əliyev 1969-nə sorədə bə hakimiyyət omeku peşo bə jimon dəvoniyəşe. Jıqo ki, H. Əliyevi ciddi səyi sayədə çı umumittifoq budcə bə vəsoiti hisob Masalli rəyoni İsi Qəribon diyon əroziədə 1986-nə sorədə “Viləşçay” dəryaçay bə istifodə doəbıə. Həmonə ovi anbo həcmi 46,0 mln. m³, çı zəmini bəndi bılındəti 37 m iyən səpeku dırozəti 3,2 km-e. Anbo 2-nə novbə de ejəy bəndi bılındədi həni 15 m rostkardey iyən həcmi 130 mln. m³-ə rosniye bə nəzə qətəbıə.

1978-79-nə soronədə “AzərKəndTikinti” çı Tresti Həmkaron bə Təşkiloti vəsoiti hisob “Bələlə Vişə” votə de sahə dimbədim “İkar” pionerə nıştəco, 1984-86-nə soronədə həmonə əroziədə bə hərbi hisson hisob həni 4 ədəd “fin kəon” ejəşone.

1986-89-nə soronədə çı İsi diy navədə mıosir tələbon cəvob doə, har cur rahatəti bıə, çı tibbi ən oxo noiliyyəton cəvob doə 4 mərtəbəyn sanatoriyə bino ejəşone, əncəx çı SSRİ-i sıqutiku peşo həmonə inşooti bəsə jəy nimədə mandəbe.

1993-nə sorədə H. Əliyev Azərboyconədə 2-nə kərə bə hakimiyyət omeyku peso çı M.K.Aslani ideyon qerçək bey istiqomətədə koon həniyən qeşə vusət səşe. 1998-nə soriku bino be-be elkədə çı zəmini islahati bardeyku peşo

ko odəm İldırım Allahyarov dovlətiku mıxtəlifə soronədə (1998-2008) 600 min manatiku ziyodə kredit vəsoitış sə çı Qamovi honiyon bıə 10 hektar əroziədə inşooət-abobodəti koon barde-barde çı "Masalli Qamov Fatimeyi-Zəhra Şifo Sanatoriyə" soxtəşe. Əyo har cur şərait bıə bıləndəmərtəbəyn binon, kotecon, hovuzon, istirahət-məzə alətonn inşa karde-karde peçıniyəbıə.

1998-nə sorədə çı Masalli RİH-i səyvon de Teymur Yəhyayevi təşəbbusu "Viləşçay" dəryaçaədə kulosədə nəve iyən vərzışkoron kulosrome keşon de təntənə şiklonədə dəvoniyəbıə.

Reqionon Sosial-İqtisadi İnkşafi bə Dovlət Proqrami həmuj bey oxonə soronədə Qamov hidroqen-sulfidi mineralə ovi honiyon bıə ərozionədə 20-ku bəpe istirahət mərkəzon bə istifodə doəbıə. Həmonə istirahət mərkəzonədə çı dınyo kali kişvəronku omə turiston ıştə dinci səydən, mocuzəynə şifo honiyonku bəhr səy-səy bə xəşəti səadəti rəsdən.

2012-nə sorədə M.K.Aslani - Sarənqi moəo bey de 100 sori əloğədor bey de X. Cəbiyevi təşəbbusu çəy bə ğələm sə "Şəms zulmət de şəfəqi aradə" nomədə bıə kitobi motivon əsosədə kinorejissor, professor Aydın Dadaşov tərəfiku "Tərk məkə mını" nominə kinofilm bə ekran vardəbıə.

2022-nə sorədə M.K.Aslani - Sarənqi moəo bey 110 sori Masalliədə de yolə təntənə ğeyd kardəbıə, de Masalli RİH-i təşəbbusu çəy ğəvisəpe abidə təmir kardəbıə de nuyə bustu rost kardəbıə.

De Azərboycon Respublikə Prezidenti İlham Əliyevi təşəbbusu çı "Viləşçay" dəryoçə dıminə umijqo eje bə layihə səbıə, inşaatə koon bino bey bı nezə vəomədə bə jimon dəvoniyə bəbe.

BƏ OVANDİNƏ İNKİŞOFİ MEMARİ SƏDO BIDƏMON!

Mudrik iyən mənoynə jimon jiyə insonon həxədə nıvıştey vey çətine. Çumçıko çəvon həxədə nıvışteyro bı cur insonon dəvardə çı jimoni roy həmmə məğamon rəssami ğəzinə zərrə ğədər təsvir kardəni, zərqə ğəzinə ım umri həmə vaxton de xısusi "naxışi jəniniş" ki, bə hiç qılə səhvi ro nıdoş. Oxo bı məsələdə, ıştı kardey zınə hırdə qılə səhv, nəhənq qılə insoni zənqin jimoni roy rıjne bəzıne jiədə-səpe kardey bəzıne. Jurnalisti ğələmiən bənə zərqər diləqi ehtiyatin bey tələb kardə jıqo vırədə. Hejo ımruj çəy həxədə bənə çımı qəp jəy piyə ğəhrəmoni.

BƏ Ş.R.ƏBİLOVİ ÇI AZƏRBOYCON RESPUBLİKƏ PREZİDENTİ FƏRDİ TƏĞAUDU DOY HƏXƏDƏ ÇI AZƏRBOYCON RESPUBLİKƏ PREZİDENTİ SƏRƏNCOM

"Çi Azərboycon Respublikə Prezidenti fərdi təğaudi təsis kardey həxədə" Çi Azərboycon Respublikə Prezidenti 2002-nə sor 11 iyun tarixinə bə 715 numrəynə Fərmoni hamuj be-be bə ğəror səydəm:

1. Çi Azərboycon Respublikə ictimoi-siyosi jimonədə səmərəyn fəaliyyətiro Şirvan Rəşidi zoə Əbilovi Çi Azərboycon Respublikə Prezidenti fərdi təğaud doə bıbu.
2. Çi Azərboycon Respublikə Naziron Kabineti ın Sərəncomiku bə nav omə məsəlon həll bıkə.
3. In Sərəncom imzo kardə rujiku ğıvvədəy.

***İLHAM ƏLİYEV**, Çi Azərboycon Respublikə Prezident Boku şəhr, 7 sentyabr 2007-nə sor*

Çı Azərboycon Respublikə Prezidenti fərdi təğaudəvon, çı YAP Siyosi Şurə uzv, "Qızıl qələm" mediə mıkofati laureat, eli sipriş, zınəynə ruşinfam Şirvan Rəşidi zoə Əbilovi ictimoi-siyosi jimonədə deştə səmərəynə fəoliyyəti əloğədor çı Azərboycon Respublikə Prezidenti de fərdi təğaud doy anqıl Sərəncom, çəy molyətinə iyən mənoynə umri royku bəhs kardə kali molyətinə məğamon həxədə:

-Jimoni vey marağinə hadison bino beydən. İ elo-obaku bıboş iyəndı nıznoş. Rosti az çı "DODO"qəzeti bənə sər redaktor ko kardey bino kardeyku vote bəbe ki, çı qəzeti həmmə bo çımı amisə beyku tolışə reqionədə vey informasiyonku beməlumat mandəm, oqıniyeyku veyə informasiyə ğəbul karde zındənim. Çumçıko sorone çəmə Azərboycon dovlət bə mıstəqəti imza şodoyku Soveton vaxtiku jıqo dancə-dancə koon qırdəbıə mandə. Əvotim ki, ğəhrəmon Şirvan Əbilov həxədə nıvişte bomı veyən hoston ni. Təəssuf kardəm ki, vey heyf ım eli siprişi əv səğ beədə zınəmni. Rosti otur-otur kardeədə de Masalli ruşinfikon qəp jəyədə xəbə əstənim ki, bı rayonədə ki mıdrik iyən dahi de Heydər Əliyevi dimbədim vindemonədə qəp jəşe?

İ-dıqlə məlumot qırdə bıkomən az rozi mandənıbim. İnternetədə Şirvan Əbilovi i çanqılə videoon diyə kardıme. Bə səbəb Şirvan miəllimi zoə de Ərəstun Əbilovi telefon əloğə oqətıme. Ərəstun miəllimi bə "DODO" redaksiyə dəvət kardımone iyən əv dəvəti ğəbul kardışe oməy. Hejo ə rujiku çəmə oşnəti təməl noəbe. Ərəstun miəllim ıştə pıə

həxədə jəqo qeş iyən şin-şini qəp jəşe ki, çəy xoşə sırəy iyən çəşonədə bıə şoyəti, nekneki bə həndəvo işıq pevılo kardəbe. Ə çətinə vaxtonədə ıştə pıə çı Azərboyconi soxtemonədə jəqo deçəy ıştəni bə i vırə çoknə po şodoy mənonoynə fikon voteydəbe. Kəlmonku yolə jimoni ro dəvardə, jimoni ən dəhşətinə kəşməkəşonku sipiyədim, ojə təvil beşə eli siprişi zoə sohbət odəmi heyron kardeydəbe.

Heydər Əliyev iyən Şirvan Əbilov

Bəle, çımı pıə Şirvan Əbilov de Ulu Navəjən Heydər Əliyevi vindemon kardə, çı Nuyə Azərboycon Partiyə iminə qurultayədə şirkət kardə, dırozə soron huğuğmıhofizə orqanonədə de şərəfi xıdmət kardə, iqlə bə tolışə eli, Masalli rayonədə, ıştə coni ğədər piyə Mahmudavar diyədə ne, həmə Respublikədə qonə-batmanon, cıvınon, piyon, dovlət məmurunku debə adiyə insanon ğədər, har kəsi tono sıxani dəvardənin bıə eli sipriş Şirvan Əbilov çə elkə ictimoi-siyosi jimonədən fəol şirkət kardəşe**. *Iştə umri ən mənoyn jimoni səhifə, Umimmilli Lider de Heydər Əliyevi dəvoniyəbıə de vindemonon anqıle.*** Azərboyon xaos iyən anarxiyə dılədə təseədə, qılə dovləti ğəzinə dınyo xəritəku ni bey şe de təhlukə dimbədim mandeədə, çı elkə bənə molyətinə ruşinfiki, əvən bə YOLƏ HEYDƏR ƏLİYEVi dim qəte bəştə şəhrvandi ğarzi hisab kardə. Bə zəmon hakimiyyətədə bıə AXC- çı Musavat hakimiyyəti nımoyəndon, çandə kərə bəy bə Naxçıvan şey, de Ulu Navəjəni vindemon karde ğədəğən kardəşon be. Şirvan miəllim həmə ın təqib iyən bə ğədəğon diyə nıkəy, de həzo qılə məşəqqətiən bıbu, bə Naxçıvan, Uli Navəjəni vindemon əşi, çı tolışə reqioni əholi nomiku Azərboyconi ın qonə durimiku xilos kardeyro xəlği piye iyən arzuon bəy ərosni.

Şirvan Əbilov çı Nuyə Azərboyon Partiyə Təsis Konfransədə şirkət kardeyro 1992-nə sori noyabədə bə Naxçıvan dəro qıniyedə. Ə vaxt Eldar İbrahimov əy Umimmili Lider de Heydər Əliyevi vindemon kardeyro çı Naxçıvan Ali Məclisi bino bardeydə. Şirvan miəllim votdə ki, ə vaxt çı Ali Məclis Sədri koməqəvon bıə Vasif Talıbov, əy de yolə mehribanəti pişvoz beşə, bə Uli Navəjəni qəbul dəvoniyəbıə. Şirvan miəllim de Uli Navəjəni iminə vindemoni jıqo bə yod vardə: **"Bə Uli**

Navəjən ğəbul dəşeədə, bərk hədəyonbim. De ım dahi insoni bə sohbət çiçiku bino bıkəm çiçiku orıxniye nopeqət kardəbim. Əmmo Uli Navəjən səmimiyə iyən coninə şikilədə bəmı quş doy, sohbət kardey çımı həyəconi araku rost kardışe. Bəy həmə tolışə eli camati xahişon rostnime Votıme ki, aziz Heydər miəllim, çəmə xəlğ Şıməni sənibəton çı Respublikə rəhbəriətiədə vindey, rıjniyə bə holədə bıə Azərboyconi xilos kardey xahiş kardə. De nığılə təbəssumi sırə Heydər Əliyev demı ə dərəcədə mehribon qəp jəşe ki, vaxti çı rə omə dəvarde hiç mı ıştənən hiss nıkardıme. Əmmo çımı Masallıədə sovxoz direktori bey zınə vaxt bərk norahət be: “ Tı ın vəzifə soybiş, bə Naxçıvan omə demı vindemon kardeyro tıni dəbəpuşniyeyn həbs karde bəzınen, hiç tarseydəniş?”-votışe. Az isə "həx-ədolət oxoədə ıştə vırə pəydo bəka”-votə cəvob dome. Uli Navəjən mənoyn-mənoyn sıre-sıre, "Dılədə sıxan hestebo, maştə konfransədə bıvot”-votışe...

“De Heydər Əliyevi ideyon silohinbim”...

Maştənəy çı Nuyə Azərboycon Partiyə təsis konfransədə çıxış kardeyro bə nubə nıvıştəbim. Əmmo çıxış kardey piyəkəson vey be vindıme şıniyəym ki, bo çıxış kardey çətin ki, bəmı nubə bırəso. Əmmo Heydər Əliyev rost be bə səpo ***“Azizə həmron, bo çıxış karde nubə mandəkəson veyin. Çəmə vaxtən kame. Boənən tolışə reqioniku yeqonə təmsiləvon bıə Şirvan Əbilovi quş bıdəmon, demiyənən bə çıxışon oxo bırəsəmon” votışe***. Çoknə de həyəconi bə kursu beşe, ıştə dıli sıxanon vote zalədə nıştə 500-sən vey bə insoni çımı xitab kardey esətən bəştə xatır vardeədə həmonə həyəcon hiss kardeydəm. Hiç çımı yodo benıbəşe, ***“Bentono sard şəxtəye. Əmmo ın zalədə, bentono bıə sardiku əsər-***

əlomət jıqo ni. Çumçıko əmənii Heydər Əliyevi əzəmət, ğudrəti tosbıniyedə. Heydər Əliyevi həşi, həmişə çı Azərboycon xəlği səpeye"- *votıme.* Zalədə qurrə alğışə sədon hejo esətən çımı quşonədən...

Ərəstun Əbiloviku çəmə eli sipriş bıə çəy pıə Şirvan Əbilov həxədə votəyon əvotim ki, çımı kitobi ğəhrəmoni həxədə bıə şah əsəre. Ərəstun Əbilov ıştə pıə həmə reçinə koonədə deəy i vırədə ğəhrəmonəti nişo doy-doy Ulu Navəjəni sənibəton dıminə oqarde əv deştə iqtisodi dastəqi noil bey zınəşbe.

Bıdə maq şoy-vo nıkə, əy Heydəri bardışe,
Çı milyonon dıliku, viriku co kardışe.
Maq ıştə kuətiku xılos bəbiy, əvindiy,
Bə dahi marde həmmə el bəməy, dard hardışe,
Ve şık bıbu, İlhami əy sərkərdəş oqəte.

Ərəstun Şirvanoğlu

Heydər Əliyev iyən İmran Əbilov

Şirvan Əbilovi boə bıə İmran Əbilov dırozə soron Azərboyconədə məsulə vəzifonədə ko kardəşe. İmran Əbilov ıştə viri ən ruşnə simon aradə dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevi jivondə.

1969-nə soriku bino bıə vindemonon ən hırdə xotironən bə ğələm səşe: " 1969-nə sori iyunədə bənə naziri mıovin bə fəolliyyət bino kardeyku i manq peşo Heydər Əliyev bə hakimiyyət oməy. Çımı peşonnəni fəoliyyəti əsos hissə ım dahi şəxsiyyəti rəhbərəti jintono be. Çok zıneydəbimon ki, de H.Əliyevi har konqılə məsələ həxədə qəpjəyro ciddi hozo bey lozime. Iştə iminə kəlmonku zınovnedəbe ki, çı koy dılətonədəş, ya ne. Qəp jəyədə bəştə har sıxani dığğət doəninbiş. Əncəx bəştə mısohibi jıqo şəroit soxtedəbe ki, odəm ıştəni sərbəst hiss kardə, ıştə fiki qırd zınovneydəbe... Çəy viri həxədə isə

əfsonon qəp jəy bəbe. 1979-nə sori tovıstonədə Bərdədə diy təsərufoti koəkon zona mışovirə dəvoniyəninbe. Nazir Məmməd Əsqərov bə Heydər Əliyevi bə Bərdə şey, bə Kirov nominə səvxozi fermə diyəkardənine votışe iyən çımı əyo hozıətiyə koon bino kardey aspardışe. Ruji bənav fermadə bimon, hozıəti koon kardımone. Maşkinə ruji Respublikə rəhbəri əloğədar nazir iyən de katibon bə fermə oməyn. Əmə həmmə sipiyə xələtədə Heydər Əliyevi pişvoz beşimon. Çı Bərdə rəykom katib Rustəm Səfərəliyev mıni bə Respublikə səyvoni təğdim kardışe - nazir mıovine - votışe. Heydər Əliyev bə Səfərəliyevi tərəf qarde iyən i ğədər de rıki votışe: "Voteydəş az nazir mıovini Əbilovi zıneydənim?”

Heydər Əliyev 1982-nə sori martə manqədə həyvondorəti səpe plenum dəvoniyəninbe. Əmə bımi vey ciddi hozo bedəbimon. Həmonə dovrədə az deəy çəy kabinetədə dı kərə şəxsən vindemon kardıme. Əv həmə sahonədə bey ğəzinə jıqobızın həyvondorəti səpeən akademikbe. Həmmə hırdə koon, işkilon xəbə səşe iyən oxoədə votışe ki, həyvondorəti adi sahə ni, yolə qılə elmi sahəye.

HACI HƏMDULLA MƏMMƏDOV ŞƏRƏFİNƏ RUŞİNFAMİ UMR

Yolə Xıdo Həmdulla miəllimi əncəx çokəti kardeyro ofəyəşe. Mıdrik şəxsiyyət, reçinə əməlon xıvand bıə ım kamilə insoni bə dınyo ıştə çəşi okardə mayə manqi 10-da çəy 85 sin təmom be. Həmdulla miəllim de həmmə hestımone bə Vətəni, milləti anqıl bıə şəhrvande. Xəymandəte kardey, xəlği işığinə maştənəyro de oneqıniye ko kardey çəy jimon amale.

Həmdulla miəllimi nom çı Masalli har vırədə insonəti, nəcibəti bənə meyori məsəbeydə. Rəyoni hurmətinə, vıjniyəbıə, nufuzin, mərhəmətinə siprişe. Bədalon diyədə jiyedə. Yurdi vırə boəy har çiku azize, doğmaye.

Həmdulla Məmmədovi taleyədə yolə rol bıə hodisə həxədə ıştən qəp jəydə:

“-1953-nə sori zımıstonbe. Bəvədə həştminə sinfədə handeydəbim. Sardə həvo bə odəmi iliqi ko kardəbe. Tojə-tojə toyki darşiyedəbe. Çəmə kə dıminə mərtəbə eyvonədə bə həşi beşə tərəfi diyəkardəbim. İ kəsi de roy dəvarde vindıme. Imi bəştə pıə votıme. Çımı pıə beşe bə daşt dəvət kardışe ə odəmi bə kə. Əv, oməy bəçəmə kə. Im dırozə bolo, rəvoşinə odəm Heydər Əliyevbe. Voə voə qılə rujbe əv, Lankono oqardəbe, şanqo mande çəmə kədə. Az bəvon çay bardeədə deçımı pıə ve mehribon qəp jəydəbe. Səmimi dast qətımone. Deçımı dərson marəğin be. Çımı zoə bəştə dərson çok fikir bıdə, bəştə çok hande peştıpur məbi. Bəməku Naxçıvanədə dəvinə attestat imtahoni vaxti şaqirdon mıvzu ənıvıştin əy dənən bə ispişkə ğoti, ğutiən de toği dəabastin pəncəku bə iminə mərtəbə voədəyn iyən çı mıvzu cəvobi bə həmonə ğutu dənəyn oəkırnin bə penton. Demiyən vəziyyətiku beəşin- votışe. Bəçımı pıə

votışe ki, çəy dərsonədə şirkət bıkə, bəy barziku qəzet bıdə hande. Bıdə bə dınyo vindemonış, nitqiş inkişof bıko. Çəy molyətinə sohbətonro maştənəy obey pidəmnıbe. İ şəv çəmə kədə ğonəğ mande peso bəçımı jimoni ve nuyəti vardışe. Ə nuyətiye ki, həmonə şəvi bəmı ğoym-ğoym asbardışe ki, zıvonon umutom. Əve ki miyonə məktəbi sə kardey bəpeşt bə ali məktəb şeədən fransızə zıvoni vıjnime handıme orıxnime. Haliədə çımı zoə Vuqar iyən çımı vəyu Arzu xanımən fransızə zıvonədə miəllime. De Uli Navəjəni həmonə vindemoni yodo bekarde zındənim. In soron ərzədə çımı ğəzənc kardə həmmə bəştə ovandonro az bəçəmə Umimmilli Lider Heydər Əliyevi ğazrxom. Ə şəvi az ve xoş bə yod vardəm. Çımı navədə 30 sininə qılə cıvoni piye purbıə qəp jəy detobə esə çımı quşonədəy. Ə voə voə, sehrinə şəvi çımı həmmə jimoni dəqiş kardışe. Ə şəvi çəyku çımı sə pozetivə enerjim çımı ko kardə həmmə məktəbonədə, həmən çımı həndəvoədə bıə şaqird iyən miəllim heyyətim dəvoniye zınəme.”

1963-nə sorədə ıştə ali təhsili de barzə ğıymətonbəsə jəyədə institutədə mande ko karde təklifi doşone. Əmmo bə Masalli zəmini anqıl bey əy okırniyedə bə dumo. Ali təhsilinə mıtəxəssisi ğəzinə ıştə təyinoti səydə bə Bədalon məktəbi. Məktəbədə istedodinə əğılon bə dim bekardeyro cıvonə miəllimi zəhmət yol beydə. Şəş manqi dılədə məktəbədə musiğikoronku iborət ansambl soxteydə. Vey dəvardəni ki ansambli şohrət pevılo beydə bə rəyon. Esə xəlği piyəynə Baloğlan Əşrəfov, Həbib Rəhimov ıştə iminə poon bı ansamblədə şodoəşone.

1965-nə sorədə çəy ko kardə Bədəlon diy miyonə məktəbi tədris koon səpe direktori mıovin vıjniyə beydə. 1966-nə sorədə maarif naziri çəmə xəlği vətənpərvərə, zınəynə ruşinfami akademik Mehdi Mehdizadə Bədalon

məktəbədə beədə çı Həmdulla miəllimi təhsil barədə bardə koon inkişofi dıliku con noy bo cıvonə nəsli təlim-tərbiyə deştə həmə zuy dastpoçə bey vindışone əve əy noşone məktəb direktor. Əv 20 sor bı təhsil ocaği rəhbərəti kardə. Ali kateqoriyayn fransızə zıvoni miəllim Həmdulla Məmmədov peso dırozə mıddət RTŞ-ədə metodist ko kardə.

Mığəddəs Həcc ziyorətiədə bıə bə imoni anqılbıə eli sipriş Həci Həmdulla Məmmədov bənə numunəvi qılə xıyzoni yoli bə cıvonon nımunəye.

CAMAL LƏLƏZOƏ
XİLOSKOR

Qıləy eşə qəmiş kardışe xilos,
Vardışe bO bəmə çəşon şo, sırə.
Unən xəlği zıvon be şəkə, dırıştə,
Unən okardə be kəş həzo curə.

Çe bandon zu, ğıvvə ome bə xəlği,
Duston kəş okarde, be dışmenon lol.
Xəlği vinde ıştə piyə orzon, həx,
Joqbızın xainon eqenin bə qol...

Çe yolə Zəfəri noə be fundament,
Zəminən oqarde bəştə xıvandi.
Ğorbiku har inson qılə barzə band,
Ğorbiku har inson be çanə xandi.

Əmin-aşişəti oqarde bə umr,
Bə qılə hıcumi be həmə umjən....
Ğələbə morxote, unən tov, səbır,
Şimon deştı ğıvvə bə Zəfər, Bıjən!

ÇI RESPUBLİKƏ LİKİ RƏYON

BUZEYİR MAĞƏRƏ
(Lik rəyoni Buzeyir diy. Bə sıği dovri aid elkə əhəmiyyətinəli arxeoloji abidə)

LİKİ RƏYON ÇI İCRO HAKİMİYYƏTİ SƏYVON FUZULİ HACIYEVI 2006-nə sorədə

(QUSARƏDƏ, LANKONƏDƏ İYƏN ŞƏKİƏDƏ REQİONİ MIŞOVİRƏDƏ) BIƏ QƏPON

«Dovləti zıvoni təkmil bey həxədə» fərmoni, "Azərboycon Respublikədə dovlət zıvoni həxədə" çı Azərboyconi Respublikə ğanuni ğəbul karde əslədə çı Heydər Əliyevi 30 soriku ve bardə çı zıvoni siyasəti bə ğanuni hamujyə iyən məntiqi nəticəbe.

-Xəlğ kamaşmard, veyəaşmard ni. Xəlğon həmmə xəlğe. Bə səbəbən Azərboyconədə jiyə xəlğon həmmə xəlğe, əmə hiç kəsi kamaaşmardə Xəlğ hisob kardənimon, həmmə çı Azərboyconi bərobər huğuğinə şəhrvandonin, həmməvonə bəivırə vahid Azərboycon xəlğiye.

-Çəmə həmmə alimonimon, şəxsiyyətonimon arxivon dovlət əhəmiyyəti kəsb kardə sərvəte.

Heydər Əliyevi bənə milli Lideri mıhumə xıdmətonku qıləyən çəmə xəlği tarixi tərəqqiyə ro, mənəvi molyəton, ımrujnəni mənofey iyən inkişof perspektivon əks doə karde çı Azərboyconəti ideyə iyən məfkurə bə formə dənoye. Azərboyconəti xısusi məfkurə təki təbliğ kardə Umimmilli Lider ım fami çı ideoloji əsosi təğdim kardəşe. Azərboyconəti çı dınyo azərboyconijon ikardə, çəmənkiyon məno iyəti, bə vətəni anqıl be təmin kardə çı milli ideoloqiyə təcəssume.

In ideoloqiyə, məfkurə ofəyəvon bıə, hejo ıştə diyarovinde iyən de siyosi mıdrikəti həmməy bə heyrət dənoə Heydər Əliyev hələ 1991-nə sorədə Naxçıvan Muxtar Respublikə Ali Məclisi sədri beədə, dekabrə

manqi 16-də de Ali Məclisin ğərori dekabri 31-də Dınyo Azərboyconijon Həmrəyəti Ruji elon kardışe. Naxçıvan Ali Məclisədə çı Heydər Əliyevi sədrəti iyən biləvositə de təklifi ğəbul bıə bı ğəror peşonəku Azərboyconi Respublikə Ali Soveti tərəfikuən ğəbul be. 1991-nə soriku miəllifiş Heydər Əliyev bıə Azərboyconəti həni bə tarixi həkk be iyən har sor çəmə xəlği tərəfiku barzə səviyyədə ğeyd bey bino be.

Çı dovləti ğəyğu sıxanədə ne, əməli koədə vində, Azərboyconi ğeydiyyot məkan ni, vətəni bə hisob vardə, bəştə dini, milli mənsubiyyəti, ədəbiyyot iyən mədəniyyəti, adət-ənənə hurmət iyən ehtirom şahid bıə milli kamaaşmardon Vətənəti ideol həndəvoədə həniyən ğoym ikardeydə. Xərəboğ mıhoribədə mığəddəsə vətəni zəmini roədə bə canqon şe-şe bə marde çəşi dik diyəkardəkəson iyən şəhidəti bəştə şərəf zınə həmmə: ləzqionən, kurdonən, tolışonən, avaronən, tatonən, rusonən iyən yəhudiyonən azərboyconijonbin. Əvoni iyəndıku etnik amilon, dini etiğad fərğin bıkoən, Vətənəti ikardə. Hiç təsodufi ni ki, çı Azərboyconi ərozi bıtovəti roədə erməni işğalbıkon vəynə bardə canqonədə fərğin be-be ğəhrəmonəti nımonə nişo doə, «Milli Ğəhrəmon» nomi səkəson dılədə milli kamiyon nımoyəndonən heste. İqlə Liki rəyonədə 5 nəfəri Azərboyconi Respublikə Milli Ğəhrəmon nom doə bıə.

Azərboyconəti har çiyku sıftə məfkurəye. Bı məfkurə iqlə Azərboycon Respublikaədə jiyə azərboyconıjin ne, həmən həmmə dunyoədə jiyə azərboyconijon milli marəğon ifodə kardə. Eyni zəmonədə, həmmə azərboycanıvıjon konco jiyeyku iyən çı kon elkə şəhrvand beyku başıkrə nıbeyku çı ıştə mənəvi vətən bıə

Azərboycon Respublikə şıneydə, çəy nufuzi barz qəteydən.

In məfkurə məzmuni barədə Umimmilli Lider Heydər Əliyevi «... har iqılə azərboyconij ıştə milli mənsubiyyətiro ğurur hissi dəvoniyəniye iyən əmə azərboyconçiəti, Azərboyconi zıvoni, mədəniyyəti, milli-mənəvi molyəton, adət-ənənon jiyəninimon» iyən «Az hejo fəxr kardəme, ımrujən fəxr kardəm ki, az azərboyconijim» fikon, ımruj har qılə şəhrvandi bəpe bışıno, çı har qılə azərboyconıji əsos qayəş təşkil kardənine. Əmə azərboyconijon çəmə Uli Navəjən təki azərboyconij beyro fəxr kardəni, ın hisson bə qənc nəsli umutəninimon.

Azərboyconçiəti şərt noy, azərboyconijon fərqin kardə i çandə amil heste. Ən yolə şərt tarixi dəvinonku beşe-beşe debə ımrujnə ruji jiyə çəmə milli-etnik həğiğəton dıminə Azərboycon zıvone. Təsadufi ni ki, "Azərboycon veyəmillətinə Respublikaye iyən ım veyəmillətəti çəmə sərvəte» votə Heydər Əliyev Azərboyconi zıvoni çəmə milli hestımone əsosə atribut, veyəmillətin çəmə xəlğı ikardə əsos amil hisob kardəşe.

DE ZƏHMƏTİ ĞƏZƏNC KARDƏBIƏ DUSTİƏTİ

1994-nə sor dekabri 23-də çı Azərboyconi Prezident de Heydər Əliyevi sədrəti Respublikə (esətnə Heydər Əliyev) sarayədə aqrar islahaton həsr bıə Respublikə mışovirə dəvoniyə beydəbe. Bə mışovirə çı Azərboyconi həmmə reqiononku nımoyəndon dəvət bıəbe. Liki rəyoni təmsil kardə nımoyəndon aradə fermer Xanış Şahıyevən hestbe. Mışovirədə qəp jəkəson Prezident Heydər Əliyevi tərəfiku" aqrar islahaton dair doəbıə aspard iyən sərəncəmon vırə rosniye barədə ıştə oj, ğəzənc kardəbıə ovandonku məlumat doydə, çı elkə rəhbəri bə islahaton dair doə fərmon iyən sərəncamon bəqəm kardəbin. Prezident parson doydə, de diyədə əjiyon vəziyyəti, jimoni mərağin bedə, insonon iyən zəmini ğəyğu mande hissi vebəziyodə karde aid ıştə aspardon votedəbe.

Fermer Xanış Şahıyev bo qəpjəy dasti rost kardeədə Prezident Heydər Əliyev bəy sıxan doydə. Fermer sıftə de dı-se kəlmə ıştəni təğdim kardə. Votə ki, 64 sin hestıme, pıəm 1941-1945-nə soron mıhoribədə həlok bıə. Qılə yolə xıyzoni oqəteydəm. Bı səbəbən bə məktəb şe zınəmni, de təsərrufoti məşğul bıəm. Qandım kaştəme, mol-mələ oqətəme. 22 əğıli pıəm. Dı zoəm Xərəboği riədə canqonədə həlok bıə.

Heydər Əliyev bə Xanış siprişi de murociəti: Xıdo bə şəhidon rəhmət bıkə voteydə.

Xanış Şahıyev bəştə sıxani dəvom kardə votydə ki, mıni bı mışovirə Bəşmə bıə besəbınə mehəbbətim iyən ehtiromım vardə. Televiziyaədə bəşmə qəpon çəmə xıyzon de yolə marəği diyə kardə, şımə har sıxanon çəmə dıliku xəbə doydə. Bo Xəlği şımə kəşə zəhmət çəmə dıli şo kardə. Sidqi dıliku bəştə xəlği anqılış. Bı səbəbən Xəlği

tərəfiku vey piyə beydon, xəlği mehibbəti ğəzənc kardəone.

Heydər Əliyev iyən Lik rəyoniku çəy dust fermer Şahıyev Xanış

Likıj fermer bə elkə rəhbəri rəyonədə aqrar islahaton şeykuən, vəomeyədə vindəbıə koonku qəp jəydə, sıxani oxoədə voteydə:- "Hormətinə Prezident, zıneydəm ki, dınyoədə şımə dust veye. Əqər şımə qələvonə duston nibusə, bə bloknot bınıvıştənən ki, Likədə qələvon Şahıyev Xanış çımı duste." Xanış Şahıyevin qəp bə elkə rəhbəri xoş omeydə iyən əy dust təki ğəbul kardə. Xanış sipriş bə Prezident Heydər Əliyevi yolə hurmət iyən ehtirom kardışe, 1995-nə sor maya manqi 10-də, mığəddəsə Ğıbonə idə ruji ıştə bırijə pəson bə Prezident sarəyi vardə iyən de elkə rəhbəri vindemon kardə, de idi

mınosibəti əy təbrik kardə. Fermer bə Prezidenti ıştə xıyzoni iyən təsərrufoti barədə ətrafin qəp jəydə, Liki camati səlomon rosniyedə bə rəhbəri. Prezident çı Xanış Şahıyevi təsərrufotədə bıə fəoliyyəti ğıymət doydə. Çəy obırə pəson Bokuədə bə şəhid iyən didərqinə xıyzonon baxşə doy sərəncom doydə. Xanış Şahıyev bəştə ənənə sadiğ mandə har sor Ğıbonə idədə ğbonon bıriyedə vardə bə paytaxt de elkə yoli vindemon kardəbe. Azərboycon Prezidenti mohtərəm İlham Əliyev 2005-nə iyən 2006-nə soronədə bə Lik ıştə səfəronədə de fermer Xanış Şahıyevi vindemon kardəşe, dustətiədə ıştə sadiqəti i kərən nımoyiş kardəşe. Xanış Şahıyev 2009-nə sori aprelədə ıştə dınyo dəqiş kardəşe.

2020-nə sori sentyabra manqi 27-də çəmə zəminon ozodəti roədə bino bıə Vətən mıhoribədə Xanış Şalıyevi nəvonən deştə piyəy şirkət kardəşone. Elqun iyən Altay Movlanov boon 44 rujnəni Vətən mıhoribədə bənə ğəhrəmoni şəhid bıən.

ÇƏTİNƏ RUJİ DƏYƏĞ

Novruz Novruzov
Çı Şabran Rəyon İcro Hakimiyyəti rəhbər

Bovə kardəm ki, mıstəqilə Azərboycon Respublikə 21-nə əsrədə jimoni həmmə sahonədə qeş inkişof kardə, bən vılzorbıə qılə elkə yolə ovandon ğəzənc bəka.

Umimmilli Lider Heydər ƏLİYEV

"Çımı əsos məğsəd bəştə xəlği xıdmət kardeye" votə bəyon kardə çı Azərboycon Respublikə Prezident cənab İlham Əliyevi dığğət iyən qəyğu sayədə bə tarixon şoyd, çəmə planeti ğədim inson məskənonku qıləy Tolışə bandon de uli Səvaloni kəşbəqiy bıə, Kəmərkuy, Kinə yurdu, Şanisin zirvon çımı vənqoədə ğəror qətə Liki rəyoniən çəmə elkə əleydə reqionon ğəzinə surətin inkişof iyən tərəqqi royədəy. Çimi nəticəye ki, esə iqlə çəmə Azərboyvconədə ne, ın azman dınyo coğrafi xəritədə Liki axtar kardə nəvə, unvan nızınəkəson, zınəkəson aşmard rujbəruj ve beydə.

Bə zənqin osmon bolo doə bandon vənqoədə, barzətisə ğəror qətə, osmonon i ğədərən nez bıə bı çəmə ğədimə yurdi vırə dovlət rəhbəri ali ğonəğəti bı vıron səfəron, ziyorəton həzosorəti çımı yoddə ən aziz, bənə mığəddəsə qılə xotirə de noğodoy oqəte, çəy xoşə təəssuroton dılədə jiyeye.

Likijə duston çı Azərboycon Respublikə Prezidenti cənob İlham Əliyevi bə bı reqion səfəron anqıl kitob hozıkardey, i vaxton çı Liki rəyon İcro Hakimiyyəti rəhbər ko kardə şəxs ğəzinə çımıən bə kitob daxil kardə qılə nıvıştəy çımı hozo kardey xahiş kardeədə, bəçımı viri

xəzinə dim qətıme. Xəyol mıni bə çımı umri viri kitobi əbədi nıvıştəbıə dəvardərujon bardışe. Ən çətinə məğamondə ğəti qəror doyro tikror-tikror bə ənəmardə irsi mırociət kardəm çəmə Umimmilli Lider Heydər Əliyevi viriskiyə irsi bəçəşi və oməy; "Ən yolə şəxsiyyət ıştəku ve mənsub bıə cəmiyyəti şıniyə, çəy hestımoni iyən xoşbəxtəti noğodoy roədə ıştə jimoni doə insone". Çı Uli Navəjəni ın kəlom həniyən ve ım dahi şəxsiyyəti çı jimoni amali nişon doydəbe. Azərboycon, Vətəni piyə ğətnıbıə Uli Navəjəniən çəmə elkə cənubi-şərqiku ın bandi kəno rəyoni, çı Liki soyə zəhmət odəmon qılə i xoşə mınosibəti hestbe. Bə səbəbən bı sərhəd rəyoni xısusi fik doydə, ıştə dığğət iyən ğəyğu nıbıriyışe. Bə odəmon, siprişon hurmət, ehtirom nişo doydəbe.

Imi nişo doə viro benışə ləzonku qıləy zoljiyə çəmə President 2002-nə sor iyuni 23-də mıni bə Qoranboy rəyoni çı İcro Hakimiyyəti bə rəhbəri vəzifə təyin kardeədə ın ko be. Sohbəti zəmon:

Xanış sipriş çoknəye? Votə, parsəşe.

Azən cəvob dome ki: Çoke.

Uli Navəjən: "Əv, çımı duste", votışe.

In, dı cumləku iborət qəpədə yolə hikmət hestbe. Dovlət idorəvonətiədə, nəhənqə soxtemonə bə koon ğəyğu diyənıkardəy, dust votə sadə de zəhmətə odəmi bıə mınosibətone sədoğət. Diyəkə, çı dahiyəti, soyəti, yolyəti viriskə nişonəbei ım iyən zəmonən nişo doşe ki, ın mınosibəton çı yolə dahi varisi çoknə yolə değədrzıne dəvom doşe karde.

...Çı umri jıqo virobenışə ləzon, məğamon, hodison bedə ki, inson əy əncəx ıştənki hisob kardə. Ə ləzon, məğamon şo-şodkoməti, fərəhi, ğururi de cokəson paybaxş karde sanki "xəsisəti" kardə, jıqo bızın çəvon

adibeyku ehtiyot kardə iyən jəqo bı səbəbikuən, ve vaxt çəvon məhz ıştə dılədə mənəvi qılə xəzinə təki de noğodoy jivondə.

Deçəmə Uli Navəjəni ə ğədərən ve nıbıə, əncəx bomı har qılə bə qılə insoni umri vəs karde ğədər, şəxsən mıstəğimə unsiyyətədə çımı bıə məğamon heste ki, əvon çanə bıvotoş mığəddəse. Diyəkə, jəqo bı mənoədə çəmə Umimmilli Lider, Uli Navəjəni təki ıştə dıldə, yodədə jivondəm.

Beşək, keynəsə həmonə xatironku qeşə sıxan obəkam. Imruj isə, har kərə bə yod dəşeədə çımı ruhi lorzinuyə ə xotironku qıləyni qəp bəjem.

... 1998-nə sorbe. Bəvədə az Liki rəyon çı İcro Hakimiyyəti rəhbər vəzifədə ko kardəbim. Həmonə ruj tovıstoni boxorə iyulə manqi dıminə haftə, həniyən dəğiğ, 9 be çoştəku xəyli dəvardoən, ruj dıroz beyku, bə şanqo hələ tikəy hestbe. Sori bı vaxtonədə həvoən adətən ve boxor dəvardə. Çoknə votəy, zəmin-osmon vəş qətdə suteydə. Əncəx ə ruj həvo aşişbe, həşi otəş odəmi jıqoən sutdənıbe. Həşiyən ojə osmoniku tikəy ıştə diyənon ekardəşbe.

De zəmini islhati anqıl de bumiyə əholi vindemon kardey, lozımi izohatə koon bardeyro şəbim bə diy Murya. Odəmon, diy miyonə bıriyə dəvardə maşinə roy jin tərəfədə, qədə məydonədə qırdəbıəbin. Nezbim de diy xıvandon dast qətıme. Sıftəku bomı noəbıə mizi dumutono dəvardim qırdəbıəyonku çəvon nışte əjo kardıme. Bə odəmon i kərəən çəş novnıme. Çımı nəzəon hələ dəvardə kolxozə vaxtonədə anqıəti briğadir ko kardə vaxtonku çımı çok zınə Sətulla siprişi vindışe. Bı sininə merdi xısusi ehtirom nişo doy lozim zınıme. Sətulla sipriş, bənav boy, vindemon bıkəmon.

Sətulla sipriş odəmon araku beşe bəmı tərəf i çand ğəm pıye. Azən ıştə vırəku əştim bənav mizi pesto beşim. Iştə rostə dasti dast qəteyrobə merdi tərəf dıroz kardıme, çəpə dastiən, səmimiyyət əloməti beyro, rost kardıme siprişi amisə noy piyəme. Nə çımı dıroz kardə rostə dastım çı Sətulla bəmı dıroz kardə dasti rəsəy, nəən çımı çəpə kəş bə merdi ami. Bəmı jıqo oməy ki, merd bə dumo lənqər jəşe. Ne, məvuji, hejo azən lanqər jəme. Zəminiku qıləy vıyyə rost be. Veyə vırədə qardə ofot rost be ərş. Har çiy çəmə çəşiku bə vir dəvoniyə zınə qılə ləzi dılədə bino be.

Ha, ın mənzərə bəmı tanışbe. 1976-nə sorədə Uzbəkistonədə ləşqəri rədonədə xıdmətədə beədə, hejo bəvədəən tovıstonə manqonədə, Quluston viloyətədə jıqo qılə "səhnə" bəçımı sə oməbe. Zəmin çı dıyo dalğon təki iberdəmədə bə hərəkət omə oşiniyəbe, vıyyə rost bıəbe, qard rost bıəbe iyən de qılə sıxani, dəhşətinə bumələrzə bıəbe. Çı Buxara şəhri nezədə bıə Qazi şəhri rıjiyə, zəmini dimiku ni bıəbe.

Esə ımən jıqo bızın eynən həmonə bumələrzəbe. Imrujən çımı çəşi vədə zəmin, di-diton soron bə nav bey ğəzinə jıqonə ləpə yəşe. Çımı çəşon peqıniye nənni ğəzinə oşiniyə kəon. Şı xos ki, rıjiyedənıbe, qındənıbe. Çəyo i ləzədə vıyyə bıriyə be, siyo ofot ni be. Ladəyku jıqo ıştə daston bə osmon rost kardə "ha Xıdo, ıştən komək bıbi", votə camatən tam jəşone mandin.

Nəzə səğandıme bə həndəvo. Şukur, iyo qılə tələfot nıbe. Əmmo ın bəmı rohəti nıvardışe. İ ləzədə bəçımı ağli sa fik oməy. Bə didənıqiniyə pıyəyəm penc şəş ğəm kənoədə, roy kənoədə hozo mandə bəştə maşınıi tərəf. Nıştim dəroqınim bə rəyoni mərkəz. İ çandə dəğiğə bənav çımı vində, çəşon vədə zəmini ləpə jəy tikə rərə bəçımı dıləton de vıyyə peçıniyə, səm isə de qurrə purbıəbe. Roy

dırozi bə ətrof, roysə diyonədə kəon, ejəyon diyə kardəm, xərobə bıə, nıbey odyəsdəbim dəğiğ zınem pidəmbe, tadibim bə rəyoni mərkəzi...

Oşko bıvotom ki, 90-nə soron sıftədə çəmə respublikə har vırədə bıə ğəzinə, mı ko kardə rəyon likədə da ruj quzəron çətinbıəbe. Çəmə Umimmilli Lider xəlği təkidinə tələbi bə hakimiyyət sənibəton oqardeyku peşo odəmon dimədə bıə ranqəvnətiən tojə duz bedəbe, sardınbıə bə "kulə" şə təniyon esə-esə sı bedəbe ki, ımən çı Xıdo vığandə “bumələrzə” be...

1998-nə sor iyuli 9-də deçəmə vaxti saat 19:19-də Tolışə bandonədə 6,5 bal zuyədə bıə ın bumələrzıə çəmə respublikə cənubi-şərq reqioni xəyli zərər jəşbe. Liki kali diyonədə jimonə kəon qırd rıjyəbin. Bə ğəzo vəziyyət eqıniyə kəonən vebin. Im iyən ya co dərəcə zərər nıkəşə, xəsorət nısə jimonə məntəqəş iyən ya ejə isə vote bəbe ki nıbe. Xoşbəxtətiku bumələrzə çoştəku kamişi dəvardə, odəmon so bədə, ko vırədə bıə vaxt bino bıəbe. Bəlkəmən bı səbəbiku insononədə qonə xəsorət səkəs deçəvon xəşiəti anqıl ciddi zərər kəşəkəson bıənıbe. Həmən Liki bandon cıvonəti rəsəbe bə dod. Əslədə çı bumələrzə episentr rəyon Likbe. Episentrdə isə Azərboycon Elmon Akademiyə təkonon 7 bal zuədə beyı bə ğeyd səbıəbe. In bandon hələ cıvon iyən ğoymin, ıştə inkişofi dovri jiyeydən. Co coğrafi ərozidə jıqo qılə zuədə bumələrzə sələmətəti çı qumoni ozodəti bə i ton, hiç umu kardeyən təyə xıyolbe. Liki bandon isə durum hardışone...

Əbədijiyə çəmə Prezident Heydər Əliyevi aspardi əsosədə Sər naziri mıovin, Fovğaldə Holon səpe çı Hokuməti Komissiyə sədri Abid Şərifov, çı komissiyə sədri mıovin, Meliorasiyə iyən Ovi Təsərrufoti Komitə sədri Əhməd Əhmədzadə iyən co rəhbər vəzifəyn

şəxsonku iborət rəsmi nımoyəndə heyəti oməy bə Lik. Çı bumələrzə fəsadon arəku rost kardeyro rəyon təşkilotonən deyəvona bə i vırədə bə ko bino kardışone.

Bumələrzəku dı ruj dəvardəbe. Dəvardə dı rujədə vaxt pəydo kardəmnıbe bışum bıqınom diyonədə de əholi vindemon bıkəm, de vəziyyəti çəy vırədə oşnə bıbom, həmən koon çoknə şey barədə marəğiro beşəbim ıştə ko çəşmə bıə dıminnə mərtəbəku eşəbim bə iminə mərtəbə ki, iyo İcro Hakimiyyəti umumiyə şobə mudir Təhməz Əliyev həvilconi rosnişe ıştəni bəmı:

Hejo esə Prezident Aparatiku zanq jəşone, cənab Prezident Deşımə qəp bəje! votışe. Əv, ın xəbəku jıqo qin kardəşbe ıştəni ki, hiç nımande mıni çəşnıkardəy omey təkiən rə oqarde bə dumo.

Rosti bıvotom ki, hejo az ıştənən bənə Təhməz miəllimi de həyəconi petatim bə pe. Bəştə kabinet dəvardimn çəyo telefoni dastəqi rost kardıme. Qəpjə məntəqəsdə telefonəvonə kinə mıni dərhal çı Prezident Aparəti nımoyəndə riyədə umuj kardışe.

Ğəbuli çəşməku:

Esə cənab Prezident deşımə qəp bəje votışone.

Həyəconinbim, bəlkm çımı sədoən larzeydəbe.

...Bəli, cənab Prezident, vote səlom doy piyedəme ki, çəmə Umimmilli Lider çımı bənav votışe. Telefoni çə səyku Uli Navəjəni doğma, şaqraq sədo oməy. Demı səlom-əleyki bəpeşt de təmkini vəziyyəti parsəşe umute bino kardışe. İminə sıftəku insonon xəbə səşe. İnsoni tələfot ni ki? Vey zərər qıniyə?

Çəmə Prezidenti təmkinin, doğmə sədoku ıştəni bə dast səme. Çəmə Uli Navəjən har sıvoliku peşo qədəy fosilə doydəbe, demıyən çımı fiki dəğiğ karde arxayin, sərbəst qəp jəy şəroit, imkon doydəbe.

Umimmilli Lideri ıştən kəlome: "Qərək ıştı nəbz de Vətəni nəbzi i bıjəno!" Hejo dılış de doğmə Azərboyconi dıli i jə Uli Navəjən çəy səlomon həmmə bə likijon rosniye, çı dovləti bəvon dəyəğ mandey, yardım kardey rosniyey aspardışe.

Telefoni qəpon sə be. Bənə pərəndə ıştə vırəku rostbim ın xəbə elkə rəhbəri şəxsən zanq kardə, de vəziyyəti həni çəy ıştən marəğ nişo doy, həmişə bey ğəzinə çətinə ləzonədə ijənən deyəvon i bey, dəyəğ mandey, bəvon səlom vığandey, buməlarzəku dəvardə ın dı rujədə hələən bəştə ome nıznə odəmon rosniyero tadibəsəbim.

In xəbə de avəvu surəti həmmə rəyoni pevılo be, ən həndəvərə diyon şəbe rəsəbe. Uli Navəjəni ın telefoni zanq çı buməlarzə ozo-bizo sanki qılə məlhəm be. Çı Odəmon dimədə bıə xof, norahətəti, niqoranəti bənə əvəsori avə ov be şe. Çı telefoni zanq şo-şodkoməti dılqirəti iyən kədəri dejıqo danəbe. İnsonon həniyən əmin bin ki, ımon sadəcə dılvandi doyro bıə sıxanon nin.

Kırtə vaxtədə çı respıublikə hokuməti mıvofiğ komissiyə bə ziyon kəşə xıyzonon ziyaniro kompensasiyə doəbe, ğeyri hukumət, co-co təşkilattonku, rəyononku yardım kardəbe. Abodəti, bərpo koon nuyə qılə vusət səşe.

Esə ə vaxtonku soron dəvardən. Bumalarzə iyən çəy vardə xərobəti bəlkəmən vey vaxte yodo beşə. Əncəx Uli Navəjən Heydər Əliyevi bə sadə insonon nişo doə dığğət iyən ğəyğu, bəvon doə umi iyən bovə likivıjon dılədə daim ğurur zandə kırç iyən bənə azizə qılə xotirə jiyedə.

Çı Azərboycon Respublikə Prezident cənob İlham Əliyev çəmə elkə çı har qılə reqionu, məhol bə dinamik inkişofi, tərəqqi, çı elkə har qılə şəhrvandi sosial rifohə holi xısusi dığğət doydə. Çəmə dovləti rəhbər, vote

ğəzinə, "har qılə azərboyconiji Prezidenti" beyı deştə ko, əməli iyən de siyosi fəoliyyəti sıbot kardə.

Vaxtbəmiyon bə reqionon, bə co-co məhol koquzar səfəron, bumijə səbəson coninə unsiyyəti, ğəyğu iyən de problemon hejo çəy vırədə oşnə be marəğ nişo doy, çəvon həlli, xısusi qılə nezbe iyən ın səfəronədə rost kardə bıə nikbin əhvol ruhiyyə bo har qılə vəzifəynə şəxsi nımonə, ornək, har rujnə fəoliyyəti normaye.

Azərboycon Respublikə Prezident cənab İlham Əliyevi Qoranboy iyən Şabran rəyonunədə bəçəy pişvoz beşe şod-şodkoməti İcro Hakimiyyəti rəhbərı ğəzinə azən jiyəme. Cənab Prezidenti bə Lik kardə ovandinə səfəronən bomıro esə çımı ko kardə rayonon ğədər vey vacib bıə. Az qırd de ğətiyyəti voteydəm ki, məhz ın tarixi səfəron nəticədə ımruj Lik çı Azərboyconi əsl vılzorə qılə kişvəri peqardə.

Hejo bı səbəbən çəmə mohtərəm Prezidenti iqlə likijon ne, de Azərboyconi piyemoni jiyə, doğmə Vətəni həniən abod, həniən reçinə, həni firəvon vinde piyə çı elkə har qılə şəhrvandi minnətdorəti, besəbınə təşəkkurə unvane.

Rujbəruj reçin bıə, yolbıə kəş-pər okardə çəmə doğmə Liki aradə çımı ro eqıniyedə. Çımı yol bıə perəsə ın diyari ımrujnəni novrəğ bəçəy soxtemonon vəynə ıştə dıli de minnətdorəti hissi pur kardeydə. Bıdə Lik deştə əzəməti bəçəy vəqonədə bıə fusunkorə Tolışə bandon tən bıbo, bəy bıdamo, Çəmə Azərboyconi rəvoş bıbo!

ÇI HEYDƏR ƏLİYEV MƏKTƏBİ DƏVARDƏM

MİRİ QƏNBƏROV
Çı "Azərkontrakt" Səhmdor Cəmiyyəti sədr

...Az əminim ki, əmə çı Azərboycon dovlətəti debə esə noğo doy oqətey ğəzinə, çımi bəpeştən noğo bədomon obəqətemon.

Umimmilli Lider Heydər ƏLİYEV

Yolə ictimoi siyosi xadim, dınyo şohrətinə diplomat, Uli Navəjən Heydər Əliyevi 30 sornə rəhbərəti dovru çı Azərboyconi tarixi nuyə mərhələ bəçəmə salnomə de telıə hərfon nıvıştə bıə səhifonin. Bı soronədə Azərboycon bemisilə dərəcədə tərəqqi kardəşe vılzor bıə, çəmə xəlğ oqardə bəştə rişə, milli mənəviyə molyətonış xıvand beşə, mıstəqiləti qəzənc kardə iyən bə sivil elkə peqardə.

Mıstəqiləti bə dast vardə bəpeştə Azərboycon Respublikə İM-on, ATƏT-i, İslam Konfransı Təşkiloti, MDB-nin, Qara Dəniz Elkon İqtisadi Əməkdoşəti Təşkiloti, çı Avropə Şurasə uzv bıə, Dınyo Banki, AYJB, AİB təki bank qurumon, Parlamenton arə İttifoq, Avropə İbemoni NATO iyən co beynəlxəlğ təşkilaton vəynə, foydəyn əlaqon soxtəşe.

Çı Umimmilli Lider Heydər Əliyev dıminə kərə bə hakimiyyət deştə ome Azərboycon dovlətçiəti qin kardeyku xilos kardəşe, beynəlxəlğə aləmədə yolə nıfuz ğəzənc kardəşe.

Azərboyconədə çı demokratiyə inkişofədə mıstəsno rol iyən bemislə xıdməton bıə Heydər Əliyev şəhrvandon sosial iqtisodi ğəyğon xısusi dığğət rosniyedəbe. Elm, mədəniyyət, incəsənəti xadimon, həmən bə həmmə

ruşunfamon dəyəğ bedəbe. Bə çəvon səmərəynə fəoliyyəti har cur şəroit iyən imkon soxtedəbe.

Heydər Əliyev iyən Miri Qənbərov

Fəxr kardəm ki, azən Heydər Əliyevi məktəbi dəvardəme, ımrujən deçəy ideyon jiyedəm fəoliyyət nişo doydəm. Hejojiyə Prezidenti de 16 oktyabr 1994-nə sor tarixinə fərmonı az çı Azərboycon Respublikə Ticorət naziri təyin kardə bim. Bı vəzifədə se sori nezi ko kardıme. Heydər Əliyevi de 17 dekabr 1996-nə sor tarixinə fərmoni dəvardə çı Material Ehtiyaton Nazirəti əsosədə Dovlət Kontrakt Korporasiyə "Azərkontrakt" Səhmdor Cəmiyyəti soxtəbe. Çı elkə rəhbəri de 24 iyun 1997-nə sor tarixinə sərəncomi "Azərkontrakt" Səhmdor Cəmiyyəti sədri təyin kardə bim.

Dovləti nımoyəndə təki Beynəlxəlğ Bağdad Yarmarkaədə şirkət kardə, Turkiyədə, Almaniyədə, Hollandiyədə, Sudanədə, İtaliyədə, Belçikədə, Səudiyyə

Ərəbistonədə bıəm. Xarici elkonədə deştə həmkoron vıjorə iqtisadiyyati təcrubə umutə iyən Respublikəədə qeş pevılo bey təşəbbus nişo doəme. Dı kərə çı hukumət nımoyəndə heyəti tərkibədə bə İron şə, buməlarzəku zərərkəşəkəson komək kardəşe. Turkiyə iyən Almaniyə səfəronədə çəmə respublikə xəyli ərzağ məhsulon vardey təmin kardəme.

1998-nə sori 9 iyul ruji çımı xotirədəy. Cənubi-şərq reqionədə 6,5-7 bal zuyədə buməlarzə bıəbe. Oxonə sa sorədə məholədə ın curə zuninə buməlarzə bıənıbe.

Heydər Əliyev iyuli 14 də çə "Azərboycon Respublikə tolış reqionədə bıə çı təbii fəlokəti arəku rost kardey tədbiron həxədə" sərəncom imzo kardışe. Sərəncomədə Naziron, komiton, səhmdor cəmiyyəton, mıvofiğə sər idaron bə fəlokətə zonə səbəro kardə bey. Sər naziri mıovin, Fovğəladə Holon səpe çı Komissiyə sədr Abid Şərifovi rəhbərəti kardə yolə nımoyəndə heyət bə tolışə rayonon dəro qının. Azən çı nımoyəndə heyəti tərkibədəbim. Buməlarzəku ən ve Lik rəyoni zərər kəşəbe. Hokuməti tərəfiku bə rəyon 116 ədəd çodo vığandəbe, 150 milyon mənot vəsoit co kardəbe. Çəmə eli, oba çətinə məğomədə çımı rəhbərəti kardə cəmiyyəti daxili imkonon hisob 70 milyon mənot inşooti materiali vardəbe. Diyon qıləbəqılə nəvəmone bə çiki kə zədə qıniyəbe bə həmonə səbəson koməaəti kardəbe. Likijon bə bı ğəyğu, bı təcili yardımiro bə Heydər Əliyevi nomi de soron nomə, teleqram vığandışone. Bı təşəkkur noməonədə əvon Heydər Əliyevi bəştə ve yolə dəyəğ hisob kardəbin. Heydər Əliyevi bə Azərboycon dıminə kərə rəhbərəti kardə soronədə Liki vıjınon bəmı etimod nişo doşone bə Milli Məclis deputat vıjnişone. Bənə Prezidenti komandə uzvon qıləy millət vəkili bıə soronədə çımı fəoliyyət

həniyən qeş be, deçımı həmvırəyjon əloqonım mehkəm be. De rəyoni rəhbəron vindemonədə problemon, həll nıbıə məsələon umute çı respublikə əloğədor təşkilaton rosniyedəbimon. Çımı çı Xəymandəti tədbiron təşkilatəvon bey eli aradə çımı nufuzi rost kardəşe. Çandə kərə de qaçqınon bə vindemon şə, bəvon maddi yardım kardəme. Liki bə çanqılə diy şə roonədə pardon kəşe, abidon bərpo komək kardəme. Bokuədə jiyə ruşunfamon mənzil-məişət şəroiti çok kardey, imkon daxilədə ailə uzvon de ko təmin kardey çımı diğğətiku şəni. Çı Heydər Əliyev siyosi kursi dəvombıkə çı elkə Prezident İlham Əliyevi bə jimoni dəvoniyə iqtisodi siyosət çı Azərboyconi şəhrvandon social-iqtisodi vəziyyəti doim çok kardey səbəro bıəbe. Prezident İlham Əliyev xarici siyosətədə Uli Navəjəni tərəfiku mıəyyən kardəbıə vahid strateqiyə nımoyiş doydə karde. Prezident həxin be-be ğeyd kardə ki, çı har konqılə elkə inkişof çı qanuni aliliyəti noğodoyku, şəhrvand cəmiyyəti təsisatonku başıkrəye. Prezident cənab İlham Əliyev bə co-co reqionun səfər zəmoni de əholi dəvoniyə vindemononədə xəlği jimoni səviyyə barz kardey çı quzorani çok kardey səbəro kardə roonədə vində bıə koon iyən bə jimon dəvoniyə bıə tədbiron barədə mıntəzəm məlumot doydə. Imi bə cənub reqioni həmən bə Liki səfəronku həniyən yəqin kardey bəbe. Prezident 2005-nə sori pozədə bə Lik ıştə səfərədə Lankon Lik roy əsosinə təmiriku peso oj beədə qəp jəşe, nubəynə sorədə çı ğazi kəməri okıriniye bə jimon dəvoniye doşe zıne. 2006-nə sori oktyabrədə dıminə kərə bə Lik omə, doşe ğazi kəmər bə istifodə. Elkə Prezident həm Likədə, həmən Bokuədə çəmə vindemononədə de ın dı tarixi hodisə mınosibəti çı rəyoni siprişon nomo doəme ıştə minnətdorəti.

Çımı ictimoi fəaliyyətən mohtərəm Prezident tərəfiku qıymət doəbıə. Çımı 70 sornə yubileyədə çəmə Prezidenti Sərəncomi de "Şohrət" ordeni təltif kardəbıəm. Dəvardə sor çımı moəo bey de 75 sori mınosibəti Prezidenti fəxri diplomi loyiğ vindəbıəm. In mıkofoton cənab Prezidenti bə eli siprişi bıə hurmət iyən ehtirom təki molyət doəbedəm.

Çı Azərboyconi mıstəqiləti tarixədə ənəmolə rizon noə Uli Navəjəni loyiğinə dəvombıkə cənab İlham Əliyevi çəmə elkə həmmə istiqomətonədə inkişofi, həniyən qudrətin iyən bə zuninə dovlət peqarde şəy nişo doə fəoliyyət iqlə çəmə respublikədə ne, beynəlxəlğə aləmədə barzə ğıymət doəbeydə.

YODOBENIŞƏ VİNDEMON

Cavid MƏMMƏDOV,
Unikapital ASC-i sər mıhosib

Sohbət çımı jimonədə molənıbıə rizon noə qılə vindemoniku şedə. Da sor bənav çımı yol bıə perəsə Lik şəhrədə Arif Nuriyev nominə 1 aşmardinə miyonə məktəbi sə kardəme. Iştə sənədon dome bə Azərboycon Dovlət İqtisad Universiteti. İmtahanon ədalətin dəvardin, nəticon elon bin. Mımkun 700 baliku 694 bal qırdə kardıme beynəlxəlğ bə iğtisadi mınəsibəton fakultə daxil bim. Həməyku ve şobıə çımı mərhumə moə Adilə xanımbe. Çəy şod-şodkoməti dınyon ğədəre.

İmtahanədə çımı qırdə kardə bə baliro həmonə sor ali məktəbon daxil bıə abituriyenton aradə dıminə vırədəbim. Bəçımı bı ovandi miyonə məktəbədə bəmı dərs doə muəllimon, sinifi həmronən şo beydəbin. Şim bə məktəb, deştə miəllimon vindemon kardıme. Mıni təbrik kardışone, nuyə ovandon arzu kardışone.

Ali məktəbədə dərson bino bin. Xoşə xəbə məsəme. De barzə bali bə ali məktəb daxil bıə tələbon Uli Navəjən Heydər Əliyevi sentyabri 3-də vindemon dəvoniyəbe. Dahi şəxsiyyət de tələbon qıləbəqılə dast qətışe. Novbə rəsəy bəmı. Ə dahi inson çımı dasti eqətşe: Tı bə Prezident təğaudi loyiğ bıəş, votə, diplomi təğdim kardışe bəmı. Jıqo bızın həmmə dınyo baxşəşone bəmı. Oxo, de Uli Navəjəni dimbədim vindemon karde hiçən bə har kəsi nəsib beydəni.

Çımı universitetədə təhsil sə soronədə ə yolə dahi etimodi ğəzənc kardeyro dastpoçə bim, Prezidenti təğaudım səy. 2005-nə sorədə çı bakalavr pillə de

fərqlənmə diplomi bəsə jəme. Diplom bəmı təğdim kardə ruji çı Uli Navəjəni məzori ziyorət kardıme tojə vılon nome əyo.

Bə ğərar oməym ki, ıştə təhsili dəvom bıkəm. Çı İqtisad Universiteti maqistraturə daxil bim. In təhsili pilləən 2007-nə sorədə de mıvəffəqiyyəti bəsə jəme, bə fərğlinə diplomi loyiğ kardəbim.

Bə əməq fəoliyyəti bino kardeədə bo ko pəydo karde çətinəti nıkəşəme. Şəxsi iyən çı dovlət mıəssison inşoot, neft, qida sənoye, maliyyə iyən bank sektoriədə ko kardıme. Unikapital Oj Səhmdor Cəmiyyətədə sər mıhosib vəzifədən ko kardəme.

Çəmə elkədə qənc mıtəxəssison de dovləti qəyğu əhotə bıən. Uli Navəjəni tərəfiku realə relsisə noəbıə qəncon siyosəti ımruj Prezident İlham Əliyev tərəfiku de ovandi bə jimon dəvoniyəbedə. Cıvonon, xısusən mıstəqiləti dovrədə ali təhsil səbıə qəncon cəmiyyəti jimonədə roli vebe, bəştə loyiğin vırə qəteyro qeşə məydon ojbıəbe. 1994-nə sorədə Uli Navəjən tərəfiku soxtəbıə Qəncon iyən Vərzış Nazirəti həndəvoədə de sa həzoon zoə iyən kinə i bıəbin. Əvon çı İlham Əliyevi rəhbərəti jiyədə fəoliyyət nişo doydən, çəmə elkə vərzışi şərəfi noğo doydə, çəmə elkə həmmə dınyoədə doydən zıne.

Soron dəbavarden, de Uli Navəjəni çımı vindemon yodo benışə bə qılə xotirə bəqarde, çəmə xıyzonədə bə yod dəbəşe iyən bəy Yolə Xıdoku hejo rəhmət votəbəbe.

Ə SORON BƏ XOTIR VARDEƏDƏ

Abbas ZAİDOV,
əməqi veteran

Azərboyconi piyey Azərboyconçiəti hissiyati bəştə oqırdıniye voteye.

Umimmilli Lider Heydər ƏLİYEV

Bə zəmini bə zəhməti anqılbıə xıyzonədə həd-buluğ rəsəm. Dədə-boboku kaşteqıl əkəmon. Pozədə peşandəvon, tovıstonədə dıvenəvon bıəmon. Çı zəmini har vıjəku istifodə kardəmone haştəmonni ki, təy bımando. Çı Livədirqə zardə qandım de nomi votə beydə, bə hamusiyə diyon məhsulinə tum təki doəbıə.

Çımı hırdənəti yolə Vətən mıhoribə soron eqıniyə. Bəvədə çımı pıə Əli merd çəmə diyədə "1 May" kolxozi sədr ko kardəşe. Kolxozədə istehsol kardə məhsuli i poə bo cəbhə bə dovləti doəbıə, i poən kolxozədə koəkon i sornə zımhori qen-bol rəsə. Həmən bə hamusiyə rəyoni əhaliyonən dast qətəbıə.

Mıhoribə soronədə çəmə kolxozi kaşteqılədə iyən moləvonətiədə ğəzənc kardə ovandon dovlət tərəfiku barzə ğıymət doəbıəbe. Çımı pıə iyən mamu orden iyən de medalon təltif bıən. Çəmə nəsli bə zəmin anqılbe mıniyən bə diy təsərrufoti mıtəxəssisi bey bə ruf vardışe. Miyonə məktəbi sə karde bəpeştə bə Qəncə Diy Təsərrufti İnstituti daxil bim. Soron tam-tamijə dəvardin. Ali məktəbi sə kardıme oqardim bə di, diy təsərrufoti idorədə ko kardıme. Kon vəzifə aspardışone, ıştə etimadi nişo dome, xəlği xıdmətəndə bim.

Heydər Əliyev Bə Azərboycon rəhbər vıjiniyə bəpeşt çı bandi rəyonon intibah dovr binobe. Ğəbul bıə ğəraron bə jimon dəvoniyəbeycən təsərrufaton rostbin, nuyə sahon inkişofiro qeşə məydon obəy. De Ulu Navəjəni sərəncomi bə dumo mandə kolxozon vıronədə dıjdə dovlət təsərrufoton sovxozon soxtəbin.

1976-nə sorədə bəmı etimad nişo doəbe rəyoni dıjdə təsərrufatonku bıə Səməd Vurğuni nom bıə sovxozi direktor təyin kardışone. Bə sovxoz 12 diy umuj kardışone. Təsərrufoti zəhmətpiyə odəmon peştıpur be-be 350 hektar bandonədə anqıə boğon ejəmone. Əməni oməvədədə məhsulu emal karde məsəlonən norahət kardəbe. Bə Respublikə təşkilaton mıraciət kardımone. Ağçay votə vırədə anqı emal zavod ejəbe. Sorədə bə dovləti 2500 ton anqı həvatdəbimon. Bə dast omədoyənə hisob bə diyon rohatə roon okırniyəbe, kəon ejəbe, camati ruj-quzəron çok be.

Həştominə soronədə anqıəvonon muşaviron dəvoniye bə ənənənə peqardəbe. De Heydər Əliyevi sədrəti dəvoniyə jıqo mışoviron qıləyədə çəmə rəyoniyən iminə katibi qəp jəşe. Əv, sıftə 2500 hektar anqıə boğon həxədə, məhsul eqıniyə anqıə boğonku 400 ton anqı qırdə kardə bey zınovnişe. Heydər Əliyev mıraciət kardışe bə zal votışe: Dast bıkuyənən. Zalədə alqışon məsəbin. Çı Uli Navəjəni dimədə təbəssum vindəbe. Bəştə sıxani dəvom kardışe: Lik camatı həni firəvon jiyəninbe. Cəlilabadi iyən çı Şamaxi, Fuzuli de sa həzo tonon istehsol bıə anqıku çı Liki 400 ton məhsul ve qiymətin (iyən molyətine. Bəşmə şımə koonədə ovandon arzu kardəmon.

In sıxanon esəən çımı quşiku şedənin. Ə soron çəmə nalyyətonmon məhz ın sıxanon təsiri jiyədə bə dast

vardəbe, çımı rəhbərəti kardə sovxoz çandə kərə “dəvardə bə Sıə baydəği” loyiğ vindəbe.

Heydər Əliyev çı Respublikaku şe bəpeşt Mixail Qorbaçovi nomeşə nuyəsoxtə siyosət çəmə rəyoni təsərrufaton mıflis kardışe. Anqıə boğon məhv kardəbin, əholi beko mande. Zavodədə avadanlığon "bəqon" hakimiyyəti dovrə rıjniyəbe.

Ulu Navəjəni bə hakimiyyət de oqarde iqtisadiyyati həmmə sahonədə be ğəzinə, aqrar sahədəən islohət binobin, Heydər Əliyev çı aqrar mulkiyyətçiəti ofəyəyə şə royku qəp jəyədə votedəbe: "Əmə çı aqrar sektori inkişofi səmtədə çəmə həmmə imkonon de səfərbər karde bə i vırə, diy təsərrufoti istehsalbıkəyonkuən keyfıyyətin məhsul, mıtərəqqi təsərruoat vərdişon, barzə koquzarəti iyən təşəbbuskorəti çəş kardəmon".

1994-nə sor dekabi 23-də Azərboycon Respublikə Prezidenti de Heydər Əliyevi sədrəti Respublikə sarayədə aqrar islahaton həsr bıə Respublikə mışovirədə azən şirkət kardəbim. Bəvədə çı rəyon aqrokombinati sər direktor vəzifədəbim.

Umimmilli Lider votışe ki, diy təsərrufoti iqlə iqtisodi fəoliyyəti nov nil, Əv həm jimoni tərz, həmən çəmə xəlği dırozə soronku jıqo jiyedoə təsərrufotçiəti ənənəye. De ın sahə inkişofi əloğədor sənədon əsosədə islohəton de ovandi bəsə rəsəy. Imruj islohəton səmərə çəşi vədəy.

Azərboycon Respublikə Prezidenti cənab İlham Əliyevən çı aqrar sahə inkişofi, islohəton mıtəmodi dəvom kardey daim dığğət kardə. In islohəton ovandinə nəticəye ki, çəmə elkə bə qandımi bıə tələboti bə bumiyə istehsoli hisobi qırd pərdaxt kardə. Diy təsərrufoti məhsulon bə istehsoli doəbıə yardımon, texnikə iyən kubrə səyro kardə quzəşton nəticədə qandımi kaşteqılə sahon sorbəsor qeş

bedə. 2009-2013-nə soron əhotə kardə Reqionon Sosial-İqtisodi İnkişofi Dovləti Proqramədə çı aqrar sahə inkişofi təmin kardeyro konkret tədbiron mıəyyən kardəbıən.

Azərboyconədə bardəbıə soxtemonə iyən abodəti koon çəmə rəyonədəən bə jimon dəvoniyə bedən iyən çımi borizə numunə çı Liki qəsəbə şəhr statusu səy, Liki reçinə iyən inkişof kardə bə şəhr peqardeye. Çəmə rəyoni iqtisodiyyati, mədəniyyəti, səhiyyə, təhsılış xəyli dərəcədə inkişof kardəşe. Həmə çıımon əsos səbəbkor çəmə hurmətinə Prezidentımon İlham Əliyev cənabe. Diyəməkəmon Lik rəyoni kəno qılə ərozidə vırəbəvırəbıəbe. Bəçəmə rəyoni Prezidenti hejo diğğət iyən koməqəti koədə hiss kardəmone. Çəy bəçəmə rəyoni se kərə ome çı rəyon ictimoiyyəti nımoyəndon, siprişon iyən de ruşunfamon vindemon hiç zəmon yodo benibəşe.

Azərboycon Respublikə Prezident cənab İlham Əliyevi bəçəmə rəyoni səfəronədə de dovlət rəhbəri vindemon karde, çəy qəpon quş doy, bə qılə sipriş iyən əməq veteranı ğəzinə bəmıən nəsib bıəbe. Çəmə dovləti sukon etibarinə dastonədəy. Siprişon cənab Prezidenti daxili iyən xarici siyosəti bəqəm kardən iyən dastək doydən.

Az ıştə taleyiku rozim. Bə səbəb ki, Heydər Əliyevi, çəy loyiğinə dəvombıkə İlham Əliyevi bə Azərboycon rəhbərəti kardə soronədə fəoliyyət nişo doəme, beşəm bə təğaud.

MƏCLİSİ DEPUTAT FİRDOVSI ƏLİYEVİ DILİ SIXANON:

- Im rujon çəmə nəsli xəyzoni toleyədə ən əlamətdor qılə dovru jiyedəmon. Iştə dəvoniyə hisson təsvir kardey vey ocizim. 1951-1957-nə soronədə çımı pıə Şahmizə merd mohtərəmə Prezident de Heydər Əiliyevi tələbə həmro bıə. Bə vaxton bə çiki ağli ome əzıni ki, həmonə qrupadə handə tələbon kon vəzifonədə, konco ko bəkan... 1969-1982-nə soron Azərboyconi tarixədə bənə yolə soxtəmonə soron, tərəqqi, vılzorə dovrun yoddə mandə. In fakte, həğiğəte! XX əsri dıminə nimədə çı Azərboyconi tarixi ən viriskəynə səhifon dı əlamətdor, de tarixə hodisə nıvıştə beydə. Heydər Əliyev 1969-nə sor iyuli 14-də iminə kərə bə hakimiyyət omeədə çəmə respublikə ictimoi, siyosi, iqtisodi iyən mədəni jimonədə yolə qardış kardışe. Azərboyconi dəvardə ittifoqi ən avanqard, ən nımunəvi respublikə təki doşe zıne.

1993-nə sor iyuni 15-də isə çəmə xəlği perəxomonə ruje. H. Əliyev həmonə rujədə bə hakimiyyət omey Azərboyconi poə-poə kardeyku, xəlği şəhrvandə qırğoniku xilos kardışe. Çı Azərboycni dınyo ən nəhənqə de dovləton bə eyni huğuğ molik bey sıbot kardışe, çəy beynəlxəlğə nufuzu heyve kardışe.

Az bə səbəb xoşbəxtim ki, i vaxton deçımı pıə tələbə həmro bıə hurmətinə presidenti sədoğətinə kadronədə qıləm az. Çımi məsuliyyəti, çoknə çətin iyən şərəfinə ko bey az çok dərk kardəm.

Heydər Əliyev həmmə elkə səron aradə ıştə şəxsi nufuzinə, yolə siyosi xadim iyən mıdrik sipriş təki zınə beydə. 1997-nə sori martə manqədə çəmə Prezidenti bə Ukrayniyə səfər şe. Nımoyəndon tərkibədə azən hestbim...

hələ dovləti odəmon voteydənim. Kuçonədə çı Ukraynə sadə odəmon Heydər Əliyevi çoknə de yolə hormәti, ehtiromi, mehibbəti səlom doydəbin aziz kardəbin. ABŞ prezident B.Klintoniyən barzə səviyyədə pişvoz beşəbin. Im təbiibe. ABŞ çı dınyo ən əbə - yolə dovləte. Klinton ne, həmonə elkəku bə har konqılə prezidenti jəqo pişvoz beşəninbe... Əmmo Heydər Əliyev Azərboycon xəlği sipriş, bənə mıdrikə zoə, Ukraynə xəlği ən sədoğətin dusti ğəzinə, dəvardə ittifoqi ən prinsipial, pok iyən cəsarətin Lideri – bənə yolə tarixi şəxsiyyəti pişvoz beşəbey. Vindemonon qıləyniədə çı Ukraynə parlamenti sədr mıovini ve səmimi iyən həyəconin holədə etirof karde-karde votışe:

-Vey hurmətinə Heydər Əliyev! Az Sov.İKP-yə oxonə bıə qurultayədə şımə qəponım quş doəme başmə heyron mandəbim. Həməkəs umuyə sıxanon voteədə, şımə problem rost kardıone. Şımə təşəbbuskorəti, cəsorət odəmi valeh əkardi. Televiziyədə şımə qəpon məseədə, mətbuatədə şıməni handeədə həsəd bardəme. Həsrətdəbim ki, kəynəsə bənə şımə de duha vindemon karde bəmı nəsib bəbebo? Az ve şom iyən xoşbəxtəm ki, diyəbıkə ımruj rəseydəm baştə arzu...

Az Ukraynə hukuməti odəmonkum sıxanon məseədə, çı sadə əholi bəçəmə Prezidenti besəbınə mehibbət vindeədə iftixorə hiss dəvoniyedəbim.

Prezidenti sadə əməq odəm fermer de Xanış Şahıyevi dustiətiən təsodufi ni. Im, yolə dovlət xadimi H. Əliyevi bə həlolə əməqi, zəhməti, bə insonəti doə barzə ğıymәte. Bə Liki əholi çəy dığğəte...

VİRİKU MOLE NIBIƏ XOTİRON
(Bə vaxt Boku şəhr Şərnişin Kırniyə sər İdorədə çı dispetçer xıdməti rəis mıovin Ehtibar Əliyev)

Çəmə elkə, Mohtərəm cənab Prezidentimon, Mızəffər Ali Sər Komandan de İlham Əliyevi rəhbərəti dınyo hərb iyən bə diplomatiyə tarixi əncəx bəştə məxsus nuyə qılə səhif nıvıştışe, 30 sor dışmeni lınqi jiyədə bıə, zəbt kardəbıə, çəmə dədə-bobo zəminon 44 rujnə bemislə de canqi məhorəti yaği deşməniku ozod kardışe. Bəçəmə dovlətəti tarixi nıvıştəbıə ın ovandi, ın ğələbə memar, beşubhə ki, çəmə mohtərəmə Prezident, Mızəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev iyən rəşadətinə milliyə ləşqəri cəsur əsqər iyən zabitonin. Har kəs zındəmon ki, həmmə sahonədə çəmə ğəzənc kardə har qılə noiliyyətin əsos ideoloqi, ro nişo doə Uli Navəjənmon Heydər Əliyev bıə iyən ın roədəən doğmə Azərboyconımon har qılə sahədə de ovandi bənav şedə. Uli Navəjənimon Heydər Əliyevi 100 sornə yubileyi ərəfədə bənə har qılə vətənpərvəri azən deəy anqıl kali ıştə xotironı deşımə paybaxş kardem piyedəme.

25 sinım hestbe, Bokı şəhr sərnişin kırniyə istehsalot idorədə sər dispetçer vəzifədə ko kardəbim, həmən ə zəmon çı idorə komsomol təşkilot katibibim. Boku şəhrədə dəvoniyə bıə beynəlxəlğ, ittifoq, respublikə iyən şəhr səviyyəyn çı dovləti tədbiron təşkilot komitə ğərarqohi nəqliyyot təminotı məsəlonro mıtəxəsis ğəzinə bilovasitə cəlb kardəbedəbim. Həmonə tədbiron vote bəbe ki, həmmədə cənob Heydər Əliyev şirkət kardəbe, vey holonədə bə təşkiloti koon ıştən marəğ nişo doydəbe. Jıqo tədbironku qıləyən 1980-nə sorədə Azərboycon KP MK-ə 5 sorədə i dəvoniyə nubəynə qurultaybe. Heydər Əliyev

qurultay bino nıbə navko bə vaxtinəni, "Azərboycon" mehmonxonə oməy iyən çı təşkiloti komitə qərararqohədə təşkiloti məsəlonı cəlb kardəbıə de mıtəxəsison vindemon dəvonişe. İminə kərə be ki, az hurmətinə Heydər Əliyevi jıqo nezo vindeydəbim. Qıləbəqılə de har kəsi dast qətışe iyən bə kon sahədə məsuliyyət kəşe həxədə parsəşə. Veynə sahonədə bıə mıtəxəsison həni zıneydəbe iyən bəvon ijənən ıştə tovsiyon doşe. Nubə bəmı rəseədə parsəşe mıku:

-"Cıvonə zoə tı bə kon sahə diyəbəkaş?"

Votıme "nəqliyyoti sahədə hurmətinə Əliyev".

-Votışe: -"Az tıni iminə kərəye jıqo yolə tədbirədə bənə təşkilotəvoni vindeydəm, əncəx vindəm ıştı ğabiliyyət, səriştə heste ki, tıni jıqo qılə tədbirədə məsul bıə qılə ko cəlb kardəşone. Iştı sahən həniyən çətinə qılə sahəye, diğğətin, tələbkor iyən dəğiğ bıbi".

Çı təşkiloti komitə rəhbər doşe zıne: "hurmətinə Əliyev, əmə bəçəy ko bəlHədimon iyən har curə təlimot doəmone, aspardə kon ehdəku loyiğin bome".

Uli Navəjən həmonə vindemonədə bəmı bıə diyənı, diğğətı, tələbkorəti hiç vaxt çımı xəyoliku beşedəni iyən nımonə beyı har zəmon çımı fəoliyyətədə meyar peqətəme. Peşo de çandə kəron bilavositə deçəy şirkəti bıə tədbironədə iştirokbıkə, təşkilatəvon iyən ğonəğ qismədə bıəm, har zəmon çəy xarakter iyən rəftorədə nuyə qılə ləvon, ğəyğu, dığğət iyən məsuliyyət vindəme.

1994-nə sori 4 oktyabr hadison zəmon az Boku şəhrədə 2 №-nə avtobus parki direktor vəzifədə ko kardəbim. Elkədə şə proseson hiçən qənoətbəxş nıbeyku məlumotinbim. Çımı rəhbərəti kardə çı yolə qılə mıəssisə elkə iyən bo şəhr kon əhəmiyyət kəsb karde çok zıneydəbim. Bı səbəbikuən ıştə ruji veynə hissə bilavositə

mıəssisədə dəvoniyedəbim. Həmonə rujən saat 23-30-be hələ ıştə ko çəşmədəbim iyən bə dovləti televiziyə diyə kardəbim. Sıftəku hiç qılə məlumot nıbeyku qılə ləzədə verilişon bıriyəyn iyən çı elkə Prezidenti de televiziyə vositə bə xəlği bəikərə mırociəti iyən vanqbe. Uli Navəjəni qəponədə, sədo tembrədə, simoədə binobıə dəqişəti vindıme, vəziyyəti qərqinəti dərk kardıme. Cald əşim bə avtobus parki so iyən parkada bıə koəkon həmməy bə i vırə qırdə kardey barədə sərəncom dome. Qırdəbıə insonon bə qılə avtobusi qırdə kardıme bardıme bə Prezident aparati və. Avtobusədə bə həmmə vəziyyəti çanədə ciddi bey dome zıne, çəmə elkə, dovlətətimon çanədə xoş nıomə qılə de təhlukə dimbədim omey bəsə dənome, bə har kəsi çəmə dovlətəti navədə konkret bıə şəxsi məsuliyyəti izoh kardıme. Əmə çı Prezident Apparati nav omeədə, əyo məhdud aşmardədə 10-15 nəfər odəm hestbe. Sər mıhəndis Zahir Huseynovi de koəkon bə i vırə nome, ıştən şim çı Prezident Aparati dəşəco. Dılətonədə 1-2 nəfər hestbe, çəvon aradə bə vaxt Boku şəhr İH-i 1-nə mıovin ko kardə Ədalət Əzizovən hestbe. Ə.Əzizov mıni vindeədə beşe bə benton iyən votışe çı əcəb oməyş, votıme i avtobus odəm vardəme, sər mıhəndis bəvon rəhbərəti bəka, icozə bıdən az bə park oqardom iyən çı əholi şəhri jiyə vıronku, həndəvoədə bıə qəsəbə iyən məntəqonku bə prezident aparati vəy vardey təşkil bıkəm. Əv bəqəm kardışe çımı fikri iyən bı barədə bə rəhbərətiən məlumot doşe. Az bə park omeədə parkada bıə avtobuson ərom iyən de nati təmin kardıme sənibəton vığandıme bə marşruton iyən debə maştəvo insonon bə vanqi sədo doy-doy çı Prezident Aparati vəy qırdabey təmin kardıme. Bı barədə Uli Navəjəni ıştəniən məlumot hestışbe iyən çəy şifohi təşəkkuri rosnişone bəmı. Imruj

həmonə hodisədə zərrə ğədərən çımı əməq bıəbo, az deştə ə hərəkəti fəxr kardəm iyən dılətonədə rahatəti pəydo kardəm. Hərçənd ki, ə zəmon niyo bıəkəson, ıştə telefonon okuştəkəson, bə qəv oməy votəkəson peşo yolə vəzifə iyən səlohiyyət sahib bin.

Həmonə hodisə de respublikə televiziyə conin doəbeydəbe, veykəson yodədə bəbe. Az siyosəti odəm nıbomən deştə peşə fəoliyyəti əloğədor mıstəqiləti çəmə tarixi mıosir dovrədə bıə hodison həmmə coninə şahidim, vey hadison deştə çəşi vindəme, deştə quşon məsəme, bilavositə hadıson dılətonədə bıəm. Şıneydəm ki, dovlətəti çəmə tarixi ən çətin iyən təhlukəyn məğom məhz 4 oktyabr 1994-nə sor hodısə be, çəmə Uli Navəjəni vaxtədə bə xəlği mırociət, qətiyyətinə ğəmon, cəsorətinə tədbiron çəmə dovləti rıjniyey vəy səşe iyən ımruj çəy bəhrə vindedəmon. De həyf ki, həmonə hodison hələən tarixəvonon tərəfiku dəğiğ umutə bıəni, otur kardə bıəni, bə ğələm sə bıəni.

DE İLHAMİ BIJİYO MEHRIBANƏ ELLON
KOMUTAN

Zınedən ha milləti, deçəy hınə, de ğıryəti,
Canqədə, ğələbədə doydən əsqəri ğıyməti,
De hınə, cəsorəti sə kardə bo ədovəti,
Zəfər çə ləşqəriye sərbozıj heste Komutan,
Əmon ədəni hiç vaxt dışmen bozi bo Komutan.

Bə canq şe yolı-ruk, ğıryətinə tolışi zon,
Nıdoşone çəş okə dışmeni yolon, hırdənon,
Bənə pərəndə beşin Xərəboği sığon, halon,
Doşone sıxan bətı Xərəboğ çəməy, Komutan,
Çəşonı ruşin ıştı, ğələbə çəməy, Komutan.

Tolışi sədo beşe, doşe Əzon minorəsə,
Votışe ha erməni, ıştı umrı oxoy rəsə,
Çəkəy avu kəybəsə, vindışe bəlo dərəsə,
Bırnişe dışmeni lınq, çəmə əsqəri Komutan,
Rostış kardıje bayrəğ, çəmə zabiti Komutan.

Har xəlği doşe ğıbon, hınəj nişo doşe Vətən,
Məsəşe Komandani zabiti raportış Vətən,
Rəhbəri sədo oməy, votşe "Sən azadsan Vətən",
Nıvışte qıləy tarıx, Zəfəri tarıx, Komutan,
Iştı çəşonı ruşin ozode Vətən, Komutan.

Vite məsəşe sədo tolış votdə boli "bıjən",
Komutani doy sədo, "bıjən" çımı əsqər, "bıjən",
Paşinyan dəşe bə kul, lol be əçəy "zırno bıjən".
Şo bəbe şəhidon ruh, Heydər baba ruh Komutan,
Təmiz be milləti dim, səjən bılınde Komutan.

12.07.2023

ÇI AZƏRBOYCON RESPUBLİKƏ
OSTORO RƏYON

ŞİNDANİ QƏLƏ
(Ostoro rəyoni. Bəçəmə era III əsri aid bıə abidə)

RESPUBLİKƏDƏ SUBTROPİK TƏSƏRRUFOTƏ SAHON QEŞ KARDEY

Azərboyconədə subtropik rəsəvonətiədə iyən çayəvonətiədə, bıtovətiədə çı respublikə diy təsərrufotədə soxtəbıə vəziyyət həmən dovronədə Azərboycon KP MK-ə iminə katibi vəzifədə toje-toje bə fəoliyyət bino kardə Umimmilli Lider Heydər Əliyevi ve norahət kardə iyən deçəy təşəbbusi Azərboycon KP MK-ə avqust 1969-nə iyən 1970-nə soron plenumonədə bıtovətiədə ve qeş mızokirə kardəbe. Çı Respublikə subtropik təsərrufoti sahon qeş kardey, çəvon umuyə vəziyyəti çok kardey, çı doşte sistemon bə inşoot hisobi plantasiyon çı ovi təminoti çok kardey tədbiron nəzərədə qətəbıə, bıtovətiədə subtropik təsərrufoti sahədə mıhum vəzifon mıəyyən kardəbıən. In dovrədən, yəni 1970-1980-nə soronədə Respublikəədə çı subtropik təsərrufoti iyən ə cumləku çayəvonəti nuyə inkişof mərhələ bino bıə.

Azərboyconədə subtropik təsərrufoti həmmə sahon ın dovri ərzədə inkişofi həxədə ətrofin məlumot doyro bəmı cobıə vaxti məhdud bey bə nəzə sə, bo reqioni həniyən vacib iyən əbə sahə hisob kardə bıə subtropik rəson iyən çayəvonətiədə bə dast vardə bıə noiliyyətonku qəp jəy piyedəme.

Respublikə çayəvonətiədə bino bıə vəziyyəton çok kardey iyən çayəvonəti sahə həniyən inkişof kardeyro peşo Azərboycon KP MK-ə iyən çı Azərboycon SSR Naziron Soveti 29 aprel 1972-nə sor i vırədə bıə ğəror yolə rol hənək kardə. Bı mıhum tədbir respublikədə çayəvonəti ixtisasəvonə iyən təmərkuzəti əsosədə bə intensivəti səbəro bıə.

XIX pensorədə çay səpe ixtisasinbıə sovxozon təşkili çı istehsolati nişonon əsosinə çok kardeədə, çayə plantasiyon məhsuldorəti barzbey iyən umuyə çayə livə qırdəkardey 2,5-4,0 kərə heyve bey səbəb bıə.

Heydər Əliyev de Ostoro zəhmətkəşon

Respublikə çayəvonəti rəyononədə bı dovrono soxtəbıə aqrar sənaye rəson (Lankon, Ostoro iyən Masalli) iyən bımon daxil kardəbıə ixtitisos kardəbıə çayəvonəti təsərrufaton iyən emalkardə çay fabrikon, çayəvonəti inkişof kardeədə potensial imkononku qırd səmərəyn istifodə kardeyro imkon soxtəbe.

1970-1980-nə soronədə Ostoro rəyonədə Lovain Lankon rəyonədə Xanbulançay, Masalli rəyonədə Viləşçay ovə anbaron iyən Lankoni ruy səpe ovi soxtəy inşoot Lankon reqionədə çı çay plantasiyon de doştə ovi təminoti əsosin surətdə çok kardeədə. Demi bə i vırə, eşə plantasiyon bərpo iyən vıjqəti ləğv kardey sahədə yolə koon kardə bıən. Həmmə ımon imkon doydə ki, respublikə 1980-nə sorədə 23 min ton havzə çayə livə bə dast vardə bıbu. Imən 1970-nə sori nisbətən 2,2 kərə barzbe. Çı plantasiyon məhsuldorəti isə 7,0 sen/ha vey be-be, de miyonə hisobi Respublikəədə 34 sen/ha rosniyə bıəbe.

XI pencorədə çı çay perosniye proqressiv texnoloqiyə təsərrufoton tətbiqi nəticədə çı çay plantasiyon məhsuldorəti həniyən heyve be bino bıəbe. Çayəvonəti çı diy təsərrufoti ən səmərəyn sahonku qıləyni peqardəbe.

Demi bə i vırə, əyən ğeyd kardey lozime ki, çayəvonəti ehtiyot mənbonku hələən qırd istifodə kardə bedənıbe. Vəcomə zəminon çay jintoni zəif bəsə omedəbe iyən çəvon yolə qılə hissə tərəvəz iyən diqər rəsyon jintono istifodə kardə beydəbe. Çı çayəvonə mədəniyyəti barz kardey, elmi noiliyyəton, çı texnikə iyən çı navəjənə təcrubə tətbiqi lozimi səviyyədə dığğət doəbıbe. Həmmə ımon isə bə çay istehsoli iyən keyfiyyəti neqativ təsir nişo doydəbe. Çı çay emali sənaye zuy nırəsəti nəticədə de çay livə istehsoli çəy emali aradə nisbət moley bəsə omedəbe.

Çay emal kardə mıəssison layihə karde iyən çəy inşoot zəif bardə beydəbe iyən bə mıosirə tələboti cəvob doydənıbe.

De ın məsəlon əloğədor bey Azərboycon KP MK-ə iminə katibi çəmə milli Lider de Heydər Əliyevi təşəbbusu Azərboycon KP MK iyən Azərboycon SSR Naziron Soveti 1981-1982-nə soronədə “1982-1985-nə soron ərzədə Azərboycon SSR çayəvonəti iyən çı çay emali sənoye həniyən inkişof doy karde” həxədə dı mıhum qəror ğəbul kardəbıəbe.

In qəraron çı çay istehsoli intensiv kardey iyən 4,7 min hektar sahədə nuyə çay plantasiyon dənoy dair tədbiron çı sistemi bə jimon dəvoniye nəzədə qətəbıə.

Bı dovrədə çay emal kardə sənayeən ıştə inkişofi pəydo kardəşbe. Lankon reqionədə dıqlə çay fabriki (Çay emal kardə iyən çay kəşədəpuştə) iyən Ostoro rəyonədə iqlə çay emal kardə fabrik ejəbıəber. Çımiku əlovə, mıvcud fabrikon texniki təminot çok kardəbıəbe. Həmmə ımon xammolon qırd emal bey, çı əməq məhsuldorəti barzəti iyən çı məhsuli keyfiyyəti çok bey imkon doəbe.

Demiyən, çəmə milli Lider de Heydər Əliyevi təşəbbus iyən ğəyğu Azərboycon çayəvonəti intensiv karde hisobi çay peresno iyən çayəvonəti sənoye bə diy təsərrufoti daimi bə doyənə sahə peqardəbe. Elkədə çı çay plantasiyon bə 13,4 həzo hektari rosniye, çı çay livə istehsoli isə sorədə 34 həzo toni dəvardəbe, çimikuən 8,5 həzo ton keyfiyyətin Azərboyconi çayı bə dast varde mımkun bıəbe. Eyni zəmonədə çay livə emal kardə 14 iyən çay kəşəpepuştə 2 fabriki ejəy, sorədə 45 min ton havzə çay livə emal kardeyro imkon hestbe. Demi bə ico çı çay livə istehsoli səmərəyn 64 % iyən bə dast vardə doyənə isə 16 milyon mənot bıəbe. Cay emal kardə

fabrikon isə Azərboycon çayı istehsoliku 52 milyon mənoti molyətədə məhsul vadoy noil bıəbin. Həmonə dovrədə manati de dollari bıə nisbəti təxminən 70 kopiqi bə 1 dollari bərabər bey bə nəzə bıstənəmon, çayəvonəti bə elkə çanə doyənə varde həni oj vində bəbe. Çay perosniye iyən de çay emali reqionədə 6570 odəm məşğulbe. Ğeyd kardə dovrədə elkə mıvcud bıə çı çay plantasiyon 52 % iyən ya 7 həzo hektar, istehsol bıə 34 həzo ton havzə çı çayə livə 17 həzo ton iyən ya 50 %i Lankon rəyoni təsərrufaton hisobbe.

Azərboyconədə 1988-1994-nə soronədə bıə məlum hodison diy təsərrufotiən bənə bəmandə sahon bey ğəzinə, çayəvonətiən ıştə mənfi, yavə təsiriş nişo doy. Bə vıjori iqtisodiyyati dəvardi ərəfədə çay pereosne iyənde çay emalı dastbəko bıbıyon maddi-texniki iyən təşkiloti cəhəto bə vey yolə çətinətiyon rast omedəbin ki, bı səbəbən çayə plantasiyonədə bə aqrotexniki koon dəmande iyən diyənıkarde səbin çayə plantasiyon hışk bin, şirəku qının 1999-nə sori məlumaton votəy əsos elkədə i vaxt mıvcud bıə 13.4 həzo hektar çayə plantasiyon diyənıkarde səbin 90 %-sə veyni de tədrici çı sıraku beşe.

Hərqoh 1980-nə soronədə çı elkə əholi bə hışkə çayi bıə ıştə ehtiyoci 60-70 %i bumiyə çay istehsalı hisobi (7,5-8,5 həzo ton) doəbeydəbesə, 1990-nə soronədə ın miğdor ve-ve surətdə bəji eqıniye bino kardəşe iyən oxonə soron cəmi 2,3% təşkil kardə. Bı vəziyyətdə bə elkə həniyən ve çay idxal karde bino bıə. Haliədə çı elkə əholi bə çayi bıə ehtiyacı əsosən xarici çayon hisob doə beydə.

Çəmə Umimmilli Lider çı Heydər Əliyevi mıəyyən kardə strateji rəd, Azərboycon Respublikə Prezidenti İlham Əliyevi social-iqtisodi inkişofi bə nuyə keyfiyyət

holi barz bey piye çı 24 noyabr 2003-nə sor Fərmoni leytmotivi təşkil kardə.

De çay bə ico, sitrus iyən co subtopik rəson plantasiyon 300 ha de qeş kardey rəyonədə 5 həzoku ve koy vırə okarde şərait bıə, çı əholi doyənon səpe bə realə heyve noil kardəbıən.

In sahon inkişof kardeyro mıvofiğə biznes planı hozı kardə bıə, vəsoit noy təmin kardeyro bə Sahibkorəti Komək Milli Fondi mırociət kardəbıə.

Həmmə nişodoəbıəyon çı Azərboyconi dinamik iqtsadi-sosial inkişofədə bey iyən Prezident İlham Əliyevi çəmə Uli Navəjən Heydər Əliyevi bardə strateji rəddi de ovandi dəvom karde doydə zıne.

ÇI ULİ NAVƏJƏN HEYDƏR ƏLİYEVİ BƏ OSTORO RƏYONİ SƏFƏRON HƏXƏDƏ

Uli Navəjən Heydər Əliyevi bıə dovrədə çı Azərboyconi co qılə reqionon təki, cənubi-şərqə də, xısusən bə Ostoro çandə kərə səfər kardə, çı rəyoni strateji əhəmiyyəti bə xotır vardəbıə, çəmə vətəni cənubi-şərqiku bıə dəşəco-beşəco bəy inkişofi əhəmiyyətin bey bəyon kardəşbe.

Heydər Əliyevi bə Ostoro səfəron əsosən bə ço dovri co kardey bəbe:

Debə 1955-nə sori-Dovlət Betəhlukəti Komitədə ko kardeədə de xıdməti koy əloğədor;

1957-nə soriku 1969-nə sori ğədər çı Respublikə Dovlət Betəhlukəti Komitədə rəhbər vəzifədəko kardeədə rəsmi de səfəron əloğədor;

1962-82-nə soron-Azərboycon KP MK-ə iminə katib təki bə ın reqioni de səfəron əloğədor;

1998-nə sorədə bənə mıstəqilə Azərboycon Respublikə Prezidenti.

Marəğinə iyən tarixi faktonku qıləy bəyku ibarəte ki, Heydər Əliyev bı dovronədə 11 kərə bə Ostoro rəsmi səfər kardəşbe.

1957-nə soriku Azərboycon SSR Dovlət Betəhlukəsizəti Komitədə bənə şobə mudiri, iminə kərə bə Ostoro omə, "N" aşmardinə çı sərhəd dastə kollektivədə "Dəvardə Sıə Baydəğ" təğdim kardə, iyo rəyon rəhbərəti iyən de ruşonfamon vindemon kardəşonbe. In vindemoni coninə şirkət bıkon ə rujon de xoşə təəssurati bə vir vardən.

1961-nə sorədə çı Ostoro Rayon Partiyə Komitə iclas zalədə rəyoni fəalon iyən de ruşonfamon vindemon

dəvoniyə, “Respublikə çekiston kəşfiyyot iyən əkskəşfiyyot sahədə” mıvzuədə i saat ğədər məruzə kardəşe.

Heydər Əliyev de çekiston

1967-nə sorədə bənə Dovlət Betəhlukəsizəti Komitə sədri, çı Respublikə Ali Soveti bə vaxtədə sədr bıə de İsqəndərovi bə ico bə Ostoro səfər kardə, ijənən "N" aşmardinə bə sərhədi dastə çı Pyotr Kujini nomi doy mərosimədə şirkət kardə, de ictimoiyyəti nımoyəndon vindemon kardəşbe.

1970-nə sor noyabri 5-də Azərboycon KP MK-ə iminə katibi Heydər Əliyev, dəvardə çı SSRİ Ali Soveti sədri de N.Podqorni bə i vırə bə Ostoro dı rujnə səfərədə SSRİ İron beynəlxəlğ çı ğazə kəməri oj kardeədə şirkət kardəşbe. Peşo həmonə soron bə yod vardə Uli Navəjən Heydər Əliyev jıqo voteydəbe: "Az çı Azərboyconi rəhbərətiədə bıə dovronədə i çandə kərə Ostoroədə bıəm. 1970-nə sorədə İroni de SSRİ aradə de ğazi ixraci əloğədor təntənonədə şirkət kardəme. Im, həni bə tarix peqardə. Bə vaxt həmonə de ğazi kəməri 3 milyard kubmetr ğaz omedəbe. Ə zəmon Lankon reqionədə ğaz nıbe. Bəli, məhz bə dovrədə çı Azərboycon rəhbərəti qəyğu nəticədə bı reqioni ğaz okırniyəbe".

1973-nə sori mart ayında Heydər Əliyev Ostoroda bıə, rəyon zəhmətkəşon, tərəvəzvonon, çayəvonon iyən həyvondorəti sahədə koəkəyon zərbəçiə əməq nımoyiş karde səbin, har se sahə de "Dəvardə Sıə Boydəğ"-i təltif kardəşbe.

1974-nə sori yanvarə manqədə Uli Navəjən Heydər Əliyev navkonə çı Sov. İKP MK Siyosi Buro uzv, MK-ə diy təsərrufoti uzrə katib de F.D. Kulakovi bə i vırə bə Ostoro səfərkardə, de rəyoni diy təsərrufoti nezo oşnə bıə, iqtisodi iyən sosial problemon təhlil kardə, bı səmtədə konkret tədbiron plan bə nav okırniyəşe. Çimi bəpeşt Ostoroku bə vaxti çı SSRİ-i bə mərkəzi şəhon iyən həndəvoədə bıə reqionon kulli miğdarədə faraşə tərəvəzi

vığandeyro qeşə şəroit soxtəbıə, çəy əvəzədə bə rəyoni maliyyə vəsoiti, diy təsərrufoti texnikə iyən co lozim bıə avadanlığon vardəbıən. Nəticədə Ostoroədə inkişof surətinbıə, çı əholi quzəronon çok bıən.

Əvon bı dovrədə esətnə çı Kijəbə ğəsəbə de əməq odəmon marəğinə vindemonon dəvoniyəbıən ki, esətnə ə rujon bo kijəbəvıjon bə xoş xatirə peqardə.

1975-nə sori iyunə manqi çəmə Umimmilli Lider Heydər Əliyev dəvardə çı SSRİ Naziron Soveti sədr iminə mıovin de Ziya Nuriyevi bə i vırə Ostoroədə bıə, de əholi vindemon kardə, tərəvəzvonon iyən sitrusvonəti de inkişofi marəğ nişo doə iyən səmərəyn təklifon doəşe.

1980-nə sorədə Uli Navəjən Heydər Əliyev Sovet İttifaqı kosmonafti de Kumarovi bə i vırə bə Ostoro ıştə nubəynə səfəri kardəşe, de Kijəbə ğəsəbə zəhmətkəşon vindemon kardəşe.

1981-nə sorədə Azərboycon KP MK-ə bənə iminə katibi Heydər Əliyev bə Ostoro omə, rəyoni partiyə iyən de təssərrufoti fəalon qeşə toplant dəvoniyəşe, bə Ostoro 4 “ Dəvardə Sıə Baydəğ” edaştəşe, nığılə məzmunədə bıə tarixinə nitq votəşe.

Respublikə rəhbər Heydər Əliyev 1982-nə sori iyun-iyul manqonədə (dı rujnəni) rəyoni Ərçivan, Kakalos, Kijəbə, Qiləkəran, Kələdəhnə ərozionədə fəoliyyət nişo doə ə vaxtkı sovxoz de əməqəvonon ko vırədə vindemon kardəşe, çı kaşteqılə məzon, çayə plantasiyon, sitrusə boğon de vəziyyəti oşnə bıə, ıştə molyətinə tovsiyon doəşe, rəyon mərkəzədə əholi navədə nitq votəşe.

1998-nə sor oktyabrə manqi 5-də bənə mıstəqilə Azərboycon Respublikə Prezidenti Heydər Əliyev nubəynə prezident vıjınon ərəfədə bə Ostoro omə, şəhri dəşəcoədə de i qrup siprişon vindemon kardə bəpeşt

mərkəzi məydonədə dehəzoon ostorovıji navədə tarixi nitq votəşe, çı Ostoro şəhidon Xotirə Kompleksi ziyorət kardəşe, qeneral-mayor Arif Heydərov nominə “N” aşmardinə sərhəd zastavadə bıəbe. Ostorovıjə vıjınon həmonə sor dehəmməvonə bə Heydər Əliyevi sədo doəşone.

Uli Navəjən Heydər Əliyev Ostoro iyən ostorovıjon həxədə qılə ve molyətinə iyən marəğinə fikon votəşe ki, demı əncəx fəxr kardey lozime.

1998-NƏ SORİ OKTYABRƏ MANQİ 5-DƏ MƏRKƏZİ MƏYDONƏDƏ DE HƏZOON OSTOROVIJİ NAVƏDƏ IŞTƏ QƏPONƏDƏ ULİ NAVƏJƏN HEYDƏR ƏLİYEV VOTƏŞE:

Azizə ostorovıjon hovon, boon iyən duston az şıməni çı ostorovıjon çı Azərboyconi dilbərə quşə sakinon səmimi dıliku səlom votdəm. Bəşmə coni xəşi, səadət arzu kardəm, bəşımə ıştə xoş arzuon votdəm iyən deşımə ımruj ın vindemoniku vey şo bey zınovnedəm. Ostoro çı Azərboyconi coğrafi xəritədə, çı Azərboyconi ictimoi siyosi jimonədə, çı Azərboyconi iqisadiyyatədə bəıştə məxsusi vırəş heste. Ostoro reçinə qılə vırəye. Çı tolışə bondon dovnə, Xəzər dıyo japə, Ostoro çay, reçinə vişon, bandon, vılon iyən çimənqon. Xıdo bəşımə çı dınyo ən reçinə quşəs baxş kardəşe, bə səbəbən şımə xoşbəxtə odəmonişon. Az bəşımə çımisən vey xoşbəxtəti arzu kardəm.

Ostoro mıstəqilə çı Azərboyconi cənubi-şərqədə çı Azərboyconi bəye. Çı Azərboyconi dəyəğ noqtəye. Çı Azərboyconi sunonku qıleye. Çı Ostoro tarixi xısusiyyəton çəyku iborəte ki, Ostoro Azərboyconədə çı İroni qırd sərhədədə mandə. Şimali Azərboyconi de Cənubi çı Azərboyconi umujbıə noqtəye. Esə Azərboyconi qılə mıstəqilə dovləti ğəzinə ıştə dovlət siyosəti bə jimoni dəvoniye-dəvoniuye, çı dınyo de həmmə elkon əməkdoşəti karde-karde, ticorət bardeydə qıləi ojə elkə bıə ğəzinə ıştə bəyon bə dınyo okarde-okarde, Azərboyconi sərhəd ərozionədə bıə mıhumə elkon xısusi əziyyət doydə. çəvonku qıləy bəlkəmən ən əhəmiyyətinə Ostoroye.

Çı Azərboyconi cənub bəy şımənişon azizə ostorovıjon. Az de məmuniyyəti ğeyd kardəm ki,

mıstəqilə Azərboyconi jimonədə ostorovıjon ve mıhumə rol hənək kardən. Iştə tarixi vəzifon bə vırə rosniyedən. Çı Azərboyconi dovlət sərhədon mehkəm bey, çı Azərboyconi dovlətəti inkişof karde roədə yolə xıdmətonnişo doydən. Həmmə ın xidmətonro mıstəqilə Azərboyconi inkişofədə şımə nişo doə şucaətiro, bo ğəhrəmonəti az başımə təşəkkur kardəm.

Sərhəd orqanonədə ko kardeədə, de sərhədi koon məşğul beədə bə Ostoro ve omedəbim iyən vote bəbe ki, şımə rəyoni əroziədə bıə çı sərhəd noqton əksəriyyəti nəvəme, dəvardəm. De lınqi piyoda nəvəme. Ən reçinə vişon vindəme, həm halon, bandon vindəme. 1969-nə sorədə bə Azərboycon rəhbər vıjiniyə bəpeşt az çı Azərboyconi cənubi-şərq reqioni, çə redəku bə Ostoro şımə zınəy ğəzinə xısusi ğəyğu nişo dome. Çı Azərboyconi cənubi-şərq reqioni ıştə iqlim şəraitiro, bo təbiəti, zəminonro, ə soronədə, həm bə Azərboycon xıdmət əkardi, həmən ıştə iqtisadiyyoti inkişof doydəbe karde. Ə, soronən şımə xotirədəy çı Azərboyconi cənubi-şərq reqion xısusən Ostoro həm çı Azərboyconi, həmən boçəmə jiyə elkə yolə qılə mivə-tərəvəz hozo kardə bə baza peqardə. Bə, vaxt vindəbıə koon əhəmiyyət hestbe. Bə səbəb ne ki, Ostorovıjon bəmə 100.000 ton ğədər mivə-tərəvəz istehsol kardəbin həvatedəbin. Bə səbəb ki, ə, ğədər tərəvəz istehsol karde-karde şımə ıştən ıştə rifoh holi çok kardeydəbiyon. Çı Ostoro iqtisodiyyoti inkişof kardıone. İyən çı Azərboycon iqtisodiyyoti bo inkişof kardey komək kardəbiyon. Ə, soronədə iyo diyonədə, ğəsəbonədə, çı Ostoro şəhri ıştənədə çanədə jiyeyro kəon ejəbin. İnsonon ıştə kəon tojə kardəşone sənibəton ejəşone. Iştə quzarani çok kardəşone. Iştə mılkon heyve kardəşone çok jiyəyn, ın həğiğəte. Ə dovr ımoni tələb kardəbe. Çı Ostoro çayə boğon həm ve mənfəət vardeydəbe, həmən bə Azərboyconi iqtisodiyyati xıdmət

kardəbe. Çı Ostoro narinqi çı Ostoro co ve ləzzətinə mivon iyən şımə sipi (ziyod) moy iyən kijə ləvənqi ımonən həmmə şımə jimoni reçin kardə. Həmən həmmə dıyoədə Sipi moyon çiç bey, ləvənqini çiç bey iyən Azərboyconədə jıqo reçinə hardemonon bey həmmə dınyoədə təbliğ kardəbe.

Imon həmə şımə, çəmə, çəmə həmmə i vırədə tarixe. Eyni zəmonədə 1970-80-nə soronədə vindəbıə koon bino bıə iqtisodi potensial maddi texniki baza esə mıstəqilə çı Azərboyconi jiyeyro, ovciro qırd yolə əhəmiyyət heste. Az iyo, bə Ostoro oməcəğin şim de İroni Azərboycon aradə bıə pardi toniku bə zastava. Çımı xotirədəy bə zastava hələ 40 sor çimi bənav bənə qılə zabiti oməym. Peşo Azərboyconədə rəhbər beədə çı Azərboyconi de İroni sərhədon soxte, bino kardey, inkişof karde, bo mehkəm bey ve tədbiron vinde-vinde həmonə bı Ostoro zastavadə inkişof kardeyro xidməton nişo doəme. Ə soron zastavada Soveton ittifoqədə nımunə qılə zastava hestbe. Əvoni ə, soron əmə ejəmone, soxtımone əmmo ımon esə boəmə bo mıstəqilə Azərboyconi çanə qərəke. Esə təsəvvur bıkənən ə ejəbıə, soxtəbıə çı Ostoro toniku zastava voteydəm. Esə jəqi qılə zastava ejəyro, bo soxtey çanədə bəmə vəsoit lozim əbiy? Çanədə ko kardey lozim əbi? Əncəx ə soron əmə ımoni soxtəmone. Məvuji bı rujiro ımoni soxtəmone. Bo mıstəqilə Azərboyconi soxtəmone. Qılə ın zastavan ni həmmə Ostoroədə bıə əmlakon, binon, muəssison bo bıruji çı Azərboyconi mıstəqiliyətiro soxtəmone. Bə səbəbən ımoni noğo doy, oqətey lozime, əvoni inkişof kardey lozime iyən nuyə-nuyə iqtisodiyyotə sahon, istehsalə sahon, jimonə binaon soxtey lozime.

Şımə rəyoni imkonon yole iyən umi kardəm ki, şımə bı imkononku istifodə bəkaşon. Zıneryedəşon ki, esə mıstəqilə Azərboyconədə həmmə navkoədə bıə iqtisodi-siyosi perəxəmon dəqişbıə. Azərboycon bənə mıstəqilə dovləti demokratiya roy şə. Demokratik huğuği dovlət soxtə. Bəşmə zıney doy piyedəme ki, dəvardə penc sorədə Azərboycon dovlət soxtemone sahədə ve koon vindəbıə. Imruj çı Azərboyconi demokratik, huğuği iyən eyni zəmonədə ve ğudrətin dovləte. Çı Azərboyconi bənə ıştə

mıstəqilə dovləti ıştə sərhədon noğo doyro ımruj çı Azərboyconi sərhədon hıvosədə mandeyro, çəy etibari noğo doyro çı Azərboyconi Sərhədi Ləşqəron heste. Oxonə penc sorədə əmə Azərboyconədə de ləşqəri soxtemone ve məşğul bıəmon. Azərboyconi ləşqəri penc sor çimbənav ni vəziyyətədəbe. Azərboycon dovləti mıstəqiləti bə dast vardə zəmon mıhoribə bino bıəbe. Əmmo vaxtədə ıştə ləşqəri nısoxteyro iyən soxte bino karde zəmon ləşqər curbəcurə nadanon dastədə beyro çı Azərboyconi rəhbərətiədə ğanun-ğayda nıbeyro, de ləşqəri soxtemoni məşğul nıbeyro Azərboyconədə votey bəbe ki milli ləşqər soxtəbıənıbe. Azərboyconədə ləşqər soxtəmoni 1993-nə soriku bino bıə. Az ımruj bəşmə bəyon kardəm ki, dəvardə soronədə bı sahədə ve koon kardəbıən. Imruj Azərboyconədə çəy zəminon mıdofiə kardə, vətəni mıdofiə karde zınə çı Azərboyconi mıstəqilə dovlətəti noğodoy zınə zuninə, etiborinə Milli Ləşqər heste. Dəvardə penc sorədə Azərboycon iqtisodi islohaton bardə. Navku bıə iqtisadiyyot dəqişkardəbedə sənibəton soxta bedə. Azərboycon de vıjori iqtisadiyyatı şedə. İqtisodi reformon bə jimon dəvoniyedən. Işdast kardə be proqramon bə jimon dəvoniyəbedə. Zəmini islahoti proqrami bə jimoni dəvoniyedən. Çı zəmini bə şəxsi mılkiyyəti doy proqramı bə jimoni dəvoniyedən. De ın koon şımə məşğulişon. Qımon kardəm ki, həni ın islohaton nəticon vindeydəşon. Çımı xotirədəy 1995-nə sorədə əmə zəmini islohati həxədə ğanun hozo kardeədə iyən bı ğanunu mızokirə kardeədə tolış eliku jəqo sədon omedəbe ki, ın islohaton tolış eliku bə jimoni dəvoniye çətine. Çumçıko zəmin kame, əholi veye. Imi poə karde, paybaxş karde çətin bəbe. Bəlkəm ın sıxanonədən əsos hestbe, Çumçıko 70 sor mıddətədə zəmin insonon dasto səbıəbe bə dovləti doəbıəbe iyən quyam çı dovləti

mılkiyyətədəbe. Əmə ə dovuron jiyəmone ə dovron bəhron vindəmone. Əncəx həmmə ın məsəlon pamiyəmone bırnimone peşo əmə jıqo bə ğəror oməymon, az həm ə dovrədə ko kardə odəmi ğəzinə, həmən esə çı Azərboyconi nuyə inkişofi təmin karde kulişiyə qılə odəmi ğəzinə jıqo fikədəbim iyən ın fikiən xəlğ dastək kardışe ki, iqtisodi zəmini islohat dəvoniyənine. Şımə həni ımoni dəvoniyəone. Çand faiz? 100%. Mol-mələ həmmə. Çımi nəticə çiçe? Şımə mol-mələ heyve kardəone, həmən navko istehsol nıkardə 15.000 ton cəv istehsol kardəone, qandım istehsol kardəone, boğonən şımə ixtiyorədəy. Har çiy şımə ixtiyorədəy.

Az qımon kardəm ki, zəmini bə xısusi şəxsi mılkiyyəti doy, çı mol-mələ bə şəxsi mılkiyyəti doy, çı şəxsi mulkiyyəti ışdast kardə bey sorbəsor, manqbəmanq iqtisadiyyoti inkişof kardəbəbe iyən har qılə çı Azərboyconədə şəhrvandi rifohi çok bəkardey. Az bımi bovə kardəm. Im şımə ıştəku bəşıkrəye. Əqər şımə bəşmə doəbıə zəmini ıştə mılkiyyəti səmərəyn istifodə bıkəyşon əqər bəşmə, ıştəni doəbıə boğ-boğçə, ıştə mılki şımə səmərəyn stifodə bıkəyşon əqər şımə ıştənbıə mol-mələ səmərəyn istifodə bıkəyşon həm istehsoli vey bəkaşon, həm doyənə heyve bəkaşon, həm iqtisadiyyot barz bəbe, həm şımə quzaran çok bəbe. Şımə jimoni tərz duz bəbe.

Az bovə kardəm ki, ımon həmmə bəşmə foydə bəvarden. Çı Ostoro çı Azərboyconi xarici ticorətədə, sərhəd ticorətədəən ve yolə rol hestışe. Esə şıməku həni sərhədon oj bıən. Bə hamusiyə elkə şe-ome bəzıneşon, bə co elkon şe-ome bəzıneşon. Iştə jimoni iyən co kəson jimoniən vinde bəzıneşon. Imoni mığoyisə kardeədə ıştə quzorani vinde bəzıneşon. Bə səbəbən mığoyisə karde vinde zıneydəşon konco çiç heste. Az hisob kardəm ki, kon elkədə çiç hestebo Azərboyconədə ımrujən iyən

vəomədəən çəvon həmməyku çoke iyən vəomədəən çok bəbe. Esə Azərboyconədə inson ozode, Çumçıko Azərboyconədə bə har qılə insoni sərbəsəti doəbıə. Azərboyconədə demokratiyə inkişof kardə. Çumçıko Azərboyconədə mədəniyyətəən inkişof kardəşe. Məsələn Ostoro Azərboyconədə cənub noqtəye. İnsonon çanədə bə barzə mədəniyyəti molike. Şeir nıvştə, ədəbiyyot əsəron nıvıştə. Ostorovıjonku çanədə yolə elm xodimon, çanədə yolə nəciməsənət xodimon heste. Ostoroku Azərboyconədə çanədə zınəynə odomon heste, ko odəmon heste biznesmenon hestin. Ostorovıjon həmmə Boku, həmmə Azərboyconi eqətəşone. Co vıronən qətəşone. Az bovə kardəm ki, çim bəpeşt şımə Azərboyconədə ən barzə vırə bəqəteşon. Bəçəmə iyo de ve məhəbbəti pişvoz beşedəyon iyən iyo qəponədə, ıştə qəponədə çımı həm navkonəni fəoliyyəti, həmən pencsornə Azərboyconədə bıə esətnə fəoliyyəti barzə ğıymət doydon. Bı səbəb bəşmə təşəkkur kardəm. Qılə çiy bəşmənən bəmınən məlume. Vaxti bə nav SSRİ sovet hakimiyyəti vaxtədə jiyədə Azərboyconmon soxtə, ofəyəmone, inkişof doəmone karde. Əncəx təəssufon bıbon ki 1988-nə soriku Azərboyconədə tənəzzul bino be. Bə Azərboyconi çı Ermənistani təcavuz bino kardeyku Azərboycon bə qonə qılə vəziyyət eqıniye. Azərboyconədə daxili ictimoi siyosi vəziyyət qərqin be, peşo isə moləbe. 1990-nə sorədə yanvar hadison bin. Çimi bəpeşt isə Azərboyconədə hakimiyyəti dave şe. Co-co qrupon daston silohinə qrupon, cinoyətkor daston, çı Azərboyconi ictimoi siyosi vəziyyəti moləşone iyən Azərboycon ə redəku şımənən ostorovıjon qonə qılə vəziyyətədə jiyedəbişon. Iştənbəsəti hərcmərcəti, be berəhbərəti hukmətəti, dərəbəyəti tuğyan kardəşbe, şımə ımi zıneydon. Xısusən xəlğ cəbhə hakimiyyəti vaxti şımə zıneydon az bə vaxt Bokuədə

nıbim, Naxçıvanədə jiyedəbim. Əmmo məsəmbe ki, İsqəndər Həmidov quya Daxili Koon Nazirəti omə iyo deştə dastə qılə xıyzoni məhv kardəşbe bə insonon çanədə zərbə jəşbe. Beğanuna hərəkəton kardəşbe cinoyəton kardəşbe. Bəli tikror kardəm bənə İsqəndər Həmidovi vəcnomə qılə odəm oməy iyo Ostoroədə qılə xıyzoni beməhkəmə, beistintaq, tifilon qətışe bə atəşi, rıjnişe, beşe şe şımə hiç qılə çiy karde nıznəone. Çumçıko Azərboycon ə curə nodonon dastədəbe. Əvon Azərboyconi rıjnişone. Demiyən əmə deşımə reçinə Azərboycon soxtımone, soxtımone domone inkişof kardey. Əvon isə rıjnişone. Bəli Şımənən iyo votone təşəkkur kardəm. Vey səğ bıbən. Bəli az sənibəton mıstəqilə Azərboyconi soxteyro bə dastpoçəm. Deşımə dastəqi, deşımə koməqi ımi bəkam iyən Azərboycon bənə mıstəqilə dovləti rujbəruj inkişof bəka.

Tolışə bandon dovnədə bı reçinə dilbər quşədə jiyə tolışon, azərboconıvıjon həmmə iyən həmmə vohidə Azərboyconi xəlğin.

Şımə sənibəton çımı nomizədətiyon bə nav kəşəone. Sənibəton mıni çı Azərboyconi prezident vıjniye piyedəone. Az bımi ıştə roziəti doəme. Şımə bı təşəbbusiro bəşmə təşəkkur kardəm..

Çımı navədə iyo qəp jəkəson rost iyən duz votışone. Az də fikon qırd rozim. Azərboyconədə prezident bey piyəkəsi bəpe idorətəti təcrubəş bıbu, Əv, bəpe konqıləsə qılə mıəssisədə, konqıləsə qılə kollektivədə rəhbər bıbo ki, bızınəmon çoknə idorə karde zınə, çəy bəpe iqtisodi təcrubəş bıbo. Çəy bəpe elmi təcrubəş bıbo. Cı odəmonku çımon hiç qılə ni. Dıjdə qılə kollektivi jıqo rəhbərəti kardəşonni. Bıçimiro jıqo odəmon hiç vaxt, ımrujən, vəoməyədən çı Azərboyconi etimodi ğəzənckarde əzınin. Azərboycon ıştə eğvoli bə jıqo odəmon asparde əzıni. Az bovə kardəmki şımə həmmə oktyabri 11-də bə seçki

məntəqon bomeyşon Azərboyconədə prezident vıjınon barzə səviiyyədə dəvoniyə bəben. Az bovə kardəm şımə oktyabrə manqi 11-də bə Heydər Əliyevi sədo bədoşon əy sənibəton çı Azərboyconi prezident bəvıjneşon. De da soron bə Azərboyconi xəlği de sədoğəti xıdmət kardəme. Oxonə penc sorədə mıstəqilə bə Azərboycon devləti sədoqəti xıdmət kardəme. Şımə bəmı sənibəton etimad nişo bıdəyşon oktyabrə manqi 11-də mıni sənibəton bıvıjnişon əmin bıbən ki, az şımə etimodi loyiğ bəbem. Çımı umri oxonə dəğiğə ğədər Azərboycon xəlği de sədoğəti xıdmət bəkam.

Eşq bıbo bə ostoro, bə ğəhrəmon ostorvıjon!

Eşq bıbo bə ğəhrəmon azərboycon xəlğı!

Bıjiyo mıstəqil, onıqardə, qudrətin, demokratik Azərboycon!

UMİMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEV OSTORO İYƏN OSTOROVIJON HƏXƏDƏ

De ruşinfamon vindemon hejo qılə idi təsoəvvuri ğəzinəy. Az ıştə jimoni dırozi jıqo şınyəme, jıqo fik kardəme.

Ziya Bunyadov çəmə xəlği XX əsrədə rosniyə ən məşhurə alimonku, ən məşhurə tarixəvononku iyən ən məşhurə insononku qıləybe. Jəqo qılə nadir insonbe ki, yolə, şərəfinə de jimoni ro jıqo qılə barzə səviyyəyn şəxsiyyəti nomi səşbe ki, çəy həxədə çanədə ve bıvotəmonən, ijənən qırd çəy ğıməti doy əzinimon. Əv, çəmə xəlği XX əsrədə bə dınyo vardə, xısusi fitri istedodi soyb bıə, eyni zəmonədə ıştə cəsurəti, rəşodəti, zəka, fədokorəti, zəhmətkəşəti, de koquzarəti cəmiyyətədə məşhurə vırə qətə insone. Əv, insoniro xas bıə, hakənən əncəx nadir insonon xas bıə keyfiyyəton ıştənədə cəm kardə qılə insone.

Çı Ziya Bunyadovi xısusi keyfiyyət çəyku iborəte ki, hərbkor zabit, ğəhrəmon, de canqcu keyfiyyəton bə yanbəyan, əv, həmən dıminə dınyo mıhoribə sə be bəpeştə ıştəni bə elmi həsr kardəşe.

Ziya Bunyadov boəmə ve vocib bıə milli pebemon, milli rostbemon hisson inkişof kardey tərəfiku deştə əsəron, co tərəfiku isə məhz de ictimoi siyosi fəoliyyəti xıdmət kardəşe.

Çı Ziya Bunyadovi Azərboyconi elmədə ıştə dəst xətt, ıştə ro, mıstəqilə fik bıəşe iyən bəıştə məxsııs yolə xidməton hestışe. Əv, alimon, akademikon, professoron dılətonədə ıştə elmi ofəyemoni, elmi əsəronro iyən çəy elmədə qətə movqeyon, prinsipialətiro vıjiniyə, fərqinə qılə alimbe. Imi bəsə dəşe, zıney lozime. Imi həmmə çəmə

xəlğ zınənine. Çəy elmi ofəyevonəti, bə Azərboyconi elmi inkişofi nişo doə xıdməton həxədə kitobon, əsəron nıvıştənine.

Ziya Bunyadovi nom qılə tarixəvon, adi qılə tarixi tədqiqatəvon nıbıə.. Əv, mıboriz qılə tarixəvonbe. Çəy mıborizəən çı Azərboyconi milli mənofeon de mıdofiə anqıl bıə.

Ziya Bunyadov bənəy qılə alimi hiç çiyku nıtarsəy, hiç kəsiku hodi kardənıbe ıştə elmi fiki votdəbe.

Ziya Bunyadov xısusi qılə xarakteri soyb odəmbe. Çəy bəştə məxsus jəqo keyfiyyəton hestbe ki, çımi tikrori az çəmə cəmiyyətədə vindəmni, bəlkəən əbıni.

Ziya Bunyadov məydononədə nitq votə,çı Ermənistani bə Azərboyconi təcavuzi vəynə ıştə sədo rost kardə iyən erməni ğəsbkoron behəxə iddion əlehi etiroz kardə, bı sahədə ən navədə şə insononku qıləybe. Məhz bənə Ziya Bunyadovi hurmətinə odəmon sıxani, bənə Ziya Bunyadovi motəbər de odəmon hərəkəton çəmə həzoon, de da həzoon insononomon, cıvononomon bı hərəkəton, bı cərəyanon umjənbin. Əvon çı Azərboyconi milli ozodəti, mıstəqiləti, çı Azərboyconi ərozi bıtovəti vəynə kardə təcavuzi əleyh ıştə etirozi nişo doydə, milli ozodəti roədə, mıstəqiləti roədə bə mıborizə umjən bedə.

İminə Azərboycon Demokratik Respublikə soxtə ərəfədə şə prosesonədə, ə dovron sof-sərost tədğiğ kardəkəson qıləyən Ziya Bunyadove. Çəy yolə xıdmətonku qıləyən bolşevizmə terrori nəticədə 1920-30-nə soronədə Azərboyconədə bardəbıə repressiyon həxədə həğiğəton bə oşko bekardeyku, repressiyə ğırbonon nomon oj karde nişodoyku, bəvon bəraət ğəzənckardeyku, çəvon nomon tarixdə bərpo kardeyku iyən demiyən, ə dovri sof-sərost nişo doyku iborət bıəbe.

Ziya Bunyadovi veykəson piyedəbe, azən piyedəmbe, bəy xısusi hurmət kardəbim. Hakanə əv, bəkiysə telə sıxan vote əzıni, əncəx əy bəsə dəşe lozimbe ki, əv telə sıxani dılədə xəymandə mınosibət hestbe, çəy peştədə şəhrvandəti hestbe, çəy peştədə Azərboycon xəlği piye, mehibbət hestbe, çəy peştədə yolə inson mandəbe.

Çı Ermənistoni bə Azərboycon təcavuz bino beyku jıqo Ziya Bunyadov xəlği bə Ermənistoni vəynə bə mıborizə iyən çəmə zəminon mıdofiə roədə bə mıborizə səfərbər kardeədə hejo navınə rədonədə şə odəm bıə, hejo mıborizə bardəşe, hejo ıştə sıxani votəşe", hiç vaxt hodi bıəni, hiç vaxt kənoədə mandəni, hiç vaxt niyobıəni.

Ziya Bunyadov Azərboycon xəlği ən reçin təmsil kardə şəxsiyyətoku qıləy iyən ə şəxsiyyəton dılədə ən vıjinibe.

Ziya Bunyadov çəmə mıborizə iminə restədə mandə şəxsiyyətonku qıləybe. Ziya Bunyadov çı mıborizə qırbon be.

Ziya Bunyadov deştə ofəyevonəti, deştə yolə jimon ro bəştə yolə heykəl soxtəşbe, bəştə yolə qılə abidə noəşbe.

Mərhum akademik çı Ziya Bunyadovi əsəri, («Azərboycon Atabəqon dovləti» nəzədə qətə beydə Red.) vote bəzınem ki, Azərboyconi tarixədə nıvıştəbıə ən ğıymətin əsəronku qıləye. Azərboyconədə çımı ko kardə zəmon bı əsəri ro bəy Dovləti mıkofat dome. Bı əsəri ğədər Atabəyon dovləti iyən çı Azərboyconi XII əsrdə dovlətəti tarixi məlum nıbe.

Ziya Bunyadov yolə qılə tarixi ixtiro kardəşe.

Əy votey bəbe ki, Ostoro de lınqi vıjə-vıjə nəvəm, iyo har vırə, har qılə quşə bəmı oşnaye, doğmaye.

Ostorovıjon zəhmətpiyə, bə dovləti iyən bə dovlətəti sədoğətinin.

Ostoro çı Azərboyconi cənub mirvariye.

Ostorovıjon çı Azərboycon zəminon mıdofiəro yolə xidmǝton nişo doəşone. Az bı səbəb, bəşımə bə ostorıvıjon təşəkkur kardəm.

Ostoro çı Azərboyconi coğrafı xəritədə, çı Azərboyconi ictimoi-siyosi jimonədə, çı Azərboyconi iqtisadiyyatədə bəştə məxsus vırə hestışe.

Ostoroədə insonon zəmini aşiqin.

Ostoro zəmin bərəkətin, insonon zəhmətpiyə, təbiətşən reçine.

Bə Lankoni zəmin ğədəm noyədə təbiət jıqo bızın tıni bəştə vənqo səydə, Lankoniku bə Ostoro şeədə təbiət jıbızın tıni eqəteydə bəştə vənqo.

Çı Ostoro çayə boğon həm bə ostorovıjon ve mənfəət vardə, həmən çı Azərboyconi iqtisadiyyoti xıdmət kardə.

Çı Ostoro narınqi, çı Ostoro co ləzzətinə mivon iyən həmən çə redəku ziyodə moy, ləvənqiş ve təmine.

Ostoro çı Azərboyconi cənubədə dovlətəti sununku qıləye, ostorovıjon bı sunu etiborinə nızulin, dovlətəti sədoğətinin.

Mıstəqilə çı Azərboyconi jimonədə ostorovıjon ve barzə pamədə rol hənək kardən.,

Ostorovııjon çı Azərboyconi dovlət sərhədon mehkəmbey, Azərboycon dovlətəti inkişof kardey roədə yolə xidmǝton nişo doydən.

In Tolışə bandon dovvnədə, ın reçinə quşədə jiyə tolışon, azərboyconıvıjon həmmə iyin, həmmə vahid Azərboycon xəlğiye.

Ostorovıjon çı Azərboycon zəminon mıdofiəro yolə xidmǝton, ğəhrəmonətion nişo doəşone iyən həmmə bıçımonro bə ostorovıjon, bəşmə təşəkkur kardəm.

Çı Ostoro ən yolə nemət, ən yolə sərvət iyo jiyə insononin.

Ostoro çı Azərboyconi dilbər quşonədəy qıləye.

Ostoro reçinə qılə vırəye. Tolışə bandon dovnə, çı Xəzər dıyo japə, reçinə vişon, vılzoron …

Xıdo bə ostorovıjon çı dınyo ən reçinə quşə baxş kardəşe.

Ostoro çı Azərboyconi əroziədə mıhumə reqionunku qıləye, bəlkə ən əhəmiyyətiniye.

Ostoro çı Azərboyconi xarici ticorətədə, sərhəd ticorətədə ve yolə rol hestışe.

Çı Azərboyconi cənubi-şərq reqion bıə Ostoroədə insonon bə barzə mədəniyyəti iyən bə mənəviyyoti xıvandin.

ULİ NAVƏJƏNİ VOTƏYON

Çı Azərboyconi har qılə şəhrvandi vətən, zəmini dard çəmə umum xəlğ darde, çımı darde. Har qılə şəhrvandi ıştə xıyzoni, bəştə jimoni məxsus bıə xıvət, dard Azərboycon prezdenti təki çımı ıştəni darde.

Azərboycon de zənqin təbii sərvəton, barzə elmi, mədəniyyəti, təhsili, bə tərəqqi soyb bıə qılə elkəye. Bə səbəbən çəmə deştə vətəni, de doğmə Azərboyconi fəxr karde həxımon heste.

Az fəxr kardəm ki, azərboyconijim. Az fəxr kardəm ki, Azərboyconi zəmi çımı doğmə zəmine. Az fəxr kardəm ki, çımı bənə Azərboyconi millətim heste. Az fəxr kardəm ki, çımı doğmə moə zıvon, Azərboycon zıvonım heste. Az fəxr kardəm ki, mıstəqilə, ozod, qudrətin Azərboycon dovləti heste.

Bəmı ilhom doə ən yolə ğıvvə Çı Azərboyconi hırdənonin, çı Azərboyconi cıvononin, çı Azərboyconi vəoməye.

Çımı həmmə jimon bəçımı xəlği xidməti həsr bıə. Əmmo ımruj çımı jimoni məno, məğsəd mıstəqilə çı Azərboyconi vəomə təmin kardeye. Yəni Azərboycon qılə mıstəqilə dovlət təki bıjiyo iyən çəy mıstəqiləti zol bıbo. Azərboycon inkişof bıkə iyən inkişof kardə dovləton səviyyə bırəso. Azərboycon bə barzə iqtisadiyyot molik bıbo iyən Azərboycon xəlği, Azərboycon şəhrvandon, Azərboyconədə har qılə inson xoşbəxt bıjiyo, firavon bıjiyo, rohatəti şəroitədə bıjiyo, sabitəti şəroitədə bıjiyo, tarsi jiyədə nıbo, xəto jiyədə nıbo, bə vəomə diyəbıkə iyən oməvədə həxədə bışıno. Ime çımı jimoni ımrujnəni məno iyən çımı kardə koon məzmun!

Az həm ımrujnəni nəsilon, həmən vəomə nəsilonro, çımı əğılon, bo çımı nəvon iyən bo çımı xəlği vəomə sulh, sulh, qılən soxte piyedəme.

Sulh iyən betəhlukətəti təmin nıbo, nə demokratiyə, nə iqtisodi inkişof, nəən insonon rohatəti be bəzıne. Bə səbəbən az ıştə umri yolə hissə bımi həsr kardəme. Iştə umri mandə hissəən bımi həsr bəkardem.

Az jıqo hisob kardəm ki, inson konco jiyeydəbo bıjiyo, ıştə Vətəni bəpe yodo bınıko, çı Vətəni taleh iyən əyo binobıə proseson biqonə bəpe nımando.

Az dınyoədə boştə ən yolə xoşbəxtəti əy hisob kardəm ki, Azərboyconədə sulhi, əmin amanəti soxte noil be zınəme.

Az ıştə jimoni, ıştə həmmə əməq fəoliyyəti dovrədə əncəx bo xəlği insononro şıniyəme, bo xəlği jiyəme, insononro jiyəme.

ÇI OSTORO MİLLİ ĞƏHRƏMON YALÇIN NƏSİROVİ MAMU RAFİQ MURAD

YOLƏ NAVƏJƏN

Iştı dasti naxşe Azərboyconım,
Əvı nubəsətin ofəyə kardə.
Bə tərvuni şoy-voy qıledə xunım,
Çəmə hıtə rufı tıne pekardə.

Bə çaşmə dənvıjə dərya ofəye,
Bılxinon, bədxahon diyə kay naçar.
Bə əsri əhdnomə tı nomjə noye,
Nomı dın şəni bə dınyo dim be car.

Dovlət təhlukədə bıə zəmonədə,
Xəlği vıjnişe ro Uli Navəjəni.
Bə deşmeni otəş jə, həmonə ləzədə,
Ğəhrəmon Yalçınım doşe ıştə con.

Rəcəb de İlhami restə navədəy,
Çəmə dı dəvləti jə dastin əvon.
Pejənon-bıduton çı məholədəy,
Şedəmon de yolə rəhbəri noə roon.

Jıqo id kardəmon şımə sa sinni,
Həni nə noşimon, nə nodonimon,
Isə de səbarzi nəvdəmon həni,
In qalib dəvləti şəhərvandimon!

Peəqordin: Baladdin Veşo

UMİMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEV -100 İL

Çımı Uli Navəjən Heydər Əliyev həxədə kitob nıvıştey təklifi 2 dekabr 2022-nə sorədə Boku Beynəlxəlğ Multikulturalizm Mərkəzədə elkədə jiyə iyən fəoliyyət nişo doə etnik de icmoon rəhbəron vindemon zəmon doəmbe. Həmonə ləzon ın koon çı dərəcədə məsuliyyətin bey bəsə dənışumən, əmmo bə ko ve de həvəsi bino kardıme. De Umimmilli Lideri anqıl bıə de materialon nezo oşnə bıəninbim. Əve ki, iminə şim bə Azərboycon Milliyə kitobxonə. Əyo koəkon tərəfiku bəmı nişodoəbıə koməqəti beəvəz be. Heydər Əliyevi həxədə nıvıştəbıə çımı piyə kitobon edaştəbin bəmı. Oşko bıvotom dahi Heydər Əliyevi həxədə veynə kitobon nıvıştəbey zıneydəbim. Az de fərqinə qılə kitobi deştə əhandon bə vindemon ome piyedəmbe. Umimmilli Lider çı Azərboyconi cənubi-şərqədə vırəbəvırəbıə rəyononədə vində koon, əyo vindəmon kardə diy zəhmətpiyəkəson iyən çı ruşinfamon deyəvon sıxani vaxti marəğinə iyən yodonədə həkk bıə bə tarix peqardə hodison bə əhandon rosniyebe çımı fik. Bımi çı dərəcədə noil be zınəmebosə bımi çımı əhandon ğıymət doy bəzınen. Bənə qıləy qəzeti redaktori iyən çımı xidmətdə bıə bı rəyononədə Heydər Əliyevi tarixi rizi, roy nıvinde mımkun ni. Im nəhənqə insoni bo tolışə xəlği kardəyon az biqonə mande nəzınim.

-Çı Azərboycon Kommunist Partiyə Mərkəzi Komitə 1969-nə sor 14 iyul tarixinə plenumədə Heydər Əliyev Azərboycon KP MK-ə iminə katibi vıjniyəbıə, detobə 1982-nə sori Azərboycon SSR-ə rəhbərəti kardəşe.

Əve ki, rəhbərəti kardə vaxtədə Mudrik Heydər Əliyevi tolışə reqioniro kardəyonı bə insonon i kərəən bəçəvon yod rosniye bəıştə ğarz zıneydəm. Çəy mıdrikəti

sayədə ko kardə da sor dılədə Azərboyconədə Soveton vaxtədə jəqo ejəyon təməl noə bıə ki, kon ki, Azərboycon Cumhuriyyəti soxtə be bəpeşt jıqo qılə nəhənqə inşaaton ejəy kama vaxtədə mımkun nıəbi. İnsonon çok jiyeyro dənoəbıə çayə plantasiyon, anqıə boğon, pambə sahon bımi boriz nımunəye. Perosniyəbıə məhsulon jıqo çəy vırədə emol kardeyro: ovə bəndon, ovə anbaron, fabrikon iyən zavodon, sanatoriyon, xəstəxanon, texnikumon, universitet iyən məktəbon ejəy bı reqionədə jiyə sakinonro əvəznıbıə baxşəye.

Mıdrik iyən diyərovində dovləti xadim bıə Heydər Əliyev 1993-nə sori tovıstonədə de xəlği təkidi tələbi çı Azərboyconi siyosi rəhbərəti oqarde tikə bə peso -1994-nə sori mayədə de Ermənistoni atəşkəsə mığavilə imzo karde noil be. “Bişkeki Protokol” nomdoəbıə atəşkəs mığovilə mayi 12-də dəştə bə ğıvvə.

Bənə Heydər Əliyev diyərovində qılə dahi dıminə oqarde həniyən məhsuldor bey navi əstən çı Xərəboği canqon bıəbe. Əqər çəmə Azərboyconi mıstəqiləti soxte bəpeşt çəmə elkədə mıhoribə bıənəbəy Çəmə Moə Yurd Azərboycon Uli Navəjəni sayədə həniyən vılzor əbi. Im beəmonə mıhoribə çəy sayədə de sulh roy dəmandəbe.

2023-nə sor isə Azərboyconədə “Heydər Əliyevi Sor” elon kardəbıə. Bı barədə Prezident İlham Əliyev 29 sentyabr 2022-nə sor tarixədə Sərəncom imzo kardəşe. Sənədədə handeydəmon: “Heydər Əliyev ıştə xəlği çı zəmoni mırəkkəb tarixi-siyosi dəvinonku de ovandi bekardə dumoyəndı mıborizə barde-barde əy bə mıstəqiləti umjən kardə ğudrətinə şəxsiyyəte. Azərboycon xəlği nuyə əsri iyən nuyə bə həzosoron məhz çı Heydər Əliyevi zəka işığədə ğədəm noəşe. Dəvomin barzəti roədə

debovə bə nav şə mıosir Azərboycon Heydər Əliyevi jimon amal təntənəye".

Mığoyisə barde piyəmone: Uli Navəjən 1993-nə sori tovıstonədə çəmə elkə siyosi rəhbərəti oqarde bə Azərboyconi sulh vardışe. Bəs "Heydər Əliyevi Sor"ədə Azərboycon de Ermənistni arədə vey vaxte çəş kardə iyən arzu kardə sulh mığovilə, nəhoyət ki, imzo kardə bəbebo?

Atəşkəs bə Azərboyconi boçi lozimbe?

Dəvardə əsri 90-nə soron sıftədə Azərboycon de Ermənistoni arədə atəşkəsi imzo karde Uli Navəjəni ve yolə səyon iyən diyərivinde sayədə bəsə ome. Bəs atəşkəs bə Azərboyconi boçi lozimbe? Sıvoli cəvob doyro bə həmonə dovri kırtə ekskurs kardey kifoyəte. Heydər Əliyev çı Azərboyconi siyosi rəhbərəti debə oqarde çəmə respublikə mənzərə ve bevəcə rujədəbe. 1992-nə sori əvəsorədə de ğeyri-leqitim roy bə hakimiyyət omə AXC-"Musavat" iqtidorı çı elkə sıxani əsil mənoədə bə rıji kəno vardəbe bekardəşbe. Şəhrvand vəbəvəmmande, çı mıstəqiləti sənibəton qinkarde təhlukə qırd realbe. Çəmə Respublikəədə xaos hukmədəbe, iqtisodiyyat rıjiyə be, sosial qərqinəti bə pik hədd rəsəbe. Azərboyconədə idorənıbıə vəziyyətiku istifodə kardə Ermənison de həvadoron dastəqi çəmə ərozion işğalə coğrafiyə nımandəy qeş kardəbe. Həmonə dovrədə silohinə ğıvvon bə dışmeni mığovimət nişodoy imkonon ni səvəviyyədəbe. Əvon pərakəndə holədə fəoliyyət nişo doydən iyən əslədə deyəndı ədovət bardə siyosi qıvvon, co-co "Lideron" dastədə bə alət peqardəbe.

Jıqo qılə şəroitədə cəbhədə oj-oşko barzəti molik de Ermənistoni sulh məğovilə imzo karde hejo jəqo qılə hodisə nıbe. Uli Navəjən molyət doydəbe:

-Çı Azərboyconi potensioli səfərbər kardey,

-çəy iqtisodiyyoti rost kardey,

-çı elkə investisiyə cəlbkardey heyve kardey,

-cəmiyyətədə bə konsensusi noil bey, şəhrvand həmrəyəti təmin kardey,

-nizomi, bə vahid komandati tabe bıə ləşqər soxtey iyən əleydə umdə məsəlon həll kardeyro vaxt iyən mınbit şəroit lozimbe.

Heydər Əliyev əsossin kardəbe ki, həmmə bı strateji məqsədon noil beyro mıtləq çı Ermənistoni dənımandə hıcumon vəy sənine. Çəmə ğeyd karde ğəzinə, çəmə xəlği Umimmilli Lider bımi mıdrik siyosəti sayədə noil be. Heydər Əliyev kali zəruri siyosi şemonon kardışe. 1993-nə sor noyabri 2-də Azərboycon Dovlət de Televiziyə iyən Radio bə xəlği mırociət kardə Heydər Əliyev həmməvo bənə qılə odəmi bə dışmeni vəynə mıborizədə fəal şirkət karde sədo kardışe. Uli Navəjən ıştə mırociətədə iqlə hərbi beovandiyon səbəbon ne, həmən vəziyyətiku beşe royon nişo doşe. Demiyən, Heydər Əliyev iminə nubədə çı cəmiyyəti bə maştənə bıə umi, bə milli zuy bovə bə dumo oqırdıniyışe, bə honə ome nıpiyə siyosi dastoni ram karde bino kardışe, iqtisodi islahaton anonsi doşe. Təbii ki, həmonə dovrdə ıştə sanqinətiku istifodə kardə dışmen qonə şərton bə nav okırıniyedəbe. Əncəx Heydər Əliyevi şodoə qəmon iyən doə ğəraron sayədə dışmen, çoknə bəvoten, otəşbıri sənədi imzo karde məcburiyyətədə mande. Elkədə çı Umimmilli Lideri de səyon kırtə mıddətədə ləşqəri soxtemoni sahədə vindəbıə koon nəticədə cəbhədə bıə vəziyyətiku qardış ofəyəşe. 1994-nə sor yanvari sıftə etiboriku bə jimoni dəvoniyə Horadiz əməliyyotı nəticədə erməni silohinə ibemonon Beyləqani səmtədə hıcumi və sə be iyən Azərboyconi Ləşqəri bə əks-hıcum dəvarde-dəvarde 21 həzo hektar ərozi – çı Fuzuli

rəyoni 20 Arazikəno diyon, Horadiz ğəsəbə iyən çı Cəbrayıl rəyoni Cocuq Mərcani diy işğoliku ozod kardışe. Həmmə ımon ermənistoni dənoşe bə tars. Çəş tarsə dışmen otəşbıri mığoviləş imzo kardışe.

Otəşbıriku peşo ğəzənc kardəbıə ən yolə nəticə "Bişkeki Protokol"i bə ğıvvə de dəşe Azərboycon strateji məğsədon real karde imkonış ğəzənc kardışe. "Otəşbır bə Azərboyconi çiç doşe" ıştı parse cəvobədə jintonədəyon pehande mımkune:

- Otəşbıri bə dastvarde çı xarici investoronku bə Azərboycon səbəro karde sərmayon noğodoy bovəşon heyve bedəbe.. 1994-nə sori sentyabrədə transmilli şirkəton Xəzəri Azərboycon sektorədə çı zənqinə karbohidroqen ehtiyaton kokarde dair "Əsri mığovilə" imzo kardəbe.

- Peşonəni mərhələdə çəmə elkə daxil bıə yolə həcmonədə neft bəromon iqtisodiyyoti rostbey iyən har vırədə pevılobey, çı inson kapitali forma dənoy, dıjdəhəcminə infrastruktur iyən sosial layihon real karde səbəro kardə bedəbe,

- Lonəvuri iyən məcburi didərqinon mənzil şəroiti çok karde səmtədə Dovlət proqramon ğəbul kardə be iyən çəvon icro təmin karde be,

- Elkə dırozi qeşəmiqyosin soxtəmonə koon binobin, demilyonə nuyə koə vıron ofəyə be,

- De hakimiyyəti çı cəmiyyəti ğırsə həmrəyəti noil bin.

- Otəşbıri soronədə Azərboycon siyosi revanşon sayədə çı Ermənistoni duy səpe soxtəbıə təbliğoti vırtıvılo kardışe. Bə xotır biyəmon ki, Heydər Əliyev bə xaric səfəron çərçivədə çəy dəvoniyə vindemononədə navkonə çı Bandi Xərəboğ mınoqişə ən hırdə məğamon bə jıqo

auditoriyon dığğəti rosniye oqıniyəbe, hətto kali holonədə bə xəritə navi dəvarde çı Ermənistoni işğoli jinton səbıə çəmə əroziyon əyoni şiklonədə nişo doydəbe. Beynəlxəlğə arenada bardəbıə jıqo məğsədi mıvofiğ fəoliyyət ıştə nəticəş doşe - Çı Azərboyconi həxinə movqe dastək bıkə elkon iyən beynəlxəlğə təşkiloton aşmardon vebin, çı erməni lobbi duy səpe soxtəbıə təbliğoti, çoknə bəvoten, bə kınc dəkıştəbe.

28 sori əhotə kardə otəşbır dovrədə çı Azərboyconi bə dast vardə bıə həniyən qılə ovand barədə isə co sehbət okarde əpimone. In ovand barzə səviyyəyn de ləşqəri soxtemoni anqıle. Otəşbır dovrədə sıftə Heydər Əliyevi, peşonənni mərhələdə isə çı Prezident İlham Əliyevi səyon sayədə Azərboycon bə mıosir ləşqər soxtemoni noil be. Çəmə Respublikəədə bə vahidə komandəti tabe bıə ləşqəri soxte de Umimmilli Lider Heydər Əliyevi nomi anqıle. Uli Navəjəni loyiğinə dəvombıkə bıə Prezident İlham Əliyev oxonə 19 sor ərzədə ləşqəri soxtemoni mıstəsno dığğət nişo doəşe. Bəhs kardəbıə dovrədə çəmə elkədə Prezident İlham Əliyevi bə siyosi iradə hamuj bıə zuninə, bə nav noəbıə har piyə aspardi bə vırə rosniye ğadir bıə ləşqəri de soxtey anqıl dəvominə şiklonədə bə jimoni dəvoniyə tədbiron kompleksə xarakterədən. Çı dovləti budcəku Silohinə Ğıvvon ğoym kardeyro lozımi ğədər vəsoit səbərobıə. Həmməvonə, dəvomin dovləti ğəyğu sayədə Azərboyconi ləşqəri maddi-texniki təchizoti barzə səviyyə rosniye mımkun bıə.

Otəşbır dovrədə çı Azərboyconi iqtisodi mıstəqiləti təmin karde iyən bı əsosədə zuninə Ləşqər ofəyey ən yolə nəticə 44 rujnə Vətəni mıhoribədə ğəzənc kardə şaninə Ğələbəmon be.

– Prezident, Mızəffər Ali Sər Komandan İlham Əliyev Vətəni mıhoribədə nuyə əsri nuyə mıhoribə modeli tətbiğ kardışe. Çı Ləşqəri barzə canqi hozoəti, innovativ tətbiqon, şəxsi heyəti bə vətənpərvərəti əsosin bıə bı mıhoribə modeli tətbiqi sayədə Azərboycon se dasornə ərzədə çı dışmeni nəzorəti jiyədə mandə zəminon bə dumo oqordıniye iyən ərozi bıtovəti təmin karde noil be.

Çı Mıhoribə bəsə rəseyku dəvardə dı sorədə Azərboycon de Ermənistoni aradə mınosibəton nizam kardəbeədə mıəyyən ro dəvardə. Jıqo ki, detobə esə çı Moskvə iyən Brusseli de vositəti dı elkə Lideron iyən co barzə səviyyəyn rəsmiyon mıxtəlif məkanonədə veynə vindemonon dəvoniyəşone. Çı Azərboyconi postmıhoribə dovri rujnomədə de Ermənistoni sulh rozibeədə bə dast vardə bey prioritet səbəronku qıləyni təşkil kardə. Se dasornə ərzdə ın canqonku əziyyət kəşə çəmə republikə ıştə mıhoribə səhifəş dəbaste iyən bə vəomə diyəkarde piyedəşe. Əslədə, ğalib çı Azərboyconi mıhoribə bəsə jə bəpeştiku peşo reqionədə sulhi iyən betəhlukəsizəti təmin beyro nımoyiş kardəbıə ıştə hərəkəton bə dınyo tarixədə analoqi nişe. Canqi məydonədə çı dışmeni bə zono nışandə, əy bə kapitulyasiyə sənədi imzo karde məcbur kardə çəmə respublikə bəştə nav çimiku konqıləsə imtiyazon ğəzənc karde məğsədi haştəşni. Postmıhoribə dovrədə çəmə respublikə vəynə tərəfə penc bəndiku iborət sulh paketi təğdim kardə. In paket konsə subyektiv piyəyon de nəzə səy hozo kardə bıəni, əksinə sırf beynəlxəlğ normon istinad bıə.

Sənədə də beynəlxəlğə huğuğon penc əsos prinsip, xısusənən çı elkon ərozi bıtovəti vəynə oşnə be, vəomədə ərozi iddionku okıriye, zu tətbiğ nıkardey iyən ya zu tətbiğ kardey hədəku okıriye, çı dovləti sərhədon

mıəyyən karde iyən çı kommunikasiyon obey mıddəaon ıştə əksi pəydo kardəşe. Imon dı elkə aradə çı sulh sozişi imzo kardey iyən sərhədon mıəyyən kardeyro bənə baza prinsipon əsos peqəte bəbe.

Çı Azərboyconi realə məzmun sulh rujomə təğdim karde rəğmən, Erməniston hələən revanşizm cəhdonku bə dumo okıriye piyedənişe. 2022-nə sori iminə nimədə çı elkə sər nazir N.Paşinyan iyən co rəsmion çı Azərboyconi bə sulhi vanqon mısbət nez bey doşone zıne. Peşo mıəyyən zuon, xısusənən Ermənistoni ıştə “hovə” hisobkardə çı Fransə təhrikon nəticə be-be forpost dovlət ğeyri-məğbul şərton diqtə kardey bino kardışe. Dınyo tarixədə mıhoribədə çı məğlub tərəfi sulh prosesədə konqıləysə şərton bə nav kəşe praktikəş bıəni, jıqo elkon məhz bə sulhi məcbur kardəbıən. Məğlub Erməniston ğalib çı Azərboyconi xoş niyyətış, sulh təklifon molyət doəni iyən boştəno nəticon bekardənine. Əks holədə ın elkə bə sulhi məcburkardey de tədbrion bə dimbədim mande bəzıne. Çımi fəsadon isə məğlub elkəro həniyən qon bəbe.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

1. Heydər Əliyev "Müdrik fikirlər" Birinci kitab. İyun 1993-1998 oktyabr, 399 səh.
2. Heydər Əliyev "Müdrik fikirlər" İkinci kitab, 1998-2003 oktyabr, "Çaşıoğlu" mətbəəsi, 415 səh.
3. "Heydər Əliyev və Azərbaycançılıq", Qusarda, Lənkəranda və Şəkidə bölgə müşavirlərin materialları, "Master" nəşriyyatı, 2006, 187 səh.
4. "Azərbaycan Multikulturalizmi", Bakı-BBMM-2017, "Mütərcim" nəşriyyatı, 421 səh.
5. Niyaz Niftiyev "Azərbaycanda birgəyaşayış və multikulturalizm" MTQ mətbəəsi, 2015, 408 səh.
6. Q.C.Cavadov "Talışlar", Bakı, "Elm" nəşriyyatı, 2004, 616 səh.
7. İbrahim Ağayev "Müasir şəraitdə Azərbaycanda milli-etnik proseslər", Bakı, "MBM", 2006, 180 səh.
8. S.Novruzov "Heydər Əliyev və Azərbaycan dövlətçiliyi", Bakı, "Elm və təhsil", 2019, 272 səh.
9. Heydər Əliyev "Müstəqilliyimiz əbədidir: Birinci kitab iyun-may", Bakı, 1997, 608 səh.
10. Lerik "Tərəqqi və yüksəlişə doğru", Bakı, 2011, "Apastrof", 312 səh.
11. Heydər Əliyevin 5 oktyabr 1998-ci ildə astaralılar qarşısında çıxışı, Disk Astara Heydər Əliyev Mərkəzindən.
12. Prezident.az saytı.
13. Multikulturalizm.gov.az saytı.
14. Əlimərdan Ələkbər oğlu Əliyev, "Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illiyi Lənkəranda da qeyd olunur".
15. Mübariz ABDULLAYEV, yeniazerbaycan.com,

“Heydər Əliyev İli” sülh ili ola bilərmi?
16. “Bir Ömrün salnaməsi”, Bakı, 2009, “Araz” nəşriyyatı, 252 səh.
17. “Səs” qəzeti, 14 sentyabr 2012.
18. “Söz” jurnalı, iyul 2017 (73).
19. İldırım Şükürzadə. Lənkəran bölgəsinin tarixi-memarlıq abidələri. Bakı, 2019.
20. İldırım Şükürzadə, Zahir Əmənov. Bu qala bizim qala. Bakı, 2020.
21. İldırım Şükürzadə, Nuranə Həmidova. Astaranın tarix və mədəniyyət abidələri. Bakı, 2022.
22. İldırım Şükürzadə. Masallı ziyarətgahları. Bakı, 2023.

MÜNDƏRİCAT

MÜƏLLİFDƏN..12
HEYDƏR ƏLİYEV – 100..16
HEYDƏR ƏLİYEV AZƏRBAYCAN
MULTİKULTURALİZMİNİN SİYASİ BANİSİ KİMİ 23
LƏNKƏRAN RAYONU...27
ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEV LƏNKƏRAN VƏ
LƏNKƏRANLILAR HAQQINDA 36
UNUDULMAZ GÖRÜŞ..39
İLLƏR TARİXƏ DÖNÜR...43
DAHİ LİDERİM, BÖYÜK SƏRKƏRDƏM...................................46
POLİQRAFÇI ALİM ŞƏDDAT CƏFƏROVUN XATİRƏLƏRİ...51
NƏSİLLƏRİN GÖRÜŞÜ–QƏZƏNFƏR NƏSİRLİ 56
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ MASALLI RAYONU 62
MİR KAZIM ASLANLI - SARƏNGİN İDEYALARININ
GERÇƏKLİYƏ ÇEVRİLMƏSİNDƏ HEYDƏR ƏLİYEVİN
ROLU 66
ŞƏRƏFLİ ZİYALI ÖMRÜ 77
CAMAL LƏLƏZOƏ...80
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ LERİK RAYONU 81
ZƏHMƏTLƏ QAZANILAN DOSTLUQ.......................................85
ÇƏTİN GÜNÜN DAYAĞI..88
HEYDƏR ƏLİYEV MƏKTƏBİNİ KEÇMİŞƏM 96
UNUDULMAZ GÖRÜŞ..101
O İLLƏRİ XATIRLAYARKƏN...103
YADDAŞDAN SİLİNMƏYƏN XATİRƏLƏR 109

İLHAMLA YAŞASIN MEHRİBAN ELLƏR 113
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ ASTARA RAYONU 114
RESPUBLİKADA SUBTROPİK TƏSƏRRÜFAT SAHƏLƏRİNİN GENİŞLƏNDİRİLMƏSİ 115
ULU ÖNDƏR HEYDƏR ƏLİYEVİN ASTARA RAYONUNA SƏFƏRLƏRİ HAQQINDA 121
1998-Cİ İL OKTYABR AYININ 5-DƏ MƏRKƏZİ MEYDANDA MİNLƏRLƏ ASTARALI QARŞISINDA ÖZ ÇIXIŞINDA ULU ÖNDƏR HEYDƏR ƏLİYEV DEMİŞDİR: 126
ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEV ASTARA VƏ ASTARALILAR HAQQINDA...135
ULU ÖNDƏRİN DEDİKLƏRİ...140
ULU ÖNDƏR..143
ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEV – 100 İL 144

MINDƏRİCOT

UMİMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEVİ ÇI MULTİKULTURALİZMİ SİYOSƏT 157
REDAKTORİKU 159
MUƏLLİFİKU 164
HEYDƏR ƏLIYEV-100 168
HEYDƏR ƏLİYEV ÇI AZƏRBOYCON MULTIKULTURALIZMİ SİYOSİ BANİ ĞƏZİNƏ 175
ÇI AZƏRBOYCON RESPUBLİKƏ_LANKON RƏYONİ 179
ÇI UMİMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİEVİ 100 SORİ LANKONƏDƏƏN DE EHTİROMİ ĞEYD KARDƏ BEYDƏ....180
UMİMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEV LANKON İYƏN LANKONIVIJON HƏXƏDƏ 188

MƏSUD DOVRANİ 188
ĞIRBI BIZINƏN...188
YODO BENIŞƏ VİNDEMON 190
SORON DƏQARDƏN BƏ TARIX
ÇI DILRUBƏ CAMALOVA VOTƏYONKU..............................194
MUDRİKƏ NAVƏJƏN, YOLƏ SƏRKƏRDƏ 197
O SƏMİMİYƏ QILƏ İNSONBE...199
POLİQRAFƏVONƏ ALİM ŞƏDDAT CƏFƏROVİ XATİRON .202
NƏSILON VİNDEMON-ĞƏZƏNFƏR NƏSİRİ 207
ÇI AZƏRBOYCON RESPUBLİKƏ_MASALLİ RƏYONİ...........213
ÇI MİR KAZIM ASLANİ - SARƏNQİ İDEYON BƏ HƏĞİĞƏT DƏVONİYE ÇI HEYDƏR ƏLİYEVİ ROL 217
BƏ OVANDİNƏ İNKİŞOFİ MEMARİ SƏDO BIDƏMON! 221
ŞƏRƏFİNƏ RUŞİNFAMİ UMR 229
CAMAL LƏLƏZOƏ. XİLOSKOR..231
ÇI AZƏRBOYCON RESPUBLİKƏ LİKİ RƏYON.....................232
LİKİ RƏYON ÇI İCRO HAKİMİYYƏTİ SƏYVON FUZULİ HACIYEVI QUSARƏDƏ, LANKONƏDƏ OYƏN ŞƏKİƏDƏ REQİONİ MIŞOVİRƏDƏ 233
2006-NƏ SORƏDƏ BIƏ QƏPON 233
DE ZƏHMƏTİ ĞƏZƏNC KARDƏBIƏ DUSTİƏTİ 236
ÇƏTİNƏ RUJİ DƏYƏĞ 239
ÇI HEYDƏR ƏLİYEV MƏKTƏBİ DƏVARDƏM 247
YODOBENIŞƏ VİNDEMON 252
Ə SORON BƏ XOTIR VARDEƏDƏ..254
MƏCLİSİ DEPUTAT FİRDOVSI ƏLİYEVİ_DILİ SIXANON: ...258

VİRİKU MOLE NIBIƏ XOTİRON 260

DE İLHAMİ BIJİYO MEHRIBANƏ ELLON_KOMUTAN 264

ÇI AZƏRBOYCON RESPUBLİKƏ_OSTORO RƏYON..............265

RESPUBLİKƏDƏ SUBTROPİK TƏSƏRRUFOTƏ_SAHON QEŞ KARDEY 266

ÇI ULİ NAVƏJƏN HEYDƏR ƏLİYEVİ BƏ OSTORO RƏYONİ SƏFƏRON HƏXƏDƏ 272

1998-NƏ SORİ OKTYABRƏ MANQİ 5-DƏ MƏRKƏZİ MƏYDONƏDƏ DE HƏZOON OSTOROVIJ NAVƏDƏ IŞTƏ QƏPONƏDƏ ULİ NAVƏJƏN HEYDƏR ƏLİYEV VOTƏŞE:...277

UMİMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEV ASTARA İYƏN OSTOROVIJON HƏXƏDƏ 286

ULİ NAVƏJƏNİ VOTƏYON 291

ÇI OSTORO MİLLİ ĞƏHRƏMON YALÇIN 294

NƏSİROVİ MAMU RAFİQ MURAD 294

UMİMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEV – 100 İL.....................295

Müəlliflə əlaqə:
De mıəlifi əloğə:
+994 50 6151541;
+994 70 6151541
iradamalikova@gmail.com;
iradamalikova@mail.ru

İradə Məlikova

1968-ci il aprel ayının 4-də Astara rayonunun Kijaba kəndində anadan olmuşdur. 1987-ci ildə Bakı Politexnik Texnikumunu bitirib. 1994-cü ildə İnşaat Mühəndisləri Universitetində tikinti mühəndisi ixtisasına yiyələnib. Oxuduğu və işlədiyi vaxtlarda fəxri fərmanlarla təltif olunmuşdur. 1997-2008-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin Mənzil İstismar Sahəsinin mənzil şöbəsində mühəndis inspektoru vəzifəsində işləmiş, daha sonra Bakı şəhər İstismar Hissəsində torpaq sahələrinin ayrılmasına, istifadəsinə nəzarət və onun qeydiyyatı üzrə mühəndis vəzifəsində çalışmışdır.

2008-2012-ci illərdə "Müqəddəs Kitab" şirkətində çalışıb. 2012-2015-ci illərdə "Dil Vasitəsi ilə Cəmiyyətin İnkişafı" cəmiyyətində tərcüməçi, 2015-2017-ci illərdə isə müstəqil tədqiqatçı və araşdırmaçı kimi fəaliyyət göstərib.

İradə Şirzad qızı Məlikova tanınmış tədqiqatçı, araşdırmaçı olaraq bir sıra dəyərli kitabların müəllifi, tərtibçisi və məsləhətçisidir. O, Azərbaycanda yaşayan xalqların cərgəsində sayılıb-seçilən jurnalistlərdəndir. 2017-ci ilin iyun ayından hal-hazıradək ayda bir dəfə talış dilində dərc olunan ictimai məzmunlu "DODO" qəzetinin baş redaktoru, dodoqezeti.az saytının və Dodo TV-nin təsisçisidir.

2018-ci ildə Prezident İlham Əliyev cənablarının sərəncamına əsasən Elm və Təhsil Nazirliyinin talış dilində hazırladığı orta məktəb kitablarında ekspert kimi fəaliyyət göstərib. Son on il ərzində 10 kitabın redaktoru, 5 kitabın tərcüməçisi, 7 kitabın tərtibçisi olub. "DODO" qəzetinin 6 illik materiallarını 6 cilddə toplayıb nəşr edib, müəllifi olduğu iki kitabla yanaşı, Talış xalq folklorunun son illərdə nəşr edilən ən irihəcmli bayatılar toplusu "Əlolon" kitabını çap etdirib. Müəllif Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr etdiyi "Mən fəxr edirəm ki, azərbaycanlıyam" kitabını 2 dildə sizlərə təqdim edir.

İradə Məlikova.
Mən fəxr edirəm ki, azərbaycanlıyam.
Bakı: "Tuna" QSC, 2023, 312 s.

Naşir: Rəşid Çulaqov
Texniki redaktor: Ülvi Novruzov
Dizayner: Məlahət Əliyeva
Operator: Orxan Məmmədov

Çapa imzalanmışdır: 04.08.2025
Format 64x90, 1-16. Fiziki ç.v. 19.5
Tiraj 200

"Max Ofset" MMC-nin mətbəəsində çap olunmuşdur.
Bakı şəh. Aşurbəyovlar küç. 8A. AZ 1112
+994 12 451 88 10 / +994 77 227 27 27
info@max-offset.com / www.maxofset.az